

Publicacions

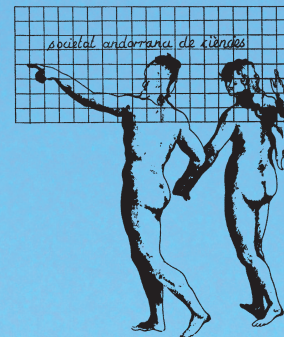
Diada andorrana a l'UCE
SAC (Prada de Conflent)

- 2003
ANDORRA I ELS SEUS VEÏNS DEL SUD (16a)
- 2004
ELS LLINDARS ÒPTIMS DEL CREIXEMENT
ANDORRÀ (17a)
- 2005
ANDORRA I ELS SEUS VEÏNS DEL NORD (18a)
- 2006
ELS MODELS DE FISCALITAT
PER A ANDORRA (19a)
- 2007
ANDORRA I EL SEU CAPITAL SOCIAL (20a)
- 2008
L'ANDORRANITAT (21a)
- 2009
L'ENERGIA A ANDORRA (22a)
- 2010
ANDORRA I ELS SEUS CIUTADANS (23a)
- 2011
L'AIGUA I ANDORRA (24a)

25

ANDORRA I L'OBERTURA ECONÒMICA

Societat Andorrana de Ciències

ANDORRA I L'OBERTURA ECONÒMICA

25a DIADA ANDORRANA
XLIV UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
18 d'agost del 2012
Prada de Conflent

LA NACIONALITAT ANDORRANA

26a DIADA ANDORRANA
XLV UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
18 d'agost del 2013
Prada de Conflent

26

LA NACIONALITAT ANDORRANA

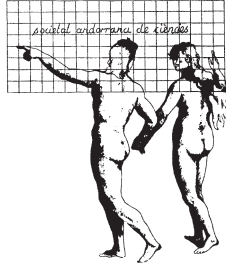
ISBN: 978-99920-61-19-0

Publicacions

Diada andorrana a l'UCE
SAC (Prada de Conflent)

- 1988
ANDORRA, ESTAT, INSTITUCIONS,
SOCIETAT (1a)
- 1989
ELS MOVIMENTS MIGRATORIS
A ANDORRA (2a)
- 1990
LA IDENTITAT NACIONAL (3a)
- 1991
EL FUTUR D'ANDORRA (4a)
- 1992
TÈNCIENCIES POLÍTIQUES A ANDORRA (5a)
- 1993
ALTERNATIVES ECONÒMIQUES PER A
ANDORRA (6a)
- 1994
ANDORRA I LA CATALANITAT (7a)
- 1995
EL FINANÇAMENT DE L'ESTAT ANDORRÀ
(8a)
- 1996
ANDORRA EN EL MÓN (9a)
- 1997
LA INTEGRACIÓ A ANDORRA (10a)
- 1998
ANDORRA I L'APROFITAMENT DELS
RECURSOS NATURALS (11a)
- 1999
L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI ANDORRÀ
(12a)
- 2000
FORMACIÓ I ENSENYAMENT A ANDORRA
(13a)
- 2001
ANDORRA I LA INTEGRACIÓ A LA UNIÓ
EUROPEA (14a)
- 2002
UNA HISTÒRIA D'ANDORRA, TEMÀTICA (15a)

Societat Andorrana de Ciències

ANDORRA I L'OBERTURA ECONÒMICA

25a DIADA ANDORRANA
XLIV UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
18 d'agost del 2012
Prada de Conflent

Diada patrocinada per

Govern d'Andorra

© Dels seus autors els textos, fotografies, i imatges
© Societat Andorrana de Ciències
Primera edició, agost de 2014

Amb l'ajut de:
Consell General, Ministeri de Cultura, Forces Elèctriques
d'Andorra i Cambra de Comerç, Indústria i Serveis

Foto portada: El cim del Canigó vist des del
liceu Renouvier a Prada (agost 2013, SAC)

Realització gràfica: ARA Disseny® (ADMEG)
Maquetació: Pilar Monge i Gómez

Impressió: Impremta Envalira
DL: AND.357-2014
ISBN: 978-99920-61-19-0

Sumari

Salutació

Jordi SALES i CODERCH, president de l'equip rector de la XLIV UCE7

Presentació

Èric JOVER i COMAS, vicerector per les relacions de l'UCE amb Andorra9

Models esgotats, nous horitzons

Josep MARTÍNEZ i SALVADOR, expert universitari en direcció de RRHH a l'empresa
i president de l'associació Màxima 611

Obertura econòmica: "SI" sempre que no sigui pa per avui i gana per demà

Cristòfol FERRI i CINTAS, representant del partit dels Verds d'Andorra19

Empresaris residents davant de l'obertura econòmica

Patricia BRAGANÇA i VARELA, advocada i presidenta del Club d'Empresaris
Portuguesos d'Andorra (CEPA)25

Universitat de les Valls, facultat d'Odontologia, un repte personal i ara de país

Philip GARCIA i RICART, odontòleg i president de la Fundació Maria Teresa Ricart,
rector de l'Universitat de les Valls31

L'empresariat andorrà front el nou model econòmic i fiscal d'Andorra: conseqüències i expectatives

Pere Josep AUGÉ i SÁNCHEZ, advocat i empresari, vicepresident executiu
de la Comissió de Relacions Internacionals de la CEA35

Reptes i oportunitats de l'obertura econòmica

Josep SEGURA i SOLÀ, economista i director general adjunt de Banc de Sabadell d'Andorra43

Comerç: obertura o singularitat?

Antoni MIRALLES i GASCO, màster en direcció d'empreses i director de negoci del Grup Pyrenées49

La inversió estrangera a Andorra, un llarg camí recorregut

David RIOS i RIUS, conseller general pel partit Socialdemòcrata, membre de la comissió
d'Economia del Consell General55

L'obertura econòmica: una oportunitat per Andorra

Jordi ALCOBÉ i FONT, economista i ministre d'Economia i Ordenament Territorial69

L'obertura: estratègia d'alineament

Gilbert SABOYA i SUNYÉ, economista i ministre d'Afers Exteriors75

AD800 i l'obertura econòmica: la ciutadania com a mitjà de control públic

Manel MONTORO i MUÑOZ, periodista, empenedor empresari
i vicepresident de l'associació AD80083

Visió de Texbor SL de l'obertura econòmica

Josep Maria MASÓ i MARCET, enginyer tèxtil i president de TEXBOR, SL85

La supervivència de l'Estat o el penúltim saqueig?

Guillem FORNIELES i ALACID, funcionari comunal i secretari general del Sindicat Andorrà de Treballadors89

Oberts al món, oberts als canvis. Divagacions sobre la idiosincràcia andorrana

Montserrat RONCHERA i SANTACREU, consultora i empresària R Consultors99

Obertura econòmica i revolució tecnològica, un canvi radical en el món de la premsa

Antoni CORNELLA i PLANELLS, president de l'Associació Andorrana d'Agències
de Publicitat i director de la revista *Art de viure Andorra* i Núria Publicitat105

Universitat Oberta, La Salle, a Andorra. Des d'on i cap a on Lluís VICENT i SAFONT, rector de la Universitat Oberta La Salle, i August CLIMENT i FERRER, secretari acadèmic de la UOLS.....	109
Confiança en el turisme, un món d'oportunitats transversals Àlex ARMENGOL i TORM, empresari Grup Roc Blanc Hotels i president de la Unió Hotelera d'Andorra ...	111
L'obertura econòmica a Andorra. Visió d'un advocat Francesc BADIA i GOMIS, advocat i degà del Col·legi d'Advocats d'Andorra	113
L'obertura econòmica i el blanqueig de capitals: un lligam indissoluble Carles FIÑANA i PIFARRÉ, fiscal adjunt i cap de la Unitat d'Intel·ligència Financera	115
Afectació de l'obertura econòmica en el comerç andorrà Josep ALBOQUERS i RIUS, llicenciat en Ciències Empresarials per Esade i director general del Grup Perfumeries Júlia	121
El sistema financer andorrà davant els reptes de la crisi de la Unió Europea i l'obertura econòmica andorrana Jaume SABATER i ROVIRA, químic i empresari OPCS- Universal Gestió	123
Model de país i obertura econòmica Maria REIG i MOLES, empresària, presidenta de Reig Capital Group i exconsellera general	129
L'obertura econòmica al sector farmacèutic Carla GUERRERO i RUIZ, farmacèutica i presidenta del Col·legi de Farmacèutics d'Andorra	131
La universitat com a suport a l'obertura econòmica Daniel BASTIDA i OBIOLS, rector de la Universitat d'Andorra	133
L'energia i l'obertura Albert MOLES i BETRIU, enginyer i director general de FEDA	135
L'obertura econòmica: una oportunitat per a la diversificació Marc PANTEBRE i PALMITJAVILA, president de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis	139
Abans d'entrar, deixin sortir Francesc BONET i CASAS, advocat i economista	143
Cloenda Àngels MACH i BUCH, presidenta de la SAC.....	147
Actes complementaris a la XLIV UCE i imatges	
El Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa: primeres passes per a la cooperació transfronterera Jordi Nicolau i Vila, biòleg i director del parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa.	151
La sobirania andorrana Antoni Pol i Solé, arquitecte i representant de la Societat Andorrana de Ciències a la Fundació Universitat Catalana d'Estiu	155
Annex	
Llista de participants a la 25a Diada Andorrana	159
Programa	161
Imatges de la 25a Diada Andorrana a la XLIV UCE	163
Recull de premsa	165

Salutació

Jordi SALES i CODERCH

Bon dia a tothom.

Vull dir dues coses, que són: gràcies i endavant. Ja podria acabar aquí.

Gràcies, perquè vosaltres feu una cosa que cada vegada estic més convençut que és el camí de l'adveniment de la fórmula universitària. Als anys 60 el professor mort Paul Ricoeur –el 2013 celebrem el centenari del seu naixement– va dir una cosa que a mi em sembla cabdal, la idea que la universitat és una cosa molt senzilla, que sempre durarà. La idea de la universitat és un senyor que sap una cosa i uns altres que li diuen si ens ho vols explicar. Aquestes mediacions que es fan en la vostra diada. A la taula, al programa d'aquest any, la universitat està malalta. Cal tenir una certa ètica. Els joves, els ciutadans i les ciutadanes que tenen problemes en comú els debaten, s'escolten els uns als altres i fan allò que la intel·ligència els diu.

Si repassem les jornades andorranes, que són 25, vosaltres això ho esteu fent. Aquesta fórmula que si mireu el programa ja hi és –i n'hi ha que s'estrenen aquest any–, però és la fórmula més adequada per entendre què ha de ser la Universitat Catalana d'Estiu. Ha de ser aquesta compenetració entre la universitat, les universitats dels nostres països, els empresaris, els bombers, totes les mediacions tècniques i professionals que tenen les nostres societats complexes, que vénen a treballar en la nostra dimensió universal que és la de ciutadanes i ciutadans. Que tots podem ser molt savis però la nostra visió és orientada pels ciutadans i les seves visions i aportacions. I aquest és el model de Prada i em cal agrair-vos-en l'aplicació.

I l'altra cosa a dir és *endavant*. Aquest any toqueu l'obertura econòmica. La filosofia sap de tot, però la filosofia que jo he ensenyat diu que és agosarat posar-se allà on no en saps. El que sí que sé és que qualsevol cosa que pugui ser Andorra en el futur ho serà perquè els andorrans col·laboraran i en veuran les seves possibilitats, ni que sigui cinquanta anys abans. No serà senzill, és també una societat en què un munt de gent vol seguir les seves claus. Aquesta cultura coneguda de masses, dels anys 20 i 30 i de la polèmica sobre unes dotzenes de persones lletrades, i bé, si jugues amb menys gent sembla més fàcil. Ara tenim uns problemes que el primer que hem de fer és donar les gràcies que hi siguin. És a dir, caram quina sort que tenim!, i ara ho

estudiarem i mirarem d'arreglar-ho, perquè és evident que molts dels problemes que a les nostres universitats actuals tenim provenen del fet que volem jugar en una societat on el nombre de protagonistes actius ha crescut en una progressió molt elevada. Hi ha un munt de gent que es vol implicar i que hi vol dir la seva, i això fa una societat molt més responsable. Agraieixo aquesta riquesa quan s'ajunta i que s'està mostrant constantment aquí.

Per tant, gràcies a la tasca que feu la Societat Andorrana de Ciències de ser aquí a Prada amb aquesta idea.

Suposo que al títol surt la paraula *Andorra*, o *andorrana*, si no hi surt *andorranitat*.

Gràcies i endavant amb joia. Per fer unes comunitats en què el màxim de gent sigui activa, vinguin els treballs que ens proposem i que Andorra s'obri al món amb una, jo diria, generositat.

Andorra ha d'estar al món amb generositat i per molts anys.

Jordi Sales i Coderch,
president de l'equip rector de la XLIV UCE

Presentació

Èric JOVER i COMAS

Bon dia a tothom,

Com ja és tradició, avui ens retrobem a la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent, per parlar d'Andorra. El tema triat enguany és de ferotge actualitat, l'obertura econòmica. Com ja sabeu a la SAC ens exciten, en el bon sentit de la paraula, totes aquelles temàtiques que impliquin reflexió, i a Prada tractem temàtiques que considerem d'especial interès per al nostre país. L'obertura econòmica va ser escollida per la nostra assemblea per encapçalar aquesta diada en considerar que complia plenament aquests requisits. En confeccionar el programa, com sempre ens ha mogut la premissa de prioritzar la pluralitat i que tots els punts de vista s'hi trobessin avui representats. Perquè una reflexió sigui completa i ens permeti avançar, ja no tan sols intel·lectualment de manera individual sinó també com a societat, és *conditio sine qua non* tenir aquesta pluralitat d'enfocaments. Avui tindrem la presència de ministres, de polítics de diferents partits amb representació o no al Consell General, representants de la societat civil, associacions de diferents col·lectius professionals, representants d'empresaris, de treballadors i així fins a omplir un llarg dia de feina!

Parlant del format, m'agradaria fer un incís per recordar-vos que aquesta és la nostra 25a diada. Per celebrar, o no, aquest aniversari, han aparegut diferents crítiques tant positives com negatives als mitjans de comunicació. Jo crec que això és un molt bon senyal de la maduresa del projecte. Se'ns coneix i es parla de nosaltres, i evidentment segur que hi ha coses millorables, i estem convençuts que en el si de la junta de la SAC hi ha el suficient debat per garantir que anirem optimitzant aquestes jornades. He parlat de maduresa del projecte, però aquesta maduresa no s'assoleix tan sols per la replicació d'una tasca nombroses vegades sinó també per la feina ben feta! Quan parlem d'aquesta feina, encara que és una evidència, potser cal, en un món tan mercantilitzat, afegir-hi la precisió *desinteressada*. Efectivament, és gràcies a la feina desinteressada dels centenars de ponents que han anat passant per aquest Liceu que s'ha assolit aquesta maduresa. I evidentment, tot això no hagués estat possible sense dos peces clau, l'Antoni Pol i l'Àngels Mach, que han estat els inventors i els pilars d'aquesta aventura que representa la consolidació de la Diada d'Andorra a l'UCE.

Tornant a la temàtica d'avui, l'obertura econòmica, tan sols m'agradaria dir unes breus frases per llençar el debat. Jo no entenc aquesta obertura econòmica com una revolució ni com un fet del qual es pugui identificar clarament un inici. Crec que aquesta obertura econòmica s'emmarca en una revolució en el llarg termini. En aquest sentit, no ens toca fer sinó acabar el que ja vàrem començar a final dels anys 20 del segle passat, amb la modernització de les vies de comunicació que va comportar l'arribada de Fhasa. Efectivament, va ser llavors quan vàrem començar la nostra petita revolució, trencant un aïllacionisme secular voluntari, com ens recorda alguna de les màximes del *Manual digest*. En aquell temps es va fer un pas decidit, segur que no exempt de debat i de crítiques internes, cap a la modernitat. Ara estem tan sols continuant aquell camí. De l'obertura que podríem anomenar geogràfica i tecnològica ara s'hi ve a sumar l'obertura econòmica. I avui analitzarem, gràcies a la qualitat dels nostres ponents, les raons, els objectius i les conseqüències potencials d'aquest procés. Finalment i abans de començar, m'agradaria agrair el suport econòmic del Govern d'Andorra que fa possible la realització d'aquesta diada.

Èric Jover i Comas,
vicerector per les Relacions de l'UCE amb Andorra

Models esgotats, nous horitzons

Josep MARTÍNEZ i SALVADOR

Bon dia i benvinguts. Vull agrair-los, d'una banda, la seva presència i, de l'altra, a la Societat Andorrana de Ciències i al ministeri de Cultura d'Andorra haver-me convidat a aquesta 25a Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent.

És un gran honor obrir aquest cicle de ponències i poder contribuir als esforços que la societat i les institucions andorranes estan esmerçant per fer del nostre país un lloc millor, fins i tot ara que les circumstàncies no són, ni de bon tros, les més fàcils que ens ha tocat viure.

Tot seguit els presento una síntesi de l'assaig que he anomenat *Models esgotats, nous horitzons*. L'assaig complet el podran trobar a la targeta que els hem proporcionat i que espero que compleixi l'objectiu fonamental de reflexió sobre la situació que ens toca viure.

La ponència, dividida en dues parts, analitza els models econòmics en trams temporals i el model social en l'actualitat. També s'exposen propostes de canvi realistes i factibles.

Primera part. Models econòmics

D'on venim. Orígens de fortuna

A partir de la dècada dels 50, Andorra va trobar en l'afluència dels visitants estrangers una via d'intercanvi econòmic basat en l'oferta d'un producte destinat a un nou visitant fins aleshores desconegut al país.

A imatge dels antics soldats de fortuna, Andorra va desenvolupar el seu creixement econòmic a força de proporcionar articles atractius, objecte de desig, principalment als veïns espanyols, que es refeien lentament de les ferides causades per una guerra civil de curta durada però de llarga agonia. El creixement empresarial de postguerra permetia que la disponibilitat econòmica d'aquest nou visitant fos molt elevada, especialment en el cas català, amb la qual cosa la prosperitat al Principat només podia desenvolupar-se fermament.

L'obertura de la primera pista d'esquí a les valls andorranes, l'any 1957, va suposar tot un esdeveniment d'incalculables conseqüències en aquells moments.

L'aprofitament comercial de la neu anava guanyant terreny lentament fins al punt que, juntament amb l'oferta de productes sense competència abans esmentada, contribuïa a l'enfortiment de la

posició d'avantatge d'Andorra. Vaixelles de Durelex competien aferrissadament amb les innovadores mitges de niló i les primeres aspirines franceses per tal de col·locar-se al primer lloc del rànquing de productes estel·lars, quasi màgics. I com si de màgia es tractés, proliferaven els basars andorrans on el visitant es podia imaginar, embadalit, al bell mig de qualsevol mercat oriental atapeït de mercaderies desconegudes que anaven des de les olles de pressió SEB fins als caramels Sugus passant per la xocolata suïssa Toblerone, la llet en pols Régilait, el tabac americà o els alcohols en forma de Caballo Blanco, Johnnie Walker o Ricard, a més de moltes altres fantasies meravelloses que deixaven el desig ben satisfet i la butxaca ben buida.

Des dels seients descoberts dels jeeps multicolors d'excursions Lito, Coll o Font que, per dreteres sense asfaltar i a cops quasi perilloses, travessant rierols o congestes de neu, portaven els turistes despentinats i riallers fins a dalt de tot de les nostres muntanyes, assistíem meravellats al naixement de l'imperi *Anduralex*.

A través de dos elements aparentment dissociats, visitants estrangers i productes exclusius, es va passar molt ràpidament d'una economia de subsistència en el sector primari a la creació d'una forta simbiosi entre dos sectors productius econòmics desconeguts a Andorra: turisme i comerç. Aquesta situació va provocar també un salt importantíssim en el procés estàndard de producció econòmica: el trànsit del sector primari al terciari sense establir les bases d'un adequat model productiu secundari industrial o transformador com a corretja de transmissió garantidora de recursos econòmics.

Durant les dècades dels 70 i 80, els reis de les vendes ja eren el formatge de bola Sombrero de Copa, la mantega en llauna Breda, els sacs de sucre de 5 kg i els Levi's 501, complementats amb un bon parell de mocassins Sebago cosits a mà.

Gràcies en part, també, a l'ampliació de l'oferta comercial amb productes innovadors com els discs de vinil, l'electrònica, els perfums, la moda, els productes farmacèutics i cosmètics i la recent cibernetica, la dinàmica expansiva del model binòmic turisme-comerç va anar engrandint el forat no ocupat per l'inexistent sector secundari. A l'ensem es generava un forat productiu d'una amplada i fondària inimaginables trenta anys abans, quan "pujar a Andorra" era tot una aventura.

Cal dir, però, que els actors principals d'aquesta embranzida econòmica no van fer tot el necessari per tal d'assumir les responsabilitats, com a mínim socials, que corresponen a una societat moderna i preventiva amb vista al futur. Algú ja va dir en un moment determinat que això podia ser *pa d'avui i gana per demà*. No es va equivocar gaire.

Mentre la creació de riquesa agafava una velocitat gairebé il·limitada, la corresponent reinversió en infraestructura social brillava per la seva absència.

Excepte comptades excepcions, com la posada en servei de la Caixa Andorrana de Seguretat Social l'any 1968, l'establiment de mecanismes de garantia per la supervivència dels models socials no es va dur a terme en cap cas.

On estem. Models esgotats

Dos factors essencials es van conjugar durant la dècada dels 90 per permetre el naixement d'un *monstre* que acabaria posant en entredit la supervivència del Principat: la bombolla immobiliària. El desenvolupament econòmic basat en el turisme i el comerç va anar engeixant el flux monetari fins a uns nivells que les quantitats de beneficis generats havien de trobar un lloc on poder

continuar rendint més enllà de la rotació d'estocs que l'activitat comercial comporta de manera natural. Les condicions de rendibilitat als mercats financers, amb uns tipus d'interès històricament sota mínims, no eren suficientment atractives per als inversors. La solució va arribar a través del sector de la construcció, que, en poder accedir al finançament gairebé sense cost, va fer de l'immobiliari el producte més atractiu fins ara mai no vist.

Tot semblava un conte de fades: una propietat immobiliària en què es podia invertir un diner en un moment determinat es podia revendre poc temps després amb uns beneficis extraordinaris i gairebé increïbles. I el joc es podia reiniciar tantes vegades com es volgués. La gallina dels ous d'or era immortal. La bombolla no parava de créixer sense que se'n veiés el final, malgrat les advertències d'alguns, que eren acusats de voler aigualir la festa.

La festa es va acabar, però, de manera sobtada i amb trencadissa. Les conseqüències són ara ben paleses i visibles.

De tota aquesta situació cal retenir-ne una paraula, un factor, un fet importantíssim, que es va passar per alt i que avui, sovint, recordem amb rebança: la reinversió.

El model econòmic basat exclusivament en turisme i comerç, apalancat pel sector immobiliari, no va tenir prou en compte que la reinversió dels beneficis és imprescindible per dos motius essencials: la innovació i l'enfrontament a la competència. I això només en aspectes que afecten directament la productivitat. Cal afegir que també s'ha de preveure la reinversió dels beneficis en aspectes en què la societat també es veurà recompensada: creixement i desenvolupament educatiu, col·laboració i atenció socials, infraestructura civil, implementació de models creatius i culturals, i tot allò que aportï valor a la societat fora dels àmbits purament econòmics.

No es va fer ni una cosa ni l'altra, i el paradís que semblava etern avui ja no existeix.

La principal conseqüència constatable és que avui, en el model binòmic turisme-comerç, Andorra no és una destinació singular. Tampoc no ens dirigim a un nínxol de mercat determinat ni oferim un producte significativament diferenciador respecte de la competència. No hem sabut preparar-nos per a un futur com el que ens ha atrapat i tampoc no ens em sabut reinventar per tal d'adaptar-nos a un nou paradigma.

Analitzant aquest fet podem posar l'esquí com a exemple del que podia haver estat i no és: el turisme de neu que ens visita és, en general, a la llum dels paràmetres que els organismes controladors del sector estableixen, d'una qualitat baixa.

Les inversions en el sector es van dirigir a l'ampliació de superfícies esquiables en comptes de l'optimització dels recursos existents i a la millora per captar un turista de més poder adquisitiu. No es va entendre que calia aconseguir més qualitat i no més quantitat. Tampoc no es van tenir en compte les inferències dels models meteorològics, que apunten a una important disminució de la innivació en cotes per sota dels 1.800-2.000 metres. Les inversions orientades en aquest sentit, doncs, ja es preveïen ruïnoses en un futur no gaire llunyà. Aquest error, però, que ja és inherent a l'evolució del model a Andorra, s'ha reproduït històricament en el comerç de manera automàtica, genètica podríem dir.

No ha estat fins que la realitat ha demostrat que, en els casos de mercats molt estrets, també físicament, és molt més rendible la qualitat que la quantitat que alguns dels actors econòmics del país han decidit, tímidament, començar a girar el rumb.

Casos com el de l'Associació de Comerciants d'Andorra la Vella exemplifiquen que la tasca és difícil. Ells mateixos, els que han de veure ben clar que s'ha de canviar el rumb, s'oposen a

mesures com la de transformar el seu *terreny natural de joc* cap a estructures demostrades de millor rendiment i acceptació per part dels visitants: les zones per a vianants.

Ara, potser, ja estem lluny dels objectius i serà massa tard, almenys per al model que estem analitzant.

Aquella gallina dels ous d'or que semblava immortal no s'ha mort, l'hem matat nosaltres. Els dos models productius ens els quals Andorra ha basat el seu creixement fins a l'actualitat estan, doncs, esgotats.

Cal, sense cap mena de dubte, explorar nous models, buscar nous generadors d'activitat econòmica i aplicar-los ràpidament.

On anem. Horitzons improductius

Partint dels fets que identifiquen l'esgotament dels dos models analitzats, ara, per obligació, Andorra s'ha de plantejar com continuar el seu recorregut cap al futur.

Diverses actuacions dutes a terme per part de les institucions governamentals intenten establir aquest nou recorregut. Malgrat tot, l'*error evolutiu genètic* dels models productius ja esmentat s'ha transformat en un hàndicap tan poderós que, insistir en la seva aplicació, impedeix analitzar amb objectivitat quins són els mecanismes que s'han d'implantar per tal de corregir el rumb i orientar el futur del Principat cap a nous horitzons.

A tall d'exemple, i ja amb dades objectives a la mà, la insistència a potenciar les estratègies de desenvolupament en el sector turístic, tal com s'ha fet des dels anys 70, es mostren absolutament invàlides a la vista dels resultats que s'obtenen en relació amb la despesa que genera l'estructura actual. Amb les mateixes pràctiques i estratègies ens dirigim, inevitablement, cap a horitzons improductius.

El fet d'aportar quantitats ingents de recursos econòmics a un model que no genera retorn en volum equivalent indica que el nostre producte ni és suggeridor, ni és exclusiu, ni és singular ni tampoc està dirigit a satisfer la demanda de cap nínxol de mercat que no disposi actualment d'una oferta competitiva significativament millor. És una estratègia equivocada.

El paradigma de *més qualitat i menys quantitat* no s'està tenint en compte. Les campanyes de captació de turistes a l'exterior segueixen els mateixos paràmetres que anys enrere, quan encara podíem oferir una imatge de país exòtic que, a més, estava complementada amb una oferta comercial imbatible. Ara això ja no és així, i el pitjor de tot és que no hem sabut adaptar-nos-hi a la velocitat adient, i aquells pocs agosarats –alguns en diuen *visionaris*– que ho han intentat s'han trobat impediments legals insalvables. Sobre això, l'OCDE fa esment positiu a "la modificació de les normes reguladores, amb l'objectiu de reduir el proteccionisme que tradicionalment molts estats atorgaven a determinats sectors econòmics nacionals".

Quan esmentava les actuacions dutes a terme per part de les institucions governamentals per establir un nou recorregut, m'estava referint a la darrera temptativa de cridar aquell element que no s'havia tingut en compte tret d'ocasions molt aïllades, de manera tímida i sempre sense èxit: la inversió estrangera.

Amb l'obertura de tots els sectors econòmics a l'entrada de capitals estrangers a Andorra com a inversió, s'intenta omplir aquell abisme abans esmentat entre els sectors primari i terciari.

Ahora, però, emparats en les directrius de l'OCDE que indiquen que "més enllà de l'estímul derivat de la mateixa inversió, la inversió estrangera influeix en el creixement i augmenta la productivitat i

l'eficàcia en l'ús dels recursos del país receptor", el Govern andorrà ha aprovat enguany la Llei 10/2012, de 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra.

La idea és bona, obligatòria si més no, vist que la deriva de la situació no pot orientar les actuacions que cal prendre envers un altre objectiu que no sigui aquesta obertura a nous horitzons d'activitat econòmica.

Andorra no disposa de més recursos propis que el turisme i el comerç. Els models sobre els quals s'ha basat el seu desenvolupament fins ara ja estan, com hem dit, esgotats. Cosa que no significa que els recursos per si mateixos ho estiguin, no. Encara es poden continuar explotant, tot i que haurà de ser des de noves perspectives. Cal trobar com fer-ho. L'empresa no és impossible.

On hem d'anar. Nous horitzons

És ben clar, doncs, que ara gairebé tots els estaments implicats en la vida quotidiana del país estan d'acord que "alguna cosa s'ha de fer." Des de les institucions governamentals, passant per les administracions locals, els òrgans representatius del teixit productiu, oenagés, associacions, col·lectius i plataformes, i fins al darrer ciutadà, tothom coincideix en la necessitat d'actuar ràpidament si no volem caure en un forat negre d'on serà impossible sortir-ne mai més.

S'imposa, doncs, actuar en dues línies ben diferenciades:

1. Definir, dissenyar i aplicar nous models d'aprofitament del turisme i del comerç.
2. Analitzar, triar i importar o crear nous sectors econòmics que permetin una real diversificació de l'economia andorrana.

La primera línia no és pas gaire difícil. Cal, però, ser valents per aplicar, ara sí i de manera radical, la premissa de *més qualitat i menys quantitat*, basada en:

- Posar en valor aspectes fins ara no tinguts en compte, a la llum de la demanda de la potencial clientela d'alt poder adquisitiu.
- Disposar d'una gamma de productes únics i singulars, sense, o amb poca, competència, malgrat que això comporti un increment substancial dels preus de l'oferta.
- Orientar les accions de reclam cap a un *target* cada cop més concret i segmentat, i deixar de banda les campanyes massives que atreuen un visitant de baix poder adquisitiu, que malmet la imatge del país i no incrementa el retorn de la despesa o la inversió de manera significativa.
- Optimitzar els recursos econòmics destinats a aquesta tasca. Procurar que cada euro torni a casa amb un factor de multiplicació afegit és un objectiu prioritari.

D'aquesta primera opció ja tenim moltes lliçons apreses i molta experiència acumulada. Si som honestos i objectius amb nosaltres mateixos, pocs ens podrien dir com gestionar aquests recursos. Cal, deia, ser valents, però.

La segona línia és la que està en sintonia, d'una banda, amb l'aprovació de la nova Llei d'inversió estrangera, i de l'altra, amb les directrius de l'OCDE esmentades, que diuen: "Un dels principals efectes de la inversió estrangera és la diversificació de l'economia, amb la creació de nous sectors econòmics, i l'augment de la competitivitat dels sectors ja existents. Altres efectes produïts per la inversió estrangera són la difusió de bones pràctiques en matèria de gestió d'empreses, la transferència de tecnologia, la implantació de programes de formació i l'increment dels ingressos fiscals dels països receptors."

Obviament això és així.

Ja hem dit que els models actuals que gestionen els sectors de turisme i comerç estan absolutament esgotats, però els responsables institucionals insisteixen a continuar potenciant-los dins els mateixos esgotats models. Ens en calen uns altres, i existeixen.

Una correcta aplicació dels continguts de la Llei d'inversió estrangera a Andorra permetria avançar en la bona direcció per a la consecució d'aquest objectiu històricament plantejat: l'obertura econòmica del país.

Per a tal finalitat, a les dues línies d'actuació abans esmentades, relacionades amb la productivitat, s'hi ha d'afegir un tercer factor, imprescindible vista l'especial configuració i localització geogràfica del Principat: una eficaç infraestructura d'accés al transport tant de persones com de mercaderies.

S'estan fent passos en aquest sentit, però encara és necessària una gran dosi d'objectivitat.

Aquesta filosofia de treball honest, eficient i eficaç, complementada amb una transparent, sòlida i incorruptible base juridicofiscal no pot sinó desembocar en un òptim redreçament de la preocupant situació que estem vivint a hores d'ara.

Un cop establert el nou model de base, en allò que afecta la introducció d'elements productius a Andorra, el pas següent és atreure i establir empreses que formen part dels nous sectors productius sorgits de la recerca, la informació i el coneixement.

El quaternari és un sector de concepció recent que complementa els tres sectors tradicionals. Comprèn activitats relacionades amb els valors intangibles de la informació, com ara la gestió i la distribució d'aquesta informació. Dins d'aquest sector trobem activitats productives especialitzades en innovació, investigació i desenvolupament.

La tipologia d'empreses que conformen aquest sector quaternari i que poden establir-se a Andorra sobre la base del nou model productiu són, a tall d'exemple no exhaustiu:

- Les de l'àmbit de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
- Biotecnologia.
- Recerca farmacèutica.
- Desenvolupament agroalimentari (cas de la Cervesa Alpha).
- Estudi i explotació de recursos naturals (cas d'Aigua d'Arinsal).
- *Software* i anàlisi informàtica.
- Educació.
- Tecnificació de l'esport.
- Astronomia de recerca i divulgativa.
- Recerca mediambiental.
- Recerca i investigació de nous materials.
- Maquinària d'alta precisió (control numèric, rellotgeria, instrumental mèdic...).
- Òptica de precisió.

El sector quinari està relacionat amb activitats productives relacionades amb la cultura, l'educació, l'art, l'oci i l'entreteniment, i aspectes d'alta especialització en l'àmbit de la salut. A tall d'exemple, la tipologia d'empreses aquí encabides seria:

- Producció artística relacionada amb mitjans audiovisuals i en xarxa.
- Promoció cultural de primer nivell.
- Organització d'esdeveniments culturals de projecció internacional.

- Organització i promoció de concursos artístics.
- Serveis mèdics especialitzats relacionats amb la gerontologia i la qualitat de vida.
- Les relacionades amb serveis lligats a la tercera i quarta edat, com ara centres geriàtrics proactius.

En general, s'ha de treballar, també, en l'estudi, l'anàlisi i la regulació d'aquells sectors productius de molt alt valor afegit, no contaminants, amb inversions en infraestructures objectivament assumibles, rendibles, moderns, tecnològics, generadors de massa crítica treballadora i potenciadors de marca de qualitat.

En definitiva, optimitzar i potenciar tot allò que permeti albirar nous horitzons i arribar a fer un canvi significatiu de lema i passar del conegut *Andorra, el país dels Pirineus* a un reconegut *Andorra, el futur dels Pirineus*.

Segona part. El model social

El model social. Una reacció significativa

A dia d'avui, i com a conseqüència del nou paradigma en què ens ha col·locat la profunda crisi de la primera dècada del segle XXI, l'aparició de col·lectius ciutadans, plataformes i l'associacionisme estan modificant les estructures polítiques, econòmiques i socials fins ara vigents.

Com a exemple de la implicació i determinació dels estaments socials del país en la col·laboració per al necessari redreçament del rumb actual, faré especial menció a l'associació a la qual tinc l'honor de representar en aquest fòrum: Màxima 6.

En els aspectes relacionats amb l'exposició feta sobre models i horitzons, l'associació dóna suport i impulsa totes aquelles actuacions necessàries per garantir la viabilitat i la sostenibilitat del nostre país en tots els àmbits que afectin directament o indirecta el territori, els ciutadans i les relacions entre tots ells.

En aquest sentit, les conseqüències de la depressió productiva també han comportat un esgotament del model social a Andorra. La prova fefaent és, justament, l'increment de conscienciació i implicació del gros de la societat en problemàtiques totalment desconegudes al país fins fa ben poc.

Citaré com a exemple d'aquest esgotament del model l'aparició de dos problemes socials d'especial sensibilitat: la precarietat laboral, expressada en taxes d'atur desconegudes, i la situació d'indigència d'algunes persones, que sobreviuen gràcies a les ajudes d'organismes assistencials.

Màxima 6 té per objecte promoure la reflexió, l'opinió i l'acció entre els ciutadans per tal de garantir la defensa de llurs drets i llibertats. Actua sota unes premisses derivades del sentit comú i la bona fe.

Bàsicament, són actuacions orientades al redreçament de la situació i al disseny i creació de nous models productius i socials, com ara:

- Estimular el desenvolupament d'una cultura participativa dels ciutadans en la discussió dels problemes de tipus social, econòmic, polític, cultural i ambiental de la població, en la presa de decisions sobre projectes dels tipus esmentats i en la seva gestió administrativa amb criteris solidaris, democràtics i plurals.
- Planejar, dissenyar i implementar programes que facilitin i permetin el desenvolupament social, econòmic i emocional de la comunitat i de l'individu.

Entre d'altres aspectes d'afectació ciutadana, desde Màxima 6 treballem en l'elaboració de propostes reals, factibles, simples i efectives que s'han de tenir en compte amb tota urgència a Andorra.

Aquestes actuacions s'han de veure complementades, d'altra banda, per la creació de mecanismes de control públic que estiguin en mans dels ciutadans en tot allò que els afecti de manera directa.

Si parlem d'aspectes productius, propugnem la prioritat en el control de les actuacions institucionals per tal de considerar sempre l'interès general davant del particular.

Parlem de mecanismes que es desenvolupen en el terreny de la política i de les activitats cíviques cada cop més presents en la vida pública.

Parlem d'una obligatòria implicació dels ciutadans en la dinàmica de disseny i gestió d'estructures de govern que permetin una eficiència i una eficàcia més grans amb un alt grau de transparència.

Només una absoluta transformació de la ciutadania com a instrument de control públic permetrà l'establiment de nous i eficients models. L'apropament real als nous horitzons.

Josep Martínez i Salvador,
expert universitari en direcció de recursos humans a l'empresa,
president de l'associació Màxima 6

Codi de descàrrega de la ponència completa

http://www.freedrive.com/file/1651895,modelos-esgotats.-nous-horizonts_.pdf

Obertura econòmica: sí, sempre que no sigui 'pa per avui i gana per demà'

Cristòfol FERRI i CINTAS

Índex

Introducció
Educats per al canvi
Situació actual de la societat andorrana
Els països veïns
Obertura econòmica
Economia sostenible
Pilars econòmics d'Andorra
Teixit econòmic tradicional
Banca de micro crèdits
Seguretat empresarial i jurídica
Balanç sobre l'obertura econòmica
Conclusions

Introducció

Obertura econòmica: obrir les portes econòmiques al món on l'economia s'ha d'ajustar a noves realitats de mercats, transformacions comercials i relacions laborals i socials. (Lliure Circulació)
Accions actuals: full de ruta per fer reformes estructurals i aconseguir un nou model econòmic a través d'una obertura econòmica. Però fins que arriba aquesta bonança econòmica, què fem?

Obertura Econòmica. Estem educats per al canvi?

Primer caldria plantejar-se si, avui per avui, la societat andorrana està preparada per l'obertura econòmica, i això que diversos governs de colors polítics diferents han intentat i continuen intentant educar-nos des de l'any 2006 amb la llei de reforma econòmica; la creació de l'Agència Andorra 2020 (que també posseïa un pla estratègic de reforma fiscal), durant els anys 2007 i 2008 amb la primera fase de la llei de societats, la llei de comptabilitat i, per acabar, la llei d'inversions públiques. I tot això, fins al dia d'avui que la imposició directa es basa en tres impostos:

sobre societats, sobre la renda d'activitats econòmiques i sobre la renda dels no-residents fiscals, i finalment la Llei d'inversió estrangera (2011).

També s'ha de deixar constància que, amb data 14 de març de 1993, es va aprovar en referèndum la Constitució del Principat d'Andorra, en què es reflecteix, en el Capítol VI *Dels deures dels andorrans i dels estrangers*. Article 3. "Totes les persones físiques i jurídiques contribuïran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, establert per la llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució equitativa de les càrregues fiscals."

La societat andorrana ha fet els deures? Potser no. Un exemple és, amb data 19 d'abril de 2012, que prop d'un 42% les empreses andorranes no han dipositat els comptes, mínim requisit de transparència en països veïns per realitzar transaccions comercials, inversions i compravenda d'accions i/o participacions.

Situació actual de la societat andorrana

Persianes abaixades. Un teatre urbà sense vida?

Quan parlo de societat andorrana no simplement em dirigeixo *al gran empresari* sinó, també, als petits empresaris, als emprenedors, als autònoms (veritables creadors de riquesa i llocs de treball) i, finalment, a les famílies, ja que el 5,5% de la població viu per sota del llindar de la pobresa relativa (departament de Benestar, abril 2012), que en dia d'avui estan caient en un pou de greus dificultats, que observen i pateixen les tensions econòmiques dels darrers anys i pensen que el futur és, com a mínim, preocupant i, que sumat a aquesta situació econòmica (possibilitat de perdre la feina, tancar les portes del meu petit negoci i/o el meu projecte com a emprenedor no poseïx de recolzament), també pateixen una tensió social, anímica i pèrdua en la confiança política.

Quan érem rics, o així ho creïem?

El diner és un bon servent però un mal amo: té sota el seu domini la societat i serveis.

Els països veïns i com ens afecta al Principat

En el dia d'avui, podem dir que la nostra economia és fràgil, no perquè la societat andorrana no tingui empenta, sinó perquè anem a remolc de la situació econòmica i financera dels nostres països veïns, que actualment no tenen clar cap a on han de remar.

Espanya. Enquestes i notícies:

Una enquesta realitzada per Estudio Kar 2011 d'Ipsos, presentada a Madrid amb data 16 de gener de 2012, diu entre d'altres dades:

"[...]analistes que consideren que la crisi econòmica, lluny d'arribar a la seva fi, empitjorarà durant el 2012, segons un 52%, periodistes (42%) i directius d'empresa (38%), que també auguren una reculada o un estancament [...]"

Ministra d'Ocupació i Seguretat Social, amb data 7 de febrer 2012, Fátima Báñez: "Les dades de l'economia de 2012 són esborronadores."

Endeutament del sector privat o crisi espanyola: un problema central per a la zona euro.

A Andorra

Així ho reflecteix el PIB al Principat. L'any 2010, els únics sectors en positiu han estat transport/comunicacions i administracions públiques; i a la contra, el sector més castigat és la construcció, que baixa un 17,80 %, com també el sector de la banca és preocupant, amb una ràtio de morositat que ha arribat a un 2,93% quan el 2005 era d'un 0,52%.

Totes aquestes dades es reflecteixen, tanmateix, en la baixada d'assalariats els darrers cinc anys, d'un 8% aproximadament; l'augment del nombre de persones que busquen feina o els beneficiaris que reben la prestació per desocupació involuntària mes darrere mes (segons el Servei d'Ocupació), i el tancament d'un nombre important d'establiments (els més castigats, empreses familiars i autònoms en qualsevol sector).

Massa salarial i atur

19 d'abril del 2012 "[...] A part del sector de la construcció, encara amb un -14% en tendència anual, les dades mostren una tendència negativa dels sectors d'indústries manufactureres amb un -7%, comerç a l'engròs i intermediaris del comerç amb un -6,5%, i transports i comunicacions amb el -4,5%, de tendència anual per aquest mes [...]"

28 de Maig 2012 "[...] la situació no millora i en el que portem d'any ja han tancat la meitat de les companyies de l'any passat [...]"

7 de juny 2102 "[...] Sr. Martí, cap de Govern d'Andorra, expressa la seva inquietud per l'augment dramàtic d'atur ara i en futur pròxim [...]"

L'Associació de Contractistes d'Obra (Acoda), sembla que no té fi i que fins i tot va pitjor. L'associació alerta que s'estan perdent empreses del sector "valuoses i amb talent en la seva activitat tradicional".

...Molt 'pa per avui i gana per demà'

Potser cal posicionar-se i dir: obertura econòmica, sí, sempre que no representi, com indica la dita castellana, *pa per avui i gana per demà*. És a dir, un avui amb entrada fàcil de capital però amb distorsions o desajustos econòmics i socials en un futur.

L'obertura de la inversió estrangera potser s'hauria de fer per fases i selectivament, segons el sector; és a dir, obrir-la a empreses que aportin valor afegit, creació de riquesa i no solament capital, si no correm el risc que aquestes empreses divideixin el nostre mercat tradicional i familiar.

Cal dir que el Principat no posseeix un gran sector anomenat indústria que pugui exportar a l'exterior i que aquesta obertura econòmica podria interpretar-se com una intrusió de societats i capital estranger *especuladors* al nostre país. Pensem que aquest col·lectiu només desitja el seu estatus personal, els seus privilegis i beneficis, i que parlen de valors i de drets a la lleugera, convertits en un tòpic buit de continguts.

A dia d'avui no està aprovada la llei de comerç, "preocupació per al petit empresari andorrà".

Economia sostenible i valors afegits

Això sí, posseïm uns grans valors afegits: petit país, ubicació i gran riquesa natural i patrimonial... I aquí la meua reflexió: caldria sumar esforços a consolidar els dos actuals grans pilars de l'economia andorrana, que són el turisme i el comerç, i convertir-los en una economia sostenible basada "en el desenvolupament que satisfà les necessitats actuals de les persones sense comprometre la capacitat de les futures generacions per satisfer les seves".

I llavors, paral·lelament, plantejar-se l'obertura econòmica.

Pilars econòmics d'Andorra: turisme i comerç

El turisme és un dels principals sectors econòmics i constitueix una de les activitats que més repercussió té sobre la sostenibilitat econòmica. El Principat posseeix un producte en brut que no està prou valorat: natura, cultura, gastronomia, rutes turístiques, patrimoni...

Per exemple, el turisme ecològic no solament beneficia l'ecosistema sinó, també, la comunitat. Tanmateix, és un turisme alternatiu que pot subdividir-se entre molts d'altres, turisme rural, turisme científic i verd, turisme d'aventura, etc.

En un aspecte econòmic, l'ecoturisme pot aportar, gràcies a l'entrada d'aquestes divises estrangeres, uns ingressos tant directes com indirectes i, no simplement això, amb una bona gestió al darere podria contribuir al desenvolupament d'activitats educatives i científiques (R+D) i a la millora de les àrees protegides si en reinvertim, una part, en la conservació i l'ús sostenible. Cal vigilar amb la nova aplicació de l'IGI; si no està controlat a la baixa penalitzarem el turisme i el comerç.

També, dins el sector turístic, es pot apostar pel sector dels congressos internacionals (R+D). El Principat d'Andorra, un país de reunions, convencions, jornades i viatges d'incentius. Malgrat l'entorn de crisi, el sector es perfila com a estratègic i amb capacitat per generar ocupació i ingressos directes i indirectes.

De quin tipus? Els sectors generadors d'aquest tipus d'esdeveniments poden ser, principalment, els relacionats amb les professions medicosanitària, l'activitat comercial i les aplicacions tecnològiques i industrials (R+D).

Segons les dades de l'*Informe de Mesurament de Turisme de Reunions a Espanya*, cada participant en un congrés, convenció, jornada o viatge d'incentius realitza una despesa mitjana diària de 371,39 euros, inclosos la inscripció, el transport, l'allotjament, l'hoteleria i despeses relacionades amb l'oci, la cultura o el comerç. (Diari *Expansión* 22/02/2012)

De retruc, aquest turisme beneficia el comerç, l'altre gran pilar de l'economia andorrana, en ser una font de riquesa que engloba molts altres sectors implicats: hoteleria, petita empresa familiar de serveis, construcció, sistema financer, etc.

Comerç: per què no canviem la idea actual de comerç *purament instrumental* per al creixement econòmic d'una minoria, pel *comerç just*? Això no significa *caritat* sinó tan real com viure dignament en el dia d'avui per deixar una herència amb garantia als nostres fills i nés, arribar a un futur amb una política econòmica i social més equitativa per a tothom.

Mètode víking = millorar la qualitat de vida retornant el sentit a l'empresa i a la cultura corporativa.

Teixit econòmic tradicional: agricultura i ramaderia. El gran oblidat?

No ens oblidem del sector primari (agricultura i ramaderia), els nostres orígens. Aprofitem la situació de crisi actual per potenciar, apostar i desenvolupar la producció pròpia de productes autòctons per al consum intern i per a l'exportació.

Aquí també podríem incloure la silvicultura: cura dels boscos orientada a obtenir el màxim rendiment sostingut dels seus recursos i beneficis (biomassa).

Agricultura ecològica

L'agricultura ecològica, orgànica o biològica, és un sistema per conrear una explotació agrícola autònoma basada en la utilització òptima dels recursos naturals.

Aquest sector ens convida a la reestructuració i creació de llocs de treball a curt termini i sostenibilitat econòmica i mediambiental.

Creació d'una banca de microcrèdits per a projectes empresarials

Més microcrèdits per a nous i existents petits projectes empresarials, subvencionats per administracions públiques i/o societats privades, entitats bancàries i/o de crèdit, amb interessos moderats. Govern d'Andorra - Cambra de Comerç, l'Associació de Bancs (ABA), Andorra Desenvolupament i Inversió SA (Adisa)

"No simplement el premi innovadors un cop l'any, així com microcrèdits subvencionats pel Govern a uns quants".

4 de març de 2010: el consell de ministres aprova un decret per un import de 12,5 milions d'euros que avalarà nous projectes d'emprenedors i la modernització de negocis ja existents.

28 de juny de 2011: cinc projectes de vint projectes empresarials tindran accés al crèdit tou.

9 de febrer de 2012: pla de crèdits tous per a comerç i hotels.

Les condicions per obtenir un microcrèdit és tenir un projecte empresarial d'autoocupació o cooperatiu viable.

Seguretat empresarial i jurídica. Hem fet els deures?

Quan parlem d'obertura econòmica no és, simplement, la realització d'una llei per a l'obertura de capital estranger, o signatures de convenis de doble imposició, o reforma tributaria sinó, també, hem de reflexionar sobre:

- Circulació de treballadors.
- Sistema de quotes, segons les necessitats reals del país.
- Globalització del comerç i la competència.

*Monopoli o oligopoli**

El monopoli és la situació en què una empresa és qui pot influir en el preu, es caracteritza per ser única. Ser capaç de satisfer la demanda de tot el mercat.

Posseeix el coneixement de l'estructura de la demanda del mercat.

L'oligopoli es dona quan poques empreses tenen influència en els preus del mercat.

Existeixen pocs venedors.

Cap d'elles no domina però, en ser pocs, poden associar-se per influir sobre els preus i les quantitats.

Existeixen empreses amb capacitat d'actuar en col·lusió.

- Creació de criteris transparents.
- Obertura de serveis públics.

*Proteccionisme. Entre d'altres, competència a l'STA.

- Lliure circulació de mercaderies.
- Comerç deslleial.
- Legislació antidúmping. (Dúmping = fixació de preus predadors. És la pràctica de vendre un producte o servei a un preu molt baix amb la intenció d'expulsar els competidors fora del mercat o de crear barreres d'entrada per als potencials nous competidors.
- Altres...

No confondre obertura econòmica amb liberalisme desenfrenat

Això simularia fer una *bombolla* que, justament aquestes persones que l'han creada –*poder econòmic i polític a l'ombra*–, paradoxalment seran les primeres que posaran fi a les polítiques de benestar social i d'altres i, com he comentat al principi, en un futur poden trobar-se, un altre cop, en un pou econòmic, social i polític més profund que l'actual. Potser, millor ara que més endavant, haurem de fer balanç.

"Un economista que és només economista no pot ser un bon economista". Velmon L. Smith, premi Nobel d'Economia 2002.

Reflexió: potser en el dia d'avui la millor matemàtica és la filosofia.

Conclusions

Estem preparats? Potser ens estem precipitant? Des de la mirada d'una persona del carrer.

Març del 2012: conversa amb un petit empresari i autònom massanenc: "Aquí el que passa és que hi ha molt d'economista que pensa que la crisi es resol amb lleis i s'oblida de *la tortura*, del dia a dia, dels petits empresaris i del carrer (famílies)."

Vist des de la mirada d'una persona de carrer, *actualment* aquesta obertura econòmica solament facilitaria el finançament de societats que l'administració pública posseeix en un 100% o bona part important de participacions. És a dir, una privatització encoberta per reduir dèficit de les administracions, així, com algunes de les grans empreses i societats del país: "creixement econòmic per a una minoria". Amb la pregunta a l'aire si aquestes reformes posseeixen un esperit de servei al ciutadà, d'igualtats d'oportunitats, així com de fomentar i garantir la cohesió social.

Hem fet tard?

Vista la situació i la conjuntura econòmica dels nostres països veïns així com també l'europea i la mundial, que no són gaire dolces, ja us he comentat anteriorment que anem a remolc d'aquestes economies.

Potser hauríem d'anar un pas més endavant i, mentre no arribi aquesta *possible bonança econòmica* gràcies a l'obertura de capital estranger, *que no és d'avui per l'endemà*, no permetem que s'enfonsi un vaixell sense rumb i que fa aigües. Així doncs, ajudem el teixit econòmic primari, els pilars anomenats turisme i comerç, i convertim-nos en un país de valor afegit (R+D), apostant per l'obertura i ajudes a empreses de noves tecnologies, ja que la tecnologia és un element essencial per assolir la sostenibilitat, però sempre amb criteris de responsabilitat i futur.

Agraïments:

- Executiva dels Verds d'Andorra. En especial a: Antònia, Jael, Isabel i Juli, per la seva implicació.
- Chantal Roca, pels seus consells professionals de màrqueting i comunicació.
- Societat Andorrana de Ciències.

Cristòfol Ferri i Cintas,
representant del partit dels Verds d'Andorra

Empresaris residents davant de l'obertura econòmica

Patrícia BRAGANÇA i VARELA

Introducció

Quan actualment parlem "d'empresaris d'Andorra" o de "teixit empresarial andorrà", forçosament ens estem referint a la seva composició global: és a dir, empresaris nacionals andorrans i empresaris residents d'Andorra. Tots ells són elements indispensables i indissociables del capital andorrà, perquè tots ells indiscutiblement participen en, i per, l'economia d'Andorra.

Perquè és una característica particular d'Andorra que, tenint una població de 78.115 habitants, 33.481 siguin persones andorranes, 22.187 espanyoles, 4.104 franceses, 11.711 portugueses, i el restant 6.632 siguin persones d'altres nacionalitats, segons l'últim estudi de població del 2011 publicat pel departament d'Estadística del Govern d'Andorra (www.estadistica.ad). És a dir que el 57,14% de la població és estrangera.

Però paradoxalment, també podem dir que era també una característica pròpia d'Andorra que per fer-hi negocis s'havia d'haver adquirit prèviament *drets econòmics* –terme que recorda el concepte *adquisició de ciutadania* en l'època romana–. Per tant, el resultat és que en contrapartida no retrobem el mateix percentatge en termes de negocis de titularitat estrangera que en termes d'immigració.

Al Principat, els drets econòmics eren adquirits, ja fos per la condició de nacionalitat andorrana o bé pel transcurs del temps de residència permanent i efectiva al país per a tots aquells que no eren nacionals. Una política, diguem-ne *proteccionista*, que ara s'està enfrontant als canvis: globalització, crisi, impostos, eliminació de fronteres europees, etc.

Em centraré, en aquesta exposició, sobre com podien fins ara obtenir els drets econòmics els residents, i en especial els portuguesos, la segona comunitat de residents estrangers a Andorra, i quins són els canvis que els ofereix la nova obertura econòmica. També centraré, la segona part, a valorar aquesta nova visió del mercat des de l'òptica del resident, les perspectives de futur.

1- Els drets econòmics del resident portuguès

Com poden els nacionals portuguesos adquirir drets econòmics al Principat? Quin era el marc legal que els era aplicable amb anterioritat? I què ha canviat amb la nova obertura econòmica?

1.1.- L'accés al negoci

L'anterior llei andorrana, en concret la disposició de l'Ordinació número 3 de Foment, relativa a les autoritzacions comercials a estrangers, del 25 de juny de 1976, exigeix un temps de residència permanent i efectiva de 20 anys per considerar que el capital és andorrà, i per tant, per tenir drets econòmics per poder accedir a ser titular d'un negoci propi, o a l'exercici de la professió liberal, o a la compra de més d'un habitatge. Si es pretenia fer una inversió societària, la llei limitava el capital estranger al 33% de les accions o participacions.

Amb la signatura del trilateral entre Andorra-Espanya-França, anomenat Tractat de bon veïnatge, d'amistat i de cooperació entre el Principat d'Andorra, la República Francesa i el Regne d'Espanya, del 4-11-93, es concedeixen uns privilegis especials als nacionals d'aquests dos països veïns, motivat per qüestions històries, de bon veïnatge –com el seu nom indica– i pel gran nombre de residents. Així, l'exigència de temps de residència permanent i efectiva es va reduir al termini de 10 anys, amb la visió d'afavorir aquestes dues comunitats.

El gradual augment del nombre de residents portuguesos fa que es converteixi en la segona comunitat estrangera més nombrosa, més que la francesa. I s'inicia poc a poc una reivindicació per part d'aquests ciutadans a través dels mandataris de les associacions de residents, amb el suport de la figura de l'ambaixador de Portugal a Andorra a l'època, el Sr. Nuno de Bessa Lopes, per tenir reconeguts aquests mateixos privilegis. És un moment àlgid en les relacions lusoandorranes, en què també neix el Club d'Empresaris Portuguesos d'Andorra (CEPA). L'associació per primera vegada exposa públicament les primeres dades que reflecteixen que una important part del teixit empresarial d'Andorra està dirigit o és de titularitat d'empresaris no nacionals, cosa que semblava insòlita fins aleshores. Fins llavors, la idea predominant és que als estrangers únicament se'ls reserva el mercat laboral.

Aquest moviment es culmina amb la signatura del tan esperat tractat bilateral, anomenat Conveni entre el Principat d'Andorra i la República Portuguesa relatiu l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals, del 18-10-2007.

Si bé l'article 7 dóna la possibilitat als nacionals portuguesos que tinguin una residència efectiva i ininterrompuda de deu anys a Andorra d'exercir en les mateixes condicions que els nacionals andorrans qualsevol activitat professional no assalariada, de fer aportacions de capital a les societats mercantils andorranes i d'exercir càrrecs d'administració o de representació d'aquestes societats –el màxim privilegi reconegut pel Govern andorrà fins aleshores a tot aquell no andorrà–, el mateix article és recíprocament més favorable per als andorrans.

A Portugal, els nacionals andorrans són equiparats en drets econòmics als nacionals portuguesos: poden exercir qualsevol activitat professional no assalariada, fer aportacions de capital a les societats mercantils portugueses i exercir càrrecs d'administració o de representació d'aquestes societats dins o fora del país en les mateixes condicions que els nacionals portuguesos, és a dir, en definitiva, sense cap mena de limitació. Una llibertat econòmica equiparable a la dels altres nacionals membres de la Unió Europea.

Amb l'entrada en vigor de la penúltima legislació sobre inversió estrangera, de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra, modificada per la Llei 36/2008, del 18 de desembre, s'estableix el que era vigent fins ara. Concretament, perquè un estranger a Andorra tingui drets econòmics havia de reunir els requisits següents:

- Ser persona física amb un temps de residència superior a 10 anys si és un nacional espanyol, francès o portuguès; i superior a 20 anys si és un nacional d'altres països.
- I en cas de persones jurídiques, la forma societària (societat limitada, societat per accions o societat unipersonal) no podia superar el 49% en capital estranger. I excepcionalment, algunes activitats no presents o de poca presència a Andorra estaven obertes al 100% al capital estranger. I actualment, com és el perfil de l'actual inversor resident portuguès?

1.2. El perfil de l'actual inversor portuguès

Tot i que no disposem de dades oficials, al Club d'Empresaris Portuguesos d'Andorra (CEPA) hem fet una estimació aproximada del nombre de comerços i negocis de titularitat de persones d'origen lusòfon. Hem arribat a la dada estimativa que prop del 10% o 15% dels negocis d'Andorra estan dirigits per nacionals portuguesos.

De fet, cal fer al·lusió a la revista *A Voz Lusa*, únic mitjà de comunicació escrit en la llengua de Camões i de Rodoreda, editat íntegrament al Principat d'Andorra, i que a banda de les seves diferents seccions sobre activitats culturals i institucionals portugueses es reserva un apartat exclusiu per informar d'activitats emprenedores. Durant els anys 2010-2011, l'*A Voz Lusa* ha publicat una mitjana de dues a cinc informacions mensuals relacionades amb l'obertura de nous comerços i negocis, o el traspàs d'altres existents, que han passat a pertànyer a residents lusòfons.

La inversió del nacional portuguès o del lusodescendent és molt diversa, però destaquen sectors com la restauració (bars, restaurants, cafeteries i granges), la construcció i sectors afiliats (fusteries, lampisteries) i el comerç alimentari. En canvi, en el ram de les professions liberals la presència portuguesa és pràcticament nul·la.

El perfil d'emprenedor sol ser un resident de prop més de 15 anys de residència –tot i que actualment majoritàriament predominen els que tenen més de 20 anys de residència–, arrelat i integrat al país, coneixedor de l'idioma nacional com també dels principals costums, i sovint amb descendència amb dret al passaport andorrà.

Amb l'entrada en vigor del conveni es pot apreciar un accés al negoci per part de joves empresaris lusodescendents, d'una edat compresa entre 25 i 35 anys, i molts dels quals han optat per adquirir la nacionalitat andorrana en reunir les condicions. Cal destacar que aquests joves estadísticament compten com a andorrans, i de fet se senten andorrans. Tanmateix, són lusodescendents que tenen un important arrelament amb els seus orígens i tendeixen a apostar pel mercat o pel client més divers.

En canvi, molts empresaris que han iniciat l'activitat empresarial a l'empara de l'antiga Llei del 76, o tot just a l'entrada en vigor del conveni bilateral, conserven la nacionalitat portuguesa, malgrat reunir en molts casos els requisits per naturalitzar-se andorrans.

Igualment la inversió es fa a través d'empreses mitjanes, amb una majoria de treballadors d'entre 3 i 10. Escau també posar en relleu el decens de la inversió en forma societària, ja que molt sovint els negocis societaris s'han transformat en societats unipersonals (amb un únic soci) o activitats econòmiques amb un únic titular, fruit de la voluntat d'eliminar progressivament la figura del prestanoms, o dit d'una altra manera, del negoci fiduciari, com també per evitar més càrrega fiscal.

I quins són doncs els canvis que es preveuen per al futur?

2. Els canvis per al futur: la nova obertura econòmica.

La nova Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra que entrà en vigor el 18 de juliol d'enguany, preveu en la disposició final segona que: "[...] a partir de l'entrada en vigor de la Llei, els drets econòmics de les persones físiques estrangeres que vulguin dur a terme una activitat econòmica al Principat d'Andorra s'adquireixen amb l'obtenció de la residència al Principat definida a l'article 1 d'aquesta Llei." L'inversor estranger pot ser titular fins i tot del 100% de les accions o participacions, sense cap condicionament sectorial particular. I la inversió en immobles no té cap limitació en nombre.

Per tant, podem afirmar que existeix una absoluta transformació en l'adquisició dels drets econòmics: l'únic requisit és tenir la residència al Principat de forma efectiva i ininterrompuda per tenir dret a una activitat econòmica, la qual cosa constitueix la liberalització de les inversions estrangeres més absoluta vista fins ara. Tan sols es preveuen excepcions per a l'exercici de professions liberals, que continua sotmès a condicionaments, com per exemple, la condició de reciprocitat a l'altre país d'origen.

Com pot influir aquest nou marc legal en la capacitat d'expansió i d'atracció de nous mercats? Que es pretén?

2.1. Balanç comercial entre ambdós països

En l'anàlisi del comerç bilateral entre ambdós països, Andorra i Portugal, publicat per l'organisme *Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal* (AICEP) en el "Dossier de Mercado" d'Andorra fet el febrer del 2010 (www.portugalglobal.pt) es conclou que Andorra té un pes molt reduït en l'estructura de comerç internacional portuguès, especialment com a proveïdor.

El 2009, Andorra se situava en el 105è lloc com a client de Portugal, i en el 148è lloc com a proveïdor. Per a Andorra, Portugal ocupava el rànquing com a 10è client (0,5% de les exportacions) i el 9è lloc en la categoria de proveïdors (0,8% de les importacions).

I segons l'INE (Instituto Nacional de Estatística portuguès), 83 són les empreses portugueses exportadores per al mercat andorrà i 27 les empreses andorranes importadores a Portugal.

S'aprecia també un constant *crescendo* de la balança comercial, la qual va augmentar un 63% en tan sols quatre anys, en passar dels 2,7 milions d'euros el 2004 als 4,9 milions d'euros el 2008, el valor de les transaccions més elevat que s'hagi constatat durant la referida anàlisi.

Predominen, com a productes exportats cap a Portugal, màquines i aparells de transport, la vestimenta, instruments d'òptica i precisió, perfums... Com a productes portuguesos importats podem trobar productes alimentaris, begudes (aigües, cafès, vins i cerveses), i tabacs no manufacturats. No s'han registrat dades d'intercanvis en productes de serveis.

En aquest sentit, recordo la primera trobada mantinguda el febrer de 2010 a Lisboa entre l'empresariat andorrà i el CEPA, acompanyats de la Cambra de Comerç d'Andorra i la CEA, amb altres empreses i canvis de comerç portugueses, durant la qual de ben segur varen sorgir noves oportunitats de negoci, i/o *parcieiros*, com en diríem en portuguès. Com a exemple, d'aquella trobada va emergir la recent expansió d'una empresa d'enginyeria i control de qualitat andorrana que s'ha implantat a l'illa de Madeira.

D'altra banda, cal remarcar que el mercat de Portugal no és l'únic mercat lusòfon. Des d'Andorra també s'estan cercant noves oportunitats per a l'expansió, noves rutes de mercat, altres que les tradicionals rutes amb països veïns o europeus.

Les últimes anàlisis fan pensar que els residents portuguesos tendrien a dirigir-se cap a d'altres mercats lusòfons presents en diferents continents. De fet, aquesta expansió ja s'hauria iniciat, tot i que molt tímidament, vers els mercats angolenys, brasilers i capverdians. Per tant, sens dubte podem afirmar que fins ara, tot i existir relacions comercials entre Andorra i Portugal o entre Andorra i altres països lusòfons, són encara molt tímides, tot i que sembla que en el pla polític es despregui un cert interès per potenciar-les cada vegada més.

2.2. Perspectives de futur

Per als residents, l'obertura econòmica pot significar una oportunitat cap al negoci propi. Fins i tot pot significar una solució davant de les dificultats que presenta avui l'accés al mercat laboral. Es tracta d'una liberalització del mercat que pot comportar una noves vies de negoci, i noves idees emprenedores, però també nous reptes davant de la competència.

Des d'aquesta òptica, l'afectació de l'obertura econòmica que la liberalització pot causar al resident serà la mateixa que al nacional andorrà. L'oportunitat de negoci és la mateixa, la legislació els equipara per igual, les regles de joc són les mateixes tant per als nacionals com per als residents. Potser ara aquell banc portuguès que va mostrar l'any 2010 intencions d'establir-se a Andorra acabi fent-ho. Perquè, deixant de banda els motius o les causes de l'obertura econòmica –no són objecte d'aquesta anàlisi–, no podem perdre de vista els objectius plantejats en aquesta nova aposta econòmica.

I –com diu la llei– els principals objectius de l'obertura econòmica són: "atreure les inversions i les empreses que poden contribuir més al desenvolupament econòmic, que poden oferir una diversificació més gran de l'economia i que aporten un alt valor afegit. Alhora, es pretén evitar un efecte desfavorable sobre la lliure competència" (exposició de motius de la Llei 10/2012). Perquè això sigui una realitat, podem concloure que sens dubte Andorra s'està dotant del marc legal idoni: liberalització econòmica, simplificació dels processos administratius per a la creació d'empreses, convenis d'intercanvi d'informació fiscal, convenis de no doble imposició, marc fiscal atractiu...

Tanmateix, no podem obviar que per ser una "opció d'inversió atractiva" aquestes mesures han d'anar necessàriament acompanyades d'altres inversions: en infraestructures, en vies d'accés al país, en tecnologia, en promoció del país i de la seva multiculturalitat, en potenciar l'R+D..., però també escau tenir suport social.

Com a dada rellevant, podem destacar que el juliol del 2011 el 64,1% dels lectors enquestats del www.diaridandorra.ad van contestar afirmativament a l'opció d'optar per l'obertura total i sense restriccions; i el març del 2012, es publica en el mateix diari que el 55,1% dels seus lectors afirmen trobar-se d'acord amb el model d'obertura al capital estranger impulsada pel Govern.

Conclusió

I ara, per concloure, permeteu-me unes observacions: tota crisi aboca al canvi, tot canvi econòmic intrínsecament s'acompanya de canvis socials, de canvis demogràfics, de nous valors.

Acceptar i catalogar com a valor afegit la transformació de la societat estrangera immigrant (fins ara limitada a la mà d'obra i al mercat laboral) en una societat estrangera productora de PIB, proveïdora de serveis, de llocs de treball, de beneficis i d'actius desvinculats del capital andorrà és sens dubte, per a mi, el nou repte d'Andorra per créixer cap a l'exterior.

Serà Andorra capaç d'afrontar aquest nou repte social? Aquesta és la pregunta que es respondrà en els pròxims temps.

Patrícia Bragança i Varela,
advocada i presidenta del Club d'Empresaris Portuguesos d'Andorra (CEPA)

Fonts i bibliografia

Ordinació número 3 de Foment, relativa a les autoritzacions comercials a estrangers, del 25 de juny de 1976.

Tractat de bon veïnatge, d'amistat i de cooperació entre el Principat d'Andorra, la República Francesa i el Regne d'Espanya, del 4-11-93.

Tractat bilateral, anomenat Conveni entre el Principat d'Andorra i la República Portuguesa relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals, del 18-10-2007.

Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat

d'Andorra, modificada per la Llei 36/2008, del 18 de desembre.

Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra.

Departament d'Estadística del Govern d'Andorra.

Agència para o Investimento e Comércio Externo de Portugal (AICEP).

Instituto Nacional de Estatística portuguès (INE).

Club d'Empresaris Portuguesos d'Andorra (CEPA).

Diari d'Andorra (enquesta digital).

A Voz Lusa (edicions 2011).

Universitat de les Valls, facultat d'Odontologia, un repte personal i ara de país

Philip GARCIA i RICART

1. Perfil: presentació personal

Philip Garcia Ricart, 41 anys, fill de François Garcia i Maria Teresa Ricart; els pares es varen conèixer aquí, en aquesta escola. Quart germà de quatre, dels quals el més gran també va estudiar aquí...

Odontòleg de professió, diplomat per la Universitat de Tolosa ara fa 15 anys, va marxar a Boston, Massachussets, per aprofundir els coneixements en la seva especialitat.

2. Primera part: breu historial del projecte

Final 2005. A les acaballes del Govern Forné: presentació del projecte, inicialment semiprivat. Govern d'Albert Pintat, estem a l'any 2008, es vota per assentiment la Llei de creació de la Universitat de les Valls: naixia la Fundació privada Maria Teresa Ricart, es va decidir posar el nom de la nostra mare, que ha dedicat gran part de la seva vida professional a l'educació dels infants a Andorra. Després d'haver ratificat el Conveni sobre el reconeixement de les qualificacions relatives a l'ensenyament superior a la regió europea, tractat internacional, l'any 2008, es redacten diferents decrets i reglaments... Es posa en marxa l'Agència de Qualitat per a l'Ensenyament Superior. Molt breument, podem dir que Andorra ha estat, com a Estat signatari i membre de ple dret de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, un excel·lent alumne.

És important incloure aquest historial, ja que explica moltes coses dins el procés viscut. El *part*, com l'han titulat alguns periodistes, ha estat llarg; no hem d'oblidar que hem estat els primers, els pioners, els que hem obert camí: els següents ho tindran tot molt més fàcil.

2. Segona part: punts clau

Com ja hem comentat abans, amb l'arribada del Govern d'Albert Pintat, el nostre projecte responia a la voluntat ferma durant tota la campanya electoral d'obrir Andorra al món de l'educació (vegeu l'Agenda Andorra 2020).

No es troba la solució per poder integrar el nostre centre universitari com a centre adscrit; la nostra tenacitat fa que continuem mirant com tirar endavant.

La Llei qualificada d'educació de l'any 1993 preveu la possibilitat d'obrir centres educatius privats: es reorienta, doncs, cap a un projecte 100% privat.

Es treballa per adequar-lo, es fa la sol·licitud oficial al Govern i es vota la Llei 23/2008, per assentiment, de creació de la Universitat de les Valls, primera universitat privada a Andorra.

Es crea la Fundació privada Maria Teresa Ricart.

Paral·lelament, es parla amb comuns i propietaris privats per escollir la millor ubicació de la Universitat de les Valls: Sant Julià de Lòria va ser la nostra primera opció, amb l'objectiu de crear una gran sinergia amb la Universitat pública d'Andorra; Escaldes-Engordany, Andorra la Vella, Encamp...

Es demana permís d'inici d'activitats acadèmiques, tal com ho determina la Llei de creació: el novembre de l'any 2010.

Sol·licitud per obtenir el diploma estatal del màster en Odontologia, que passa per l'elaboració d'un decret d'establiment de títol, que passa per reunions prèvies... Finalment, l'1 de febrer 2012, es reconeix el diploma per l'Estat andorrà.

3. Tercera part: experiències

Estada en fires per fer la promoció de la universitat, entre d'altres Aula Madrid i el Saló de l'Ensenyament, on ens fan veure l'impacte que té aquest projecte per al país i el seu immens potencial: Andorra agrada, Andorra tranquil·litza els pares, Andorra és un lloc extraordinari per a l'educació.

Diferents reunions de preparació: pla d'estudis, equip de professors i assessors externs, ens fan veure l'impacte que pot tenir per al país el nostre projecte.

La pàgina web, principal porta d'entrada al món de la UDV, ens ha permès quantificar el nivell d'acceptació i d'interès d'aquesta innovadora universitat.

Els correus enviats, les conversacions telefòniques, han tingut sempre una resposta, positiva, admirativa.

Les entrevistes realitzades amb mitjans de comunicació radiofònics, amb Àlex Lliteras de RTVA SA, Sílvia Còppulo de Catalunya Ràdio, Quim Barceló a Flaix FM, ens han demostrat que l'acceptació del projecte és molt bona per part de la societat andorrana i veïns dels estats fronterers.

Aquestes experiències, completament noves per mi, però sempre disposat a viure-les, a defensar el projecte, a explicar les nostres particularitats, i això passa per vendre també el país: sí! vendre el país i la universitat, en el sentit de poder captar candidats, generar curiositat, començar a generar un teixit intel·lectual i mèdic de referència, per què no?

4. Quarta part: repte personal

El més gran: arribar a compaginar la posada en marxa de la Universitat de les Valls amb la vida professional, la familiar (molt important en el meu equilibri personal): sempre vetllo per programar reunions en hores de treball de la consulta, continuo estant amb la família tan bon punt han acabat el col·legi i/o activitats, la vida a casa amb ells és la mateixa; un cop al llit, continua la jornada, dedicant les hores que queden per treballar per la UDV.

Concepte mateix de la Universitat de les Valls, filosofia d'escola, atrevit, tan sols 30 alumnes, per garantir màxima proximitat alumne-professor però és el gran element diferenciador dels altres centres universitaris existents arreu del món.

La relació amb l'administració fou una tasca molt feixuga; a la novetat del procés, s'afegí el fet de ser el primer projecte d'aquest tipus demanat; poder arribar a la persona adequada, el fet de sobrepassar aquesta por... –si!, por– d'afrontar la maquinària administrativa...

En relació amb el col·lectiu, poder explicar els avantatges de tenir una estructura universitària a peu de casa, mantenir i fer pujar, amb el temps, el prestigi de la professió (formació continuada, conferències...).

En l'àmbit professional sempre he volgut mantenir la confiança en el si de l'equip de treball de la consulta, en els nostres pacients: perquè sàpiguin que no hi ha cap *abandonament* programat, la clínica dental és la principal font d'ingressos de la fundació.

El fet d'haver-me envoltat de grans assessors, cadascun especialista en el seu ram (financer, judicial, gràfic, arquitectònic...), ha fet que en totes les reunions de treball m'hagi adaptat al seus llenguatges.

Afrontar-se a la frase recurrent de "vols dir que val la pena?", "vols dir que és el moment?", "mira com va tot!".

Descobrir el món de les fires, promocionar-te directament per poder copsar l'ambient, tots els preparatius al voltant, disseny de l'estand, preparació de la publicitat, allotjament... i veure que també estàs promocionant el teu país.

Afrontar la por en general; ha passat i passa per una bona comunicació, no tancar-se en tu mateix. Aquest repte personal de tirar endavant un projecte està fent veure amb el temps que podria ser una nova via per diversificar l'economia del país: al cap de cinc anys tan sols amb odontologia viuran uns 150 alumnes durant 11 mesos l'any a Andorra; de fet, posem en marxa al mateix temps una residència universitària adaptada a les necessitats dels estudiants. Per facilitar la vida dels nostres estudiants s'està treballant amb diferents restauradors per establir acords en els preus de menús, plats especials, etcètera.

Paral·lelament, també s'està treballant en d'altres estructures com gimnasos, supermercats..., tot per establir una bona relació amb la Universitat de les Valls.

L'impacte microeconòmic és important. L'impacte sobre el canvi d'imatge del país és evident. Si aquest projecte segueix la línia marcada des d'un inici, amb molta personalitat i ben diferenciat, obrirà la porta a la creació de noves estructures d'aquest tipus.

Nosaltres estem convençuts que la nostra filosofia d'escola amb nivell universitari pot ser una font d'ingressos per al país molt important.

5. Conclusió: noves perspectives

No sé com hem aguantat tant de temps... Sempre hem respectat el que passava, sense entendre els entrebancs que han anat sorgint al llarg de tot el procés de creació de la universitat; sempre hem sabut que la llei permetia obrir aquest tipus de centres educatius, i no hem deixat mai que la manca d'informació, o el desconeixement, pareessin el procés.

El bon funcionament d'estructures d'aquest tipus (de petites dimensions, com a gran element diferenciador) que volen guanyar ràpidament el respecte internacional (tant per part d'altres universitats com per part de la professió) permetran, i d'això n'estem convençuts, poder obrir noves perspectives de futur: hotels, edificis que podran reorientar el seu ús...

Sense cap pretensió, sabem que molta gent i jovent veuen que es poden fer coses al nostre petit país i que encara té molt per donar.

Estem convençuts que Andorra és un indret ideal per estudiar, formar-se com a ésser humà i com a professional.

Creiem fermament que, a part de poder aprofitar de la nostra situació geogràfica, hem de treure profit del marc legal existent, complet, que ens permet obrir-nos a Europa, al món.

Pot ser una altra manera de fer país, som conscients que la gran majoria dels nostres estudiants marxaran d'Andorra per manca de feina, som conscients que seran uns excel·lents ambaixadors de la nostra jove universitat i del país.

Philip Garcia i Ricart,
odontòleg i president de la Fundació Maria Teresa Ricart,
rector de la Universitat de les Valls

L'empresariat andorrà davant el nou model econòmic i fiscal d'Andorra: conseqüències i expectatives

Pere Josep **AUGÉ i SÁNCHEZ**

El primer pas vers un nou model econòmic d'Andorra: la reforma del model fiscal

Ningú no pot negar que avui Andorra comença a disposar d'un model econòmic i fiscal molt més proper a les necessitats que el nostre país exigeix i que alhora s'ha homologat amb el que l'entorn internacional també exigia. Altrament, un dels nostres més preuats trossos, que és la nostra sobirania, ens ha permès modular uns certs trets diferencials que no tan sols ens fan ser més competitius en la nostra oferta de serveis, especialment en el comerç i el turisme, que han estat els motors clàssics de la nostra economia, sinó que ens converteixen en una de les més atractives jurisdiccions d'Europa per al desenvolupament de projectes d'inversió i iniciatives empresarials a escala internacional.

Fins a poder fer una afirmació de tal transcendència cal dir, però, que el camí ha estat llarg i feixuc. La crisi financera i econòmica internacional i la pressió de l'OCDE sobre els països que no estaven encara alineats en els processos de transparència i cooperació en els àmbits financer i fiscal, ens va conduir, sense adonar-nos-en, cap al procés de transformació més important de la història d'Andorra. A la Declaració de París, de 10 de març del 2009 per part del Govern Pintat, que confirmava el compromís davant l'OCDE d'alinejar-se amb el grup de països col·laboradors i entrar en un procés de subscripció de convenis d'intercanvi d'informació fiscal, hi seguí un canvi de govern i l'aprovació, el 7 de setembre del 2009, de la Llei d'intercanvi d'informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia.

A continuació s'inicià un doble procés que, d'una banda, ha comportat la subscripció de fins a 21 convenis d'intercanvi d'informació fiscal, amb la particular significació dels subscrits amb França (signat el 22 de setembre del 2009) i Espanya (14 de gener del 2010), i d'una altra banda, a l'aprovació, el 29 de desembre del 2010, de les lleis que establien, per primer cop en la història del nostre país, un marc general per a la fiscalitat directa, i que es concretaren en l'impost sobre societats, l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques i l'impost sobre la renda dels no-residents, el primer exercici d'aplicació dels quals és aquest 2012.

En una darrera etapa de reforma fiscal, d'una banda, han començat a arribar els convenis per evitar la doble imposició, l'abril del 2011 amb França i esperem que les negociacions amb

Espanya es concloguin en breu, igual que les que cal encetar amb una multiplicitat de països amb els quals Andorra ha d'estar interessada a subscriure convenis de tal naturalesa. D'una altra banda, s'ha aprovat la llei que unifica tots els impostos indirectes l'impost general indirecte, el 21 de juny del 2012, i que s'aplicarà per primer cop en l'exercici 2013.

I per què el nou model fiscal ens fa ser més competitiu? Doncs perquè un tipus general del 10% sobre el benefici és suficient internament però molt més baix que el de la resta de països del nostre entorn. Perquè les exempcions del 80% de l'impost per a societats de comerç internacional, d'explotació d'intangibles o de finançament intragrup, o els efectes de la *participation in exemption* (exempció de dividends i increments de patrimoni de les participades), ens col·loquen en la primera línia de les jurisdiccions més competitives (en espera, però, de completar la xarxa de convenis per evitar la doble imposició). I perquè un tipus de l'IGI del 4,5% ens permet mantenir un diferencial de preus suficientment atractiu per a la supervivència del comerç i el turisme al Principat i perquè, tanmateix, el tipus del 9,5% sobre les comissions financeres ens fa ser més competitiu que jurisdiccions capdavanteres històricament com Suïssa o Luxemburg.

La reacció de l'empresariat andorrà davant els efectes de la crisi al nostre país: proposta de canvis econòmics i estructurals

En un context de crisi internacional general i d'un particular procés de deteriorament del model econòmic del nostre país, l'empresariat andorrà, conscient que les circumstàncies eren excepcionals i els riscos per a l'economia andorrana més que evidents, s'ha vist en la necessitat de reaccionar, i ho ha fet amb contundència, rapidesa i, el que és més important, amb unitat i patriotisme.

Efectivament, des del debat intern de les principals associacions empresarials, durant el 2010 es comença a gestar la necessitat de reaccionar davant la constatació de la caiguda ininterrompuda del PIB des del 2006. Així, neix la jornada del 14 d'octubre del 2010, promoguda per la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS), la Confederació Empresarial Andorrana (CEA) i l'Empresa Familiar Andorrana (EFA), per tal de debatre els desafiaments als quals hauria de fer front Andorra davant la situació de crisi econòmica i estructural que amenaçava la supervivència d'un model que havia portat molta prosperitat al país però que estava en un procés de degradació irreversible.

A partir d'aquesta iniciativa les tres organitzacions empresarials esmentades inicien un treball conjunt i coordinat, i encaminen els esforços vers la creació de diverses taules de treball en què participaren empresaris, professionals i experts seleccionats i que permeteren obtenir l'opinió dels més significatius agents econòmics i socials del país. I tot plegat encaminat a trobar un nou camí que permetés de nou el creixement econòmic del país.

De fet, estem parlant del pla d'acció que ha culminat en el treball conegut com *Andorra té futur*, les primeres conclusions i propostes d'acció concretes del qual ja varen ser presentades amb caràcter d'urgència al Govern el 21 de juliol del 2011; la presentació pública definitiva s'ha fet aquest passat mes de juny del 2012. Però aquest estudi va molt més enllà, en plantejar tot un seguit de reformes urgents i proposar un gran acord estratègic per signar entre les tres organitzacions empresarials impulsores i el Govern d'Andorra i les diferents forces polítiques del país i amb un horitzó molt proper fixat per al 31 de desembre del 2012 per donar un impuls definitiu a les mesures eventualment acordades.

Més enllà del procés recessiu de l'economia andorrana, constatat per un PIB que cau des del 2006; d'una caiguda de quasi 4 milions de visitants, amb els nocius efectes per al turisme i el comerç; de l'explosió de la bombolla immobiliària, del decreixement de les importacions i de la pèrdua de 5.000 llocs de treball, s'ha hagut de diagnosticar un conjunt de deficiències estructurals que demanen una reforma urgent, profunda i valenta.

Així, trobem un sector públic absolutament sobredimensionat, un insostenible endeutament públic i un deteriorament preocupant de la CASS que aboquen cap a una crisi de model d'Estat que exigeix canvis profunds.

Una primera conclusió i una reflexió es fan evidents: alguna cosa hem fet malament per arribar a aquesta situació. Efectivament, el nostre país, que durant anys havia experimentat la major època d'èxit i prosperitat de la història, no ha sabut establir els mecanismes per adaptar-se als canvis i exigències del futur. Hem protegit en excés la nostra economia bastint barreres quasi insalvables a la inversió estrangera. No hem propiciat la diversificació econòmica i ara el tancament ens ofega i ens allunya de la competitivitat a escala global.

Una segona conclusió i la seva respectiva reflexió ens fan evident que al nostre país ha mancat *unitat*. Ha mancat una mínima connexió i unitat d'acció entre el sector públic i el privat per aprofitar les sinergies comunes i potenciar la cooperació. Però és que a escala empresarial ha primat l'esperit individualista, que ens ha allunyat de la cultura de la concertació empresarial i de la projecció d'una reputació sectorial a escala global.

Finalment, cal concloure que tot plegat es podia haver evitat si l'Estat hagués establert els mecanismes d'avaluació que ara es proposen i que han de permetre en tot moment diagnosticar mancances i aplicar solucions immediates.

Davant d'aquesta situació, com hem indicat anteriorment, l'empresariat andorrà ha proposat un acord estratègic basat en un pacte per la competitivitat que comporta dotze mesures prioritàries alineades en dos grans grups:

a) Mesures de projecció econòmica:

- Obertura econòmica.
- Reforma i liberalització dels sectors energètics i de les telecomunicacions.
- Dinamització del comerç i el turisme.
- Creació i impuls de noves activitats econòmiques.
- Diversificació de l'economia vers nous sectors d'interès: sanitari, educatiu i tecnològic.
- Desenvolupament de la Universitat com a agent clau de la transformació del país.

b) Mesures de reforma estructural:

- Optimització de l'eficiència de l'administració.
- Aprovació de nous marcs juridicoreguladors.
- Reforma de la CASS.
- Redreçament de les finances públiques.
- Reforma de l'administració.
- Adopció de sistemes d'avaluació segurs i reconeguts.

Coincidències entre la posició del l'empresariat andorrà i el procés de reforma econòmica impulsat pel Govern

Com hem indicat anteriorment, l'empresariat andorrà, a través de la CCIS, la CEA i l'EFA,

conscient de la transcendència del moment que es vivia, ha intentat transmetre al Govern les seves inquietuds però alhora proposant solucions. La presentació inicial del pla d'acció *Andorra té futur* el 21 de juliol del 2011, ja apuntava algunes de les reformes que simultàniament o amb posterioritat s'han anat impulsant també per part del Govern.

En aquesta legislatura hem vist com s'aprova de forma definitiva l'Acord monetari amb la Unió Europea, el juny del 2011; com es creava la Societat de Gestió Col·lectiva de Drets d'Autor, el desembre del 2011; com es convocava un concurs públic per a l'adjudicació de la construcció, gestió i explotació comercial de l'heliport nacional; tanmateix, s'ha iniciat el desenvolupament de la normativa del joc a través del Decret de 7 de març del 2012 pel qual es crea l'Agència del Joc; s'ha modificat igualment la legislació d'immigració mitjançant la Llei 9/2012 de 31 de maig, i fins i tot s'ha posat en marxa la reforma de la CASS.

Paral·lelament, el Govern inicià l'exploració de possibles plantejaments i solucions per a la projecció i diversificació de l'economia andorrana a través de la contractació de la companyia internacional Monitor Group, les conclusions de la qual han estat presentades públicament l'11 de juliol del 2012 i l'execució de les quals es portarà a terme a través d'Actua. Justament, aquest estudi destaca com a sectors prioritaris per al desenvolupament i diversificació de l'economia andorrana, l'educació, el sanitari i el tecnològic, com ja havia apuntat *Andorra té futur*.

Però la reforma econòmica no tindria cap sentit sense la liberalització de les inversions exteriors. *Andorra té futur* ubica l'obertura econòmica com la primera mesura prioritària. De fet, fins a l'aprovació definitiva de la nova Llei d'inversions exteriors, el 21 de juny del 2012, i la seva entrada en vigor, el 19 de juliol, hi ha hagut un llarg procés legislatiu que ha durat pràcticament des de l'inici de la legislatura, la primavera del 2011. Tothom tenia clar que l'obertura econòmica, ja anunciada al programa del partit que governa i ratificada pel mateix Govern un cop va prendre possessió, no tan sols havia d'arribar sinó que era imprescindible per al desenvolupament futur de l'economia andorrana.

Mentre aquesta reforma arribava, però, el Govern ha exercit una incansable gestió pedagògica amb la totalitat dels sectors econòmics i socials, públics i privats del país, recollint opinions i inquietuds, aclarint dubtes i prenent nota de la necessitat que l'obertura, tot i ser general, establis uns mecanismes de salvaguarda prou garantistes amb l'essència de la reforma.

Potser el punt més sensible en la relació entre els representants de les principals organitzacions empresarials i el Govern és el ritme de les reformes. Els empresaris són conscients que la crisi s'aguditzava i no se'n veu el final, i que, per tant, el Govern ha d'imprimir a les reformes i a l'impuls de noves iniciatives la velocitat que pertoca en temps com els que vivim. L'empresariat segueix reclamant al Govern determinació, valentia i immediatesa.

Conseqüències i expectatives per a l'empresariat andorrà

Tant el procés de reforma fiscal com el disseny i execució d'un nou model econòmic genera unes determinades conseqüències per a l'empresari andorrà i alhora eventualment pot generar-li certes expectatives si la percepció del canvi permet una projecció optimista vers el futur. En el cas de la reforma fiscal, cal entendre-la, d'una banda, com una necessitat, i de l'altra, com una oportunitat.

Necessitat perquè, com hem dit, l'entorn internacional exigia un procés d'homologació i de progressiva transparència que ens apartés definitivament de les llistes de països no cooperants. Necessitat, igualment, pel tracte fiscal discriminatori que rebien els andorrans a les jurisdiccions veïnes, tant pel fet que es considerés el Principat com a paradís fiscal com per la inexistència de l'atenuació de l'impacte fiscal que propicien els convenis per evitar la doble imposició. I finalment, necessitat del mateix Estat, mancat de recursos suficients per atendre les mínimes necessitats del país i la seva població.

Conseqüència de la necessitat, doncs, un esforç addicional de l'empresari andorrà, que amb la nova fiscalitat directa es veu en l'obligació de contribuir en major mesura que fins ara, entre d'altres raons perquè sense l'esforç de tots seria inassolible la reforma estructural que el mateix empresariat reclama al Govern.

Però també es pot veure el nou marc fiscal com una oportunitat. Les expectatives per a l'empresari andorrà han de ser forçosament positives, essencialment perquè havent deixat de ser considerada Andorra com a paradís fiscal i amb l'expectativa dels futurs convenis per evitar la doble imposició, l'ampliació d'horitzons vers l'exterior és clarament viable a curt termini. Alhora, un marc fiscal de perfil baix ens fa ser una atractiva jurisdicció que, complementada per l'obertura econòmica, pot fomentar les aliances amb empreses internacionals que fins ara no havien pogut gaudir dels avantatges competitius del nostre país, tant si pensen en el desenvolupament de projectes locals com si l'objectiu és l'expansió internacional.

En el cas del nou model econòmic l'estendard principal del qual és l'obertura econòmica, apriorísticament podria pensar-se que la primera gran conseqüència seria la concurrència al nostre mercat d'una multiplicitat de competidors que podrien posar en perill la supervivència de moltes de les empreses del país. Els temors de l'empresariat fins al present han anat en aquest sentit.

És evident, però, que aquesta primera conseqüència queda minimitzada per l'essència de l'obertura econòmica. L'empresariat exigeix recuperar el camí del creixement econòmic. Per això hem apostat per deixar de ser un país tancat i obrir-nos a la inversió exterior, necessitats de la recepció de noves iniciatives inversores i empresarials que dinamitzin i diversifiquin la nostra economia.

Sense liberalització de les inversions exteriors seria impossible atreure els grans agents econòmics del món, tant aquells que representen un especial interès estratègic (sectors educatiu, sanitari i tecnològic) com aquells altres que ens poden ajudar a dinamitzar tant el sector del turisme com del comerç, i tants altres que poden trobar a Andorra la plataforma perfecta per desenvolupar llurs projectes.

Addicionalment, l'efecte en l'economia de consum del país pot ser un dels detonants del creixement econòmic. Un major nombre de nous ciutadans amb necessitats de consum tant empresarials com personals, pot ser el desencadenant de diversos sectors econòmics, ara per ara, tremendament perjudicats per la crisi.

Però al procés de reforma encara li queda molt per fer i l'obertura econòmica només és una eina que ha d'anar acompanyada d'accions efectives i molt concretes. Als canvis estructurals reclamats per l'empresariat andorrà (reformes de l'administració i de la CASS, redreçament de les finances públiques, millora de l'eficàcia de l'administració...), cal afegir-hi la necessitat de seguir impulsant canvis normatius, de dinamitzar el comerç i el turisme, clarament en retrocés

fins ara, de crear i impulsar noves activitats econòmiques, especialment les apuntades com a estratègiques, encara sense resultats pràctics, de plantejar un model educatiu competitiu i diferencial, que ni tan sols s'ha dissenyat...

Accions concretes per desenvolupar per l'empresariat andorrà

La fórmula que ha de permetre a l'empresariat andorrà ser clau en una eventual nova etapa de prosperitat i creixement econòmic es troba en el fet de saber combinar les expectatives derivades dels nous models fiscal i econòmic amb una actitud proactiva i receptiva a l'arribada d'inversió i talent, complementant-ho amb aquells aspectes inherents a l'essència del nostre país i que en si mateixos són virtut, com ara l'estabilitat política històrica, la ubicació estratègica a Europa, la seguretat ciutadana, l'entorn natural i la qualitat de vida.

No n'hi ha prou d'haver establert els mecanismes teòrics de l'obertura econòmica i cal seguir el procés de canvis que tant el Govern com l'empresariat són conscients que encara manquen.

Simultàniament, però, no podem deixar de pensar en la necessitat que cal fer conèixer al món el nou concepte d'Andorra com a oportunitat. Però per fer-ho cal dissenyar una estratègia i implicar-hi tots els agents públics i privats, econòmics i socials del país. Així doncs, proposem accions concretes, com ara:

1. Donar continuïtat efectiva al treball desenvolupat per Monitor Group, a través de la iniciativa Actua i d'un paper molt actiu per part d'Andorra Desenvolupament i Inversió, i així crear el mecanisme de captació i desenvolupament de noves activitats econòmiques a escala internacional, però fent-ho interactuant permanentment amb l'empresariat, creant un consell assessor internacional format per persones d'alta qualificació i pels representants de les principals organitzacions empresarials del país.
2. Implicar-hi de forma efectiva tot el cos diplomàtic andorrà, formant-lo i donant-li suport perquè, tant en el pla col·lectiu, establint estratègies comunes, com individual pugui exercir un paper essencial en la difusió del nou concepte d'Andorra com a país d'oportunitats, i tanmateix, cercant línies promocionals ja obertes pels nostres països veïns. La proximitat i vinculació amb França i Espanya ha de ser un avantatge addicional que hem de saber aprofitar: representacions diplomàtiques, delegacions comercials... en poden ser alguns exemples que ja han donat algun resultat en el passat però que cal potenciar.
3. Organitzar missions i delegacions oficials a l'exterior constituïdes pel Govern, en el pla polític i tècnic, i per empresaris del país, per tal de promoure Andorra no tan sols com a país d'oportunitats, sinó traient profit de situacions conjunturals concretes on el nostre país pot ser oportunament avantatjós, com ara la situació financera que es viu a Europa. Així ho han fet recentment delegacions de països com Luxemburg, Singapur o Panamà, i històricament, per oferir-se com a jurisdiccions estratègiques, Irlanda, Holanda, Xipre, Malta o Suïssa, entre d'altres.
4. Establir convenis i vincles sòlids i permanents amb el màxim nombre d'organitzacions empresarials del món, especialment amb aquells estats i territoris que poden generar més sinergies amb Andorra, tant des de la perspectiva de la inversió i el desenvolupament empresarial, com del turisme o de la investigació i formació universitària. En aquest sentit, el desenvolupament d'accions estratègiques per part de les organitzacions empresarials del país en el foment

de trobades entre grups empresarials forans i andorrans poden derivar en convenis de col·laboració, cambres de comerç bilaterals o multilaterals... Però per a això cal la complicitat i la col·laboració permanent i proactiva del Govern i dels organismes delegats. Per damunt de tot, però, cal un canvi de mentalitat i perdre timideses i complexos. De fet, resulta sorprenent anar pel món i constatar les simpaties que el nostre petit gran país desperta.

5.- Fer pedagogia a través del Govern i/o les organitzacions empresarials i implicar-hi els col·lectius professionals que, ara per ara, d'una banda temen l'arribada de competència i alhora projecten tímides accions individualistes i sense la força que dóna l'estratègia col·lectiva. Així doncs, advocats, economistes, arquitectes, enginyers, per posar alguns exemples, que en essència també són empresaris, vinculats i en col·laboració amb les organitzacions empresarials i els organismes delegats, com seria el cas de l'ADI, primer han d'aprendre a veure l'obertura econòmica com una oportunitat de progrés i establir mecanismes col·lectius per promoure les inversions exteriors mitjançant la difusió internacional del nou concepte d'Andorra. Participació activa i passiva en conferències sectorials, congressos internacionals dins i fora del nostre país... podrien ser algunes accions per valorar.

6. Acollir amb el màxim interès les iniciatives d'emprenedoria que ens arribin de dins i fora del país i generar els circuits per fomentar la captació de talent i poder desenvolupar-lo a Andorra, per convertir-ho en un element promocional més i posicionar-nos internacionalment com un país de referència, tant per als emprenedors com per als grups financers que donen suport a tals iniciatives.

7. Establir els mecanismes i protocols d'acollida als nous empresaris i professionals forans, que passaran a formar part també, a través de la implementació de llurs projectes al nostre país, de la nostra societat i als quals haurem d'integrar i implicar immediatament en les nostres organitzacions empresarials i professionals, creant uns nous laboratoris de convivència entre antics i nous associats que ens han d'ajudar a redimensionar el nostre paper dins i més enllà de les nostres fronteres.

8.- Fer seguiment de totes les propostes plantejades per l'empresariat andorrà al Govern, mitjançant la creació d'una comissió de seguiment integrada per representants de la CCIS, la CEA i l'EFA i representants de l'administració pública.

Aquest conjunt de reflexions, tot i recollir algunes de les conclusions a què s'ha arribat en el si de la CCIS, la CEA i l'EFA, estan fetes des del convenciment individual de qui les subscriu però en absolut es poden considerar cap tipus de posicionament formal de dites organitzacions empresarials a les quals m'engulleix pertànyer.

En aquest moment transcendental de la nostra història, termes com il·lusió, passió, patriotisme, esperança, convicció, generositat, flexibilitat, reflexió, esforç o sacrifici han de guiar un col·lectiu integrat per tots els agents econòmics i socials del nostre país i fer bona l'afirmació que l'empresariat andorrà subscriu que *Andorra té futur*.

Pere Josep Augé i Sánchez,
advocat i empresari, vicepresident executiu de la comissió
de Relacions Internacionals i Institucionals de la CEA

Reptes i oportunitats de l'obertura econòmica

Josep SEGURA i SOLÀ

L'anomenada obertura econòmica, el tret de sortida de la qual es materialitza per la llei de recent vigència, representa alhora uns reptes molt significatius i unes oportunitats força interessants.

Val a dir, però, d'entrada que la llei en si és només el permís de construir d'un edifici que està encara per iniciar i els plànols del qual són a data d'avui un esbós que s'anirà convertint en realitat dia rere dia.

L'objectiu final ha de ser fer créixer el valor afegit de la nostra economia de manera qualitativa i potenciar les activitats que més en generen.

Aquest és un camí que únicament té sentit i que només pot portar a bon port amb una perspectiva claríssima de llarg termini. I això per molts motius, dels quals crec que tres il·lustren bé el que vull dir:

1. Andorra és avui, seguint una sèrie d'indicadors objectius, una de les economies més tancades del món.

Fins ara s'ha optat per un alt grau de proteccionisme, amb el nivell d'intrusisme que això implica, i figures històriques com el prestanoms, que més enllà dels riscos que impliquen i la inseguretat no donen credibilitat a la nostra economia.

En un entorn internacional marcat per una globalització creixent, l'economia s'ha mantingut tancada i ha quedat al marge de determinades evolucions tecnològiques i d'altres moviments de fons de les economies mundials. No hem rebut inversió estrangera i la nostra economia s'ha diversificat molt poc.

El resultat és que avui tenim una mancança de coneixement per desenvolupar activitats diferents de les que formen l'estructura econòmica tradicional del país.

Sense capital estranger i temps és impossible superar aquestes limitacions.

2. El moment econòmic actual propicia i/o requereix una diversificació estructural de la nostra economia.

El context econòmic en què es produeix aquesta obertura econòmica, tant al nostre entorn com a Andorra, ja permet intuir els reptes i les oportunitats a què em referiré més tard.

En els cas internacional i europeu, aquesta obertura es produeix en un context marcat per les crisis del deute, que obliguen els estats, uns més que d'altres, però tots en certa mesura, a practicar polítiques restrictives pel que fa a la despesa, i mesures per incrementar la recaptació, que tenen un efecte recessiu immediat sobre la demanda.

Amb aquests canvis es tanca més que un cicle, es tanca una fase de més de vint anys de creixement basat en l'endeutament i s'obre una nova fase en què l'economia ha d'adoptar unes pautes d'evolució marcades per una molt més gran sostenibilitat a mitjà i llarg termini.

La crisi internacional actual posa en relleu la insostenibilitat dels models de consum actuals, dels quals depèn avui en gran part l'economia andorrana. Si bé no crec que sigui correcte parlar d'un model esgotat, si que és evident que avui la nostra economia no ofereix els rendiments desitjats i que requereix el país en termes d'oferta de llocs de treball per als joves andorrans, ni més globalment de perspectives per a tot aquell professional ben preparat amb la legítima voluntat de tenir un camp per al seu desenvolupament relativament ampli.

Pel que fa al model, no està esgotat, i si som capaços de fer les coses ben fetes, serem també en l'economia *tradicional* competitiu, ja que les necessitats dels estats a què em referia fa un moment fan i faran que la nostra competitivitat, almenys per preus, es mantingui i/o creixi.

3. Aquesta llei és un marc que permet un canvi important en l'estructura de la nostra economia.

Aquesta és la principal oportunitat, però requereix de molts altres elements perquè es produeixin els aspectes benèfics que se n'esperen.

Cal aconseguir que es produeixi de debò, ja que el món no està esperant que Andorra obri la seva economia. Malgrat això, sí que pot haver-hi agents econòmics que segueixen i seguiran l'obertura econòmica d'Andorra des del punt de vista de la seva competitivitat.

Andorra ha d'obrir el seu model econòmic, que avui està enfocat quasi exclusivament al consum final dels nostres veïns, per potenciar l'oferta de serveis per a particulars però també per a empresaris. L'oferta serà el motor de l'economia europea en els propers decennis.

Vull insistir, però, que no s'han de renunciar als pilars de la nostra economia avui. Les apostes de futur han de complementar les activitats actuals i, si escau, substituir-les a un horitzó que inevitablement ha de ser a mitjà o a llarg termini.

l aquest és el repte principal: que Andorra sigui globalment competitiva per acollir activitats productives concretes i aconseguir que aquesta obertura sigui una realitat, i enriqueixi qualitativament i quantitativa les bases de la nostra economia, en un marc de bona convivència amb el nostre entorn.

Es tracta de fer allò que sempre es diu i que no deixa de tenir vigència:

- Crear més valor afegit, amb activitats poc intensives en treball, preservant la qualitat de vida i el nostre entorn.

- Diversificar els ingressos del sector públic.

- Desestacionalitzar la nostra economia: és molt difícil, per no dir en molts casos impossible, rendibilitzar les inversions en una economia amb un fort component estacional com la nostra, en què la *màquina* només funciona a bon rendiment menys del 50% del temps.

Assolir uns bons nivells de qualitat i excel·lència en la nostra oferta de serveis.

Insisteixo, però, que aquest és un camí llarg: la crisi mundial és estructural i l'afebliment de la

demanda també, i l'obertura econòmica no és un element conjuntural, que s'aconseguirà només amb una llei.

Per avaluar l'abast d'aquest objectiu principal de modificar l'estructura de la nostra economia i d'aconseguir ser competitiu com a país productor i exportador de béns però sobretot de serveis, cal recordar allò que tots sabem però que és bàsic, i és que Andorra és molt petit i el món molt gran, i per tant, les mesures positives per al nostre país només cal que tinguin un abast (quantitativament parlant) molt acotat. Som un país amb 70.000 habitants i el nostre territori té una superfície de poc més de 460 km² al mig dels Pirineus. Des d'un punt de vista de dotacions naturals, no estem en la millor de les disposicions per competir en un món globalitzat. Tenim a priori un problema de dimensió que, en un moment en què les economies d'escala són essencials en la competició econòmica mundial, fa que en termes generals sigui molt difícil per a nosaltres ser competitiu en termes globals. Però aquesta dimensió, en un món on la flexibilitat esdevé un actiu i on la tecnocràcia té un pes rellevant, pot ser ahora un element positiu, sempre que establim les bases perquè sigui així.

Hem d'aprofitar les oportunitats de les noves tecnologies, amb Internet al centre, que permeten superar les barreres geogràfiques i que estan afavorint la relació directa amb els clients/consumidors, eliminant intermediaris. Internet és en un món particularment globalitzat una eina de comunicació i de contractació que trenca el que seria en termes tradicionals l'aïllament d'una economia com la nostra.

El nostre marge d'actuació és extremament estret, però suficient si juguem les cartes bé. I això vol dir:

- Tenir un marc fiscal homologable, però ahora atractiu. Anem camí que sigui el cas.
- Tenir un marc regulatori adequat: és el que busca la llei d'obertura econòmica, tot i que només és una peça del puzzle que conformen el conjunt de lleis i reglaments.
- Donar una perspectiva internacional a la nostra economia amb avantatges competitiu en determinats segments: el conveni de no doble imposició en curs de ratificació amb França sembla en mesura d'aconseguir-ho.
- Garantir estabilitat: l'Acord monetari és en el context internacional actual de turbulències financeres un actiu molt important.
- Que el país tingui una política econòmica definida i decidida. És el cas.

Però calen més condicionants per ser competitiu i atractiu:

- Cal avançar en la seguretat jurídica: el conjunt de lleis és complex i de vegades poc entenedor.
- Cal disposar d'un marc regulatori adequat: les lleis s'han de fer des de la perspectiva de l'homologació, però amb una visió pròpia de simplicitat i flexibilitat i seguint una estratègia pròpia que doni al nostre país els marges de maniobra que li calen, tot i que necessàriament estrets, i preservin les singularitats que li han de permetre existir en un món global dominat pels grans països i els grans organismes multinacionals.
- Caldrà negociar molts més convenis de no doble imposició, que ens donin aquest marge de maniobra que després haurem de convertir en avantatges competitiu. Hem de tenir un marge de maniobra, encara que sigui estret.
- Cal una administració en la seva globalitat estructuralment adaptada als reptes actuals, en dimensió i en eficàcia, però sobretot orientada a facilitar l'activitat econòmica amb molta flexibilitat i agilitat. La coordinació entre les diferents administracions es pot millorar considerablement.

- Cal adaptar la política d'immigració, per poder fer front a les noves necessitats.
- Cal que el país es doti realment dels mitjans de fer conèixer les noves realitats a l'exterior i d'un equip de gent qualificada que sigui capaç de vendre els avantatges del país.
- L'atractivitat és un conjunt que cal cuidar adequadament: mà d'obra qualificada, costos de serveis competitius, infraestructures adequades.
- Cal que la fiscalitat no sigui únicament un element de recaptació, sinó que ha de ser element estratègic en línia amb els objectius.
- Avui més que mai l'equilibri de les finances públiques és també un actiu, ja que és un sinònim d'estabilitat i una certa garantia de manteniment de les condicions fiscals inicials. És un element clau per a la credibilitat d'un país.

Tots aquests condicionants són de fet reptes i s'han de convertir en objectius si es vol operar un canvi estructural en el pla econòmic sense menyscar la prosperitat que avui tenim i que de ben segur volem mantenir, i si es volen preservar també les activitats econòmiques tradicionals. També són necessaris per garantir la consistència de l'obertura, és a dir, que no sigui un foc d'encenalls.

Vull fer èmfasi en un dels condicionants/reptes que he comentat abans: la necessitat de tenir unes finances públiques equilibrades. En un context en què el motor de l'economia ha de ser l'oferta, només una bona gestió de les finances públiques pot permetre la competitivitat de l'economia. Sovint al nostre entorn hi ha un problema amb la fiscalitat sobre el treball, ja que davant una despesa poc sostenible, la fiscalitat pesa massa sobre la producció i facilita les deslocalitzacions. No és una proclama per l'ultraliberalisme; és la constatació d'uns excessos voluntaristes però insostenibles. El que estem veient és que si es grava de manera important el treball es perden llocs de treball per la competència internacional. I és per això que cal controlar especialment la despesa pública, per tenir marge de maniobra i poder ser competitiu en matèria de costos salarials. Un cop més, es poden tenir les figures homologables que escaiguin però cal poder-les aplicar amb taxes competitives. En el cas andorrà, d'aquest punt de vista cal avançar a adaptar les estructures administratives als temps actuals, per poder garantir en el futur aquesta competitivitat. Les despeses recurrents de l'Estat s'han de poder finançar amb ingressos recurrents.

També vull matisar que l'obertura econòmica per exitosa que pugui ser no permetrà a cadascú ser el seu propi patró i muntar el seu propi negoci, fins i tot probablement serà el contrari; però això no vol dir que l'obertura no ofereixi unes possibilitats de desenvolupament professional interessants i millori i amplii les que ofereixen avui els pilars bàsics de la nostra economia. En qualsevol cas, ha de crear un cercle virtuós, tant per al desenvolupament dels negocis com des del punt de vista de la formació dels professionals andorrans, alhora que pot potenciar molt significativament l'ensenyament universitari a Andorra, comptant amb un teixit empresarial que hi pot fer aportacions molt positives.

I finalment voldria fer tres comentaris sobre la llei:

1. Un primer comentari sobre el fet que l'obertura englobi tots els sectors. Aquesta és una aposta política clara per la competitivitat de la nostra economia. Implica *de facto* el risc de destruir part del teixit empresarial propi en detriment de franquícies multinacionals o bàsicament espanyoles i franceses, i per això cal que els agents econòmics actuals s'adaptin a aquest nou context, optimitzant les seves estructures i si escau efectuant els moviments estratègics escaients per

perdurar en un entorn més competitiu, però que coneixen especialment i en el qual tenen, d'entrada, els avantatges d'estar ja en el mercat. Aquest nou entorn serà, però, més complicat per a aquelles activitats que generen menys valor afegit.

A la pràctica havia de ser difícil discriminar sectorialment l'obertura, per diversos motius, dos dels quals em semblen essencials:

- l'obertura total transmet un missatge clar i entenedor que l'objectiu principal és afavorir la competitivitat de l'economia;
- en general tots els sectors volen l'obertura de l'economia però tenen molts arguments per demanar que no s'apliqui al seu sector concret.

2. Un comentari sobre la *discrecionalitat* de l'administració

Aquesta és la primera o una de les úniques lleis andorranes en què s'estableix el silenci administratiu positiu. És un gran pas en dos sentits: primer, obligarà l'administració a motivar les denegacions amb la qual cosa podem pensar que es farà un ús racional d'aquesta discrecionalitat; i segon, el silenci administratiu serà una autorització, contràriament al que passa generalment, que provoca indefensió per a l'administrat i allarga els terminis per a les iniciatives empresarials.

3. També crec que cal comentar el que al meu entendre és un fals debat entre l'obertura econòmica plantejada i la possibilitat que les empreses andorranes s'expandeixin a l'exterior. D'entrada, hi ha un element comú a ambdues estratègies que són els convenis de no doble imposició: sense aquests una cosa i la altra són difícils, tot i que no impossibles, com ho demostren experiències en els dos sentits.

Em sembla evident que el camí encetat afavorirà i facilitarà l'expansió de les empreses andorranes més competitives cap a l'exterior, i això cal valorar-ho molt positivament. Només cal mirar els requisits de l'obertura per veure que ho són també per a l'expansió.

Tampoc no és realista pensar que el conjunt de l'economia productiva andorrana té la capacitat i la possibilitat d'expandir-se a l'exterior. Abans deia, referint-me a l'obertura, que els agents econòmics mundials no esperen a veure què fem. De la mateixa manera, diria que, menys algunes excepcions molt notòries i que cal valorar molt positivament, l'abast d'aquesta expansió pot quedar circumscrit a un àmbit relativament reduït.

Per acabar, i com a conclusió, crec que l'obertura econòmica modificarà a mitjà i llarg termini els elements essencials de la nostra economia. La crisi actual per si sola segurament és un element suficient perquè res no sigui en el futur com el que ha estat.

La crisi actual ens ha de fer qüestionar si podrem mantenir el nivell d'infraestructures privades i públiques que hem assolit i si es pot mantenir la prosperitat actual i es podran satisfer les necessitats pròpies d'un Estat.

Per aconseguir-ho, l'obertura ha de ser un èxit, i per això cal transformar els reptes en realitats.

Crec que ho podem aconseguir, però ens caldrà un esforç important d'adaptació i en molts casos renunciar o abandonar el confort que proporciona allò que fem des de fa molt temps d'una determinada manera. La perspectiva, però, sembla prou engrescadora.

En qualsevol cas, és remarcable que des de fora d'Andorra es valoren molt positivament els passos que Andorra està duent a terme actualment i es considera que s'està creant un marc competitiu adequat per afavorir la inversió estrangera a Andorra. Avui per avui potser el grau

de convenciment sobre el camí encetat és més important per part de potencials inversors estrangers que per part dels mateixos agents econòmics andorrans.
Finalment, canviar aquesta percepció que tenim des d'Andorra és també potser un dels grans reptes, i l'obertura potser és, més que una oportunitat, una necessitat?
Gràcies.

Josep Segura i Solà,
economista i director general adjunt de BancSabadell d'Andorra

El comerç: obertura o singularitat?

Antoni MIRALLES i GASCÓ

“El consell de ministres va donar el vistiplau al reglament d’aplicació de la Llei d’inversió estrangera, aprovada el passat 21 de juny, que tanca el model normatiu de l’obertura econòmica.”

Aquesta notícia del mes de juny canviarà l’escenari empresarial del Principat d’Andorra en els propers anys. Particularment en el sector del comerç també tindrà el seu impacte i per comprendre-ho millor farem un recorregut històric del que era i el que és el comerç a Andorra.

Som un país que durant els últims cinc segles hem tingut una població al voltant dels 6.000 habitants, amb petites alteracions, però és el número de persones que podia suportar una economia basada en el ramat com a font d’ingressos i amb petites incursions en sectors com les fargues, el tabac o la llana.

Així, arribem al segle XX amb un sector com el tabac creixent i la ramaderia com a eix econòmic del país, un país situat entre França i Espanya que juga un paper d’equilibri, com un bon país de frontera, entre les existències i les necessitats de cadascuna de les parts i realitzant els intercanvis entre ells al millor preu possible. En aquest escenari, els traginers som part fonamental d’aquest comerç i més en un país deficitari de quasi tot els béns necessaris.

Els andorrans troben en aquest tipus de comerç un esquema de subsistència per complementar la seva economia, lluny d’una fórmula per enriquir-se, i més a prop de tenir l’imprescindible per viure ells i les seves famílies,

El comerç a Andorra

Fins al 1931

Andorra terra d'equilibri

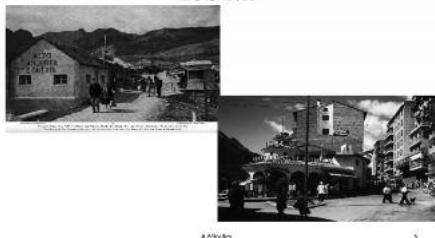

El comerç a Andorra al 1931...

Traginers

El comerç a Andorra a partir del 1931...

El pessebre vivent d'Engordany: 1955

Des de l'any 1955 fins al final de la dècada del 1960 la pràctica totalitat dels habitants de la parròquia implicaven el seu esforç i il·lusió en l'escenificació d'un Pessebre Vivent que, com recordava ahir el conseller de cultura escaldenc, Pere Moles, atreia visitants de tot arreu. Va adquirir tal reconeixement que "fins i tot els van proposar anar a fer bolos", però no va funcionar, perquè justament l'entorn on es feia tenia una importància cabdal. Tothom s'hi bolcava: els pastors i pagesos que feien del que eren en realitat; els dansaires dels esbarts, que oferien els seus balls; els actors que formaven part del naixement i que acomplien a la perfecció amb moments com ara el de "fer el quadre plàstic", és a dir, congelar el moviment. Era un espectacle en certa mida "avançat als seus temps" en molts detalls, i no només els escenogràfics ja que les grades disposaven d'un sistema de calefacció.

que per desgràcia venien de patir 40 anys de mancances, per no dir de misèria.

Arribem al 1931 i es produeix el tret de sortida del que serà Andorra al segle XX. De fet, quan estudiem el segle XX a Andorra comencem el 1930, que va ser la data de la construcció de Fhosa i del naixement de la nova economia.

Estem en un país que no té carreteres que ens comuniquin amb els dos països veïns, que de sobte es troba en un canvi de flux migratori: de produir emigració dels cabalers i cabaleres que l'economia andorrana és incapaç d'absorbir, a necessitar immigrants per construir la presa i la central hidroelèctrica de Fhosa a Escaldes i la construcció de les carreteres que connectaran Andorra amb el món exterior, i l'arribada de nous pretendents per a les andorranes i amb un element clau, els treballadors cobren un sou cada setmana i disposen d'efectiu, cosa que en la petita economia andorrana no és un bé habitual.

D'altra banda, la relació amb Espanya i França, plena de tensions, dificultarà l'arribada de persones i béns, ja que estaran immerses en guerres i Andorra jugarà un paper de neutralitat en les dos conteses. Serem terra d'acolliment o de pas en els dos conflictes bèl·lics.

Comença un intercanvi més important entre Andorra i els dos països veïns per l'increment de necessitats de les dues parts: aliments espanyols per als francesos en guerra i productes industrials per a una Espanya en règim dictatorial i autàrquic que afavorirà els negocis comercials andorrans.

El comerç a Andorra creix d'acord amb un increment del nombre d'habitants però sense grans ambicions, a causa d'una restricció a l'arribada de persones per part de la dictadura espanyola, pel paper de país refugi dels dissidents i opositors al règim.

Arribem al 1955, amb un altre canvi important per a l'economia d'Andorra: el pessebre vivent d'Engordany, una idea d'Esteve Albert, que amb

l'ajut del bisbe d'Urgell, copríncep d'Andorra, i gràcies a la seva bona relació amb persones influents a prop del dictador espanyol, aconsegueix un permís per portar, en una mena de peregrinació religiosa, autobusos de fidels a veure el pessebre vivent.

Els espanyols que venen a veure el pessebre es troben també productes que no existeixen, o que tenen dificultats per trobar al seu país o que per l'esquema aranzelari del règim espanyol són a un preu prohibitiu. I aquí és quan comença el boom del comerç, la descoberta d'Andorra com a font d'aprovisionament per part dels espanyols, fa que l'eix Andorra-Escal-des es converteixi en un gran centre comercial en els propers trenta anys.

Els factors d'èxit són, d'una part:

- Facilitat per entrar al país.
- Disponibilitat de productes alimentaris que no arriben a Espanya.
- Disponibilitat de productes que no hi ha a Espanya sempre.
- Porta d'entrada a productes d'importació de països llunyans.
- Fàrmacs, perfums, llibres.
- Preus més baixos o amb molt diferencial de preu.

D'una altra part tenim:

- Concentració del comerç en un petit espai. Un gran centre comercial a cel obert.
- Comerços amb estil francès, innovadors, avançats al seu temps a Espanya.
- Diferenciats.
- Amb marques internacionals.
- Amb un gran assortiment de productes per cobrir totes les necessitats.
- Amb productes tecnològics de vanguardia.
- Amb solucions que ni somiaven.

I per acabar, tenim el més important: emprenedors/es amb esperit innovador.

- Amb un estil propi de fer negoci.
- Amb visió de futur.

Factors d'èxit

Productes - Novetats

Preus més baixos

Botigues

Botigues

- Amb sistemes importats de països més desenvolupats.
- Amb equips de persones amb molta il·lusió.
- Amb fórmules de comercialització amb èxit.
- Amb habilitats personals i qualitats extraordinàries.
- Amb estratègies d'arribar a tots els clients, de fer-ho fàcil.
- Amb molta ambició.

I aquest conjunt de qualitats amb un element comú, *la singularitat*.

Segons el diccionari:

"Singular"

1. adj. [LC] Que es refereix a una sola persona o cosa.
2. 1. adj. [LC][FL] En gram., que denota una sola persona o cosa.
2. 2. m. [FL] Realització de la categoria gramatical de nombre que representa una sola entitat.
3. 1. adj. [LC] **Que es distingeix per alguna cosa inusitada.** Ocorregué un fenomen molt singular. És un home singular.
3. 2. adj. [LC][FIF][MT] **Únic a posseir determinades qualitats.**

Singular és sinònim de comerç d'èxit, com ho demostren algunes de les fórmules de més èxit d'avui: Nespresso, Apple Store, Abercrombie&Fitch.

El problema es planteja quan aquests emprenedors *singulars* amb fórmules *singulars* comencen a patir el canvi generacional, quan la segona i tercera generació deixa d'estar interessada en els negocis dels pares, quan el sacrifici del seus avantpassats han deixat una generació fatigada que ha perdut la confiança en el seu país i tampoc no ha trobat la manera d'ajuntar-se amb altres empresaris andorrans per construir empreses amb un volum que els permetés defensar-se millor de les agressions de l'entorn i guanyar eficiència i competitivitat, en moments de dificultat.

Per part dels consumidors els canvis han estat molt importants. El canvi de paradigma en

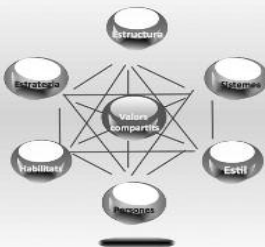
Botigues

Dones, Homes i Noms

Models d'èxit a l'andorrana

75 de McKinsey

l'escenari de la nova crisi ha fet canviar la motivació de compra en els clients: ara mateix el preu és el primer motiu de compra dels clients i ha passat del cinquè lloc al primer entre els motius per comprar. Així, les empreses han hagut d'adaptar-se a aquest nou marc, amb una concentració dels sectors, un canvi d'eines i sistemes de compra, aprovisionament i logística més eficients, una reducció del nombre de proveïdors, de les referències als lineals i de marques, i la presa de decisions basada en millora de la rendibilitat dels metres quadrats d'exposició.

A Andorra continuem amb una visió diferent, una visió de servei, de valor afegit i d'oferir un nombre més gran d'alternatives al nostre client. Apostem per assortiments generosos, apostem per una compra més lúdica, festiva i divertida, i amb ambició a l'hora de construir la nostra oferta al consumidor i amb moltes més possibilitats d'elecció per als nostres clients, i continuem amb un escenari singular que ens permet guanyar un punt a l'atractiu per afegir al diferencial de preu. Aquesta és la nostra aposta però..., ens trobem en una economia global, liderada per marques globals que cada vegada més estan de fet presents en la nostra economia, i ara ens hem de fer una pregunta: Fins a quin punt serem capaços de mantenir la nostra singularitat?, fins a quin punt serem capaços d'afegir valor al nostre visitant amb l'ambició del nostre comerç?

Fins a quin punt el preu farà que les diferències es vagin desfent i que la força de les marques globals conquereixi el mercat andorrà? I si és així i perdem aquesta *singularitat*, què farem per conquistar els nostres clients visitants si quan arribin trobaran els mateixos comerços, la mateixa oferta? Quin serà l'atractiu futur per atraure els clients si amb prou feina hi haurà diferència amb el seu entorn?

La pregunta que tot comerciant s'hauria de fer és: per què vénen els clients a la meva botiga?

Singularitats a l'estranger

Obertura vs Globalitat

Canvi generacional

- De pares a fills, de fills a nets
 - Pèrdua de confiança en el País
- La individualitat dels andorrans
 - La unió i concentració com a política d'eficiència

Obertura vs Globalitat

Canvi de motivació de compra

- La crisi i el preu com a factor de decisió de compra.
- El tamany, el poder de compra.
- La eficiència i la competitivitat.
- Preu vs Valor

Singularitat vs Globalitat

El risc de l'obertura

- La fi de la singularitat ha començat

La Invasió de les marques globals

La pregunta...

En aquest nou escenari:

Amb la mateixa oferta que en el seu lloc de residència i la pèrdua de la singularitat, tindrem prou atractiu per a què vinguin a Andorra i per a conquerir el seu cor?

I si no tenim una bona resposta, el tancament està a prop.

Lavors ens plantegem aquesta reflexió; en aquest nou entorn, tindrem prou atractiu perquè vinguin a Andorra i conquerir el cor dels nostres futurs clients?

Antoni Miralles i Gascó,
màster en direcció d'empreses i director de negoci del Grup Pyrénées

La inversió estrangera a Andorra, un llarg camí recorregut

David RIOS i RIUS

Introducció

“Davant d’aquesta situació, el Govern ha cregut prudent abordar les possibles solucions en un doble vessant: (...) 2) el plantejament de la possibilitat de diversificació sectorial de l’economia, a la qual ja al·ludirem en el discurs programa, a través de la industrialització moderada del país, donant si fos necessari, una obertura a les inversions controlades de capital estranger per a una indústria específica i determinada”.

Aquestes paraules no s’han dit ni fa un mes, ni dos, ni fa un any ni dos. Aquestes paraules van ser dites pel cap de Govern Òscar Ribas, en el marc del discurs d’orientació política, l’1 de juny del 1982. Tot just ara celebrem 30 anys del pronunciament d’aquelles paraules.

“Però al mateix temps, a mitjà termini, sembla totalment imprescindible incrementar el grau de diversificació de les activitats econòmiques a Andorra, si es vol augmentar el grau d’independència de la seva economia enfront de les crisis dels països veïns. En aquest sentit, cal aprofundir en l’estudi de les possibilitats de diversificar les actuals activitats dominants –turisme i comerç-, i oferir altres serveis atractius per a l’actual tipus, o altres de demanda turística: joc, serveis apropiats per a congressos, estatges, etc. Però també cal analitzar a fons les possibilitats de desenvolupar algun tipus d’activitat industrial apropiada a les característiques del Principat i que no sigui contradictòria amb el turisme. Això suposarà establir el marc jurídic, així com els estímuls adequats, per a un esperonament d’aquestes activitats que siguin desenvolupades per societats andorranes o bé per societats estrangeres. (...)”

Aquest projecte de llei [de societats], quan sigui aprovat per Vostres Molt Il·lustres Senyories, contribuirà enormement a omplir un buit legal indispensable a cobrir per la bona marxa socioeconòmica del país, que hauria de ser un element o suport necessari per a la reactivació econòmica, gairebé motor clau en aquest procés de diversificació de l’economia andorrana, a fi i efecte de poder legalitzar la inversió estrangera en el Principat amb les condicions de transparència i seguretat jurídica.” L’extracte forma part del també discurs d’orientació política del cap de Govern Òscar Ribas, del 19 de maig del 1983, en què és destacable l’associació de la inversió estrangera amb la transparència i la seguretat jurídica.

La història de la legislació de les inversions estrangeres es pot dir que comença en aquest moment, en l'anunci de la voluntat de fomentar les inversions estrangeres a Andorra com un mecanisme per diversificar l'economia. D'això ja fa trenta anys. El títol de la meua ponència no és casual, les inversions estrangeres a Andorra ja tenen un llarg recorregut històric... i encara no ha acabat. L'objectiu d'aquesta ponència serà fer un repàs dels trets que he considerat més interessants dels tres projectes de models d'inversió estrangera d'aquests tres decennis i comparar-los amb el model econòmic i social que defensa el Partit socialdemòcrata.

Reglament de societats d'interès públic o social

El 12 de gener del 1984 es produeix un intent molt ambiciós de regular les inversions estrangeres. El Govern d'Òscar Ribas presenta a Sindicatura el projecte de Reglament de societats d'interès públic o social.

L'article 4 del punt tercer del Reglament de societats mercantils, aprovat pel Consell General el 19 de maig del 1983, obligava el Govern o el Consell General a establir les condicions per desenvolupar les societats amb qualificació d'interès públic o social.

Segons l'exposició de motius del reglament, es vol "fomentar l'interès i la inversió en els sectors de més importància pel País" i per a fer-ho, permet la creació de societats amb inversió provinent de l'estranger. Aquestes societats amb inversió estrangera només es poden crear si han estat declarades d'interès públic o social i per això, han de tendir a assolir objectius d'interès públic o social que "són aquells que contribueixen a un major desenvolupament, prosperitat i benestar, social laboral i general, del Principat i dels seus habitants."

Segons el reglament, perquè una societat sigui qualificada d'interès públic o social ha de complir:

- Que tingui un objectiu d'interès públic o social.
- Que el seu capital social sigui de cent milions de pessetes o el seu equivalent en francs, i que es desemborsi totalment en el moment de la constitució de la societat, o que la inversió inicial assoleixi aquesta xifra.
- Que almenys una quantitat equivalent al 50% del capital social o de la inversió inicial sigui invertida a Andorra.
- Que les aportacions per subscriure el capital o per cobrir la inversió inicial procedeixen de l'estranger en la mateixa proporció en què participi a la societat de capital estranger.
- Que com a mínim un 10% de llocs de treball coberts sigui per mà d'obra qualificada.
- Que el desenvolupament de l'activitat no creï pol·lució ni contaminació.

D'altra banda, no és una obertura al 100% i únicament els sectors que es consideren oberts a una possible inversió estrangera són:

- L'hostaleria, per a hotels de 5 estrelles amb equipaments de luxe i sala de convencions situats en paratges especialment turístics.
- La indústria electrònica i altres de tecnologia avançada, amb l'únic condicionant que no hi hagi cap altra indústria que produeixi els mateixos productes.
- Els laboratoris, amb l'únic condicionant que no hi hagi cap altra indústria que produeixi els mateixos productes.
- La indústria lleugera de transformació que generi un producte acabat d'escàs volum, que requereixi una acusada tècnica i especialització, que el valor afegit sigui almenys d'un 40% del cost final del producte i que no hi hagi cap altra indústria que produeixi els mateixos productes.

- L'obtenció i/o distribució d'energia en general, amb l'obligació de construir la infraestructura i/o explotar els recursos energètics propis del país dins d'una planificació energètica nacional.
- La distribució pública de gas, amb la majoria del capital en mans de persones físiques o jurídiques especialitzades en distribució de gas, construir una infraestructura respectant les màximes condicions de seguretat, que les instal·lacions puguin distribuir gas natural en el futur.
- Els aprofitaments geotèrmics, amb la majoria del capital en mans de persones físiques o jurídiques especialitzades en l'explotació d'aquest tipus de recursos naturals, adaptar el sistema d'explotació buscant el màxim rendiment econòmic i social.
- Els transports públics, amb l'objectiu d'instaurar nous tipus de transport públic com l'aeri, el ferrocarril, el monorail o similars, com també que les infraestructures s'adaptin a les característiques turístiques, geogràfiques o ambientals del país.

Aquest projecte de reglament no es va arribar a aprovar pel Consell General, ja que el mes d'abril del mateix any el cap de Govern va presentar la seva dimissió.

És interessant destacar que, tant en el nom del reglament –*interès públic o social*– com en tota la redacció s'observa una voluntat clara de quins eren els objectius finals de la inversió estrangera:

- Una millora en les condicions econòmiques del país que repercuteixin en una millora del benestar de les persones.
- Una aposta per la inversió estrangera de qualitat amb la innovació per a noves formes d'energia i transport.

Gairebé trenta anys després, algunes de les propostes del reglament poden considerar-se desfasades per aplicar-se avui en dia, però la filosofia que fonamenta el text és plenament actual i no costa gaire somiar quina Andorra i quin teixit empresarial podríem tenir a l'actualitat i si aquest reglament s'hagués aprovat el 1984.

Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra

Si el projecte de reglament del Govern d'Òscar Ribas de l'any 1984 no va prosperar, no va ser fins 22 anys després que es va tornar a intentar legislar sobre les inversions estrangeres. El 23 d'agost del 2006 s'admetia a tràmit el projecte de Llei d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra que havia presentat el Govern d'Albert Pintat. En aquesta ocasió, el tràmit parlamentari no es pot catalogar d'àgil, ja que entre l'admissió a tràmit, el 23 d'agost del 2006, i la votació en el ple del Consell General van passar gairebé 21 mesos. La llei aprovada es va publicar al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra el 7 de maig del 2008.

El poc convenciment del grup parlamentari liberal i el poc suport del seu soci CDA+S21 en la utilitat d'aquesta llei va fer que sol·licitessin quatre prorroques per allargar el termini per presentar esmenes al text i set prorroques per presentar l'informe de la comissió.

Després de gairebé dos anys de posposar la votació de la llei, encara es va haver de fer una modificació legislativa abans que entrés en vigor. Així, el 30 d'octubre del 2008 s'admetia a tràmit una modificació de la llei aprovada 7 mesos abans. La modificació es va aprovar pel Consell General el 18 de desembre del 2008. La cronologia dels principals fets és la següent:

- 23/08/2006: admissió a tràmit i publicació del projecte de Llei d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra, i obertura del termini de presentació d'esmenes.
- 14/09/2006: admissió a tràmit i publicació de l'esmena a la totalitat presentada pel M. I. Sr. Jaume

Bartumeu Cassany, president del grup parlamentari socialdemòcrata, al projecte de llei d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.

- 14/09/2006, 11/10/2006, 06/11/2006, 22/11/2006: pròrroga al termini per a la presentació d'esmenes al projecte de llei d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.

- 14/12/2006: rebuig al ple del Consell General de l'esmena a la totalitat.

- 15/12/2006: tramesa del projecte de llei d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra, així com les esmenes a l'articulat que han estat presentades a la comissió legislativa d'Economia.

- 26/04/2007, 05/06/2007, 06/09/2007, 02/10/2007, 06/11/2007, 19/12/2007 i 17/03/2008: pròrroga al termini per a la presentació de l'informe del projecte de llei d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.

- 25/03/2008: publicació de l'informe de la ponència i l'informe de la comissió legislativa d'Economia en relació amb el projecte de llei d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.

- 08/04/2008: aprovació de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.

- 07/05/2008: publicació al BOPA de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.

En aquest cas, la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra expressa en l'exposició de motius que les inversions estrangeres han de constituir-se en una part molt significativa de la política econòmica, dirigida a promoure el progrés i la competitivitat de l'economia andorrana per augmentar el nivell de desenvolupament i d'innovació.

La llei obre les inversions estrangeres a unes 200 activitats econòmiques amb poca o nul·la presència al país, agrupades en dues llistes. Una primera llista enumera les activitats que requeriran autorització prèvia del Govern quan se superi la participació del 50%, la segona llista enumera les activitats considerades estratègiques, en les quals sempre es requerirà l'autorització prèvia del Govern, sigui quina sigui la participació estrangera (activitats relacionades amb producció d'armes, energia, captació i distribució d'aigua i telecomunicacions).

La llei preveu 4 tipus d'inversions:

- La inversió directa: participacions estrangeres en societats andorranes.

- Inversions en cartera: subscripció de valors representatius d'emprèstits i de participació en organismes d'inversió. No requereixen autorització prèvia, excepte la subscripció de participacions en un fons de capital risc o immobiliari.

- Inversió en immobles: adquisició de la propietat. Es requereix autorització prèvia i no pot excedir d'una parcel·la de 1.000 m², d'un pis, apartament o estudi o de dues places d'aparcament.

- Altres formes d'inversió: les no previstes en els tres tipus d'inversió anteriors. Contractes de comptes en participació, fundacions, cooperatives..., exclosos alguns organismes d'inversió. Es requereix autorització prèvia del Govern exceptuant els crèdits que derivin de la cessió de capitals propis.

Les autoritzacions corresponen al Govern després que el ministeri d'Economia hagi elaborat un informe, encara que es determinen alguns casos en què és l'INAF l'organisme que ha d'elaborar l'informe. El Govern té trenta dies hàbils per prendre una decisió motivada segons els criteris següents:

- forma i naturalesa,

- interès general,

- protecció del medi ambient, dels recursos naturals, de la salut de la seva població i del turisme de qualitat.

Transcorreguts els 30 dies, sense que el Govern hagi emés una autorització, es denega (silenci administratiu negatiu). També es crea el Registre d'Inversions Estrangeres.

En la modificació legislativa efectuada abans de l'entrada en vigor de la llei del 8 d'abril es permeten les inversions estrangeres directes que no superin el 50% de participació i l'activitat de la qual no estigués prevista en les llistes d'activitats obertes.

El 8 d'octubre del 2008 el Govern va aprovar el Decret del 8-10-2008 sobre el règim dels procediments i el Registre d'Inversions Estrangeres, que posteriorment va modificar dues vegades en un termini de cinc mesos i mig, el 17 de novembre del 2008 i el 25 de març del 2009, per adaptar-lo a la modificació de la llei del desembre del 2008. Curiosament, ni el reglament ni cap de les modificacions reglamentàries posteriors no determinen ni la forma ni l'accés al Registre d'Inversions Estrangeres.

El 14 de desembre del 2006, amb motiu de la intervenció de la defensa de l'esmena a la totalitat, el president del grup parlamentari socialdemòcrata, Jaume Bartumeu, va dir: "El vostre Projecte, Sr. Pintat, ens porta al pitjor escenari: es pretén començar una nova arquitectura legislativa en la qual les diferents peces es construeixen de forma aïllada i no coordinada. Peces apessonades, i a més a més, mancades d'una directriu superior que els doni sentit. La casa per la teulada." i "La realitat és tossuda i mentre Andorra no ofereixi un marc fiscal a la mesura del país –però homologable–, mentre no disposi de tractats de doble imposició, mentre no clarifiqui les relacions amb la Unió Europea i desaparegui de la llista de paradisos fiscals de l'OCDE i del govern espanyol, mentre les empreses instal·lades a Andorra es vegin gravades en l'exportació dels seus productes i serveis, en definitiva, mentre no ofereixi la seguretat jurídica que exigeix qualsevol inversor seriós, difícilment vindrà ningú de seriós a invertir a Andorra." Per contextualitzar aquestes paraules, cal recordar que des del juny del 2000, Andorra estava inclosa en una llista negra dels denominats paradisos fiscals no cooperatius, elaborada per l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). Per tant, com veurem més endavant, difícilment es podia esperar un gran èxit d'una llei d'inversions estrangeres fora del temps que li pertocava viure i nascuda amb un suport tan discret per part dels seus impulsors. És per això que és evident el fracàs de la legislació aprovada.

Jaume Bartumeu, en la mateixa intervenció de la defensa de l'esmena a la totalitat, també es va referir a l'arbitrarietat del Govern a autoritzar o rebutjar una demanda definida en la llei: "Andorra no té la grandària suficient per compensar una gestió desafortunada dels permisos atorgats de forma arbitrària. El criteri bàsic per rebutjar o no una proposta és absolutament confús. En l'exposició de motius es diu que 'es fixa expressament els criteris que poden fundar la decisió per l'atorgament o denegació de la corresponent autorització, limitant així el grau de discrecionalitat d'aquesta decisió governamental'. Tanmateix, quan en l'article 18 s'explicita el procediment de decisió es diu que es farà, i cito: '... en funció de la seva forma i naturalesa i de l'interès general del Principat, la protecció del medi ambient i recursos naturals i la salut de la seva població.' Són criteris tan generals que reforcen més que no pas limiten l'arbitrarietat del Govern."

Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra

El 8 de març del 2012, es va admetre a tràmit el projecte de Llei d'inversió estrangera al Principat d'Andorra presentada pel Govern d'Antoni Martí. Aquesta vegada, com a mínim amb més convenciment, ja que tres mesos i mig després s'aprovava al Consell General la Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra. La llei va ser aprovada amb el suport de la majoria del grup parlamentari demòcrata i l'abstenció del grup parlamentari socialdemòcrata. La cronologia dels principals fets és la següent:

- 08/03/2012: admissió a tràmit i publicació del projecte de Llei d'inversió estrangera al Principat d'Andorra, i obertura del termini de presentació d'esmenes.
- 30/03/2012: pròrroga al termini per a presentació d'esmenes al projecte de Llei d'inversió estrangera al Principat d'Andorra.
- 27/04/2012: tramesa del projecte de Llei d'inversió estrangera al Principat d'Andorra, així com les esmenes a l'articulat que han estat presentades a la comissió legislativa d'Economia.
- 05/06/2012: publicació de l'informe de la ponència i l'informe de la comissió legislativa d'Economia en relació amb el projecte de Llei d'inversió estrangera al Principat d'Andorra.
- 21/06/2012: aprovació de la Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra
- 18/07/2012: publicació al BOPA

En l'exposició de motius, la Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra exposa que "la inversió estrangera, especialment la directa, influeix en el creixement i augmenta la productivitat i l'eficàcia en l'ús dels recursos del país receptor". Posteriorment reconeix que la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra no ha assolit els objectius esperats i que quatre anys després "cal modificar el marc legislatiu actual en matèria d'inversions estrangeres". En el moment de definir els objectius de la inversió estrangera es reconeix que "Els principals objectius de l'obertura econòmica són atreure les inversions i les empreses que poden contribuir més al desenvolupament econòmic, que poden oferir una diversificació més gran de l'economia i que aporten un alt valor afegit."

Tots els sectors s'obren al 100% a les inversions estrangeres.

Les diferents professions liberals estan obertes amb un règim de reciprocitat.

La Llei estableix que el ministeri competent és l'òrgan que autoritza o denega les inversions estrangeres, de forma motivada, quan la inversió provingui de països considerats no cooperatius en matèria de blanqueig de diners i "pugui perjudicar, encara que sigui ocasionalment, l'exercici del poder públic, la sobirania i la seguretat nacional, l'ordre públic i econòmic, el medi ambient, la salut pública o l'interès general del Principat i qualsevol inversió estrangera directa relacionada amb mercaderies sensibles, definides a la Llei de control de mercaderies sensibles, del 4 de març de 1999."

Així mateix, el ministeri competent, "ha de verificar, entre altres elements, que la inversió no pugui produir un efecte desfavorable sobre la lliure competència, el mercat de treball i l'equilibri dels recursos públics, prenent en consideració els factors objectius que, sense caràcter limitatiu, s'estableixen a continuació:

- la naturalesa de l'activitat;
- l'orientació del mercat;
- el valor de la inversió i la seva planificació;

- el model ocupacional i formatiu;
- el pla d'expansió;
- les vinculacions econòmiques i els socis estratègics;
- la planificació dels recursos necessaris, públics i privats, i el seu finançament;
- el model de responsabilitat social corporativa;
- el nivell de compromís amb el Principat d'Andorra.”

Aquesta Llei d'inversions estrangeres del 2012, com l'anterior del 2008, també regula quatre tipus d'inversions: inversió directa, inversions en cartera, inversió en immobles i altres formes d'inversió. S'incorporen concrecions en les definicions i s'especifica per a cadascuna el seu règim particular.

Un altre punt destacable és que la Llei estableix que els drets econòmics de les persones físiques s'adquireixen amb l'obtenció de la seva residència legal al Principat.

Contràriament a la Llei del 2008, un cop hagi finalitzat el termini de resolució, inclòs el d'una eventual pròrroga, sense que s'hagi adoptat una resolució expressa, es concedeix l'autorització (silenci administratiu positiu).

L'1 d'agost del 2012 el Govern va aprovar del Reglament d'aplicació de la Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra. En relació amb l'elaboració dels informes preceptius per part del Govern i de l'INAF, cal destacar la reducció dels terminis en referència a la llei anterior així com l'ús del silenci administratiu positiu determinat en la llei.

Cal fer menció que el reglament determina que el Registre d'Inversions Estrangeres no és públic i per tant, no es pot proporcionar informació a terceres persones en relació amb les inscripcions registrals, excepte qui acrediti la seva personalitat o el caràcter d'apoderat de l'inversor estranger. Aquesta manca de transparència pot plantejar alguns dubtes a la comunitat internacional, en relació amb els compromisos internacionals contrets per Andorra, i un dubte de constitucionalitat.

El model econòmic i social del Partit Socialdemòcrata d'Andorra

No podem parlar de l'obertura de les inversions estrangeres sense desplegar el model econòmic i social del Partit Socialdemòcrata d'Andorra (PS). L'obertura econòmica pel PS no és una acció política aïllada sinó que forma part d'un model econòmic sòlid i consistent en el qual s'entrellacen reformes fiscals i relacions internacionals que han de permetre aportar les garanties d'èxit necessàries tant per a les inversions estrangeres com per a la signatura dels convenis per evitar la doble imposició.

El PS es va fundar en el congrés constituent del 17 de juny del 2000. Des d'un bon inici el PS ja va tenir clar que Andorra necessitava unes reformes profundes. Des de l'aprovació de la Constitució, el 1993, el país governat pels diferents governs liberals havia avançat ben poc, per no dir gens, en molts àmbits determinants. Ben aviat es va definir amb visió global un model econòmic i social que havia de permetre a Andorra afrontar amb les màximes garanties de justícia i benestar social els reptes de futur.

Els elements de reforma que el PS defensa i que defineixen el seu model econòmic i social per al futur d'Andorra són:

- Reforma del sistema fiscal: combinació d'imposició de tipus directa i indirecta amb figures impositives similars a les dels països de la Unió Europea encara que mantenint uns impostos

especials per gravar determinats productes. La reforma fiscal ha de permetre a l'Estat disposar de més recursos per oferir uns millors serveis públics.

- Acord d'associació amb la Unió Europea: mitjançant relacions internacionals més transparents s'ha de sortir de la llista negra de paradisos fiscals i establir acords de doble imposició que permetin als empresaris del país exportar béns i serveis a altres països sense ser penalitzats fiscalment. Andorra s'ha de dotar de normes i regles clares que donin confiança i incentivin una inversió internacional positiva i no especulativa.

El 2004 el grup parlamentari socialdemòcrata va editar el llibret *Donem forma al futur. Quines relacions volem amb Europa*, en què s'analitzen d'una manera profunda tots els factors que poden intervenir en un acostament a Europa i es defineix quin és el model de relacions que segons el PS més convé a Andorra. Les reflexions es fonamenten en dos informes elaborats per la catedràtica de dret internacional Blanca Vilà i pel catedràtic d'economia Joan Clavera. En el pròleg, l'aleshores president del grup parlamentari socialdemòcrata Jaume Bartumeu, ja avançant el següent: "Andorra és avui en un cul-de-sac. El model de creixement econòmic dels darrers trenta anys pràcticament s'ha esgotat i ha fet aparèixer durament els seus límits i, també, els greus perills que comporta." Davant d'això "Proposem una reforma tributària que no sigui traumàtica ni per als nostres conciutadans ni per a les empreses del país. Però proposem també que el desenvolupament tributari permeti donar garanties a Europa que ens estem movent en la bona direcció" i "Els socialdemòcrates volem i proposem als ciutadans una relació contractual nova i més forta amb la Unió Europea".

L'any 2009, de nou, el grup parlamentari socialdemòcrata va tornar a editar un llibret, intitulat *Andorra i Europa. El canvi necessari*. El llibret inclou dos nous informes dels professors Vilà i Clavera. Cinc anys més tard, Andorra es troba en la mateixa situació gràcies a la inoperància dels governs liberals. En aquesta ocasió, Jaume Bartumeu, com a president del grup parlamentari socialdemòcrata, escriu en el pròleg: "Probablement, no és aquesta la primera vegada que veieu o llegiu aquest plantejament. Ens heu sentit dir sovint que Andorra s'ha de dotar dels mitjans suficients per garantir la seva viabilitat futura com a Estat sobirà i independent. Per això ens cal una nova relació contractual amb Europa i encarar, ja definitivament. La substitució de la fiscalitat caòtica que han estat promovent els governs liberals." i "Perquè Andorra necessita un futur positivament enriquidor en una economia europea global, cal avançar cap a una regulació més transparent que doni fiabilitat als inversors estrangers i ens retorni el prestigi internacional que s'ha perdut els darrers quatre anys".

També, en els diversos programes electorals de les eleccions generals del PS queda plasmada aquesta voluntat d'implantar un model econòmic de futur per a Andorra. Un model econòmic que ha d'aportar un millor benestar a la societat.

"Els socialdemòcrates partim d'una opció clara i definida: volem que el nostre Estat es doti dels mitjans suficients per garantir la seva viabilitat futura com a Estat independent i sobirà." (Extracte del programa electoral eleccions generals 2001.)

"La Constitució faculta l'Estat per intervenir en l'ordenació del sistema econòmic, mercantil, laboral i financer per fer possible, en el marc de l'economia de mercat, el desenvolupament equilibrat de la societat i el benestar general." (Extracte del programa electoral eleccions generals 2005, pàg 14.)

"El model [econòmic] que proposem cerca l'equilibri entre el mercat i la societat, entre la lliure

competència dels agents econòmics i la cooperació social. L'Estat ha d'actuar per facilitar i permetre un creixement econòmic equilibrat, harmònic amb l'entorn i sostenible ecològicament. (...)

El nou model econòmic ha de ser sostenible i també acceptable pels nostres veïns. Estem convençuts que les bases d'aquest nou model de convivència ha de ser fet en estret diàleg amb Europa, amb transparència i sense dobles llenguatges." (Extracte del programa electoral eleccions generals 2009, pàg 45.)

En la planificació de les reformes necessàries del Partit Socialdemòcrata l'obertura de les inversions estrangeres no és una finalitat en si mateixa sinó que és una conseqüència beneficiosa de l'aplicació de les reformes mencionades (reforma fiscal i acord d'associació). Però tampoc no és l'única conseqüència beneficiosa arran de la implantació de les reformes.

En referència a les millores de les relacions internacionals per acostar-se a un acord d'associació amb Europa, l'Andorra del segle XXI no podia figurar com a país considerat no cooperant internacionalment en matèria fiscal, en llistes negres o grises d'organismes internacionals com l'OCDE i marcat com a paradís fiscal. Aquest fet va portar, el febrer del 2009, el Copríncep Francès, Nicolas Sarkozy, a amenaçar de renunciar al copríncipat si Andorra no començava a cooperar i se la deixava d'etiquetar com a paradís fiscal. La tensa situació va obligar el cap de Govern sortint, Albert Pintat, a signar l'acord de París del 10 de març del 2009, en què Andorra es comprometia a avançar en temes de transparència fiscal. Uns dies després, el Partit Socialdemòcrata va guanyar les eleccions generals del 26 d'abril del 2009. En el moment que va ser constituït, el nou Govern de Jaume Bartumeu va treballar ràpidament i fermament per treure Andorra de les llistes negres en què estava. La cronologia dels principals fets és la següent:

- Juny del 2000: l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) inclou Andorra en una llista negra dels denominats *paradisos fiscals no cooperatius*.
- Abril 2002: a la llista negra de l'OCDE només hi figuren Andorra, Liechtenstein, Mònaco, Libèria, les illes Marshall, Nauru i Vanuatu.
- Març 2009: Albert Pintat signa la Declaració de París.
- Abril 2009: Andorra surt de la llista negra de paradisos fiscals de l'OCDE i s'incorpora a la llista grisa.
- Setembre 2009: s'aprova la Llei 3/2009 del 7-9-2009 d'intercanvi d'informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia.
- Novembre 2009 a febrer 2010: signatura de 18 acords d'intercanvi d'informació, entre els quals els de França, Espanya i Portugal.
- Febrer 2010: Andorra surt de la llista grisa de l'OCDE i deixa de ser considerada un paradís fiscal per aquesta organització.
- Febrer 2011: Andorra surt de la llista espanyola de paradisos fiscals en entrar en vigor l'acord entre el Principat d'Andorra i el Regne d'Espanya per a l'intercanvi d'informació en matèria fiscal. Actualment és pràcticament impossible que un estat pugui captar inversió estrangera no especulativa si internacionalment està catalogat com a paradís fiscal. Per tant, si actualment creixen les expectatives de captació d'inversions d'alt valor afegit és conseqüència del l'assoliment dels avenços tan extremament importants per al reconeixement i la millora de la reputació internacional d'Andorra. Uns grans i històrics avenços assolits durant el curt període de Govern socialdemòcrata, tristament oblidats i no reconeguts.

Sobre la reforma fiscal, cal tenir en compte que a inicis del segle XXI Andorra no disposava d'un marc fiscal just, estable i homologable. Calia avançar cap al desenvolupament dels dos tipus d'imposició, la directa i la indirecta, i amb figures impositives reconegudes internacionalment. Era inconcebible que Andorra disposés d'una fiscalitat pròpia, dissenyada a mida, amb figures impositives inexistents en cap altre país del món, allunyada dels estàndards definits per la majoria de països amb economies modernes. L'adopció d'un marc fiscal reconegut internacionalment el fa més just, equitatiu i més eficient. Sempre amb la idea que l'Estat disposi de recursos per revertir-los en uns bon serveis a la societat. Els avenços en aquest marc fiscal han seguit la cronologia següent:

- Desembre 2010: aprovació de les tres lleis fiscals: Llei 94/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre la renda dels no-residents fiscals; Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats, i Llei 96/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques.

- Desembre 2011: aprovació de la modificació de les tres lleis fiscals abans de l'entrada en vigor: Llei 17/2011, de l'1 de desembre, de modificació de la Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats; Llei 18/2011, de l'1 de desembre, de modificació de la Llei 94/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre la renda dels no-residents fiscals, i Llei 19/2011, de l'1 de desembre, de modificació de la Llei 96/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques.

- Juny 2012: aprovació de la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte.

A dia d'avui encara manca un impost que ha de permetre tancar el cercle del model impositiu: l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF). En el moment en què aquest impost estigui operatiu es podrà dir que Andorra disposarà d'un model fiscal comparable al dels països més avançats.

Difícilment una societat estrangera farà una aposta tan important com deslocalitzar-se d'un determinat país i localitzar-se a Andorra si no hi ha un marc fiscal definit i estable amb unes figures impositives homologades que li permetin calcular exactament les despeses i els guanys d'invertir a Andorra. Per tant, la reforma fiscal també ha permès establir les condicions necessàries per afavorir la inversió estrangera.

La necessitat de treballar intensament per avançar primerament en la reforma fiscal i la millora de la reputació internacional d'Andorra va fer que durant els vint mesos de Govern socialdemòcrata no s'arribessin a donar les condicions per presentar una llei d'inversions estrangeres amb garantia d'èxit. És per aquesta causa que el Govern socialdemòcrata no va arribar a presentar un projecte de llei d'inversions estrangeres.

D'altra banda, pensem que les inversions estrangeres no són l'única conseqüència beneficiosa de les reformes proposades. La reforma fiscal i la millora de les relacions internacionals permeten també arribar a signar acords per evitar la doble imposició (CDI) amb els països amb els quals Andorra té contacte comercial. Els CDI faculden els nostres empresaris a exportar béns i serveis sense que el país destinatari els penalitzi fiscalment. A data d'avui –agost del 2012–, una empresa andorrana que presti un servei a França haurà de retenir el 33% del valor de la factura en concepte d'impostos addicionals. De la mateixa manera, haurà de retenir el 25% en cas de prestar el servei a Espanya.

Juntament amb l'obertura econòmica, els CDI tenen una importància essencial, ja que permeten

que les nostres empreses ampliïn el seu mercat actual de 70.000 habitants a mercats de milions de persones.

Mentre que l'èxit de l'obertura de les inversions estrangeres està supeditat que empreses d'altres països apostin per invertir a Andorra, l'èxit dels CDI depèn exclusivament que els nostres empresaris sàpiguen aprofitar l'ocasió. Per tant, els CDI tenen igual o més importància com a element per reactivar l'economia del país que l'obertura de les inversions estrangeres.

Des de la seva creació, l'any 2000, el PS ha mantingut un mateix model econòmic i social per a Andorra. Des de l'any 2000 el PS té clar quins són els eixos en què s'han de basar les reformes per assegurar el futur del nostre país. Unes reformes que actualment s'han començat a aprovar, per governs no precisament socialdemòcrates, perquè la realitat és tossuda. Els primers avenços van ser motivats per la inevitable i previsible pressió internacional però gràcies a això finalment el sector polític liberal ha hagut d'acceptar que eren els que convenien. Han calgut més de deu anys per trencar la resistència de la dreta andorrana a afrontar les reformes necessàries per l'economia i la societat andorranes. Un decenni que si no s'hagués perdut avui de ben segur el país no ens trobaria en la situació en què es troba.

Encara que el govern socialdemòcrata del 2009 al 2011 ja va avançar extraordinàriament en moltes de les accions necessàries aquí exposades, encara queda molta feina per fer. Convençuts que el temps ens ha acabat donant la raó, el nostre projecte actualment està més viu que mai.

Les inversions estrangeres segons el PS vs. altres models

Sobre la base del model econòmic i social, es desplega el model d'inversions estrangeres que defensem els socialdemòcrates.

El nostre model d'obertura econòmica té moltes coincidències amb el model d'inversions estrangeres que va proposar el Govern 'Òscar Ribas ara fa gairebé trenta anys.

Els socialdemòcrates compartim que l'objectiu final de l'obertura a la inversió estrangera ha de ser l'interès públic o social i que, per tant, ha de contribuir a un més gran desenvolupament, prosperitat i benestar, social laboral i general del Principat i dels seus habitants. D'altra banda, compartim que la inversió estrangera ha d'aportar qualitat i valor afegit a la nostra economia, ha de ser atracció de personal qualificat i ha de permetre diversificar la nostra economia. És per això que defugim de les inversions purament especulatives. Finalment, compartim també la idea que les inversions estrangeres són indissociables de la transparència i seguretat jurídica.

Per contra i per l'exposat, no compartim el model d'obertura econòmica realitzada pel Govern d'Albert Pintat. No podem estar d'acord en una obertura parcial, en la qual es perjudica seriosament un sector mentre es protegeix l'altre. Evidentment tampoc no compartim la visió liberal i reductora que l'objectiu final únicament ha de ser el progrés i la competitivitat de l'economia andorrana per augmentar el nivell de desenvolupament i d'innovació sense tenir en compte les persones. Finalment, la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra té problemes greus d'arbitrarietat, ja que el Govern decideix autoritzar o no una inversió estrangera "...en funció de la seva forma i naturalesa i de l'interès general del Principat, la protecció del medi ambient i recursos naturals i la salut de la seva població", criteris tan amplis, poc concrets i poc objectius que no aporten la confiança necessària en l'aplicació justa dels criteris d'autorització.

Sobre la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra, no m'hi estendré més; com ja es va avisar des del grup parlamentari socialdemòcrata en el moment de la seva aprovació, el temps ha demostrat que el model d'inversió estrangera i la mateixa llei han resultat un fracàs.

El model d'obertura econòmica proposat pel Govern d'Antoni Martí i per Demòcrates d'Andorra (DA) fixa que els objectius de l'obertura són augmentar el creixement, la productivitat i l'eficàcia en l'ús dels recursos del país. Una visió purament economicista que no té en compte altres factors de progrés de la societat i que per això els socialdemòcrates no compartim.

El model de DA estableix l'obertura del 100% de tots els sectors econòmics, tot i que aquesta decisió contradia el seu programa electoral per a les eleccions generals del 2011 en el qual es comprometen a: "Modificarem la Llei d'inversions estrangeres per obrir l'economia a tots els sectors econòmics, llevat dels que poden representar una amenaça per a la seguretat, el medi ambient i la qualitat de vida d'Andorra" i "Farem que l'obertura sigui gradual i progressiva, per garantir l'adaptació de cada sector." (Programa electoral de DA per a les eleccions generals del 2011, pàgina 12). D'altra banda, la Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra té greus problemes d'arbitrarietat i transparència que poden fer minvar la confiança dels possibles inversors a Andorra.

En primer lloc, i tal com passava amb l'anterior llei d'inversions estrangeres, les condicions per autoritzar o no una sol·licitud d'inversió estrangera són molt àmplies i poc objectives: "no poden perjudicar, encara que sigui ocasionalment, l'exercici del poder públic, la sobirania i la seguretat nacional, l'ordre públic i econòmic, el medi ambient, la salut pública o l'interès general del Principat i qualsevol inversió estrangera directa relacionada amb mercaderies sensibles, definides a la Llei de control de mercaderies sensibles, del 4 de març de 1999."

En segon lloc, les autoritzacions o denegacions de les sol·licituds d'inversió estrangera recauen únicament en una sola figura: el ministre competent en matèria d'inversió estrangera. L'autorització ni tan sols requereix l'acord del consell de ministres.

En tercer lloc, cap de les esmenes al projecte de llei presentades pel grup parlamentari socialdemòcrata en les quals es proposava disminuir el grau d'arbitrarietat per augmentar-ne la transparència no es van acceptar per part del grup parlamentari demòcrata. Es proposava que les autoritzacions o denegacions d'inversions estrangeres es publiquessin al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra, que cada sis mesos el Govern facilités als consellers generals una llista de les inversions autoritzades o denegades i que la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis emetés un informe no vinculant per ajudar el Govern a prendre la decisió d'autorització.

Finalment, el Reglament d'aplicació de la Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra determina que el Registre d'Inversions Estrangeres no és públic i per tant no es pot proporcionar informació a terceres persones físiques o jurídiques.

Un altre dels problemes de la redacció de la llei que s'allunya del model socialdemòcrata és la inexistent garantia que el gros d'inversions estrangeres autoritzades a operar a Andorra aportin beneficis al país i que no siguin de caràcter únicament especulatiu. Encara que en l'exposició de motius se cita que "Els principals objectius de l'obertura econòmica són atreure les inversions i les empreses que poden contribuir més al desenvolupament econòmic, que poden oferir una diversificació més gran de l'economia i que aporten un alt valor afegit." No existeix

cap referència al text que proveeixi dels mecanismes que garanteixin la diversificació i l'aportació d'alt valor afegit de les inversions estrangeres.

A banda dels principals problemes del model i de la Llei d'inversions estrangeres del Govern d'Antoni Martí, l'estratègia per atraure inversions estrangeres al Principat tampoc no considerem que sigui la més adequada.

En primer lloc, la contractació de Monitor Group per 1,5 milions d'euros no ha aportat a curt termini cap resultat. El mes d'agost del 2012, no hi ha cap empresa estrangera que després de l'aprovació de la Llei hagi anunciat la localització a Andorra.

En segon lloc, no es visualitza cap voluntat política immediata del Govern demòcrata d'acabar de tancar el cercle de la fiscalitat amb la incorporació de l'impost de la renda de les persones físiques (IRPF), que permetria donar seguretat i estabilitat fiscal als possibles inversors.

En tercer lloc, promocionant la inversió estrangera a Andorra basant-se en la fiscalitat baixa es corre el perill d'atraure només inversions estrangeres especulatives. Cal tenir en compte que per deslocalitzar-se les empreses tenen en compte altres factors, com l'estabilitat política, la dimensió del mercat receptor, l'afinitat cultural, el cost del transport d'abastiment i distribució, el grau de competència, infraestructures de transport i comunicacions, cost de la mà d'obra, disponibilitat i qualitat del capital humà, país tecnològicament avançat, disponibilitat i cost del sòl, qualitat de vida i serveis públics, costos de les matèries primeres, energia, aigua... (Conclusions d'un estudi empíric del 2001 de Galan i González realitzat a partir de 103 casos d'empreses multinacionals espanyoles que han efectuat inversió directa a l'exterior.) Val a dir que sobre els paràmetres que determinen una inversió estrangera hi ha una àmplia varietat de literatura, estudis i autors però la gran majoria coincideixen que la fiscalitat baixa no és l'únic factor determinant per establir-se en un país. Caldria que el Govern implementés un pla estratègic per potenciar tots els aspectes que puguin permetre a Andorra assolir una bona posició com a destinació d'inversió.

En quart lloc, a curt termini, cal signar convenis per evitar la doble imposició amb els països amb els quals les empreses andorranes tinguin més possibilitats d'exportar béns i serveis i amb els quals es consideri que tenen més possibilitats de convertir-se en proveïdors d'inversions. Els futurs convenis per evitar la doble imposició a signar han d'incloure clàusules que no impedeixin o dificultin la inversió estrangera de les seves empreses a Andorra.

En cinquè lloc, és imprescindible aprovar una llei antimonopoli a molt curt termini. En una economia tan reduïda com l'andorrana, una gran multinacional podria esdevenir molt fàcilment monopoli anul·lant o absorbint tota la competència del sector.

En sisè i darrer lloc, el Govern hauria de preveure l'actuació, vist que no hi ha cap mecanisme especificat a la llei, en cas que grans inversions estrangeres vulguin condicionar l'establiment o el manteniment de la inversió al país sobre la base de modificacions legislatives o reglamentàries fetes a mida. Caldria també que abans d'autoritzar una inversió es preveïessin els efectes que podria tenir la seva desinversió en aspectes tan sensibles com pot ser el mercat laboral, entre d'altres.

És evident que la llei, el reglament i el desplegament del model d'inversions estrangeres del Govern demòcrata no es corresponen ni amb el fons ni amb la forma amb els dels socialdemòcrates. És per això que, en la sessió del Consell General del 21 de juny del 2012 en què s'examinava i es votava el projecte de llei, els membres del grup parlamentari socialdemòcrata no hi vàrem votar a favor. Tampoc no hi vàrem votar en contra, vista la coincidència amb els demòcrates que les

inversions estrangeres són una eina que poden ajudar a superar la crisi actual d'Andorra tant econòmica com social. Per aquestes raons, el grup parlamentari socialdemòcrata es va abstenir en la votació del projecte de llei d'inversions estrangeres. En aquella ocasió, vaig pronunciar aquestes paraules en la intervenció de l'explicació del vot del nostre grup: "Lamentablement vostès, amb la seva actuació i manera de fer, han deixat sense arguments aquells que defensem l'obertura econòmica ja que la llei que es vota avui dista i molt del que hauria de ser una llei que marqui el futur del nostre país i que garanteixi a tots els andorrans un tracte per igual. Una llei que no garanteix que els empresaris honrats i treballadors que han aixecat aquest país ho puguin seguir fent en el futur. Una llei que no garanteix l'interès general i que pot esdevenir fàcilment una arma electoral. Una llei que permet al Govern a conveniència, protegir determinats sectors i liberalitzar completament d'altres."

Conclusió

Després de tants anys d'esforços per divulgar i fer pedagogia del nostre model econòmic i social per al futur per Andorra és satisfactori comprovar que el temps ha acabat demostrant que és el bon model. Un model definit fa més de deu anys que ha anat rebent petits ajustos per adaptar-se a les condicions canviants de la història d'Andorra però que en essència conserva tota l'estructura i filosofia original.

El treball intens del Govern socialdemòcrata del 2009 al 2011 va permetre iniciar les grans reformes fiscals i recuperar el prestigi internacional d'Andorra en sortir de les llistes negres de paradisos fiscals. I sense aquest treball no s'hagués pogut plantejar un procés d'obertura econòmica amb un mínim de garanties. Aquestes reformes avui en dia encara no estan completades. I més enllà de la legislació d'inversió estrangera, cal continuar treballant per assolir tots els requeriments definits en el model econòmic i social perquè puguem superar la crisi actual. Cal treballar intensament amb valors de llibertat, igualtat i progrés social per tornar a generar llocs de treball. L'avorament serà el senyal inequívoc que l'economia andorrana torna a funcionar.

David Rios i Rius,

conseller general pel partit Socialdemòcrata,
membre de la Comissió d'Economia del Consell General

Bibliografia i referències

El repte, records d'un cap de Govern. Ricard Poy (2001).
Donem forma al futur. Quines relacions volem amb Europa.
Grup parlamentari socialdemòcrata (2004).
Andorra i Europa. El canvi necessari. Grup parlamentari socialdemòcrata (2009).
Els fluxos d'inversió directa entre Andorra i Espanya 1987-2001. Susanna Lozano Escobar i Andreu Gispert i Llavet (2003)
Programes electorals del Partit socialdemòcrata a les eleccions generals del 2001, 2005, 2009 i 2011.
Programa electoral de Demòcrates d'Andorra per a les eleccions generals del 2011.
Recull legislatiu i reglamentari
Projecte de Reglament de Societats d'Interès Públic o Social del 1984 (no aprovat).

Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.
Decret del 8-10-2008 sobre el règim dels procediments i el Registre d'Inversions Estrangeres.
Decret del 17-11-2008 de modificació del Decret sobre el règim dels procediments i el Registre d'Inversions Estrangeres.
Llei 36/2008, del 18 de desembre, de modificació de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra.
Decret del 25-3-2009 de modificació del Decret sobre el règim dels procediments i el Registre d'Inversions Estrangeres.
Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra.
Decret de l'01-08-2012 d'aprovació del Reglament d'aplicació de la Llei 10/2012, del 21 de juny, d'inversió estrangera al Principat d'Andorra.

L'obertura econòmica: una oportunitat per Andorra

Jordi ALCOBÉ i FONT

Avui fa prop de dos mesos, el Consell General aprovava la Llei d'inversions estrangeres; una llei que marca un abans i un després en la història econòmica d'Andorra, després de molts anys en què les restriccions a la inversió forana han estat un veritable fre a la creació d'activitat i de riquesa.

De fet, la protecció legal que mantenien la majoria de sectors de l'economia andorrana ha produït en molts casos un ofegament de les empreses, per la seva manca de possibilitat de treballar fora d'Andorra i davant un mercat cada vegada més madur i més reduït. No és casualitat que haguem perdut més de 3 milions de visitants des del 2004 o que les importacions en valor i euros constants siguin les mateixes l'any 2011 que el 1988.

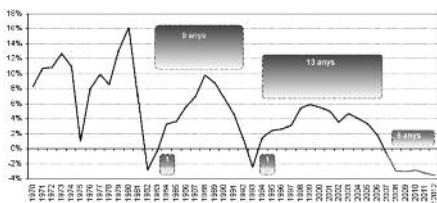
I han passat gairebé trenta anys, en què, el 19 de maig del 1983 el Consell General aprovava el Reglament de societats mercantils, sota el Govern d'Oscar Ribas. Un reglament que limitava el capital estranger a un màxim d'una tercera part del capital de les societats, i es possibilitaven de forma puntual les societats d'interès públic i social amb 100% de capital estranger. Trenta anys més tard, aquesta excepció, passa a ser la norma. El projecte de Llei d'inversions estrangeres posa punt i final a les restriccions al capital estranger de les societats andorranes i sense cap limitació sectorial. S'aixequen les barreres en la compra de béns immobles per a estrangers, i es donen els drets econòmics a tots els residents des del primer moment.

L'objectiu final d'aquesta obertura no és cap altre que promocionar un nou model de creixement sostenible via l'atracció d'inversions i projectes productius, que fomentin, per una part, una diversificació de l'economia andorrana, però sobretot una reactivació dels sectors econòmics i empreses ja existents.

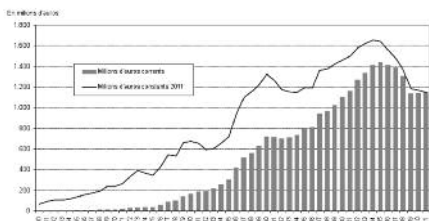
Però ahora, també cal garantir que aquest procés no pugui produir un efecte desfavorable sobre la lliure competència, el mercat de treball i l'equilibri financer dels recursos públics. Per això, s'estableixen unes salvaguardes conceptuals i generals, per preservar aquells principis i valors que regeixen en la societat andorrana: la seguretat ciutadana, el respecte al medi ambient, la preservació de la salut pública o les normes antiblanqueig.

L'obertura econòmica no ha de ser una barra lliure que pugui perjudicar els principis fonamentals

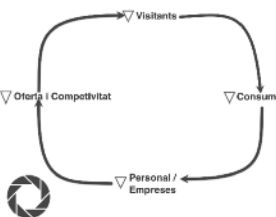
Evolució del nombre d'assalariats: 1970 – Est. 2012

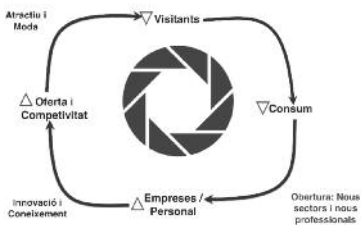
Evolució de les importacions en valor: 1960 – 2011

El cercle VICIÓS d'una economia TANCADA

El cercle VIRTUÓS d'una economia OBERTA

de l'Estat andorrà. I les salvaguardes introduïdes protegeixen el nostre país d'inversors i projectes a fins diferents dels perseguits. L'obertura econòmica també és la reforma que potencia els valors més preuats per fer una economia justa, competitiva i homologada internacionalment.

Com el valor de la transparència: amb la Llei d'inversions estrangeres es posa punt i final a l'època de l'opacitat i dels prestanoms. No podíem continuar incentivant l'obscurantisme econòmic que constitueix un fre per a l'atracció d'inversió neta i productiva, i que alhora fa perdre moltes oportunitats al nostre país. La transparència ens permet competir amb Europa i ser reconeguts i homologats internacionalment.

O també, el valor de la igualtat d'oportunitats. Aquesta és la reforma real de la justícia i de la igualtat. No podíem pretendre una societat més justa, si tractem de forma diferent uns mateixos ciutadans que han fet d'Andorra el seu lloc de residència permanent. Amb aquesta Llei, s'elimina el requisit de 10 o 20 anys de residència, segons la nacionalitat, per obrir un comerç. La residència legal a Andorra passa a ser l'única condició, i des del primer dia, que obre la porta als drets econòmics de tots els residents.

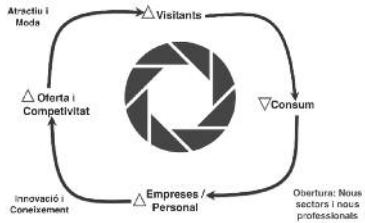
D'igual forma, també se suprimeix la necessitat de disposar de vint anys de residència per als no-nacionals per poder exercir com a professió liberal a Andorra. Tanmateix, l'exercici de l'activitat per als professionals liberals es condiona a la seva residència efectiva i permanent, així com al criteri de reciprocitat. Això vol dir, per exemple, que no es permetrà exercir d'advocat a un resident espanyol a Andorra mentre els advocats andorrans no puguin exercir lliurement (sense dispensa legal) a Espanya. I, en canvi, sí que els metges o arquitectes francesos residents legals a Andorra podran exercir la seva professió liberal a

Andorra, atès que actualment els metges i arquitectes andorrans poden treballar lliurement a França. Per tant, l'obertura també obrirà nous camins per a aquells professionals andorrans que no troben feina al nostre país. Després de l'obertura econòmica ningú no podrà parlar de les dues andorres: d'una Andorra de privilegiats, amb drets econòmics i oportunitats, i d'una Andorra menystinguda. Al contrari, el nou model d'obertura econòmica contribueix de forma decisiva a unir i cohesionar el nostre país.

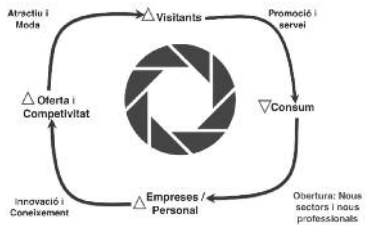
Perquè l'obertura econòmica és a doble vessant o doble batent. Necessitem igualtat d'oportunitats per a tots els empresaris i professionals andorrans o residents que vulguin expandir-se o crear activitat més enllà de les nostres fronteres. A més, la liberalització de les inversions estrangeres en els sectors de l'economia andorrana, juntament amb la signatura de convenis de no doble imposició, després de la recent aplicació d'una fiscalitat directa sobre les societats i les activitats econòmiques, ha de posar l'economia andorrana en situació de competir en igualtat de condicions amb les economies veïnes, i alhora constituir un destí atractiu per a nous sectors i empreses. Les inversions estrangeres aporten la innovació, el coneixement i la capacitat necessaris per tornar a conduir l'economia andorrana cap a una nova era de prosperitat i de creixement econòmic i social, i en definitiva, són la millor forma de potenciar els sectors econòmics actuals.

I un altre valor. El valor de l'emprenedoria: sovint, l'emprenedoria no és un valor que es fomenti en la nostra societat ni en el nostre model educatiu. En canvi, l'esperit emprenedor és el que fa avançar les societats, aporta innovació i trenca rutines. L'obertura econòmica és un acte de confiança en els nostres emprenedors. Un acte de confiança en la seva capacitat d'emprendre i de competir.

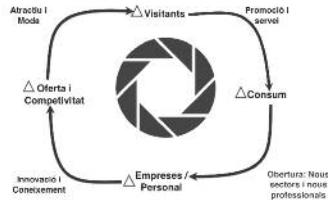
El cercle VIRTUÓS d'una economia OBERTA

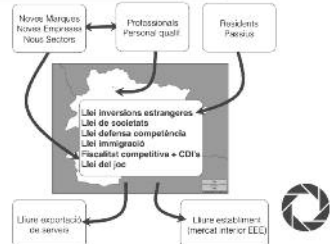
El cercle VIRTUÓS d'una economia OBERTA

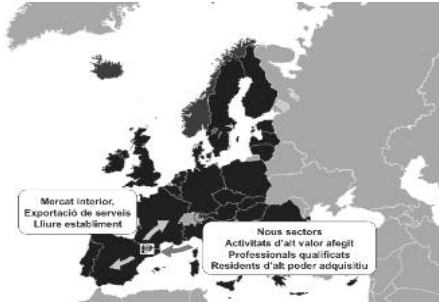

El cercle VIRTUÓS d'una economia OBERTA

Què és l'obertura?

Quina inversió estrangera volem?

Aquella que ens aporta els ingredients per competir millor

Capital **C**oneixement **C**apacitat

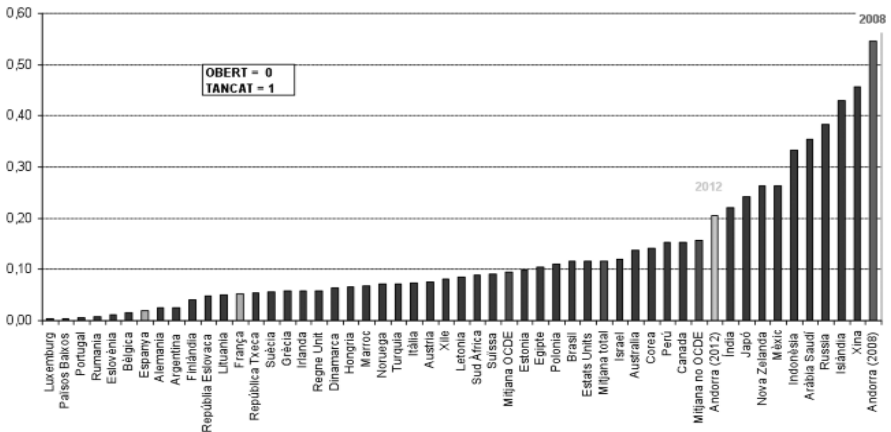

Un món més liberalitzat, amb menys traves i amb més competitivitat, és un món més dinàmic, més meritocràtic, més capaç d'obrir oportunitats per a tots, de generar riquesa i distribuir-la equitativament, de fomentar el talent i de crear llocs de treball sostenibles i de valor afegit. En definitiva, una economia més oberta fa una societat més lliure, més valenta, més pròspera i més justa.

I el valor de la democratització de l'economia: el lliure accés a l'activitat també reduirà les necessitats de concentracions empresarials que s'han produït a Andorra pel fet de tenir cada vegada un mercat més petit i tancat. I això també és obertura econòmica: poder disposar de més actors per fer més gran el pastís de la riquesa i del creixement, i de distribuir-lo de forma més justa i equitativa.

Hi havia uns anys, en què il·lustres andorrans com el Dr. Antoni Fiter i Rossell, defensaven de mantenir en mal estat els camins rals que

Restriccions a la inversió estrangera: Indicador FDI (OCDE)

comunicaven els nostres ports de muntanya amb França. Aquells no eren postulats ni conservadors ni anacrònics del seu temps. Eren dogmes de supervivència, davant l'amenaça que exèrcits francesos poguessin travessar els Pirineus per Andorra per accedir a Espanya. I la falta de bones vies de comunicació reduïa el risc de pas dels exèrcits. Aquella també era una època pròspera per a Andorra, on la indústria del ferro (amb les fargues) o de la llana (amb els ramats) va generar noves fonts de riquesa que van conduir a un creixement de la població del Principat. Això era al segle XVIII.

Però cent anys més tard, cap a mitjan segle XIX, la revolució industrial al nord d'Europa va trencar les bases de la indústria andorrana i va encetar una gran crisi que va portar a l'exili de molts andorrans i andorranes al sud de França o a Catalunya. I així van començar els reclams de l'obertura de les carreteres i de buscar nous sectors per diversificar l'economia de mitjan del XIX: hotels, balnearis i casinos.

I aquí rau la perspicàcia dels andorrans i de la supervivència d'Andorra: saber adaptar-se en cada moment a l'evolució dels temps. I efectivament, la concessió per la construcció de les carreteres els anys 1930, encara que vuitanta anys més tard de les primeres demandes dels andorrans, va conduir a la major època de creixement i prosperitat que ha viscut mai el nostre país.

Ara, ha arribat l'hora de tornar a obrir nous camins i construir unes noves carreteres, unes carreteres que no es faran amb pic i pala com fa setanta anys, ni es marcaran amb creus, fites o cussols, sinó amb les eines jurídiques del segle XXI. I la primera pedra d'aquest nou camí és la Llei d'inversions estrangeres, pal de paller d'un nou model de creixement econòmic basat en la transparència, la igualtat d'oportunitats i l'homologació d'Andorra a escala internacional. Si tots plegats, institucions i societat civil, som capaços d'omplir aquest nou marc de contingut, no haurà passat res de tan important a Andorra, des de l'obertura física amb la construcció de les carreteres que van enllaçar el nostre país amb Espanya i França a principi del segle XX.

Amb l'obertura econòmica del Principat d'Andorra, donem pas a l'Andorra de la confiança, de la competitivitat, de les oportunitats per a tots, de la diversificació i la democratització de l'economia. El nostre país, que és vell com la mateixa Europa, no ha de tenir por dels canvis. Sempre hi ha sortit guanyant. I aquest cop també serà així. Hem posat la primera pedra d'un nou creixement econòmic per a Andorra.

Jordi Alcobé i Font,
economista,
ministre d'Economia i Territori

L'obertura: estratègia d'alineament amb Exteriors

Gilbert SABOYA i SUNYÉ

Quan ara fa un any vàrem entrar al Govern vàrem intentar imaginar justament l'estratègia d'actuació, una combinació entre iniciatives dins del marc legal i iniciatives dins del marc d'acció, perquè amb el BOPA no arreglarem les situacions, tot i que és condició necessària, però no suficient. Vàrem pensar que era necessari combinar les dues aproximacions. I engegar dos projectes d'inici, que al final vàrem optar per fer-los al mateix moment perquè ens garantia anar més de pressa i ens garantia sinergies pel que fa a les actuacions. El primer és un projecte de situació econòmica, anar obrint nous sectors, com són i com els fem. Com sumar els resultats a curt termini i com fer realitat aquests sectors i com fer realitat una cosa que també s'ha dit, que és un salt qualitatiu de l'oferta existent perquè per competir no haurem de competir només amb els nous sectors, que encara han de venir, sinó sobretot amb els que tenim, que són els que ens donen efectius. I bàsicament aquests dos projectes són els ja coneguts i per als quals l'empresa Monitor Group ens ha ajudat a contactar empreses.

Bàsicament la idea és treballar el concepte de *clúster*. Una idea prèvia. Un clúster és una mica mig camí, una mica més que un sector i una mica més que una indústria. És un complement d'empreses i institucions que s'intercompleten i que ajuden a crear un sistema integrat de relacions econòmiques. Per exemple, el clúster del vi. No és només la visió tradicional de la indústria, que són les vinyes i el celler, sinó tot el que es necessita al voltant d'aquesta activitat. I per tant aquesta és una mica la filosofia que vàrem començar a agafar.

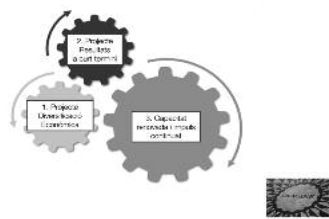
El primer projecte és el de la diversificació econòmica. El primer que es va fer és una avaluació del clima d'inversions. Amb entrevistes a empresaris va donar i fer aparèixer algunes de les crítiques que avui han sortit aquest matí. El tema de manca de fonts de finançament que no siguin altres que el bancari, temes entre ells de capital risc, temes de lentitud en l'administració, de no definició del marc legal, temes també de dificultats amb la immigració per atreure talent i la inexistència de marca. Una marca no és una estora, és molt més. I per tant, aquesta és una primera feina que es va fer. A partir d'aquí el que es va fer és treballar per identificar quins són els clústers de l'economia andorrana. I a partir d'aquí veure si hi ha algun grup emergent amb el qual val la pena treballar especialment, comparar-lo amb les possibilitats que té i veure a fora

L'obertura :
estratègia d'alineament

Prada Agost 2012

On jugar... i com guanyar

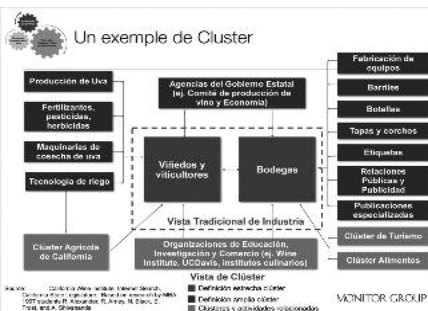

Diversificació : el concepte de Cluster

- "Un Cluster és un grup de companyies i institucions, geogràficament properes, dins d'un sector específic i interconnectades entre elles per pràctiques comunes i complementaries" - Michael Porter

Font: Anàlisi elaborada per Monitor Group

AVISO: Definición de Cluster elaborada por Monitor Group. Definición estricta Cluster: Un grupo de empresas e instituciones geográficamente próximas, dentro de un sector específico y interconectadas entre ellas por prácticas comunes y complementarias. Definición amplia Cluster: Un grupo de empresas e instituciones geográficamente próximas, dentro de un sector específico y interconectadas entre ellas por prácticas comunes y complementarias. Cluster y subclúster relacionados: Un grupo de empresas e instituciones geográficamente próximas, dentro de un sector específico y interconectadas entre ellas por prácticas comunes y complementarias.

què està passant i mirar pel desenvolupament d'aquest clúster. El primer que es fa, el que es va fer, va ser el mes d'abril, a partir de dades del departament d'Estadística d'Andorra, fer el mapa dels clústers de l'economia andorrana. On aquí tenim el pes relatiu al conjunt dels 24 països de la Unió que es fan servir com a referència. I d'esquerra a dreta els sectors públics. Dels últims deu anys què té més pes i què ha crescut més. I hi trobem tot el que és turisme i comerç, i sobretot construcció. Ens trobem amb tota una sèrie de clústers ja existents que han crescut més que la mitjana dels que han crescut respecte al que ens envolta i per tant, és un símptoma que alguna cosa es mou, però que tenen un pes inferior del que tindrien a la mitjana dels països veïns o regions veïnes, i per tant ha estat agafar aquí i intentar fer-los pujar. Perquè d'aquests, malauradament molts cauen. Com la construcció. Agafem per exemple la sanitat, que són aquests petits punts que hi ha aquí, i el que fem és l'anàlisi del clúster de sanitat. I aquí es detecten tots aquells clústers de proveïdors, tots aquells clústers de clients, tots aquells clients de funció de suport, totes aquelles indústries o sectors que es necessiten perquè això creixi i perquè això tingui èxit. I es fa el mapa dels clústers. Aquest és el de sanitat. Tenim el mateix per a tots els que hem analitzat durant aquests darrers quatre mesos. I aquí es veu molt clarament, amb clau fosca allà, on Andorra té més que el que ens envolta. Allà on som bons.

Tot el que és infraestructura de turisme per anar lligat a sanitat dona molt bé, perquè tenim turisme, que és el nostre fort. Tenim tot el tema de distribució de medicaments i de material mèdic també per poder atendre els nostres clients, que ja ho tenim. I després tenim telecomunicacions, una xarxa de fibra òptica que és molt performant. I, bàsicament, el que veiem és que el cor, que és aquesta banda d'aquí, és el que no tenim. No tenim els serveis

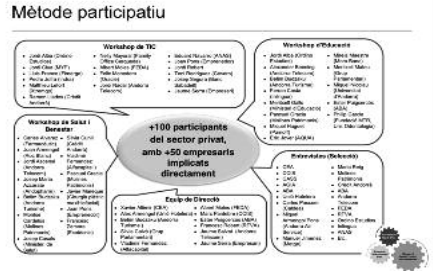
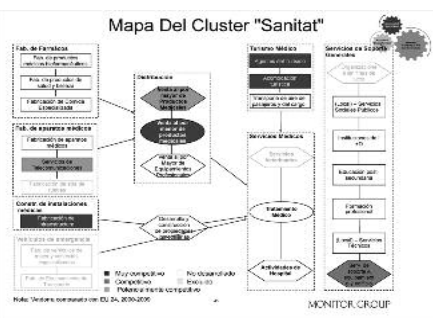
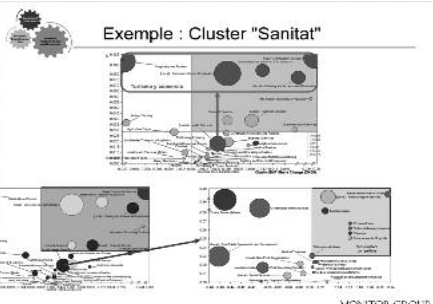
mèdics i per tant el que hem fet és anar a buscar això.

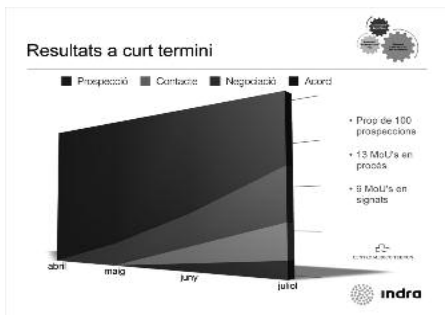
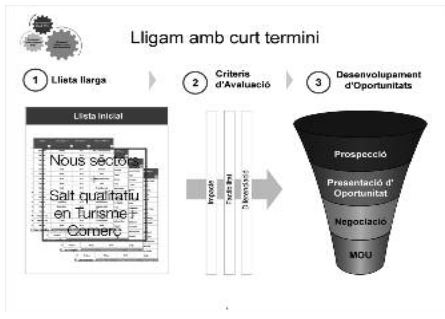
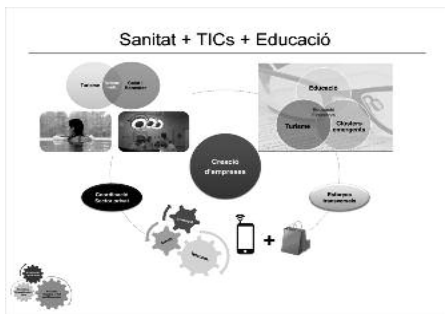
Aquesta manera de treballar s'ha fet amb tres clústers preferents, que són salut, benestar i educació. Aquest matí s'ha vist una mica. Hi ha participat tota aquesta gent durant aquests últims mesos. Així el que hem fet és avaluar. I per tant el turisme mèdic és la manera de diversificar. Tenim una plataforma molt bona de telecomunicacions i ho hem d'aprofitar. També l'experiència de venir a Andorra, especialment en compres però també de turisme en general. I amb educació una mica el mateix, hem anat a la intersecció dels diferents clústers que és allò on creiem que d'entrada hi ha més possibilitats.

La idea és intentar crear empreses o atreure-les i que es dediquin especialment a aquests tres sectors, intentant coordinar sempre el sector privat. La majoria d'aventures empresarials els estrangers les fan de la mà de socis locals. Això és així però podria no ser el cas, però en tot cas ens farà falta segurament aquesta coordinació i després aquests eixos transversals, que són transversals de l'administració però també del privat, que són eliminar les barreres de simplificació, d'acolliment, per després fer iniciatives empresarials a Andorra i això evidentment no s'improvisa.

Com lligar la part de diversificació amb la part de resultats a curt termini, perquè és evident que tenim una urgència? El país té una urgència. Per tant necessitem una llista de resultats. El que hem anat fent des de l'abril fins ara és que a mesura que s'avançava en els treballs sectorials s'anaven afinant d'una llista inicial que havia entregat Monitor, de possibles candidats, empreses candidates, d'empreses estrangeres, tant en l'àmbit d'aquests nous sectors com en l'àmbit del salt qualitatiu del turisme.

Com estem avui dia? Més o menys heu de pensar que s'han fet unes cent prospeccions. Per

tant, des del mes d'abril fins ara hem anat avançant en prospeccions de les quals, avui, a final de juliol, estariem amb unes tretze cartes de compromís que estan en procés de negociació, més nou que ja estan signades. Se n'han fet públiques pràcticament dues, a través d'Actua, que eren el centre mèdic Teknon, que era el primer en sanitat, i Intra, molt més lligat amb el sector de les TIC, de noves tecnologies de la informació i comunicació. I bàsicament el que dèiem és explicar com a exemple de diversificació econòmica. Aquest mateix exercici s'ha fet amb sanitat. Però perquè tingueu una idea de per què s'ha fet amb sanitat. No és que ara farem sanitat perquè és sanitat. Però que tingueu una idea de per què es va explicar el cas, s'ha comprovat que aquí tinguéssim capacitat de fer sanitat i intentar lligar els noms que podien venir a reforçar-nos aquesta iniciativa. Però el més important és que aquests dos projectes, quan acabin, assegurem que hi hagi continuació en els esforços. Perquè l'esforç no s'acaba amb el treball d'aquests últims mesos sinó que hem d'assegurar que hi hagi continuïtat de l'esforç en el temps.

I aquesta última part és la que hem intentar resoldre amb la iniciativa Actua. Actua és continuar el treball que s'ha fet amb Monitor aquests darrers quatre mesos i donar-hi continuïtat.

Com pretenem concretament fer això? Bàsicament, Actua es basa en tres pilars. Un primer pilar és la internacionalització de l'economia, un segon pilar seria la diversificació econòmica i quins sectors poden atreure i, un tercer pilar, que és tradicionalment el que feia l'ADI, és suport de l'empresa local o suport de l'empresari.

El que hem fet és agafar aquests tres pilars i sumar-hi dos sòcols sense els quals això no ens funcionarà. El primer són totes les iniciatives transversals, en especial la millora contínua del clima d'inversió, eliminar les dificultats... El

segon, coordinar-ho bé amb el sector privat, perquè només si això funciona en el sector privat tindrà continuïtat i no ho mantindrem polititzat, i quan vingui el primer canvi és mori.

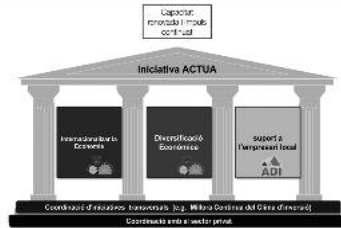
Bàsicament, per a cada pilar d'aquests tenim definits diversos objectius. El primer és atreure empreses o capital estranger que vulgui participar en iniciatives empresarials aquí, ja sigui directament, que ara se'ls permetrà, o ja sigui amb socis locals. I a la inversa, internacionalitzar totes aquelles empreses andorranes, ja sigui les que han vingut o ja teníem, a sortir a fora, ja que fins ara no han gaudit de gaires suports.

Per tant, això seria l'evolució d'allò d'anar a buscar noms, d'aquella primera rodeta de buscar resultats a curt termini. I els resultats s'hauran d'anar buscant a mesura que es vagi avançant. La segona rodeta és diversificar l'economia: el que intentem és donar continuïtat a aquests tres primers clústers, i després se n'hauran d'obrir més. I bàsicament ja hi ha un quart clúster preparant-se i al qual s'està donant credibilitat.

Finalment, en el suport a l'empresari local: tot el tema d'accés a crèdits, a incentius, a donar suport continuat a l'empresari. I això és molt més del que s'ha fet fins ara des de l'ADI. Evidentment, doncs, els dos sòcols volen intentar millorar el clima d'inversió, que és molt important. I segona, coordinar bé tota la iniciativa Actua i el sector privat; en els mecanismes de treball això ja s'integrarà, on hi haurà el que hem anomenat *grup d'experts*.

Com funciona o ha de funcionar Actua? La idea és que aquests tres pilars defineixin com ha de funcionar. Hi haurà un equip de direcció de la iniciativa, que haurà de coordinar tres equips que són els responsables de cada una de les àrees que he mencionat. Per tant, l'equip d'internacionalització serà responsable d'aquest pilar, serà responsable de desenvolupar tres programes, que són atreure la inversió estrangera,

Què és Actua?

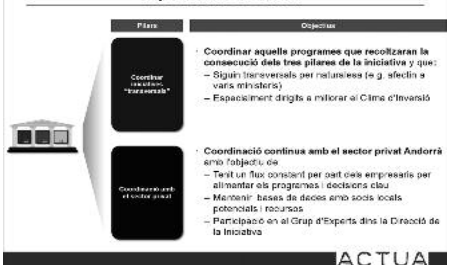

Que fa Actua?

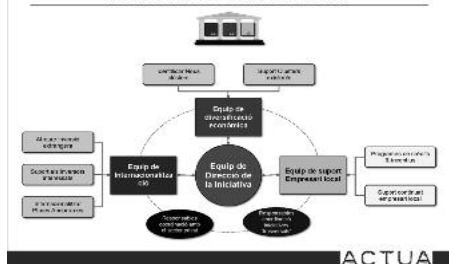
ACTUA

Que fa Actua?

ACTUA

Com funciona Actua?

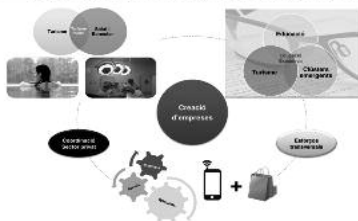
ACTUA

Com funciona Actua?

ACTUA

Objectiu : creació d'empreses

ACTUA

Actua des d'Exteriors

ACTUA

L'obertura des d'Exteriors

- Cap a una diplomàcia econòmica?

ACTUA

suport als inversors interessats i internacionalitzar les pimes andorranes. Cada un dels tres pilars té tres, dos programes per desenvolupar i cada programa té diferents processos.

I tot això s'ha d'assegurar sempre coordinat, com he dit abans, pels dos sòcols. Com funciona això? Com he dit abans, cada programa té diferents processos. Tots estan *mapejats*. A la iniciativa Actua tothom sap quina feina li toca fer. I això és molt important, perquè no tenim massa recursos. Haurem d'agafar gent d'alguns ministeris. Tothom ha de saber molt bé què ha de fer i com es prenen les decisions. Qui contribueix, qui decideix, qui ratifica i a qui es comunica. Tot està fet. Tothom sap en el seu punt des del seu programa i amb la seva funció que li pertoca fer. En tots aquests processos hi ha una agenda de resultats per obtenir. I d'aquesta agenda de resultats hi ha una sèrie de responsabilitats. I això és el que ha de garantir un procés de millora contínua, un control dels resultats que es puguin anar obtenint. Aquesta manera de treballar el que pretén és això. Crear empreses especialment en els tres sectors que fins ara hem definit. I això vindrà per internacionalització, vindrà per diversificació i això vindrà per suport a l'empresari.

La idea és que hi hagi alineament total entre els objectius i la manera de treballar. S'ha de fer coincidir l'organització perquè vagi alineada amb aquests aspectes. Per tant aquest és l'esquema d'actuació.

Des d'Exteriors òbviament hi estarem molt presents. També a la inversa el procés que surti. També en el tema de transversalitat. Aquí hi ha temes de reciprocitat, en temes de clima d'inversió, de més promoció a fora i després finalment també estarem en el que és direcció de la iniciativa. Per tant el ministeri d'Exteriors deixa de viure en una bombolla i s'integra una mica en aquest paisatge. Cadascú tindrà el seu lloc on treballar. I per tant podem tenir gent d'un ministeri aquí, aquí, aquí o gent de l'ADI.

I, en tot cas des d'Exteriors, i ja per acabar la idea que hi ha molta feina per fer un viatge lluny donant suport a la CEA, a la Cambra i als diferents empresaris, i aquesta és la via que creiem que hem de seguir.

Per tant, conclouré doncs amb aquesta idea que anem, des del punt de vista d'Exteriors, amb una diplomàcia econòmica absolutament alineada amb el que és l'àmbit d'Actua.

Gilbert Saboya i Sunyé,
economista,
ministre d'Afers Exteriors

AD800 i l'obertura econòmica. La ciutadania com a mitjà de control públic

Manel MONTORO i MUÑOZ

AD800 és una associació civil que té com a objectiu la denúncia del abusos i la mala gestió per part de l'administració i dels gestors públics així com la lluita per la transparència administrativa i la responsabilitat cívica. Dintre d'aquest marc, pot semblar difícil encabir una reflexió de l'associació AD800 en relació amb l'obertura econòmica del Principat d'Andorra. No obstant això, no és menys cert que és també una responsabilitat dels ciutadans dur a terme una reflexió sobre temes de cabdal importància com aquest. La missió fonamental d'AD800 és exigir transparència a les institucions públiques, i una mostra de la bona salut del nostre sistema democràtic hagués estat, per exemple, demanar a la ciutadania, a través d'un referèndum, si vol l'obertura econòmica. L'obertura econòmica accentua encara més la necessitat d'adoptar una democràcia participativa i creiem que el temps ens donarà la raó, ja que no només seran els andorrans que la demanaran sinó també els futurs inversors.

Si agafem el terme *obertura econòmica* ens adonem ràpidament que la llei que porta aquest nom posa les bases de la reflexió sobre dos eixos distints:

1. L'obertura.
2. L'economia.

I. L'obertura

Aquesta llei té com a objectiu obrir el país a les inversions estrangeres. Això suposa diversos aspectes importants:

A. L'acabament d'una certa Andorra

Desmantellament del proteccionisme nacional i de les barreres i limitacions jurídiques que fins ara existien ➤ manca de seguretat jurídica.

Canviar usos i costums de l'administració. Reestructuració de l'administració (el Govern fou creat l'any 1981).

B. El principi d'una nova Andorra

Pràctiques administratives molt més obertes i similars a les que poden existir en països del nostre entorn. Adaptació als models veïns.

Els estrangers apareixen com els impulsors de l'economia andorrana. Això significa entrada de riquesa exterior i concessió de certs drets.

C. Vetllar pel principi de reciprocitat

S'haurà de treballar en l'establiment de tractats perquè el ciutadà andorrà tingui les mateixes possibilitats de desenvolupar activitats comercials fora d'Andorra. El ciutadà andorrà és un ciutadà fràgil que no disposa de mitjans de defensa per raó de la talla minúscula del país i del poc pes en les relacions internacionals. Es tracta d'una minoria cultural i nacional.

D. Més transparència

De la mateixa manera que l'administració demana transparència en els comptes de les empreses, les empreses demanaran més transparència a l'administració.

II. L'economia

La llei té com a objectiu desmantellar les limitacions d'inversions estrangeres, i això tindrà conseqüències culturals, socials i polítiques.

A. Obertura cultural

L'estranger ja no és identificat com a mera mà d'obra sinó que l'estranger aporta riquesa.

B. Obertura social

Andorra no ha sigut mai gaire amant de les lleis socials i s'han evitat al llarg dels anys. Empreses estrangeres que vulguin muntar filials a Andorra exigiran un mínim de lleis socials que avui dia no tenim. Els sindicats dels països d'origen podrien no permetre a aquestes empreses instal·lar-se en països on les lleis socials no estan desenvolupades.

Això suposarà també una modificació de la Llei d'immigració. L'èxit de la inversió estrangera no pot quedar supeditada a una llei d'immigració restrictiva com la que actualment disposa el Principat. Creiem que tard o d'hora s'haurà de modificar aquestes disposicions.

C. Obertura política

L'estranger que porti riquesa al país demanarà tota una sèrie de drets que actualment no té. El fet que tard o d'hora l'estranger demani participar en comicis modificarà la visió política d'Andorra i aquesta quedarà inevitablement marcada per la visió o la voluntat (al menys en certa manera) que tinguin els estrangers.

En definitiva, l'obertura econòmica és un pas més en l'evolució del nostre Estat que requerirà una modernització del país en tots els àmbits nivells. S'exigirà més eficàcia, professionalitat i transparència a les nostres institucions públiques, s'haurà de garantir una seguretat jurídica a l'alçada de les circumstàncies i un marc fiscal provat i eficaç.

L'obertura econòmica no és simplement deixar entrar capital estranger sense utilitzar un pres-tanoms andorrà, és abandonar definitivament tota una sèrie de pràctiques feudals i entrar de ple al segle XXI.

L'obertura econòmica és una fita després de l'adopció de la Constitució, un símptoma de maduresa política, social i econòmica del país.

Manel Montoro i Muñoz,

periodista, emprenedor empresari i vicepresident de l'associació AD800

Visió de Texbor SL de l'obertura econòmica

Josep Maria MASÓ i MARCET

Per centrar l'opinió primer faig una repassada al diccionari. Definició segons el *Gran Diccionari de la Llengua catalana* (<http://www.diccionari.cat/>)

"Obertura: Acció d'obrir o d'obrir-se".

"Economia: Configuració del funcionament d'un sistema econòmic.

economia de mercat Sistema de producció en què predominen les relacions mercantils.

economia oberta Sistema econòmic en el qual les transaccions comercials exteriors tenen un lloc important."

Preguntes per a la reflexió sobre *obertura econòmica a Andorra* que ens hem fet. Objectiu?

Establiment d'empreses que vinguin de fora per promoure noves relacions mercantils de productes presents o no presents actualment a Andorra?

· Quins productes?

· Béns i/o serveis?

Obertura per al mercat interior?

· Producció a Andorra interior

· Barreres

· Laboratoris

· Sòl industrial (comparació amb els països veïns)

Obertura també per a sortir a fora?

· Barreres exteriors

· Quin sistema bancari: com està preparat per a una activitat industrial, amb la gestió de cartes de crèdit, descompte de lletres amb comissions i amb l'agilitat de la UE, comissions de transferències que reben dels clients (analitzar els costos que han de suportar els nostres clients internacionals)

· Sistema de comunicació de dades

· Transports

· Sistema de duana d'Espanya i de França.

· Dipòsits de duana

- Zona franca
- Patents andorranes
- Normes CEN acceptades a Andorra?
- Altres...

Exportació de béns i serveis?

- Analitzar bé cada tema

La nostra visió a Texbor SL

- Per a Texbor, SL, l'obertura econòmica crec que no suposa cap novetat avui en dia. Texbor, SL és a Andorra des de fa més de 18 anys, i des del primer dia no hem deixat de fer obertura econòmica, aplanant totes les dificultats d'una implantació industrial productiva a un país que no tenia com a PIB el producte que dona una indústria productiva. (PIB és el producte interior brut, és un indicador de la riquesa d'un país.)

Texbor, SL és una empresa familiar. És un indústria manufacturera: s'importa matèria primera de fora per manufacturar a Andorra, amb capital humà d'Andorra, i exportar a fora d'Andorra el 95% o més de la seva producció de productes tècnics, de disseny per a la moda i recerca de nous productes sol·licitats pels clients o detectats pel nostre departament d'R+D. Tots d'alt valor afegit amb origen de fabricació *Made in Andorra* reconegut a l'altre costat de les nostres fronteres.

Texbor, SL té com a filosofia que el present ja és el passat i que és vital la planificació a cinc anys i una visió dels possibles escenaris a deu anys o més.

Un concepte popular a Texbor, SL és *Fem la feina ara que el demà no existeix*.

TEXBOR S.L. exporta i ofereix els seus productes als 5 continents. www.texbor.com

- Per l'obertura econòmica de Texbor, SL, utilitzem la logística de transports des d'Andorra, la gestió i serveis duaners del Govern d'Andorra, sempre amb plena disposició a col·laborar positivament amb nosaltres, igual que nosaltres amb ells, juntament amb el nostre saber

fer i treball del capital humà i de l'equip de Texbor, SL.

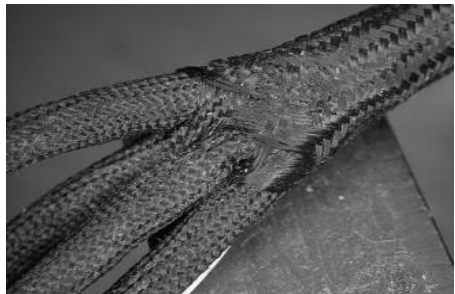
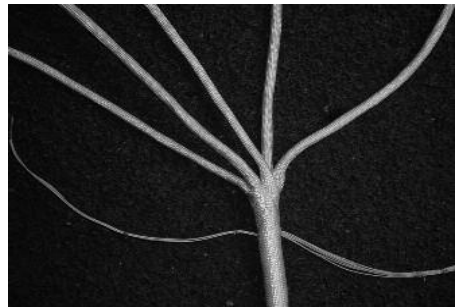
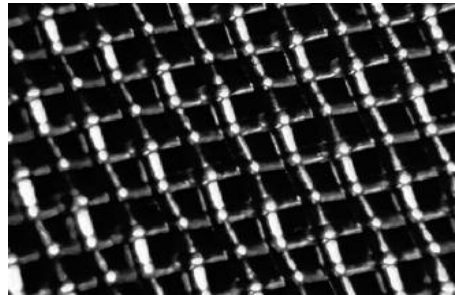
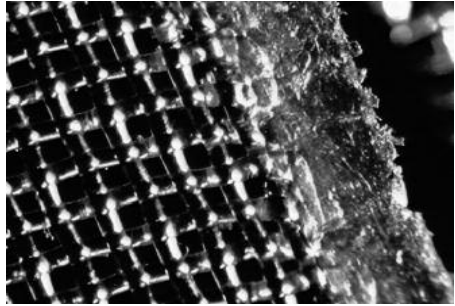
- L'obertura econòmica de Texbor, SL ha sigut i és un procés optimista i continu, no estàtic ni tancat, és un full de ruta dinàmic i amb visió de futur i sempre en progressió en el temps.

- Des d'Andorra, és poden oferir a Andorra i a fora d'Andorra productes i serveis de qualitat, homologats internacionalment i de prestigi. Per exemple: Texbor, SL exporta els seus productes amb el marcatge 'CE' conforme compleixen i s'han fabricat segons les corresponents normatives harmonitzades europees CEN..., productes de qualitat de Texbor, SL reconeguts i valorats internacionalment.

- Des d'Andorra, Texbor, SL ha participat i participa en la redacció i elaboració de normes CEN europees i UNE espanyoles, fem projectes conjuntament amb laboratoris i universitats europeus, formem part d'organismes internacionals de normalització i d'associacions empresarials europees (ex. Europa Textil Tècnic ETT) i força més organitzacions, però sempre amb el cartell de *Made in Andorra*.

- Des d'Andorra, Texbor, SL fabrica productes altament tecnològics i d'elevat valor afegit per a empreses multinacionals molt reconegudes, com és per exemple l'empresa espanyola Indra, que ja fa més de deu anys que són clients Texbor, SL.

- Amb l'esdevenir del temps, les diverses entitats financeres d'Andorra (els bancs) també han d'anar evolucionant per poder oferir els productes que són d'ús normal a la UE (tema de *factoring*, *lising*, descompte de lletres amb l'agilitat d'Europa, crèdits documentaris sense cost per a l'emissor (com es pot trobar a l'exterior), i seguir compartint els riscos amb la indústria i així anar evolucionant i posant de la seva part els mitjans necessaris, recursos financers i procediments que faciliten a les empreses d'Andorra sortir a l'exterior a fer negocis però des d'Andorra i

que els beneficis es puguin quedar a Andorra.

- Exemple d'obertura econòmica de Texbor, SL.

Des de fa més de quatre anys venem per Internet tots els nostres productes (tant a client que són empreses com a particulars), facturem totes les vendes des d'Andorra, amb tota la logística de transport des d'Andorra, fem les gestions duaneres des d'Andorra i enviem a tots els països del món. Tot complint amb els sistemes fiscals dels països receptors dels nostres fabricats a Andorra.

És a dir, sense cap mena de dubte que les possibilitats a Andorra i des d'Andorra són nombroses, però cal un saber fer, i també el desig i la tenacitat de voler-ho dur a terme..., tot i les dificultats que es puguin presentar, que siguin projectes de futur i no de curt termini, que siguin estables i no basats en l'especulació, que hi hagi il·lusió pel projecte i per la feina ben feta, que diversifiquin i donin valor afegit a l'economia

andorrana en benefici de persones, famílies i el capital humà que viu i resideix a Andorra.

Vull fer notar que un PIB industrial és bo i necessari. És un PIB que normalment és molt estable i no ve influenciat ni per la climatologia ni pels fluxos turístics. Que suma al PIB tradicional del país i que aquesta suma pot fer més estable l'economia.

Aquesta obertura econòmica a Andorra pot portar, de ben segur, a Texbor, SL la possibilitat de fer més negocis tant quant a consultoria del nostre saber fer per part d'altres empreses que vulguin aprendre aquest camí i a la vegada, si el teixit industrial creix, a Texbor, SL li podrà ser més planer el camí a seguir, ja que compartint i col·laborant amb el nou teixit industrial d'una manera noble les possibilitats de futur han d'augmentar exponencialment.

Texbor, SL té voluntat, il·lusió i ganes de compartir i fer créixer el nostre país, Andorra.

Una reflexió interessant és la següent:

Al meu país –va dir Alcía– per anar d'un lloc a l'altre s'ha de caminar molt.

Quin país més simple! –va dir la Reina–. Al nostre, has de córrer tot el que puguis només per seguir al mateix lloc i si vols avançar, has de córrer el doble de ràpid.

Lewis Carroll (1832–1898), autor d'*Alice's Adventures in Wonderland*, a *Through the looking glass*, capítol 2.

Josep Maria Masó i Marcet,
enginyer tèxtil i president de Texbor, SL

La supervivència de l'Estat o el penúltim saqueig?

Guillem FORNIELES i ALACID

Una definició, en economia, de la paraula *inversió* és: "Compra d'un actiu per un individu o societat; utilitzar quantitats econòmiques (cabals) per utilitzar-los o col·locar-los en aplicacions productives."

És evident que l'individu o societat (mercantil o econòmica), si compra un actiu, és per quedar-se'l, per ser-ne el propietari i, en conseqüència, fer amb ell el que vulgui. I en tot cas, si no se n'apropia absolutament, si desitja obtenir-ne un producte beneficiós, sigui en espècies o monetari. És clar que també l'individu o societat ha d'estar segur, ha de tenir garantida la transferència, al lloc de l'exterior que ell vulgui, dels beneficis obtinguts i de la recuperació de les quantitats econòmiques invertides. Si no és així, davant el dubte, no s'arriscarà a invertir.

La Llei d'inversió estrangera del Principat d'Andorra té una clara finalitat d'atraure capital (quantitats econòmiques) de l'exterior del país cap l'interior, o legitimar pràctiques que realitzaven molts estrangers, en temps no gaire llunyans, de fuga de divises des d'altres països cap als bancs d'Andorra. Però a partir d'ara, es farà valdre la legalitat i la legitimitat per al punt de vista dels països d'origen d'aquests capitals.

És convenient fer una lectura d'algunes parts del contingut del text de la llei.

Parlem de l'exposició de motius. El primer paràgraf defineix la inversió estrangera privada com una eina per "...fomentar el creixement econòmic..." i "...la captació d'aquests recursos per atreure l'emprenedoria, el talent, la innovació i el coneixement."

Podem tenir la sensació que els propulsors d'aquesta llei no confien gaire en els potencials dels mateixos ciutadans i professionals que vivim, produïm i consumim al país, que coneixem els codis, no escrits, dels potencials laborals, de producció i de benefici que ens relacionen.

D'altre costat, es dóna per fet que els inversors estrangers portaran amb el capital econòmic i la creació de les seves empreses, els seus propis recursos humans, els seus professionals de confiança, els seus propis gestors, els seus treballadors.

Això ens ha d'alarmar, perquè, si succeeix així, pot haver-hi nous assalariats i llocs de treball, però el nombre d'aturats a Andorra no solsament no baixarà o s'estabilitzarà, sinó que pot augmentar. "...fomentar el creixement econòmic..." ho afegim a la següent reflexió.

En el segon paràgraf afirma que la inversió estrangera, concretament la directa, "...influeix en el creixement i augmenta la productivitat i l'eficàcia en l'ús dels recursos del país receptor." i "...la difusió de bones pràctiques en matèria de gestió d'empreses, la transferència de tecnologia, la implantació de programes de formació i l'increment dels ingressos fiscals dels països receptors." Quan es parla d'influir o fomentar el creixement econòmic hem de suposar que és en benefici de l'Estat, que som tota la ciutadania, tant dels que obtenen més, com dels que ho estan perdent tot. Però l'experiència i la història del nostre país ens demostra que no és així. I l'Estat (que som tots nosaltres) facilita les condicions perquè els particulars facin negocis i obtinguin beneficis. I parlant sobre aquesta llei, els inversors estrangers només faran créixer la seva economia, i si s'escau, explotaran els pocs recursos que podem tenir.

En un país com el nostre, on les pràctiques en gestió d'empreses (o negoci), com en general l'economia nacional, més que de doctrina economicista (el canvi d'orientació dels recursos a l'economia actual es va produir no fa gaires dècades), és d'hàbits i tradicions, basada, principalment, en conceptes de territorialitat ("jo sóc amo del meu negoci i faig el que vull"); de benefici ràpid, sense planificació, o bé a curt termini; de decisions unilaterals i individualistes per part de cada empresari; i que les noves pràctiques de gestió, provinents de l'exterior, els agafarà a contrapàs i significarà, o l'adaptació (pujar al carro com sigui) o sucumbir.

El tercer paràgraf invoca la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres, i reconeix que "...les mesures impulsades no han estat suficients...", pel que justifica "... en un context de crisi en què la majoria dels indicadors econòmics del Principat presenten encara una tendència a la baixa, es confirma la necessitat d'efectuar reformes estructurals i, en particular, de modificar el marc legislatiu actual en matèria d'inversions estrangeres, amb l'objectiu de cercar un espai més ampli per al progrés i la competitivitat."

Temerària argumentació i temerària decisió. A pesar de certes potestats de decisió per part del Govern que es reconeixen a la Llei, pel que fa a les inversions estrangeres no ens aclareix què ens pot suposar (en un ventall de possibilitats, no només una única versió) que un Estat com el nostre, amb una feblesa econòmica, social i política tan evident, en posar-nos en mans d'un capital multinacional o d'una economia que exprem i arrabassa la independència econòmica, social i política dels països febles on aterra. No és el nostre progrés el que està en joc, és el nostre saqueig. Podem afirmar que als ciutadans no se'ls ha informat dels pros i contres d'una decisió legislativa com aquesta.

Seguidament, al quart paràgraf, en to patriòtic i triomfalista, enarbora que aquesta és la fórmula per "...posicionar l'economia andorrana en situació de competir en igualtat de condicions amb les economies veïnes, i alhora ha de fer que Andorra constitueixi un destí atractiu per a nous sectors i empreses. En definitiva, l'obertura econòmica és el camí que més garanties d'èxit pot donar per assegurar una nova fase de creixement i prosperitat a l'economia i la societat andorrana."

La pretensió de la frase ens vol fer creure que, econòmicament, som tan forts com les economies que ens envolten. Com si amb unes paraules escrites i aprovades legislativament ja ens poguéssim comparar a les riqueses que tenen, transformen i generen altres països més enllà de les nostres fronteres. A la fi, amb aquesta llei, els nous sectors i empreses que es creïn o potenciïn, i el desitjable creixement i prosperitat de la nostra societat, serà el que vulguin els inversors exterior estrangers. O no serà.

Però apareix un nou concepte en el discurs: *obertura* econòmica. En la definició econòmica més

pròxima és la d'obertura de crèdit: "Conveni pel qual un banc s'obliga a concedir als seus clients un crèdit per temps determinat i quantitat certa. Sol ser un contracte preparatori de noves operacions." El text de la llei va acompanyat d'un dogma de fe que sembla inqüestionable: "...és el camí que més garanties d'èxit pot donar per assegurar una nova fase de creixement i prosperitat a l'economia i la societat andorrana."

Alguns sectors i empreses d'Andorra ja fa anys que van fer la seva particular obertura econòmica (o canvi d'orientació del negoci). El sector financer (la banca) i algunes empreses privades es van projectar cap un mercat exterior.

Fer una obertura econòmica cap l'interior significarà un nou concepte d'oferta empresarial per part dels inversors estrangers (amb les seves particulars visions i idees), i l'acceptació, per part nostra, de la creació dels nous productes empresarials i de consum que ens aportaran. Si volem mantenir l'orientació de l'economia turística haurem de pensar a acceptar, i oferir, quelcom més que productes no competitiu, d'alguns sectors empresarials actuals, com són les activitats d'esbarjo i d'oci que ja no atrauen el consumidor estranger i que no els complauen satisfactòriament. Haurem de canviar de sectors i d'orientacions econòmiques.

Això no obstant, al cinquè paràgraf ens expressen una "...sèrie de salvaguardes per preservar els interessos que l'Estat considera estratègics" en plantejar la "...possibilitat que el Govern denegui, de forma motivada, l'autorització a les inversions les condicions de realització de les quals puguin perjudicar l'exercici del poder públic, de la sobirania i seguretat nacional, de l'ordre públic, del medi ambient o de la salut pública."

Això és clar, com s'explica en el sisè paràgraf. "Els principals objectius de l'obertura econòmica són atreure les inversions i les empreses que poden contribuir més al desenvolupament econòmic, que poden oferir una diversificació més gran de l'economia i que aporten un alt valor afegit." No obstant això, oh!, "...es pretén evitar un efecte desfavorable sobre la lliure competència, el mercat de treball i l'equilibri financer dels recursos públics." I així "...s'estableixen una sèrie de factors objectius per valorar la inversió, com ara el model ocupacional i formatiu, el valor de la inversió, el pla d'expansió o el nivell de compromís amb el Principat, entre altres."

És a dir, que de liberalització econòmica, res. O potser sí, si interessa a algun lobby econòmic de dins del país, o de fora. Sí però no, o no però sí.

Nova percepció de descoratjament o manca d'estímuls per als inversors estrangers. No hi ha seguretat que siguin acceptats projectes econòmics que als països del nostre entorn ja funcionen. La llei ha de ser més precisa i els reglaments que la desenvolupin no han de ser censors de les iniciatives econòmiques. La discrecionalitat o motius del Govern per denegar una inversió no ha d'estar supeditada al proteccionisme d'interessos ocults, al tràfic d'informació privilegiada o al nepotisme maquillat. La credibilitat del nostre país no es fonamenta únicament a desenvolupar lleis que donin imatge d'obertura. Els comportaments dels nostres governs, en el desenvolupament i l'aplicació de les lleis, han de ser transparents i honestos. No basta la façana pintada. L'edifici també ha de demostrar ser sòlid. I des de l'exterior, es veurà la veritat, o falsedat, de la nostra credibilitat i de la nostra honestedat.

El setè paràgraf explica la idea que "...l'exercici de l'activitat dels professionals liberals (estrangers) es condiciona a la seva residència efectiva i permanent (sense els vint anys de residència previs per poder exercir), així com al criteri de reciprocitat, que permeti l'exercici efectiu de la professió liberal als nacionals andorrans en l'estat d'origen de qui sol·licita exercir una professió

liberal a Andorra.", que això no obstant, en la disposició adicional primera, punt 2, de l'articulat, es regula que "El Govern, mitjançant habilitació especial per decret, pot atorgar autoritzacions per a l'exercici de les professions liberals a persones estrangeres que no compleixin el requisit de residència efectiva i permanent, o bé el principi de reciprocitat,..." () "...atenent criteris d'experiència, de qualificació, i/o de reputació professional i empresarial dels professionals liberals concernits, i també d'acord amb les necessitats sectorials del Principat."

El decretàs que planteja novament el *sí però no, o no però sí*. O és el servei a la carta per a algun sector econòmic del país?; o és per servir els interessos dels inversors estrangers que portin els seus propis empleats o professionals?

Els diferents governs d'Andorra implicats no han aplicat el criteri i compromís de la reciprocitat amb el Tractat trilateral amb Espanya i França, i amb el Bilateral amb Portugal. I això ho tenen clar els governs dels altres països. Pot ser que s'allarguin molt les negociacions per gestar i fer efectiu el criteri de reciprocitat.

Els nous tractats s'hauran de filar molt prim, perquè els professionals liberals dels altres estats seran els primers vigilants dels nostres acords i compromisos, de les nostres accions i decisions. No permetran greuges, ni injustícies, ni perjudicis als seus interessos.

El paràgraf vuitè ens diu que "...a les inversions en immobles, s'eliminen les limitacions actuals establertes en dos pisos o apartaments per persona física estrangera..."

Potser hi haurà estrangers que invertiran a Andorra, comprant molts immobles, i això beneficiarà els que participen en la construcció (arquitectes, constructors, industrials, etc.) i els intermediaris (immobiliàries, bancs, asseguradores, etc.), i a més potser deixaran alguns impostos a les arques públiques. Però tot plegat significarà construir més, per vendre més, i que hagi més pisos buits. I mentrestant, els que vivim a Andorra, els que vivim al dia, no ens podem comprar un habitatge i hem de pagar lloguers que ens escanyen. També considerem que hi ha una possible contradicció (o absurditat), sobre la qual reflexionarem quan analitzem els articles 13 i 14.

Hi ha una frase al novè paràgraf que ens invita a palpar el tracte de favor que rebrà l'inversor estranger en el procediment d'autorització, quan s'ha de resoldre una sol·licitud d'inversió estrangera, i que s'expressa dient "...s'estableix l'acceptació en cas de silenci de l'Administració.", i que en l'article 18, punt 3, paràgraf 2, plasma: "Transcorregut el termini de resolució indicat anteriorment, inclòs el de la pròrroga, sense que s'hagi adoptat una resolució expressa, l'autorització s'entén en tot cas concedida." Vol dir resposta afirmativa. Per als inversors estrangers, la pastanaga.

No com a la resta dels mortals que vivim sota la tutela de les administracions públiques andorranes, que si se'ns aplica el silenci administratiu vol dir resposta negativa. Per a nosaltres, la bastonada.

L'onzè paràgraf ens informa que el capítol primer de l'articulat "...conté disposicions generals que estableixen les definicions...", "...naturalesa jurídica...", "...clàusules de salvaguarda...", "...clases i formes d'inversió estrangera,..." , "...seguint les categories utilitzades tradicionalment en l'àmbit de la Unió Europea per tal d'augmentar la seguretat jurídica...", i "...es regulen els pagaments i cobraments derivats de les inversions estrangeres per complir una funció de control."

Suposem que, efectivament, s'apliquessin els criteris i categories utilitzats en l'àmbit de la Unió Europea. Però esperem que sigui de forma rigorosa, com es podria exigir a qualsevol membre de la mateixa Unió. No seria acceptable que, atès que el Principat no és membre de la Unió,

reglamentéssim uns marges de flexibilitat que permetessin jugar, al nostre favor, amb el concepte de *seguretat jurídica*.

Coneixent-nos, i com ens coneixen, en l'aplicació de les nostres legislacions i reglamentacions, i les interpretacions que en fan les nostres autoritats i les nostres administracions públiques, els poders públics hauran de ser molt transparents i acurats en el desenvolupament d'aquesta llei, per evitar donar una imatge de descontrol o de mala gestió.

En una última frase d'aquest paràgraf, se'n diu "...es regulen els pagaments i cobraments derivats de les inversions estrangeres per complir una funció de control." Interessants paraules: "pagaments i cobraments". Ja reflexionarem més endavant sobre la direcció i el significat en els articles 4 i 5.

El que ens pot sorprendre és que en el paràgraf dotzè, que diu "Per a les inversions en cartera, es manté la liberalització amb caràcter general i sense procediment d'autorització", es delimita una excepció a la llei, que no ens aclareix en quin àmbit jurídic i econòmic es desenvoluparia o com quedaria amb els criteris i "...les categories utilitzades tradicionalment en l'àmbit de la Unió Europea..." Per un costat, frases com: "La inversió estrangera privada...", "...eina estratègica de la política per fomentar el creixement econòmic impulsada pels estats,..." "...influeix en el creixement i augmenta la productivitat i l'eficàcia...", "...l'increment dels ingressos fiscals dels països receptors.", "...la necessitat d'efectuar reformes estructurals...", "...amb l'objectiu de cercar un espai més ampli per al progrés i la competitivitat.", "...posicionar l'economia andorrana en situació de competir en igualtat de condicions amb les economies veïnes,..." "...que Andorra constitueixi un destí atractiu per a nous sectors i empreses.", "...l'obertura econòmica és el camí que més garanties d'èxit pot donar per assegurar una nova fase de creixement i prosperitat a l'economia i la societat andorrana.", "...atreure les inversions i les empreses que poden contribuir més al desenvolupament econòmic, que poden oferir una diversificació més gran de l'economia i que aporten un alt valor afegit.", "...evitar un efecte desfavorable sobre la lliure competència, el mercat de treball i l'equilibri financer dels recursos públics", són tot un al·legat a la benevolència i a la beneficència de la llei en favor de tots nosaltres, els ciutadans d'Andorra.

Per un altre costat, es magnifica la finalitat de l'obertura econòmica de la llei, en afirmar que "...és el camí que més garanties d'èxit pot donar per assegurar una nova fase de creixement i prosperitat a l'economia i la societat andorrana.", com a bé general, i per l'altre, la divinitza com única "...eina estratègica de la política per fomentar el creixement econòmic impulsada pels estats,..." Feta aquesta primera reflexió vers l'exposició de motius, hauriem de recordar que al Principat d'Andorra les exposicions de motius de les lleis no tenen caràcter vinculant i, en conseqüència, no són d'obligatori compliment per part de l'administració pública o de l'Estat. Sí que és vinculant l'articulat de les lleis. Però ja sabem que, feta la llei, fets els reglaments que poden reinterpretar, canviar o anul·lar-ne quelcom.

Entrem ara a veure l'articulat de la llei.

En l'article 1, punt 1, "Es consideren inversions estrangeres les adquisicions, per qualsevol títol, de béns situats al Principat per part de: apartat b) les entitats públiques de sobirania estrangera,..." que en una disposició més clarificada del punt 3 "...s'entenen que són entitats públiques de sobirania estrangera els estats estrangers, les entitats i les institucions oficials públiques estrangeres i les societats i les empreses públiques de nacionalitat estrangera..." "...o tinguin la qualificació de públiques per la legislació del país d'origen."

És evident que en l'exposat que ens fa aquest article, l'Estat andorrà, sobirà, obre les seves portes econòmiques a altres estats sobirans. Una de les percepcions que podem sentir és que, si altres estats fan inversions o tenen propietats al nostre país, no deu ser per casualitat. Aquest significaria un primer pas perquè ens colonitzin, econòmicament parlant?, o per influir en la nostra política, en els centres de decisió i sobre els càrrecs administratius i polítics? Si seguim per aquest camí, serà una qüestió de temps que la correlació de forces es decanti a favor dels més poderosos econòmicament. I el nostre país no té una economia forta, si no, no hauríem desenvolupat aquesta llei.

És clar que en l'article 2, punt 2, se'ns afirma "...únicament pot denegar l'autorització d'inversió estrangera..." () "...quan la inversió pugui perjudicar, encara que sigui ocasionalment, l'exercici del poder públic, la sobirania i la seguretat nacional, l'ordre públic i econòmic, el medi ambient, la salut pública o l'interès general del Principat...". Igualment al segon paràgraf del mateix punt 2, se'ns diu "...verificar, entre altres elements, que la inversió no pugui produir un efecte desfavorable sobre la lliure competència, el mercat de treball i l'equilibri dels recursos públics..."

És un alleujament pensar que un ministre pot denegar una autorització d'inversió estrangera per salvaguardar la nostra sobirania... i altres qüestions importants. Però resulta que tots coneixem, àmpliament, la influència que tenen les corporacions econòmiques internacionals sobre el món globalitzat, la d'unes entitats o estats forts, sobre d'altres de febles. I tots coneixem el domini de la banca en tots els llocs, sobretot si l'Estat li deu calés. Això sí que és oferir el nostre *producte* en safata de plata.

Tots sabem que en un país tan petit com el nostre, les relacions entre les persones són més properes, més amigables, més directes, d'interessos més exclusius. Amb la política també. Això permet una possible relació de tràfic d'influències i d'informació privilegiada, o la manca de transparència (que forma part de la norma no escrita que utilitzen totes les administracions públiques i parapúbliques del nostre país per ocultar informació), que no poden donar garanties de igualtat en la lliure competència, ni d'equilibri de decisions i de recursos públics.

Per cert, se suposa que aquesta llei ens assegura (i promet a la fi) que la inversió serà estrangera. És a dir, que els calés, la injecció econòmica, vindrà des de fora del nostre territori cap al nostre interior. Aleshores, què hi té a veure l'efecte desfavorable de "...l'equilibri dels recursos públics..." i més concretament el "factor objectiu" en "La planificació dels recursos necessaris, públics i privats, i el seu finançament"? És que a sobre haurem de posar nosaltres calés perquè vinguin estrangers a invertir? Quin negoci.

Per altre costat, tot inversor estranger confiarà més en els seus propis treballadors i directius, formats i especialitzats en el si de la seva empresa, abans que en els treballadors del país on inverteix, tret de raons de menor cost salarial o forçat a contractar els treballadors nacionals. Els nostres treballadors, que estan en l'atur laboral, i els que se sumaran a aquest nombre d'aturats en un futur immediat, no podran aspirar a un treball digne i de qualitat amb la inversió estrangera. Dels articles 4, 5 en farem un pensament després.

Al capítol tercer, Inversions en cartera, a l'article 12 s'allibera un modus operandi d'inversions quan diu "Les inversions en cartera són lliures i no estan subjectes ni al deure de sol·licitud d'autorització prèvia ni als deures de formalització i declaració previstos en aquesta llei." Creiem que el control d'aquest tipus d'inversió hauria de ser controlada i fiscalitzada per conèixer-ne l'origen.

Hi ha un possible despropòsit en el capítol quart, Inversions en immobles, que en l'article 13, Definició, ens exposa que són aquelles (Inversions en immobles) que s'efectuen "...mitjançant l'adquisició de la propietat i altres drets reals sobre immobles, i de les concessions administratives que suposin un ús privatiu de béns immobles..." , que en el règim de l'article 14, punt 2, ens aclareix que "...estan subjectes a l'autorització prèvia..." () "...les inversions en immobles que vulguin efectuar les persones jurídiques de nacionalitat estrangera, incloses les entitats públiques de sobirania estrangera." , i que al punt 3 del mateix article bloqueja qualsevol interès de fer negoci (obtenir benefici econòmic), per part de l'inversor estranger, en invertir en un immoble, ja que: "No es poden autoritzar inversions en immobles que vulguin efectuar persones jurídiques estrangeres que es dediquin a l'adquisició o a la construcció d'immobles amb la finalitat de comercialitzar-los, inclòs l'arrendament."

Necessitem aclariments per part del legislador. Si vol "no autoritzar inversions en immobles a persones jurídiques estrangeres, que vulguin adquirir-los o construir-los amb la intenció de comercialitzar-los o arrendar-los", les entitats públiques de sobirania estrangera també estan subjectes a la mateixa voluntat del legislador? I si així fos, en qualsevol dels casos, quin interès té la persona jurídica estrangera, o qualsevol entitat pública de sobirania estrangera, a invertir o comprar immobles?, siguin un, dos, quatre, vuit, setze, etc., si en realitat serà una inversió sense futur, una inversió morta. Qui necessita comprar i posseir més d'un immoble, en un país tan petit, si no és per especular o emmagatzemar?

L'article 4, Cobraments i pagaments, ens precisa que "Els cobraments o els pagaments derivats de les inversions estrangeres i de la seva liquidació s'han d'efectuar a través d'entitats bancàries autoritzades al Principat d'Andorra o d'entitats bancàries domiciliades en algun dels països que no siguin considerats no cooperatius en matèria de prevenció de blanqueig de diners i de finançament del terrorisme..."

Des de les entitats bancàries domiciliades en algun dels països que siguin considerats cooperatius, tramitaran unes quantitats o inversions econòmiques, cabals invertits per estrangers (suposem que seran números de quantitats de comptes a comptes bancaris), a entitats bancàries autoritzades del Principat, i després, "el sector financer d'Andorra farà els cobraments i els pagaments derivats de les inversions." Igualment farà la liquidació de les inversions estrangeres.

Però encara s'hi afegeix més, segons ens defineix l'article 5, Transferència a l'exterior, "Els titulars de les inversions estrangeres..." () "...poden transferir a l'exterior el producte que obtinguin de la seva liquidació i els rendiments obtinguts amb les dites inversions."

Com ja hem dit al principi, si l'individu o societat inversora estrangera no té garantida la transferència al lloc de l'exterior que ell vulgui, dels beneficis obtinguts i de la recuperació de les quantitats econòmiques invertides dubtarà en la decisió d'invertir.

La percepció que tenim és que entre bancs està el joc. Les entitats bancàries dels països d'origen de la inversió estrangera ens envien uns cabals econòmics, després les entitats bancàries d'Andorra els envien a aquells. I "entre transferències, cobraments, pagaments, liquidacions, tramitacions i gestions generals, els diferents sistemes financers (segons les respectives normatives) de cada país cobraran les seves respectives comissions, interessos i altres". "El sector econòmic més beneficiat serà la banca", ja que es a través de la banca que es realitzaran totes les transferències econòmiques, en un sentit o en un altre, "coneixedora dels diferents tipus d'economies (origens i destins) que es mouen pel món, i de la seva forma d'inversió al Principat".

La manca d'una banca estatal (nacional) fa que els beneficis de les transaccions vagi a mans de l'oligarquia financera del país. Potser ens hauríem de plantejar la necessitat de crear una banca nacional, perquè l'Estat andorrà pugui, també, beneficiar-se de les comissions i beneficis de les gestions esmentades.

La Disposició addicional quarta ens explica que: "Les entitats bancàries andorranes han de facilitar al ministeri encarregat de les finances la informació que els requereixi, amb caràcter individual i de forma excepcional, sobre l'origen, el destí i el concepte de les operacions vinculades a les inversions regulades en aquesta Llei, en què intervinguin."; "Les entitats bancàries andorranes han de comunicar al ministeri encarregat de les finances amb caràcter trimestral informació relativa als moviments de capitals en base agregada i ordenada per països d'origen i de destí."; "Les entitats bancàries andorranes no poden executar cap de les operacions referides a l'article 4 d'aquesta Llei sense obtenir prèviament la informació a la qual es refereix l'apartat 1, i totes les persones que participin en les operacions estan obligades a facilitar-la."

Coneixent, com coneixem, la història de la relació estreta entre l'economia administrada pels governs andorrans i comuns, i les entitats financeres (bancs, inclosos estrangers), que ha estat, i és, una relació de deute d'aquells pels préstecs rebuts d'aquestes, per poder finançar l'economia de les administracions públiques, podem dubtar que hi hagi un escrupolós requeriment formal o reclamació (molt menys exigència) en demanar, a les entitats bancàries andorranes (i obligació per part d'aquestes), informació sobre operacions vinculades a les inversions (estrangeres), o informació periòdica sobre moviments de capital, o que s'esforcin molt a obtenir informació prèvia abans d'executar cap operació de cobraments, pagaments, liquidacions o transferències. El Govern demanarà als bancs només aquella informació que els bancs els vulguin donar.

Donar prioritat a una llei que obre les portes al capital estranger, sense desenvolupar, garantir i consolidar, prèviament, l'estat de dret, democràtic i social, és permetre alimentar i desviar interessos a individus i corporacions econòmiques (nacionals o multinacionals), o fins i tot a alguns sectors polítics, de forma particular, i allunyar-se de l'interès general de la societat andorrana.

Abans d'obrir el mercat econòmic del Principat, s'han de consolidar els mandats provinents de la Constitució Andorrana i del dret internacional, respecte als drets humans i socials, com a elements prioritaris de desenvolupament legislatiu.

S'ha d'arribar, com a element prioritari de desenvolupament legislatiu, a consolidar l'estat social, democràtic, de dret, que són els fins de la vida i els drets humans, tutelats i garantits pel mateix Estat, en homogeneïtat amb els estats del nostre entorn i perfectament assumible per la nostra societat.

I per tal de mantenir l'harmònica i ordenada coexistència entre totes les persones que la constitueixen, i cadascuna, per la seva protecció, pel progrés social, per la solidaritat i per la interdependència social, és necessària la intervenció de l'Estat com a garant principal econòmic, fonamentat en una economia de mercat, segons exposa la Constitució, però social, basant-se en el creixement econòmic prudent, fiscalitzat i sostenible, harmoniós i equilibrat, que ens doni qualitat de vida, que conservi els recursos naturals, que promogui el desenvolupament integral de la persona, i que es doti dels mitjans necessaris, situant, en l'àmbit econòmic, la manutenció d'un fons d'erari públic.

La justificació fiscal per crear i mantenir aquest erari públic és la de dotar de recursos financers el mateix Estat, per tal que pugui dur a terme el servei que la societat li encomana, i, consegüentment,

és imperiosa l'aplicació d'impostos, que és l'aportació obligatòria que exigeix el poder públic als ciutadans, que en el cas del Principat ho defineix l'article 37 de la Constitució, amb el fi d'atendre a la seva pròpia subsistència i a les despeses i serveis de caràcter públic establerts en benefici de tots els que formem l'Estat.

L'impost que l'Estat ha de recaptar ha de ser per a tots els ciutadans, sense privilegis personals, en relació d'harmonia amb les condicions i poder econòmic de cada contribuïent, per disposar dels mitjans econòmics necessaris per resoldre i cobrir les mancances i dèficits socials dins la nostra societat, mitjançant la intervenció i el desenvolupament de gestió social.

Per al sector bancari, i altres entitats semblants, hi ha d'haver una doble raó de mesura de control fiscal. Una, pel protagonisme econòmic que tenen al Principat i l'altra, pel monopoli que tenen en les transaccions o gestions econòmiques a dins i fora del país. Això obliga a prendre mesures com un pla comptable per a les entitats financeres, que permeti determinar, de forma fiable, les dades fiscals de les seves activitats econòmiques i dels seus resultats. En la situació de privilegi estructural del sector, té sentit aquesta mesura, perquè es determini una fórmula d'aportació fiscal específica del sector bancari.

Conclusions

Abans d'obrir el mercat econòmic del Principat, com a element prioritari de desenvolupament legislatiu, s'ha de consolidar l'estat social, democràtic, de dret, pels mandats provinents de la Constitució Andorrana i del dret internacional, que són els fins de la vida i els drets humans, tutelats i garantits pel mateix Estat.

I, posteriorment, per tal de mantenir l'harmònica i ordenada coexistència entre totes les persones, i cadascuna, que el constitueixen, per la seva protecció, pel progrés social, per la solidaritat i per la interdependència social és necessària la intervenció de **l'Estat com a garant principal econòmic**, fonamentat en una economia de mercat, però social, basant-se en el creixement econòmic prudent, fiscalitzat i sostenible, harmoniós i equilibrat, que ens doni qualitat de vida, que conservi els recursos naturals, que promogui el desenvolupament integral de la persona, i que es doti dels mitjans necessaris, situant, en l'àmbit econòmic, la manutenció d'un fons d'erari públic.

En l'exposició de motius se'ns ofereix, en to de **patriotisme pretensions i triomfalista**, i des d'un punt de vista purament propagandístic, un **al·legat a la benevolència i a la beneficiència de la llei, en magnificar i divinitzar la finalitat de l'obertura econòmica com a dogma de fe inqüestionable i únic**, per al bé general en favor de tots nosaltres, els ciutadans, i amb una visió de futur assegurat per a tota la societat andorrana, com si tots fóssim els destinataris i beneficiaris de la nova obertura econòmica. Però **no ens explica com se'n beneficiarà l'Estat, que som tots els ciutadans**.

Quant al plantejament que el Govern denegui les inversions estrangeres, perquè puguin perjudicar el medi ambient o la salut pública, **no coneixem cap normativa econòmica general que prioritzi els interessos generals davant els privats**. No ens consta aquesta prioritat, en les decisions econòmiques governamentals dels últims anys.

Ignorem quin sentit té la participació en inversions directes, amb l'adquisició de drets polítics.

El sector econòmic més beneficiat serà la banca, ja que és a través de la banca que es realitzaran totes les transferències i gestions econòmiques, en una direcció o en una altra, i que és coneixedora dels diferents tipus d'economies (orígens i destins) que es mouen pel món, i de la seva forma

d'inversió al Principat. És necessari **crear una banca nacional**, perquè l'Estat andorrà controlï i es beneficiï més directament de les gestions de les inversions estrangeres.

Igualment, en termes generals, a la llei hi ha llacunes en qüestions de seguretat econòmica i social, perquè, entre d'altres, es proclamen unes afirmacions tan genèriques i ambigües que no defineixen, amb claredat, a qui van dirigides i com serà el benefici de la política econòmica d'obertura i inversió estrangera, o si la seguretat jurídica està en consonància amb els criteris de la UE.

I en referència a la UE, Andorra està ubicada geogràficament en mig de països que pertanyen a la UE i està obligada a respectar unes certes regles del joc amb aquests països, ja que el nostre futur està lligat a la UE.

Hem de prioritzar, i en conseqüència no ens podem allunyar dels criteris econòmics i socials establerts en la convivència de la UE, per assegurar una estabilitat econòmica futura del Principat, participant i competint d'una forma normal i legal en els mercats de la UE, amb acords que defineixin i consolidin els drets i deures d'ambdues parts.

O bé, la possibilitat d'acceptar la legislació econòmica i social comunitàries, amb l'adhesió d'Andorra a la UE, que significaria la submissió total als tractats, directives i regles que coordinen la política econòmica i fiscal de la UE, sense contrapartides.

Establir el concepte, classes i formes, seguint categories utilitzades en l'àmbit de la UE, no significa aplicar els seus controls econòmics i fiscals.

A pesar de tots els esforços, la consideració de paradís fiscal està relacionada amb l'opacitat i la manca de transparència de la gestió i de les operacions financeres.

Els acords de cooperació, fins ara, només són papers, que de moment no generen, ni consoliden, vincles de confiança.

Andorra no posseeix un sistema de comptes nacionals ni estadístiques sistemàtiques sobre l'evolució de l'activitat econòmica. Reflecteix una tradició de la població i dels seus governs, que rebutgen la ingerència de l'Estat en la vida econòmica privada.

Sense controls severos sobre la vida econòmica del país o sense l'obligació de tenir una fiscalitat rigorosa i oberta no hi haurà garanties de la netedat i transparència de les inversions estrangeres ni d'altres moviments econòmics al Principat.

Una llei d'inversions estrangeres amb la finalitat de reactivar l'economia nacional ha de fixar els mecanismes de control econòmic i fiscal per tal d'evitar sospites i desconfiances per part dels nostres veïns de la UE.

La UE obrirà les fronteres a la concurrència econòmica de capital i a la concurrència de professions liberals, a canvi que es faci amb igualtat de condicions.

Guillem Fornieles i Alacid,
funcionari comunal i secretari general
del Sindicat Andorrà de Treballadors

Oberts al món, oberts al canvi. Divagacions sobre la idiosincràsia andorrana

**Montserrat RONCHERA
i SANTACREU**

L'obertura d'Andorra al món és un tema que ve de lluny. El nostre petit país, com moltes regions muntanyenques, ha conegut al llarg de la seva història diferents tipus de moviments relacionats amb la seva economia i amb l'obertura a un entorn més o menys llunyà.

A l'edat mitjana, la necessitat de supervivència així com els imperatius de la transhumància o dels intercanvis comercials ja van afavorir l'inici de moviments migratoris, que es van anar succeint al llarg del temps fins ben entrat el segle XX, quan, com tots sabem, amb la creació i l'obertura de noves infraestructures la tendència es va invertir i vam passar a ser un centre d'afluència d'immigració, bàsicament laboral, que es va completar amb l'acolliment de refugiats polítics. Posteriorment, es va expandir de forma important fins a l'entrada del segle XXI, acollint més treballadors, turistes i nous residents que –bé de forma temporal o amb voluntat de permanència– buscaven gaudir del magnífic entorn, de la seguretat i de la bonança fiscal que tenia el nostre país, van acompanyar i contribuir al que va ser un creixement econòmic extraordinari.

A hores d'ara els moviments de població, sempre lligats a l'economia, sembla que hagin sofert un gir i que les necessitats de la població fan que haguem tornat a un moviment emigratori, en funció del qual un gran nombre de residents han retornat als països d'origen, i que també ha significat que molts nacionals, moguts pels condicionants laborals inherents a la seva formació, s'hagin vist portats a buscar en altres contrades la feina que no trobaven aquí. D'altra part, les necessitats de l'Estat, plasmades en eines legislatives i reglamentàries –com la recent Llei d'inversió estrangera–, fomenten un moviment migratori en què es busca no solament l'arribada de capital sinó també la captació selectiva de *talent* –eufemisme destinat a definir persones altament qualificades professionalment i alhora amb bon poder adquisitiu.

Aquesta doble realitat –d'una part, la fuga de professionals nacionals i de l'altra, l'atracció de professionals estrangers– mereixeria *per se* una anàlisi detallada; tanmateix, la meua reflexió pretén versar sobre aquelles altres contradiccions, tan pròpies de la idiosincràsia andorrana, que si no som capaços de definir, analitzar i superar difícilment ens permetran gestionar el canvi que requereix el nostre país per encarar amb garanties el seu futur.

Però, quina és la idiosincràsia andorrana?

El caràcter muntanyenc es troba descrit en moltes obres de referència, de forma més generalitzada o més específica. Gairebé sempre apareix de forma clara que, més enllà de l'entorn humà, aquest caràcter és majoritàriament conseqüència de la realitat geogràfica i climatològica d'aquestes contrades. Així, aquestes condicions externes que influeixen de múltiples maneres també han marcat trets de personalitat i de comportament, alguns dels quals es perpetuen encara avui.

Deixant de banda els estereotips més habituals, sí que s'ha pogut constatar que l'aïllament al llarg de temporades dilatades en el temps, les infraestructures deficientes que obstaculitzaven o dificultaven els intercanvis, la duresa del cultiu de la terra i de la cria de bestiar en unes condicions extremes, feien de l'home i de la dona de muntanya persones resistents moralment i físicament i, ahora, feréstegues. Les dificultats de l'economia familiar, basada en la supervivència i sovint en pocs o nuls guanys, fomentava la prudència i la mesura en relació al treball o als petits negocis que es podien desenvolupar. Tot i la solidaritat –basada en la necessitat–, palesa i recollida en bon nombre d'obres històriques i, bàsicament, reflectida en la convivència amb el veïnat, la protecció a ultrança de la casa (amb tots els seus membres) portava a un individualisme important. La rusticitat de l'entorn, lligada a les poques celebracions i festivitats de què podien gaudir els muntanyencs, feien que es desenvolupessin un bon sentit de l'humor i una ironia aguda –que sovint tenia per objecte allò que era aliè– i que les bromes i les històries anessin passant per les diferents generacions, sovint a costes d'un poble o d'una vall veïna. Finalment, tot i la generositat dels habitants de les valls, glossada en diferents moments mitjançant la descripció de la bona acollida que es donava al visitant, una certa reserva i força desconfiança marcaven les relacions amb els forasters, amb allò desconegut que potser es percebia com una amenaça.

Aquests trets van ser també els propis dels andorrans fins que es van iniciar els primers moviments d'immigració: primer van venir els espanyols, després els francesos i, més endavant encara, els portuguesos, i es van produir creuaments i assimilacions entre nacionals i estrangers. Això, lligat a l'arribada de turistes, a partir dels anys 60, i a la consegüent reconversió que es va produir en moltes llars –on es va anar passant de les feines de la pagesia o de la ramaderia als treballs del comerç, del càmping, de l'hotel o de les estacions d'esquí–, així com, més endavant, l'accés de les generacions més joves a l'educació adquirida als països veïns, va fer que el caràcter dels nacionals anés evolucionant en paral·lel a aquests canvis. Es va guanyar en habilitats socials –totes aquelles propícies a l'intercanvi– i es va consolidar un esperit emprendedor fet de la constància, del bon coneixement de l'entorn i d'uns objectius sempre encaminats al creixement i al guany –recordem les asseveracions de fa uns anys en què Standard & Poors registrava per Andorra un creixement econòmic superior als veïns Espanya i França.

Curiosament, i al llarg de molts anys, tot i la manca de mecanismes d'integració proposats i dirigits per les administracions, la major part de les persones residents estrangeres o nacionalitzades, tot i mantenir en molts casos la seva llengua i cultura, han anat interioritzant i adquirint els trets característics de la idiosincràsia andorrana. Durant molt temps, i encara avui, hem pogut constatar l'existència d'una població heterogènia pel que fa a usos i costums però prou homogenia des d'un punt de vista comportamental, i hem pogut retrobar de forma comuna persones pugnaces, emprenedores, individualistes, prudents i conservadores, també iròniques, i

que, en determinats moments i circumstàncies, seguien mantenint una actitud de desconfiança vers el desconegut.

Aquests darrers temps la nostra economia ha sofert una inflexió. En la dècada del 2000 s'ha constatat que el PIB estava pràcticament estancat i que els sectors del comerç al detall, dels petits hotelers i de la indústria han començat a patir seriosament, agafats per l'abraçada nefasta del sector de la construcció. Finalment, la gran crisi econòmica internacional d'aquests darrers anys també ha tocat de ple els nostres principals clients turistes i, de retruc, a nosaltres. Doncs cal dir que, també en aquestes circumstàncies desfavorables i amb els canvis portats per la crisi, la idiosincràsia andorrana s'ha fet novament patent. L'aspecte més prudent i conservador s'ha revelat al nivell més alt de la societat andorrana i hem pogut veure com els grans inversors preferien invertir a fora o, simplement, no fer-ho. Per una altra part, la desconfiança s'ha fet més palesa, les accions encaminades a atraure l'estranger s'estan percebent al carrer com una amenaça i sobretot en els sectors productius de l'economia. Mentrestant, en altres capes de la societat ha aflorat un sentiment de frustració, en veure com fallen els mecanismes més simples a l'hora de trobar un lloc de treball o, senzillament, les poques possibilitats i els escarrassits estímuls existents a l'hora de créixer professionalment en l'empresa privada, i fins i tot en el sector públic.

Quina és la realitat actual que hem d'afrontar i com sobreviure-hi?

Ja fa uns quants anys que sabem que l'economia mundial es troba immersa en un procés de globalització i els ciutadans andorrans som conscients que no en podem quedar al marge. Ja s'ha dit a bastament que ens trobem en un model econòmic esgotat, i tenim al llarg de la nostra història més recent nombrosos estudis que ho avalen: des del Pla estratègic i el Pla d'accions encomanats pel govern Ribas l'any 1994, passant per nombrosos plans de màrqueting i per l'*Andorra 2020* de McKinsey, tots han coincidit en la necessitat de diversificar. Finalment, hem arribat a la recent Llei d'inversió estrangera, que sota la tutela de Monitor Group pretén posar fil a l'agulla en aquesta direcció. Tot plegat, treballs i iniciatives encaminats a reorientar l'economia, a definir quina hauria de ser la nostra evolució i a portar el país cap a nous camins de prosperitat.

Però, què passa més enllà d'aquestes teories que sembla que ja dominem a la perfecció i que no acaben d'engrescar o fins i tot de ser cregudes per la nostra població? Quina és la nostra realitat al dia d'avui? Els governants han anat alternant teories diverses; en alguns temes les discrepàncies, segons el color polític, han estat força notòries i tot plegat ha portat la ciutadania a viure una situació d'incertesa en què costa discernir i acceptar els riscos i els avantatges que es poden derivar d'una política o d'una altra. Pitjor encara: com que no s'afronta el repte de definir clarament cap a quin model econòmic hem d'anar, les accions empreses, com ara la Llei d'inversió estrangera, encara agreugen la incertesa, per exemple molt concretament quan ens trobem en la disjuntiva de veure com l'Estat legisla i reglamenta l'entrada de capitals estrangers acompanyats de professionals que se suposen extraordinaris (en el sentit que sembla que aquí no n'hi ha d'equivalents) i quan aquesta tossuda idiosincràsia andorrana s'entesta a voler mantenir especificitats i a preservar allò que tantes dècades ha costat d'aconseguir. Tot plegat empitjora a més per la incertesa i la manca de capacitat de resposta dels poders públics, que cadascú percep més o menys negativament en la seva realitat quotidiana.

Ens trobem abocats al canvi, no solament a assumir canvis institucionals, legislatius i reglamentaris, però també canvis en l'àmbit personal, ja siguin canvis de caràcter econòmic –canvis de poder adquisitiu o canvis d'estatus, canvis per reconversió o transformació professional, o canvis per migració, anant a cercar fronteres enllà allò que ja no es troba aquí– o canvis més profunds, en la personalitat o la manera de fer, per tal d'afrontar aquesta evolució necessària amb força i coneixements.

Molts polítics, experts i dirigents parlen de la necessitat de consens, d'aplegar esforços, de treballar junts o de remar tots en una mateixa direcció. Tot plegat molt bones paraules i molt bones intencions, que costen d'interioritzar i de plasmar quan, precisament, entre la ciutadania pocs tenen clar la direcció i el sentit cap on s'ha d'anar i, menys encara, la direcció i el sentit cap a on es va.

Amb aquestes perspectives és molt difícil proposar la o les maneres d'actuar per encarar aquests canvis i els reptes que se'n deriven, però allò que sí apareix de manera molt clara són les àrees de millora que hem de treballar, tant col·lectivament com individual.

Un primer sentiment a controlar és la pèrdua de confiança en el mateix país i en un mateix; cal encarrilar la incertesa que sembla que submergeix tantes persones i sobrepassa actituds nacionals o personals excessivament crítiques, que sota el cobert de l'humor o de la ironia potser no fan sinó amagar complexos d'inferioritat absurds a totes llums.

També ens cal superar la recança a la possibilitat de perdre, la por al foraster, el temor a l'aliè. Les nostres especificitats estan prou consolidades; ara bé, les hem de fer evolucionar d'acord amb els temps presents i pensant ja en temps futurs. La globalització, les tecnologies de la informació, fan que tot el coneixement circuli molt ràpidament i aquesta realitat, que és la nostra, ens ha de portar a molta més adaptabilitat.

Igualment hem de guanyar en agilitat i flexibilitat. Aquestes formes d'actuar, tant en l'àmbit personal com en el professional, no signifiquen perdre les nostres arrels ni la nostra manera de ser i actuar. La saviesa popular diu que és tan gran la resistència del pi com la del jonc, amb la diferència que en grans tempestes el primer pot ser arrancat de soca-rel mentre que el segon es doblega però no es trenca.

Una altre gran esforç que cal fer és superar aquest individualisme exacerbat heretat dels ancestres. Ens cal pensar en plural, posar la societat –i nosaltres com a part d'ella– al centre dels nostres pensaments i accions, de la mateixa manera que cal posar el guany individual al lloc que es mereix –anteposant sempre el bé comú al bé privat, per una simple qüestió de sostenibilitat i de durabilitat d'allò que som i que volem transmetre a les generacions futures.

Un repte important es troba també en mans dels governants: es tracta de fixar de manera urgent la direcció en què cal avançar. Per això resulta imprescindible defugir de disputes estèrils, perquè el temps apressa. Només és avaluant junts la situació real del país i de l'entorn internacional, i mirant plegats en un mateix sentit, que es podran prendre les decisions difícils i valentes que les perspectives actuals reclamen; ben encaminades, rebran el suport dels habitants del país, que les espera amb ànsia.

També cal que siguem conscients que, tot i la globalització cada cop més present al món, tots els països, petits o grans, es troben en la nostra mateixa doble necessitat d'integrar-se al món global tot preservant la seva identitat. Per això, com a país també hem de perdre aquesta sensació d'individualisme per ser capaços d'acompanyar i donar reforç a la nostra acció amb altres

països de circumstàncies, cultures i objectius similars als nostres. Hem de guanyar en visió estratègica i global, potenciant les nostres especificitats locals.

Conclusions

Nietzsche va parlar molt de la idiosincràsia dels pobles; entre altres coses, va dir que "quan un poble té moltes coses fixes demostra que es vol petrificar i que aspira a convertir-se en un monument, com li va passar al món egipci". La seva idea era clara: l'estaticisme només porta a considerar que sols existeix allò que està quiet, el que no canvia no esdevé, i el que no esdevé no és. Si no volem acabar sent la referència d'algun filòsof del futur, com ho va ser el món egipci per a Nietzsche, o un cas d'estudi a les aules universitàries, hem d'afrontar d'una vegada per totes el canvi amb voluntat i decisió.

Hem d'integrar els canvis exteriors com un impuls que ens propulsa, més que com una locomotora que ens arrossega i, sobretot, hem de portar a terme i assumir els canvis interiors imprescindibles perquè Andorra s'obri al món en condicions. Uns canvis que tots i cadascun de nosaltres hem d'integrar per continuar sent competitius individualment i col·lectivament, de manera a mantenir una trajectòria de benestar, per a tots els habitants, i de prosperitat calculada a la mesura de la talla del país, dels seus recursos i de les seves capacitats.

Montserrat Ronchera i Santacreu,
consultora i empresària R Consultors

Obertura econòmica i revolució tecnològica, un canvi radical en el món de la premsa

Antoni CORNELLA i PLANELLS

Hauríem de felicitar d'una manera especial la Societat Andorrana de Ciències per assolir un grau tan alt de participació i d'interès en aquesta 25ª edició de la Diada andorrana dins de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada. En aquest quart de segle, és un honor poder aportar el nostre granet de sorra i modesta opinió en el que pot succeir en aquesta cruïlla en què estem immersos i que no té marxa enrere. Estem parlant de l'obertura econòmica.

Podríem encetar aquesta reflexió analitzant l'inici de tots els maldecaps econòmics; em refereixo a la caiguda de Lemans Brothers a final de l'any 2008. Llavors, poc ens imaginàvem en aquella època tot el que ens venia al damunt... Ens han calgut, doncs, un mínim de quatre anys per posar fil a l'agulla i començar a implementar accions i actuacions per posar remei a una situació inimaginable fa només 1.460 dies (4 anys). Quan s'expliqui la història d'aquestes dates, segurament tindrà una gran transcendència; però crec que l'impacte avui i per a les joves generacions que vénen serà de greus conseqüències i d'un futur imprevisible. Poc es pensaven els polítics que al seu dia varen decidir la construcció del túnel de les Dos Valires que el dia de la seva inauguració –set anys després– la població del país estaria en clara recessió i que després de la neteja del cens comunal constatar que la població no cessa de disminuir i, evidentment, no era la que dèiem que era. Tot això, sense veure-hi el final. També, que l'ocupació hotelera estaria en caiguda lliure en totes les temporades i que FEDA tindria un rècord de comptadors de llum a punt, sense que ningú s'hi acosti, per donar-los d'alta. Algunes fonts parlen de més de vuit mil pisos, a punt de caramel.

Què més ens pot passar?

En analitzar les possibles conseqüències d'aquesta obertura, que ara tenim clar que ha estat forçada, únicament i exclusivament, per la crisi econòmica, i després de comentar-ho amb diferents col·legues, la conclusió és col·legiada: què més ens pot passar? La crisi ha aprimat el nombre de capçaleres i les plantilles dels diferents mitjans, els gratuïts potser són els que més han patit la davallada, amb un descens dràstic del nombre de mitjans, i hi afegim la revolució tecnològica d'Internet i l'anomenat 2.0, on tothom pot rebre la informació al moment i on sigui –evidentment

amb el permís de la necessària cobertura de connexió—. Ara que veiem arribar doncs, l'obertura econòmica, no crec que ens pugui perjudicar més. Serem molt optimistes i intentarem veure-ho com un avantatge, i intentaré explicar-ho.

També hem analitzat la caiguda generalitzada dels ingressos publicitaris en el conjunt de mitjans escrits i audiovisuals, que els darrers anys han estat superiors al quaranta per cent –dades que fan insostenibles moltes estructures—. Curiosament, la davallada de lectors no ha estat proporcional i significativa; *La Vanguardia*, per exemple entre el 2008 i el 2011, les dades de l'OJD ens revelen oscil·lacions relativament petites i un resultat final negatiu del cinc per cent en la venda de diaris impresos. Tot i l'important augment de la publicitat per Internet, no ha compensat la davallada que s'ha produït en els mitjans impresos. Aviat podrem afirmar que sense pantalles, els mitjans escrits difícilment podrem resistir les investides de la crisi i del *transfer* de les partides publicitàries cap a la xarxa.

En l'Associació Andorrana d'Agències de Publicitat, en el seu debat intern sobre el nostre posicionament sobre l'obertura econòmica, i després de discussions d'alta volada i intensitat (pel grau de consciència col·lectiva que ens hi estem jugant molt i que ens hi va el nostre present i el futur del país i dels nostres fills), la conclusió ha estat que hem de tirar endavant amb l'obertura, però –sempre n'hi ha un, de però– demanar a les autoritats molta cura en la implementació; no oblidar l'obligatorietat de la no-doble imposició: donem però exigim el mateix tracte amb els països on l'obertura sigui efectiva, és a dir primer signatura del tractat de la no-doble imposició i després la consegüent obertura econòmica. Ens consta, i tothom n'està al corrent, el gran debat que ha generat a tot el país aquesta obertura: la CEA, la Cambra de Comerç, l'Empresa Familiar Andorrana, etc. amb la premsa inclosa han estat testimonis d'aquest debat. Amb el resultat, crec jo, que estem davant d'un procés irreversible, però que, amb un control acurat per part de les nostres institucions que salvaguardi els nostres interessos, podria tenir efectes força positius per al futur de l'economia andorrana. Parlant amb el President de l'Associació de Professionals de la Comunicació d'Andorra, recentment constituïda i presidida per Marc Segalés, arribem també a la conclusió que empitjorar seria difícil a través de l'obertura econòmica, però sí que hi ha encara marge per recular a causa de la crisi o a l'aplicació de les noves tecnologies i a la seva acceptació per la societat actual. Altres entitats que vetllen per la protecció i la garantia dels nostres drets –com l'Agència de Protecció de Dades d'Andorra– ja s'hi han avançat i han fet una tasca important i força desconeguda. Parlant amb el seu cap, en Joan Crespo, ens fa part de l'enorme importància d'adequar la norma andorrana de protecció de dades a la normativa europea, tasca duta a terme i aprovada per la Comissió Europea el passat 19 d'octubre del 2010, com un requisit indispensable per a la signatura d'acords de transmissió d'informació i dades amb països tercers, com és el cas d'Andorra.

Les possibilitats de creixement amb el teixit empresarial existent avui ens condiciona molt i les perspectives, en no ser bones, ens fan pensar que durant un temps encara haurem de parlar d'ajustos i retallades que no aportaran dades bones al nostre sector, però d'una manera o una altra, la societat té la necessitat –i jo diria també, l'obligació– d'estar informada per així utilitzar tots els canals existents i per tenir tota la informació per tal de condicionar i pressionar la societat, els poders fàctics i, evidentment, els poders executius i polítics. Amb tots aquests valors actius, el poder de la democràcia i la seva reflexió i expressió, estarà condicionada pel poder dels mitjans de comunicació, tema molt interessant, però, que no és el debat d'avui.

Un altre tema important i cabdal és el tema de les exempcions fiscals i les subvencions en el nostre sector. Un diari, una revista o un llibre, han d'anar tots al mateix sac i definir-los com a bé cultural? Jo crec que sí. Hauríem de valorar la diversitat d'opinions en aquest sentit. Parlarem, doncs, de les subvencions i com ho fan els nostres veïns europeus; aquestes ajudes han variat en funció de característiques polítiques, econòmiques i culturals de cada nació. Tres són els condicionants per a l'atorgament: en primer lloc, el color polític o l'orientació del govern. En segon lloc, les tendències intervencionistes de l'Estat. I en tercer lloc, la fortalesa o debilitat del sector de la premsa.

L'objectiu principal d'aquest suport públic hauria de ser promoure el pluralisme democràtic i la diversitat en general, amb la prudència necessària de no beneficiar grans empreses editorials, i vetllar per la no concentració de mitjans. Les ajudes es poden dividir en directes o indirectes; les directes injectant diners a les capçaleres i reduint els tipus d'impostos o eliminant-los directament. Les indirectes, les més pausibles per a Andorra, serien la inserció publicitària de governs, comuns i entitats de propietat governamental, cosa que ajuda molt en el compte de resultats de les empreses editores. Hem de dir que amb la crisi aquestes publicitats han disminuït de manera significativa, en passar de percentatges importants a tenir un caràcter residual.

França ha estat el primer país, històricament parlant, a instaurar un sistema de subvencions amb l'objectiu declarat de fomentar el pluralisme de les capçaleres existents i estimular l'accés dels lectors a diferents fonts d'informació. Una constatació és que a les empreses petites sempre ens ha estat difícil de disposar de recursos per realitzar un periodisme creatiu. Crec que amb les ajudes fomentariem el periodisme especialitzat i d'investigació.

Com a conclusió podríem estar molt d'acord amb el primer paràgraf de l'exposició de motius de la Llei d'inversió estrangera del 21 de juny del 2012, que diu textualment: "La inversió estrangera privada s'ha convertit en una eina estratègica de la política per fomentar el creixement econòmic impulsada pels estats, que busquen la captació d'aquests recursos per atreure l'emprenedoria, el talent, la innovació i el coneixement." Que així sia, però que l'Estat vetlli per una aplicació coherent i adaptada a la realitat del nostre país; moltes vegades hem fet lleis i els seus reglaments d'aplicació amb la famosa tècnica de *copiar i enganxar*, i a l'hora de la veritat han estat inaplicables a la realitat del nostre país, ni la història, ni la gent ni el nostre futur mereixen més errades d'aquestes característiques.

Resumiríem dient que sí a l'obertura en el nostre sector, i que sabem que amb la col·laboració de la xarxa ja fa molt de temps que l'obertura està implementada. Ens toca solament trobar la fórmula màgica, que faria que els nostres mitjans puguin mantenir-se i fer-se més grans, mantenint la nostra singularitat. Per això necessitem, encara que algunes entitats de la nostra societat civil no ho comparteixin, que se'ns consideri com a bé cultural i es reconegui la nostra tasca i l'aportació que fem a la societat. Per això necessitem el suport de les empreses en la seva partida publicitària i de les institucions, participant a fer saber a tothom el que realitzem amb total transparència i col·laborant contractant publicitat.

Gràcies a tots i bon futur per a tothom.

Antoni Cornella i Planells,
president de l'Associació Andorrana d'Agències
de Publicitat i director de la revista *Art de viure Andorra* i Núria Publicitat

Universitat Oberta, La Salle, a Andorra

Lluís VICENT i SAFONT - August CLIMENT i FERRER

Des d'on i cap on

L'any 2007, caps d'informàtica i directors de les àrees d'universitat en línia de les universitats lasal·lianes ens vam reunir a Mèxic. Ja va quedar ben palesa la fortalesa de La Salle com a institució present en més de 80 països, i l'oportunitat i necessitat de treballar plegats per oferir una educació multicultural, interconnectada i sostenible econòmicament, tot compartint continguts, professors, barrejant estudiants, i plantejant el lliurament de dobles o triples titulacions internacionals.

Poc després, el re-ateratge d'en Ramon Ollé a La Salle –després d'una llarga trajectòria al més alt nivell en el món empresarial– amb el seu ambiciós pla estratègic d'internacionalització, impulsà definitivament aquest projecte, discernint i possibilitant l'entorn òptim per vehicular-lo: una universitat nova en un país en procés d'obertura econòmica i amb un sistema educatiu integrat en un marc internacional: Andorra.

El procés ha estat llarg, tres anys i escaig han calgut perquè els requeriments de La Salle i del Principat d'Andorra convergiren en una universitat que veu la llum el dia 28 de juny de 2012. La Universitat Oberta La Salle (UOLS) es constitueix com el 74é centre universitari de La Salle, legalment establert al Principat d'Andorra, i per tant, dins l'Espai Europeu d'Educació Superior. I per què una universitat oberta?

Els localismes purs perden sentit. Les relacions personals, polítiques i sobretot comercials són ara mateix eminentment globals. Les tecnologies de la informació són l'eina principal de comunicació en molts dels llocs de treball i la tendència és ascendent, necessitem entendre culturalment els nostres interlocutors i probablement en el futur les persones acaben la seua vida laboral havent treballat en diversos països. La tradició universitària en general, i també la lasal·liana, ha estat local, i malgrat que moltes universitats presencials han adoptat la tecnologia i realitzen convenis internacionals per oferir l'opció als seus estudiants d'internacionalitzar-se, calen nous models d'universitat, que en el seu ADN incorporen aquestes competències, de manera que siguin adquirides per tots els seus estudiants.

La UOLS és la primera universitat oberta tant a La Salle com al Principat d'Andorra. Oberta vol

Universitat Oberta, La Salle, a Andorra

La Salle

Espai Europeu d'Educació Superior (EEES)

dir que facilita l'educació a qui ho vulga sense discriminar per nacionalitats, cultura, creences religioses, llengua, lloc de residència, disponibilitat horària, formació acadèmica prèvia, i fins allà on siga possible, nivell econòmic. Aquest concepte d'obertura només és possible sota el paraigües d'un sistema universitari rigorós i d'ambició internacional, mitjançant un profund ús de les TIC, especialment Internet, i amb acords amb universitats i institucions de diferents països. És per açò últim que de vegades ens agrada anomenar-la, a més d'universitat oberta, universitat *p2p* (*peer to peer*).

La UOLS pretén aprofitar allò millor que tenen les diferents universitats de La Salle, i també de socis no lasal·lians, i redistribuir-ho tan extensament com siga possible, de manera presencial o a distància. En esta cerca de la qualitat, el mètode pedagògic i l'enfocament pràctic dels estudis seran dos trets distintius, que caldrà actualitzar constantment. I per això la UOLS comptarà també amb l'Institut Superior de Recerca, un centre internacional que aplegarà investigadors d'arreu del món. De la mà del seu programa de doctorat, l'Institut, que inicialment se centrarà, encara que no de manera exclusiva, en la investigació en l'educació, pretén impactar realment els programes educatius amb els resultats de la seua recerca, i també fer-ne difusió mitjançant revistes i congressos especialitzats. Ja aquest octubre la UOLS hostatjarà el XIV Simpòsium Internacional d'Informàtica Educativa al Principat.

La UOLS és una universitat andorrana internacional. Entenem que el moment d'obertura en què es troba actualment el Principat fa especialment adequada la inauguració d'una universitat com aquesta. Imaginem un futur amb un gran nombre d'estudiants de tot el món –no debades, les universitats amb més nombre d'alumnes són les obertes–, formant-se en grups de classe en línia, on les diferents nacionalitats es dilueixen, realitzant estades presencials al Principat i d'altres indrets on La Salle té presència: Espanya, França, Holanda, Itàlia, els Estats Units, Mèxic, Colòmbia, Brasil, Filipines, etc. i formant una gran comunitat universitària internacional. Volem creure en un futur de professionals titulats a la UOLS a Andorra, distingits no només pels seus coneixements i destreses específiques, sinó també per la seua orientació pràctica, resolutiva, valenta, col·laborativa, internacional, tecnològica, i com no, per la seua humanitat.

Lluís Vicent i Safont,
promotor de la Universitat Oberta La Salle
(2009-2012) i rector (2012-actualitat)

August Climent i Ferrer,
secretari acadèmic de la UOLS

Confiança en el turisme, un món d'oportunitats transversals

Àlex ARMENGOL i TORM

La situació del sector hotelier aquests últims quatre anys ha tingut una davallada important. Les pernoctacions dels turistes al país s'ha reduït aproximadament un 50%, juntament amb un degoteig del preu mitjà que ve encara de més lluny, posa en dificultat la rendibilitat dels comptes d'explotació del negoci. Bàsicament reflecteixen que a dures penes es pot arribar a cobrir els costos d'explotació i per tant per si mateix el sector de l'hostaleria no té avui per avui capacitat de renovació. Alhora, tenim un problema de demanda i un problema d'oferta, la situació és complicada. Pel cantó de la demanda, l'atractiu del país per al nostre mercat principal no és suficient per contrarestar les dificultats econòmiques que l'afecten i necessitem urgentment nous mercats. Pel cantó de l'oferta, estem a 35.000 places d'allotjament, igual que a Lloret de Mar o bastant més de la meitat de la capacitat total de Barcelona ciutat. Totes aquestes problemàtiques fan que estiguem a un nivell d'ocupació mitjà del país a l'entorn del 30% amb un preu mitjà molt baix; per tant, la nostra capacitat hotelera en aquests moments està sobredimensionada i això fa que molts actors d'aquest sector tinguem la nostra sostenibilitat en perill. Qui té la culpa de tot això? Particularment, crec que abans de buscar responsabilitats, hem de solucionar el futur, i jo i el meu sector també en som en part responsables. El que sí m'importa és qui aporta solucions i precisament la llei d'obertura obre portes capaces de girar l'economia d'Andorra. De moment aquesta normativa és la llum més intensa al final del túnel de la *innombrable*, però per arribar-hi és necessari actuar coordinadament i prendre decisions que suposen trasbalsos.

La solució per al meu sector esdevé difícil quan necessitem com a mínim fer que a Andorra pugin i dormin 35.000 persones cada dos dies per arribar a un mínim de rendibilitat sostenible del 50% d'ocupació, i evidentment pujar el preu mitjà. Això fa que ens convertim en un sector dependent de l'atractiu del nostre país i que per nosaltres mateixos no siguem capaços d'aportar solucions definitives. Molts dels actors del meu sector som dependents de dos punts bàsics: que Andorra sigui exitosa en una nova economia i que mentrestant el país sigui valent a donar suport al turisme. En aquest sentit, el Govern ho està fent i bastant ràpidament, encara que hi ha qui opina que d'altres ho farien més de pressa i millor. La prova es reflecteix en els dos sentits; d'una banda,

s'ha fet un pas clar en la inversió promocional del país i de l'altra, s'obre l'economia i es posa a punt una estratègia clara i executiva amb els tres pilars bàsics de la inèrcia Actua: diversificació, internacionalització i estructura. Això no obstant, no és suficient que el Govern actuï d'aquesta manera. Necessitem que la societat actuï també en aquest sentit i s'impliqui transversalment en aquest camí, cadascú amb les seves possibilitats però tots a l'una, i és clar que tothom hi pot aportar alguna cosa, en ser petits no podem desaprofitar recursos. S'ha d'acabar l'època del *que malament ho fan tots els altres i jo no faig res*. La realitat és que estem en un punt d'inflexió de l'economia andorrana i hem d'actuar coordinadament. En el pla polític, sembla que ja ens hi hem posat d'acord, amb tot el respecte cap a les minories, però a part d'algun entrebanc normal i necessari, la unió política es fa evident en veure la composició parlamentària.

Bé, potser ara és el moment d'unir aquesta societat civil i la seva política. Als andorrans ens costa molt obeir un lideratge consensuat, ja que hem tingut la sort de ser molt independents i això s'ha traduït que cadascú a casa seva ha fet més o menys el que ha volgut. Doncs ara, en aquests moments de gran dificultat, estem destinats a creure en la força de la unió, en la força del treball conjunt i consensuat, i sobretot en la confiança en el potencial del país, dels nostres líders i en les dreceres empreses per transformar la nostra economia. Tots en som responsables, i no es tracta de posar pals a les rodes sinó més aviat d'ajudar a perseguir un objectiu comú. Des del sector hotelier portem els deures fets, encara que molts no estiguin d'acord amb el model que hem plasmat a Andorra durant molts anys; aportem una infraestructura quantitativa i qualitativa suficientment important per esdevenir el millor complement per maximitzar les oportunitats de canvi d'economia. Juntament amb les altres infraestructures del país, ja tenim el *hardware* fet, si em permeteu la metàfora. Ara només cal que ens posem tots d'acord per millorar el *software*, com ho és la Llei d'inversió estrangera, i utilitzar eficientment tots els recursos que tinguem. Per al *software*, des del sector hotelier, amb l'ajuda de la prioritització del turisme, no només serem capaços d'adaptar-nos-hi sinó que a més a més hem d'aportar les màximes facilitats per a un objectiu comú, i tenim el deure d'unir-nos cada cop més, treballar professionalment i sobretot participar, ajudar. Els altres sectors i en conjunt la societat civil també tenen aquest deure, la importància del nostre sector fa que haguem de ser dels primers de la classe.

Res no ens impedeix agafar la mateixa inèrcia desitjada amb què ho han fet altres microestats; encara més, en fer-ho de nou, podem fins i tot millorar-ho. Tanmateix, no ho aconseguirem si no actuem amb confiança i transversalitat. Sens dubte, aquest és el millor marc per a l'obertura econòmica.

Àlex Armengol i Torm,
empresari Grup Roc Blanc Hotels
i president de la Unió Hotelera d'Andorra

L'obertura econòmica a Andorra. Visió d'un advocat

Francesc BADIA i GOMIS

El títol d'aquesta col·laboració ha d'alertar necessàriament el lector. No ha d'esperar aportacions científiques des d'un punt de vista econòmic. És l'opinió d'un ciutadà que, des de fa anys, exerceix d'advocat i això m'ha donat una particular –no necessàriament millor a qualsevol altra– visió de la nostra societat. Si l'opinió que es conté en aquestes línies serveix per afavorir el debat d'idees –fins i tot, encara que només sigui per posar de manifest la seva manca de fonament– s'haurà assolit la finalitat desitjada.

L'obertura econòmica que ha iniciat el nostre país no és –ni pot ser– en ella mateixa una finalitat aïllada, ni tampoc es pot pretendre que hagi de resoldre tots els mals dels quals patim. Es tracta d'una mesura molt important –decisiva, podríem dir– però que s'ha d'emmarcar en la idea de país que perseguim, bàsicament de la relació del nostre país amb Europa.

La situació geogràfica d'Andorra és la que és i no està en les nostres mans –podríem quasi dir que afortunadament– canviar-la. Ens trobem al bell mig del Pirineu, envoltats –algú diria *encerclats*– pel territori de dos estats que formen part de la Unió Europea i que són –un més que l'altre– rellevants dins d'Europa. En qualsevol cas, estats immensament més poderosos –des de qualsevol punt de vista: territori, població, economia, etc.– que el nostre. Andorra no disposa de cap sortida que no suposi transitar pel territori d'un d'aquests dos estats i, per tant, de la Unió Europea. De manera que, abans de qualsevol altra cosa, el que cal determinar és la relació del nostre país amb Europa (remarco que, en aquest estadi, no estic fent referència estrictament a la UE). Volem constituir una mena d'illa dins d'Europa, en la qual la legislació i, en general, les normes no tinguin cap connexió amb el nostre entorn? O, pel contrari, desitgem integrar-nos, en la mesura del possible, al nostre entorn europeu, mantenint la nostra identitat?

La qüestió que he plantejat és merament retòrica perquè la realitat demostra que el nostre país ja ha decidit no constituir una *illa*, sinó integrar, en la mesura del possible, l'entorn europeu. Així, hem adoptat com a pròpies normatives europees i les hem integrat directament al nostre ordenament jurídic sense necessitat de cap mena de conveni internacional, sinó per mitjà del nostre propi legislador. Cosa que demostra que la nostra realitat requereix solucions que no són pas diferents de les que s'han adoptat en el marc europeu.

Per tant, podem concloure que el nostre país ja ha pres la primera de les decisions que es plantejaven com a absolutament necessàries: Andorra no es vol aïllar, vol participar de l'Europa de la qual forma part. En aquest punt, resulta del tot necessari remarcar que mantenir-nos aïllats i aliens a Europa hauria resultat del tot inviable. El món en què vivim pot arribar a protegir certes particularitats (tot i les grans dificultats que això sovint suposa) però no hauria mai permès la diferència absoluta, encara menys si aquesta peculiaritat podia arribar a perjudicar els interessos dels poderosos estats que ens envolten i dels altres que integren l'Europa econòmica actual.

Resolta la primera, calia donar resposta a una altra qüestió: de quina manera i en quina mesura el nostre país s'ha d'integrar en l'entorn europeu. I, des d'un punt de vista econòmic, aquesta qüestió només planteja dues possibilitats: dins de l'espai econòmic europeu o fora d'aquest espai (cosa que suposaria una més que minsa integració europea).

L'obertura econòmica que s'ha iniciat suposa que, encertadament, el nostre país ha decidit començar un procés per tal d'incorporar-se a l'espai econòmic europeu. Encertadament, perquè quedar fora d'aquest espai econòmic, a més de comportar dificultats difícils de superar per a l'economia andorrana, ens empenyeria, tard o d'hora, cap a l'aïllament que es vol evitar.

No cal perdre de vista que la incorporació a l'espai econòmic europeu pot comportar també riscos importants. De manera que la tercera qüestió que convé decidir és com Andorra s'ha d'incorporar a l'espai econòmic europeu. D'entrada, apareixen dues possibles vies: la via de la integració a la Unió Europea i la via del conveni.

Els riscos que comportaria la integració a la UE són tan elevats que són inassumibles. Andorra és un microestat que té unes particularitats –fins i tot, podríem dir quasi bé *físiques*, de població i de territori– que fan impossible la plena integració a la Unió Europea sense un alt risc de no tan sols perdre la identitat sinó de simplement desaparèixer. Cosa que fa impossible aquesta integració.

Per això, la via adequada és la del conveni, com demostra l'experiència de Liechtenstein que, participant de l'EFTA, forma part de l'espai econòmic europeu amb adaptacions a la seva característica de microestat però sense que aquesta integració hagi suposat cap dificultat especial ni per al mateix Liechtenstein ni per a la resta d'estats que participen a l'espai econòmic europeu.

És clar que la via del conveni resultarà difícil. S'haurà de negociar solucions particulars per al nostre país. Solucions que donin resposta tant a la realitat del país com a les necessitats i la raó d'ésser de l'espai econòmic europeu. Però ens hi ha d'ajudar el fet que Liechtenstein ja disposi d'unes excepcions i, sobretot, l'experiència que aquestes excepcions, a la pràctica, no han perjudicat el funcionament de l'espai econòmic europeu.

I és en aquest marc que s'ha d'anitzar l'obertura econòmica del nostre país. Per sobreviure ens hem d'integrar a l'entorn europeu. I, per fer-ho amb garanties, hem de fer un pas endavant. Cal aplaudir el fet que, potser per primera vegada, amb l'obertura econòmica s'està fent un pas estrictament necessari i que ho fem abans que ens sigui exigint.

L'obertura econòmica i, en general, la nostra integració a l'entorn europeu no ha de ser analitzada com un *peatge* que paga Andorra, sinó com una gran oportunitat, tant per als ciutadans com per al mateix país. I en qualsevol cas, l'obertura econòmica és exigència del temps que vivim.

Deixo per als entesos l'anàlisi de com s'ha fet i què caldria fer més per tal que l'obertura econòmica sigui positiva per als ciutadans del nostre país.

Francesc Badia i Gomis,
advocat i degà del Col·legi d'Advocats d'Andorra

L'obertura econòmica i el blanqueig de capitals: un lligam indissoluble

Carles FIÑANA i PIFARRÉ

El títol de la ponència que es presenta a data d'avui, si bé pot semblar contundent, no deixa de ser d'una evidència meridiana si es vol reeixir en aquest nou procés endegat vers l'exterior pel Principat d'Andorra.

Són dos els àmbits als quals es refereix: a) de manera estricta el procés d'obertura econòmica, que implica haver d'adquirir compromisos a escala internacional a través de la ratificació i signatura de convenis internacionals, de l'Acord monetari amb la Unió Europea, dels acords d'intercanvi d'informació en matèria fiscal, i alhora la transposició –amb caràcter de mínims– a la legislació nacional del contingut de dits documents en matèria de blanqueig; i b) de manera paral·lela, disposar de les normes i lleis necessàries per fer front al fenomen del blanqueig de capitals des d'una perspectiva primera de prevenció i una altra subsegüent de repressió.

La no-adequació d'aquests dos àmbits significa l'aïllament internacional i en definitiva tenir un país abocat al fracàs.

Pel que fa a l'obertura econòmica, i de manera succinta ja que altres ponències de la Diada tracten abastament aquesta qüestió, cal dir que el llarg procés d'obertura econòmica es reprèn amb la signatura de la Declaració de París entre el Govern andorrà i l'OCDE el 10 de març del 2009, que comporta el compromís formal per facilitar en un futur informació en matèria fiscal sota demanda justificada i fonamentada i respectant els principis de l'OCDE.

Aquest document provoca la resolució del G20 que elimina el Principat de la *llista negra* d'aquest organisme, i inicia i aplanar el camí vers altres processos de compromís amb la signatura dels acords ja referits amb anterioritat.

Per tant, cal qualificar de cabdal aquesta primera etapa a l'hora de presentar-nos davant qualsevol organisme internacional amb la finalitat de possibilitar aquesta obertura econòmica.

La segueix en el temps la signatura dels diversos acords entre el Principat d'Andorra i distints països per l'intercanvi d'informació en matèria fiscal, i el més important, la signatura el 30 de juny del 2011 a Brussel·les de l'Acord monetari, que culmina aquella primera sol·licitud formal del Principat d'Andorra de 15 de juliol del 2003 per negociar un acord.

Pel que fa al blanqueig de capitals, és un assumpte recurrent en el dret internacional, és objecte

d'estudi en el dret penal i està lligat a tot tipus de delinqüència econòmica. També se n'ocupa, i de manera especial, el dret administratiu i financer. Es troba íntimament lligat als paradisos fiscals, així com a l'intercanvi d'informació i a la cooperació entre els estats.

El blanqueig d'actius presenta relacions estretes amb l'economia política, perquè distorsiona el mercat en incidir en l'oferta i la demanda, condiciona la política monetària i provoca inestabilitat financera.

Les relacions amb el dret internacional són evidents, ja que la modificació de la legislació nacional en aquesta matèria avança a remolc dels convenis internacionals subscrits, i rep igualment les aportacions de regulació que fan els organismes internacionals, sense poder normatiu.

El problema principal que planteja el blanqueig de capitals no rau –com la immensa majoria creu– en el fet que el delinqüent es pugui aprofitar de les seves activitats il·lícites i pugui gaudir impunement dels grans beneficis que en treu, sinó que rau en la distorsió del sistema econòmic. Efectivament, les ingents rendes procedents del delictes i que reposen ocultes falsegen la realitat econòmica. Es distreu del mercat una enorme quantitat de diners en efectiu, que, atesa la seva magnitud, pot produir fenòmens deflacionistes. Posteriorment, quan aquestes quantitats veuen la llum a través del denominat blanqueig, un altre cop es produeixen enormes distorsions en el mercat i en la massa monetària.

Aquest fet, a més, comporta una competència deslleial que pot arribar a desincentivar l'activitat econòmica dels mateixos operadors legals, i de vegades, corrompre el sistema o desestabilitzar el mercat.

Altrament, les conseqüències macroeconòmiques del blanqueig de capitals tenen una influència directa en el dret financer i tributari. Això provoca que resulti difícil, d'una banda, per a les organitzacions polítiques dotades de poder tributari dissenyar polítiques econòmiques apropiades, a causa del falsejament que es produeix de les estadístiques macroeconòmiques pel blanqueig de capitals; d'altra banda, incideix en els sobtats tipus de canvis monetaris, repercuteix en la creació de *bombolles* en determinats sectors, com l'immobiliari, i finalment, provoca una minoració en la recaptació d'impostos, i consegüentment, una assignació ineficient de la despesa pública.

El fenomen del blanqueig de capitals presenta tres característiques essencials:

1. Mou enormes quantitats de diners, difícilment imaginables, però que els darrers estudis d'experts del Fons Monetari Internacional (FMI) situen en trilions de dòlars, entre el 2 i el 5% del PIB mundial, i per això es diu que els profits astronòmics dels guanys han servit per crear economies paral·leles i afeblir els sistemes legislatius i polítics. Aquests guanys es distribueixen entre una petita elit de rics, que exerceixen un poder econòmic i polític impressionant, fins al punt que alguns tenen unes fortunes superiors al deute nacional del seu país.
2. Utilitza tècniques cada cop més sofisticades que superen les activitats econòmiques tradicionals com el joc, l'extorsió, la prostitució, la falsificació i el tràfic d'armes, per vincular-se amb la criminalitat informàtica, el robatori de tecnologia, l'espionatge industrial i la pirateria de productes protegits pels drets d'autor, i
3. Supera els límits nacionals per arribar a dimensions internacionals, i disposa d'estructures organitzatives extremament complexes que s'assimilen a les de les societats multinacionals, amb l'objectiu d'optimitzar els profits i minimitzar els riscos. Algunes són les tríades xineses, els càrtels colombians, els *yakuza* japonesos o la màfia siciliana.

Finalment, quant a les conseqüències del blanqueig d'actius, inicialment cal destacar-ne tres de principals:

- pot malmetre la credibilitat dels sistemes i les institucions financeres d'un país;
- pot entorpir la formulació de polítiques econòmiques, i
- pot comprometre la integritat dels sistemes judicials i dels organismes de seguretat.

Igualment té altres conseqüències destacables, com ara:

- sobre la distribució de la renda, ja que les activitats il·legals redistribueixen la renda des dels grans estalviadors cap als petits, i de les inversions segures a les inversions arriscades i de baixa qualitat;

- macroeconòmiques, ja que les transaccions il·legals poden desincentivar les legals. De fet, s'ha constatat empíricament que, en el període 1983-1990, estudiant les relacions entre el producte interior brut (PIB) i el blanqueig d'actius en 18 països, s'observa que reduccions significatives de les taxes de creixement del PIB s'associaven a increments en el blanqueig de fons d'origen il·legal;

- debiliten les institucions financeres, perquè els poden arribar grans sumes de diners procedents del blanqueig de capitals, i posteriorment, sense previ avís ni indici de cap tipus, desapareixen mitjançant transferències, i això provoca problemes de liquiditat i pànic bancari.

Així doncs, amb aquesta sintètica introducció, ja ens podem fer ressò de la importància cabdal que el blanqueig de capitals té en la vida de cadascun de nosaltres.

La normativa aplicable al blanqueig prové essencialment de tres fonts:

1. Dels documents internacionals que se signen, bàsicament convencions i convenis, dels quals s'ha de destacar:

- el Conveni contra el tràfic il·lícit d'estupefaents i substàncies psicotròpiques del 20 de desembre del 1988 (Conveni de Viena);

- el Conveni del Consell d'Europa relatiu al blanqueig, seguiment, embarg i decomís dels productes del delictes, fet a Estrasburg el 8 de novembre del 1990;

- el Conveni de les Nacions Unides per la repressió del finançament del terrorisme, fet a Nova York el 9 de desembre del 1999;

- la Convenció de les Nacions Unides contra la delinqüència organitzada transnacional del 15 de novembre del 2000 (Conveni de Palerm).

Tots ells avancen en la legislació i reglamentació aplicable pels Estats un cop ratificat i signat.

2. D'origen comunitari, en forma de decisions marc i reglaments, però especialment a través de les directives, de les quals destacaria les dues darreres: la 3a Directiva 2005/60 del 26 d'octubre del 2005 relativa a la prevenció de l'ús del sistema financer amb fins de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme, i la 4a Directiva 2006/70 de l'1 d'agost del 2006 que complementa l'anterior.

3. De l'àmbit nacional, i per tant la legislació interna del país, en què cal destacar la Llei 28/2008 de l'11 de desembre de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme, així com el posterior reglament de la llei, de 13 de maig del 2009.

Aquesta legislació nacional conté una part molt significativa de la norma internacional, malgrat que a hores d'ara es troba en procés de modificació legislativa profunda per assimilar-nos encara més amb dita normativa, i sobretot, per recollir els darrers canvis normatius dictats pel GAFI.

En aquest sentit, el 25 de maig del 2011 el Consell General aprova la Llei 2/2011 de modificació parcial de la LCPI i també aprova el Conveni de Palerm, mentre que el Govern el 18 de maig del 2011 aprova el Decret de modificació parcial del Reglament de la llei.

Igualment, a proposta de la comissió permanent de Prevenció del Blanqueig, el Govern ha presentat al Consell General en data 28 de juny del 2012 una primera proposta de modificació legislativa que inclou aspectes de la LCPI per efectes de la 4a avaluació del Moneyval, del Greco quant a la corrupció, de les noves 40 recomanacions aprovades pel GAFI el 16 de febrer del 2012, i finalment per aplicació de la 3a Directiva producte de l'Acord monetari.

Per acabar, dita comissió permanent continua el seu treball a efectes de proposta d'una segona modificació legislativa, que inclourà aspectes més tècnics en el tractament del blanqueig de capitals, com ara, a títol d'exemple, incloure el contraban com a delictes subjacent, noves mesures d'acció de la Unitat d'Intel·ligència Financera, anàlisi de la figura de l'autoblanqueig, l'estudi de riscos país.

Tot això ens permetrà encarar adequadament l'informe de progrés que ha de presentar el Principat d'Andorra davant del Moneyval el mes de març del 2014.

Com diu el darrer president del GAFI, Giancarlo Del Bufalo "adoptar las recomendaciones revisadas demuestra el compromiso de los países en común de combatir el lavado de dinero, la financiación del terrorismo y la financiación de la proliferación de armas de destrucción masiva. Las recomendaciones revisadas incluyen los requisitos para mayores garantías en el sector financiero, el fortalecimiento de las herramientas de aplicación de la ley y mejorar la cooperación internacional".

Establerts d'entrada ambdós àmbits, es comença a entreveure la similitud de la matèria tractada i la necessitat de lligar entre l'una i l'altra.

Entrant més al detall, cal subratllar que tots els texts esmentats (convenis i acords) contenen en l'articulat referències explícites i obligacions per als estats signants en matèria de blanqueig de capitals.

És així que l'Acord monetari, que ha entrat en vigor el 1r d'abril del 2012, disposa d'entrada en el 4t considerant que: "El Principat d'Andorra disposa d'un sector bancari significatiu que opera en estreta relació amb el de la zona euro. Per tant, cal aplicar gradualment al Principat d'Andorra les disposicions legislatives pertinents de la UE en matèria bancària i financera, sobre la prevenció del blanqueig de capital, la prevenció del frau i de la falsificació de mitjans de pagament diferents del pagament en efectiu, i sobre l'obligació de notificació de dades estadístiques, per garantir al màxim la igualtat de tracte".

L'article 2.2 apartat a) de l'Acord estableix que: "per emetre monedes d'euros ... està supeditat a: l'adopció prèvia pel Principat d'Andorra del conjunt d'actes jurídics i normes de la UE relacionats a l'annex d'aquest Acord, per als quals s'ha fixat un termini de transposició de 12 o 18 mesos...." Dit Annex explica els actes jurídics que cal aplicar i preveu, en primer lloc, la normativa comunitària de prevenció del blanqueig. En concret, la transposició de la 3a Directiva 2005/60 modificada per altres de posteriors i complementada per la 4a Directiva 2006/70.

Tanmateix l'article 8.1 de l'Acord diu: "El Principat d'Andorra es compromet a adoptar totes les mesures apropiades mitjançant transposició directa o eventualment mitjançant l'adopció de mesures equivalents, per tal d'aplicar els actes jurídics i les normes de la Unió Europea relacionats a l'annex ...: c) la prevenció del blanqueig de capital, la prevenció del frau...".

En resum, el Principat d'Andorra ha de disposar internament de la legislació necessària per fer front a la prevenció i repressió del blanqueig de capitals, i així és, amb la legislació ja esmentada i degudament modificada, poder disposar d'un organisme (Unitat d'Intel·ligència Financera) competent en la matèria, autònom i independent i dotat dels mitjans necessaris, amb la recent aplicació d'una fiscalitat directa sobre les societats i les activitats econòmiques, i amb l'aprovació recent de la Llei 10/2012 d'inversió estrangera, que es refereix en l'exposició de motius, i cito: "Tanmateix, aquesta liberalització... Així, la Llei fa reserva expressa de determinades matèries que convé protegir, tant per evitar les inversions de països no cooperatius en matèria de blanqueig de diners..."

Però també s'ha de continuar progressant paral·lelament amb els canvis normatius que, contínuament, adopten els organismes internacionals i que es reflecteixen en els documents internacionals subscrits.

Per això crec que en aquests instants el Principat d'Andorra es troba immers en el moment més important de la seva història recent, ja que l'èxit del nostre devenir passa per complir els estàndards normatius internacionals, que hem de fer nostres i adaptar-los a l'ordre jurídic intern, la qual cosa comportarà reforçar la seguretat jurídica interna i exportar-la vers l'exterior. En cas contrari, ens juguem en general malmetre el risc reputacional del país, i en particular, el risc financer i de liquiditat.

En definitiva, després d'esvair els dubtes o interrogants que pesaven sobre nosaltres en aquesta matèria, i d'establir els vímets necessaris, cal *vendre* país sota el prisma del rigor i la transparència, de la serietat i la confiança de les nostres institucions, de la importància d'un sector financer professional i solvent, de disposar d'un teixit empresarial i socioeconòmic rellevant i de tenir, en conclusió, un país segur en el més ampli sentit de la paraula.

Carles Fiñana i Pifarré,
fiscal adjunt i cap de la Unitat d'Intel·ligència Financera

Afectació de l'obertura econòmica en el comerç andorrà

Josep ALBOQUERS i RIUS

Des del 1999 Perfumeria Júlia va tenir la possibilitat d'obrir-se a nous mercats. Per coherència, som fermes defensors de l'obertura econòmica i del lliure comerç internacional. Establiments al 2012: 50 a Espanya, 23 a Andorra. Quines decisions es van haver de prendre abans de començar la internacionalització? Assegurar que existeix un concepte de negoci d'èxit al país exportable. Cal optimitzar la productivitat i la creativitat. Màxima professionalització. Eficàcia en l'ús de recursos. De la visió local a la visió global. Es passa a competir amb multinacionals. Aquest mateix procés hauran d'afrontar les empreses andorranes quan entrin competidors internacionals.

Efectes positius de l'obertura econòmica en el 'retail' andorrà

Millora el *mix* comercial

- Dins els sectors existents: nous competidors.
- Entrada de nous conceptes actualment no existents.

El lliure comerç estimula la competència i és un incentiu per innovar.

Transferència de coneixement entre empreses.

Andorra es pot convertir en un país d'oci comercial on es pot trobar pràcticament de tot. Actualment tenim importants buits, especialment en el sector del luxe.

Efectes negatius de l'obertura econòmica en el 'retail' andorrà

L'augment de la demanda de locals comercials pot generar inflació en els preus dels lloguers. Això agreujarà l'estructura del compte de resultats de moltes empreses. Es pot perdre la diferenciació històrica del comerç andorrà, ja que les avingudes de Carlemany i Meritxell podrien passar a ser exactament iguals que les de les ciutats veïnes.

Entrada de Category Killers: gran amenaça, ja que Andorra és un país de volums més que de

marges... Category Killers europeus poden veure una oportunitat en el mercat andorrà.
Situació del mercat laboral: increment de rotació i augment dels costos laborals per augment de la demanda.

Entrada de marques per interès fiscal i no per fer negoci i fer créixer el país.

Increment de la competència en un moment molt complicat per a les empreses del país...

Tancament de portes.

Com afectarà en el comerç l'obertura econòmica?

Actualment hi ha empreses que haguessin volgut ser al país i no hi són per motius de legislació? Hi ha seguretat jurídica? N'hi ha prou amb una llei d'inversions?, o cal un marc legal que doni màxima seguretat als nous inversors estrangers?

Amb la crisi del turisme a Andorra i la situació econòmica als països veïns, és el millor moment per invertir en comerç a Andorra?

Les marques que realment han volgut venir, no són ja al país? (figura del prestanoms).

Potser amb la nova llei d'inversions estrangera no n'hi ha prou per incentivar la inversió al Principat.

Tasques del Govern andorrà en aquesta obertura econòmica

Ajudar els que necessitin adaptar-se:

- Polítiques de formació
- Potenciar l'R+D

Implantar un marc legal que porti garantia als inversors estrangers (seguretat jurídica).

Definir uns criteris d'acceptació que no resultin arbitraris amb vista a acceptar inversors.

Crear els arguments per consolidar la marca *Andorra* a l'exterior.

Crear una nova legislació que protegeixi els preus de venda.

(legislació antidúmping i legislació de les rebaixes).

Conclusions

És molt important l'obertura dels mercats andorrans ja que la inversió estrangera influirà decisivament en el creixement futur i augmentarà la productivitat i eficàcia dels comerços que sobrevisquin a la nova competència estrangera.

El proteccionisme no és la solució als problemes del comerç andorrà. Tot i així, és molt probable que poques empreses estrangeres del sector comerç decideixin implantar-se al país a curt termini, ja que qui ha volgut fer-ho ja ho ha fet fa temps amb altres figures al·legals.

Caldrà que el Govern d'Andorra estructuri plans d'ajuda per a la PIME andorrana perquè s'adapti al nou marc competitiu.

Tanmateix, urgeix una legislació antidúmping que asseguri que qui es vulgui implantar a Andorra sigui per competir de forma legítima i amb afany de construir i no destruir l'estructura de les empreses andorranes.

Josep Alboquers i Rius,

llicenciat en Ciències Empresarials per Esade
i director general del Grup Perfumeries Júlia

El sistema financer andorrà davant els reptes de la crisi de la Unió Europea i l'obertura econòmica andorrana

Jaume SABATER i ROVIRA

Molt bona tarda a tothom.

Abans d'iniciar la meva ponència m'agradaria agrair a la Societat Andorrana de Ciències la seva amabilitat per convidar-me a la 25a Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu i dir-los que sempre m'he sentit especialment identificat amb aquesta iniciativa que han desenvolupat amb tant èxit i durant tant temps.

A més a més, aquest és un moment molt especial en el terreny polític, social i financer perquè estem vivint uns moments plens d'incerteses, i sempre és un privilegi poder reflexionar en un àmbit tan estimulant com el d'aquesta Diada.

Perquè és evident que en aquests moments, en l'economia dels països europeus, conflueixen diferents aspectes, econòmics i socials amb unes dificultats i uns riscos desconeguts fins ara.

Ens trobem davant una crisi generalitzada a escala europea que ha posat en qüestió molts dels paradigmes que semblaven inamovibles a final del segle passat i principi de l'actual.

A més a més, alguns especialistes comencen a alertar en relació amb l'any vinent i vaticinen que no seria gens estrany que el 2013 aquesta crisi es desplaqués amb força a Alemanya, els Estats Units i alguns països emergents.

Andorra no s'ha mantingut aliena a aquesta problemàtica, i podríem desgranar ara diferents aspectes (principalment comerç, turisme i sector immobiliari) que de ben segur hauran estat assenyalats i debatuts durant el dia d'avui, però també hem de tenir en compte oportunitats clares en alguns sectors com passa sempre quan els sistemes s'estressen i transformen.

I un d'aquests sectors és sens dubte el financer, que, gràcies a una sèrie d'elements que comentarem més endavant, ha resistit millor que en molts països europeus i especialment millor que al nostre veí del sud.

Per això m'ha semblat molt interessant dedicar la meva ponència a reflexionar sobre les oportunitats que dona al sistema financer andorrà la doble circumstància que estem vivint: d'un costat, la seva confrontació amb un sistema financer europeu que pateix una clara pèrdua de fiabilitat, i de l'altre, aquest mateix sistema andorrà beneficiant-se, ara sí, d'un desplegament legislatiu que ha costat molts anys i algun intent frustrat perquè es desenvolupés.

M'estic referint als avenços legislatius, que qualificaria de molt estimables, en relació amb el marc impositiu i d'un altre costat, a l'obertura de l'economia andorrana a l'exterior. Durant molts anys Andorra havia gestionant d'una manera clarament diferent aquests dos temes.

En el passat, davant situacions extremes com l'entrada d'Espanya a la Unió Europea, la pressió internacional sobre els països de baixa fiscalitat, o l'enduriment de les normes financeres per evitar el blanqueig del diner, potenciades per la inseguretat produïda pel terrorisme, el nostre país va optar sistemàticament per intentar minorar els efectes d'aquestes situacions, sense efectuar grans canvis en el seu cos legislatiu.

És cert, i també s'ha de dir, que al llarg dels últims trenta anys Andorra ha fet un salt qualitatiu important en el conjunt de la seva legislació, però de forma recurrent sempre havien existit dos elements que s'escapaven d'aquesta posada al dia: els impostos i les inversions estrangeres.

Feia la sensació que en el que fa referència a aquestes dues qüestions s'havia actuat sempre amb un criteri molt definit: introduir pocs canvis en aquestes matèries amb l'objectiu de mantenir l'estatus anterior. Evidentment es feien gestos dirigits a l'exterior, sense afrontar la verda-dera problemàtica del país, amb l'únic objectiu d'enviar el missatge a la comunitat internacional que estàvem revisant els desequilibris del nostre sistema econòmic.

A més, i per empitjorar la situació, moltes mesures que es proposava implantar, a més de ser poc rellevants, solien ser *atípiques*. És a dir, poc comparables amb les legislacions del nostre entorn econòmic, i a més poc contrastades, cosa que les feia de difícil aplicació i resultat incert. Era una mica aquella voluntat de sempre de fer petits canvis perquè res no canviés i que durant anys havia resultat una actitud apreciada per la nostra societat.

No pretenc amb les meves paraules qüestionar els responsables que en cada moment van haver de prendre aquestes mesures. Entenc molts dels motius que van condicionar les seves decisions, tals com interessos econòmics contraposats, por de canvis incerts, dubtes de la viabilitat futura de certes mesures, i fins i tot raons electorals.

Però de sobte, el món que ja havia sofert un fort sotrac el 2001, va canviar de forma radical el 2008. I des d'aleshores les coses no han fet sinó empitjorar, almenys a la nostra àrea d'influència. La crisi actual abasta diferents sectors i evoluciona de manera diferent segons els països, però si existeix algun denominador comú és el de la crisi financera.

És veritat que als diferents països de la Unió Europea aquesta crisi s'ha produït per motius diferents i també que ha evolucionat en direccions també diferenciades, però el que també és cert és que cap país no se'n ha escapat.

Arribat a aquest punt m'agradaria insistir en el que considero el gran punt fort de l'actual reforma i que s'ha escapat, amb algunes ombres, del tradicional *modus legislandi*, si m'ho deixen dir així, del nostre país.

Crec sincerament que durant molts anys es va imposar un corrent de pensament que ha endarrerit la nostra evolució econòmica. Aquest corrent estava convençut que havien de dirigir els seus esforços a preservar els fets diferencials en lloc de gestionar la nostra diversitat per buscar oportunitats per situar-nos en el mercat.

Reconec que aquesta vegada Andorra ha gestionat la situació de forma diferent, sense deixar-se portar pels seus tics històrics i ha decidit deixar de costat alguns dels seus *fets diferencials* buscant una millor integració en el seu entorn.

No pretenc considerar bones totes les disposicions que s'han anat implantant els últims anys. Podem discrepar sobre l'oportunitat o la bondat de determinades normes fiscals o també d'alguns aspectes de la regulació de la inversió estrangera, però el que és cert és que s'ha traçat un camí creïble per obrir l'economia andorrana al món per competir en igualtat de condicions i intentar fer front a una situació realment complexa que el nostre retard legislatiu havia empitjorat.

Tinc el sentiment que ara estem avançant en el camí correcte. Caldrà continuar evolucionant tota aquesta normativa, ajustar-la i fer-la més eficient, però em sento satisfet perquè hem deixat de refugiar-nos en la diferenciació, que no vol dir oblidar-la, per començar a gestionar la normalitat.

I aquest pas coincideix en el temps amb un sistema financer andorrà sòlid que no pateix de la majoria dels grans mals que es troben presents als països del nostre entorn.

Seria fals afirmar que el sistema financer andorrà és immune als problemes que afecten, per exemple, Espanya, però el que sí que podem afirmar és que l'abast d'aquesta problemàtica és molt més reduït i això permet configurar un sistema molt més sòlid i fiable.

Avui, quan les preocupacions de molts empresaris espanyols són buscar destins segurs per als seus estalvis, la resposta andorrana ha de ser, des del marc legislatiu que s'està construint, continuar treballant per fer-lo més sòlid i coherent per oferir-nos com un destí segur per a les seves inversions.

I aquesta confiança ens ha de permetre prendre decisions cada dia més valentes que obrin la nostra economia, reforcin el sistema financer i donin oportunitat als empresaris andorrans de tots els sectors competitiu a ampliar els seus horitzons inversors. A tall d'exemple, que crec que defineix molt bé el que pretenc transmetre, voldria tornar a parlar d'Espanya, que vulguem o no és avui el nostre primer client.

A Espanya acaba d'aprovar-se una amnistia fiscal bastant interessant i favorable per als potencials beneficiaris. És evident que davant la confluència d'una crisi financera com la que s'està vivint a Espanya i la desconfiança que es manifesta respecte de la seva evolució política i la capacitat de sortir de la situació actual, Andorra pot obtenir importants beneficis d'aquesta amnistia fiscal.

I aquests beneficis rauen a oferir als que la realitzin, un cop regularitzada la seva situació fiscal, la possibilitat d'acollir-se a un entorn bancari més solvent que l'espanyol, que a més ofereix una alta professionalització gràcies a la tradició de diverses dècades en gestió de fortunes.

I fixin-se quina paradoxa: la *bèstia negra* del nostre sistema financer era fa deu anys una amnistia com la que ara ha aprovat Espanya, i encara que oficialment es parlava de la capacitat d'Andorra per suportar-la, els professionals del sector reconeixíem en privat les dificultats que podia representar per la solidesa del sistema. Ara, aquesta mateixa amnistia ofereix possibilitats de futur.

Dit l'anterior, és evident que tots estarem d'acord que a mitjà i llarg termini el punt de mira del sector financer andorrà, i també el de tota la nostra economia, ha d'anar molt més enllà d'Espanya, i així ho estan demostrant molts empresaris i la majoria d'entitats financeres del país.

Però hem de ser prudents i hem d'apuntalar i millorar el camí que s'està recorrent. És imprescindible que aprenguem dels errors passats per construir una realitat econòmica i legislativa més sòlida i creïble.

No podem tornar a caure en l'error de no enfrontar-nos als nostres problemes i confondre el desig amb la realitat. Cal continuar analitzant la situació amb fredor i legislant amb realisme.

És cert que moltes mesures poden oferir molts dubtes, però en aquests moments és evident que l'immobilisme o deixar passar el temps ja no son cap solució.

També és veritat, i cal que s'hi reflexioni seriosament, que estem obligats a tenir en compte altres aspectes:

- Hem de fugir de la visió a curt termini que històricament ens ha fet febles. I compte amb els involucionistes actuals perquè avui el seu missatge ha canviat. Ara ja ningú no s'atreveix a qüestionar que l'obertura és necessària, però els antics detractors estan buscant arguments, basats en la prudència i la millora, que l'única cosa que pretenen és parilitzar-la. Hem de ser conscients que cal estar molt preparats per sortir fora d'Andorra, però també hem d'estar convençuts que una bona part del nostre empresariat té ja experiència perquè fa anys, i amb èxit, que amplia els seus horitzons.

- Hem d'entendre que no podem sortir a fer el mateix que fèiem a casa. El nivell d'exigència és molt alt i cal preparar-se bé i arribar per tenir èxit.

- I fent referència més concreta al sector financer m'agradaria deixar sobre la taula la importància d'orientar-lo a una competència internacional que no vulgui explotar particularitats fiscals que tenen poc futur.

El segle XXI és el segle de la supervisió i el control, i encara que nosaltres som un país petit, si volem donar confiança al nostre entorn en un camp tan sensible com el financer ens hem d'obligar en un doble sentit: legislar en tot allò que sigui necessari per accedir als mercats internacionals i ser reconeguts com a contrapart fiable, amb una supervisió i control dotats dels mitjans necessaris per facilitar que aquestes normes es compleixin adequadament.

I tot això sense oblidar que la pressió internacional sobre el nostre sistema s'incrementarà dia a dia.

Per anar finalitzant aquesta exposició m'agradaria destacar-ne alguns titulars i acabar fent un prec:

- El sector financer andorrà ha sacrificat durant molts anys la cultura del guany fàcil per fer que el sector fos sòlid i de confiança.

- Històricament s'ha legislat amb rigor sobre el sistema financer, si bé és veritat que no sempre ens hem dotat de les eines i recursos necessaris per fer-lo absolutament creïble.

- Avui estem legislant amb criteri, i amb models homogenis amb el nostre entorn, sobre impostos i obertura econòmica, dos temes bàsics de la nostra economia que no sempre havien estat tractats amb la valentia que calia.

- Tenim un empresariat emprenedor que ha entès molt bé el que deia Tagore sobre plorar quan no es veia el sol, perquè això no deixava veure les estrelles, i ja fa temps que competeix en diferents mercats amb èxit.

I quant al prec que els havia anunciat, es tracta de buscar la complicitat de tothom, sector i legisladors, per aprofitar el moment en què ens trobem.

Deia abans que el nostre sistema financer és sòlid i apreciat, mentre que en el nostre entorn la percepció que té la societat de la banca és molt negativa.

Hem demostrat durant molts anys que el nivell del sistema financer andorrà tenia poca cosa per envejar al suís, que moltes vegades hem posat com a referència.

Estem en un bon moment i ens hauríem de sentir forts: ara és l'hora, com també ha entès el sistema financer suís, d'orientar la nostra activitat lluny de pràctiques o característiques fiscalment opaques perquè tenim mitjans i capacitat per competir en aquest mercat, sense que ens hagi de fer cap por quedar més o menys descavalcats de la banca *off shore*.

És veritat que queda molt per fer i que les incerteses són moltes, però el camí sembla traçat i les oportunitats són davant nostre.

Segur que ara que no ens angoixen els fets diferencials ens adonarem que tenim un món d'oportunitats.

Bona tarda un altre cop i moltes gràcies a tots per la seva atenció.

Jaume Sabater i Rovira,
químic i empresari OCPS-Universal Gestió

Model de país i obertura econòmica

Maria REIG i MOLES

Us recomano el llibre *La mida d'un país*, de Mario Alesina i Eduardo Espolaore: la mida d'un país no es mesura per la seva dimensió física, sinó per la seva capacitat competitiva. La prosperitat econòmica d'un país té relació amb el grau d'obertura econòmica amb la resta del món. La mida política no afecta la vida del mercat.

Tothom estem d'acord que Andorra necessita renovar el model econòmic. El tancament com a model per protegir els interessos econòmics d'Andorra representa un ofegament.

La protecció no ha estimulat la renovació de models en el pla polític, públic i privat. I dic polític també perquè tampoc no s'ha estimulat la integració de nous conceptes com la transparència, l'obligació de mesurar el canvis o d'integrar més la ciutadania en la presa de decisions.

La llei d'obertura econòmica anirà bé perquè ens farà assumir una crisi interna profunda i farà que la gent tingui la necessitat de competir amb el món i deixem de competir amb la comarca. Andorra té la gran oportunitat, si ho sap fer, de ser, i esdevenir interessant per a la resta del món. L'obertura econòmica no és una solució. La solució és definir el model de país que volem en l'àmbit econòmic, polític i social. L'obertura és sols una eina per permetre consolidar el model desitjat. Andorra, els anys 40, tenia molt ben definit el model de país. És molt important que hi hagi un lideratge col·lectiu per definir el model de societat que volem, i si no fem això serà un caos. L'obertura econòmica ens portarà unes tensions internes i unes crisis de salaris bastant greus.

Què ens ha fallat a Andorra?

A Andorra hi ha massa proximitat i el model de gestió és nefast (dèficits recurrents de les administracions, endeutament públic, deteriorament dels resultats de la CASS, falta d'informació pública i privada, etc.). Tenim l'oportunitat de fer una anàlisi del que no funciona i dotar-nos d'un nou model de gestió. Abans no hi havia tantes diferències entre andorrans. L'Andorra que penso hauria de ser una combinació de tradició i innovació: valors ancestrals i valors de progrés. Esperit de convivència, solidaritat, no tantes desigualtats, més proximitat política real, no només el dia de les eleccions, sinó una manera de governar més pròxima i més participativa, més transparència, una avaluació com Déu mana perquè ara mateix no sabem si tenim uns bons serveis públics perquè no estan avaluats segons estàndards internacionals.

També Andorra té l'oportunitat de crear models propis si incorpora singularitats que ens facin mereixedors de ser envejats per la resta del món; i no sóc ambiciosa, jo hi crec en aquestes coses. Per exemple, podem bastir un model d'educació propi, l'educatiu finlandès com a referència però si hi afegim singularitats podem fer que el nostre model sigui especial. Per exemple, el nostre model educatiu podria inspirar-se en els valors de l'esport: *fair play*, cultura de l'esforç, treball en equip, esperit competitiu i emprenedor, etc. No és tan difícil ser diferent, i un país tan petit com el nostre només se'n sortirà si sap diferenciar-se adequadament.

Avui la societat andorrana ja comença a tenir els símptomes de les societats polítiques espanyoles i franceses. No és moment de bipolaritzar, és un moment de consensuar. Cal menys *campi qui pugui* i més col·laboració. Col·laborar per competir es tradueix en millorar la unió empresarial, més unió política i més unió publicoprivada.

Quan es parla de col·laboració pública-privada, tothom es pensa que l'Estat dóna una concessió i qui posa els diners és el sector privat. Avui cal anar més lluny i cal coplanificar, codecidir, cogestionar, coavaluar i ser acreditats per sistemes d'avaluació que ens donin credibilitat davant del món. Quines són les singularitats per les quals Andorra hauria d'apostar per crear aquest nou model?

- Singularitats històriques i nous valors de progrés.
- Prevenció de riscos.
- Apostar per la seguretat en tots els àmbits, processos i etapes de la vida.
- Agilitat i flexibilitat administrativa.
- Apostar per l'avaluació per assegurar la transparència i eficiència del model.
- La lluita contra el frau i el malbaratament dels recursos públics.
- Compromís ambiental i compromís social.

L'Andorra del futur ha de ser una Andorra que s'anticipi, no ha de anar a remolc. Andorra pot ser un laboratori d'idees i un observatori de tendències perquè som una societat complexa, consumista, que tenim de tot, problemes petits i grans. Andorra ha d'apostar per la qualitat: la quantitat ens dilueix, ens empobreix; la qualitat ens enforteix.

Andorra ha d'apostar per la qualitat. Analitzar bé els projectes per evitar una economia empobridora i afavorir les inversions intel·ligents, apostant per projectes que aportin coneixement, innovació i qualitat.

Andorra ha de millorar el model de gestió. Andorra no és àgil ni segura. La burocratització actual compromet les inversions dels estrangers i també les nostres; el cost de capital que té la lentitud de les administracions públiques és enorme i impacta moltíssim en el pla de negoci.

Andorra ha de tenir més seguretat jurídica. L'avaluació com a mitjà que li permeti conèixer i mesurar el progrés de les polítiques i la transparència com a mitjà indispensable per enfortir el nostre model democràtic.

Andorra es transformarà si cadascun de nosaltres empenem un canvi d'actitud. Crec molt en Andorra, però en els andorrans em costa molt: som massa tancats, ens sobra individualisme i arrogància, i ens falta lideratge col·lectiu, voluntat de canvi personal i compromís en la transformació del nostre entorn.

Maria Reig i Moles,
empresària, presidenta de Reig Capital Group i exconsellera general

L'obertura econòmica al sector farmacèutic

Carla GUERRERO i RUIZ

Bon dia.

Primerament m'agradaria fer extensible el profund agraïment de tot el col·lectiu farmacèutic per l'oportunitat de participar en la vint-i-cinquena Diada andorrana organitzada per la Societat Andorrana de Ciències. És per mi un orgull poder representar l'opinió del nostre sector envers la nova obertura econòmica.

Centrant-nos en la temàtica de la jornada d'avui cal dir que ens trobem en uns temps difícils que requereixen canvis dràstics.

Si bé és cert que la realitat que envolta Andorra l'obliga a adaptar-se als nous temps, és imprescindible que l'entrada de capital estranger no devaluï ni dificulti la supervivència d'aquells que, de moment, hem aconseguit subsistir.

El sector farmacèutic, tot i ser considerat per les lleis vigents com un comerç, té com a objectiu primordial proporcionar a la població un tractament diari i vital que no pot ser vist des d'una perspectiva únicament comercial.

Cal remarcar que tant Espanya com França tenen una regulació molt clara i precisa que no permet una obertura indiscriminada d'oficines de farmàcia. Ens provoca una gran intranquil·litat que Andorra, en aquests moments, està proporcionant als farmacèutics dels països veïns unes condicions excepcionals que en cap cas no són recíproques.

És evident que els estats veïns han considerat plenament oportú protegir l'estructura del seu sistema sanitari i confiem que el Govern d'Andorra actuarà en conseqüència per tal d'assegurar la prevalença de la salut.

Tanmateix cal dir que en aquests moments el Govern està estudiant una llei del medicament que inclourà una regulació del nostre sector i de la qual estem en espera de qualsevol notícia i, al mateix temps, ansiosos per participar-hi activament, ja que trobem que aquesta regulació pot ser molt beneficiosa per a tot el país.

Entenem que el pas que ha fet el Govern és necessari i és per aquest motiu que volem deixar clar el nostre suport a la realització de qualsevol normativa que asseguri a la població andorrana que

la medicació necessària arribi sense problemes i alhora premii la diferenciació característica del nostre país.

Tal com la llei estableix, l'obertura econòmica ve condicionada per la discrecionalitat del Govern, que estudiarà la viabilitat de cada projecte de manera individual segons les necessitats del moment, i en la qual tenim plena confiança.

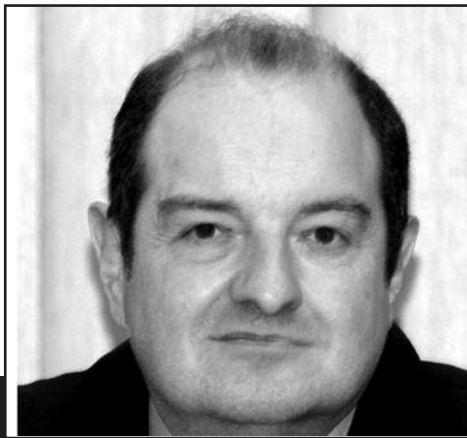
Els grans canvis mai no són senzills i sovint causen rebuig, però la situació actual ha deixat palès que no podem seguir pel mateix camí que ens ha portat fins aquí.

De nou, molt agraïts per aquesta oportunitat. Desitjo que acabin de disfrutar d'aquesta magnífica jornada.

Carla Guerrero i Ruiz,
farmacèutica i presidenta del Col·legi de Farmacèutics d'Andorra

La Universitat com a suport a l'obertura econòmica

Daniel BASTIDA i OBIOLS

L'educació és un adorn en temps de bonança, però és imprescindible en temps de crisi (Aristòtil)

L'educació és un dels factors més importants per promoure el desenvolupament de la societat del coneixement.

El capital humà és un concepte ampli que engloba molts dels aspectes relacionats amb l'anomenat *desenvolupament humà*, un terme introduït per Amartya Sen i que va ser adoptat per les Nacions Unides com a definició de les possibilitats dels éssers humans de gaudir del benestar. Aquest ampli concepte es concreta, en la realitat, en un aspecte fonamental: l'educació. Així, es reconeix que les persones formades (i amb bona salut) tenen unes oportunitats potencials més grans d'assolir un millor nivell de benestar.

En aquest sentit, Andorra podria acollir propostes d'ensenyament superior singulars, innovadores i de prestigi internacional, en col·laboració amb institucions amb models de qualitat reconeguts. Els objectius més importants serien donar a l'ensenyament superior a Andorra un reconeixement internacional, associant el nostre país al coneixement, amb la possibilitat d'exportar formacions i coneixement des d'Andorra a altres països.

L'ensenyament superior és un element clau per incrementar la competitivitat d'un país. Augmentant el nombre de persones que tenen formació superior s'afavoreix l'ocupabilitat (amb més formació hi ha menys atur) i, alhora, s'incrementa la productivitat.

L'educació s'ha de considerar com una inversió. La Comissió Europea ha patrocinat la realització d'un estudi sobre el finançament públic i els retorns privats de l'educació. Aquest estudi analitza els rendiments de l'educació des d'un punt de vista exclusivament econòmic. La conclusió de l'informe és que les inversions en educació són molt rendibles i que aquesta rendibilitat ho és en tres àmbits: individual, social i públic. És a dir, una de les millors inversions que pot fer una persona és en la seva pròpia formació; i també és cert per a les empreses i per al sector públic.

L'ensenyament superior i la recerca poden constituir agents de transformació i de dinamització de nous sectors econòmics i socials del país, esdevenint referència internacional en algunes àrees, promovent l'esperit emprenedor i treballant en equip, aprofitant les millors potencialitats dels sectors públic i privat. En definitiva, l'ensenyament superior i la recerca poden esdevenir un nou sector econòmic del país.

L'objectiu de l'ensenyament superior en aquest moment a Andorra passa per augmentar encara més la qualitat i la flexibilitat dels estudis superiors per tal de formar millors professionals tenint en compte els reptes de la competitivitat global. I passa, també, per augmentar la recerca i per convertir-la en innovació i motor del progrés del país. La societat andorrana requereix que les empreses i institucions disposin de bons professionals, persones amb la formació adient. Una formació que, a més de les competència laborals, combini rigor, capacitat d'anàlisi i adaptabilitat a un món canviant.

L'educació és un instrument essencial per al progrés econòmic. Alhora, un dels aspectes claus que pot contribuir a posar les bases per a un creixement futur consisteix a promoure l'esperit emprenedor, la innovació i la creativitat.

Daniel Bastida i Obiols,
rector de la Universitat d'Andorra

L'energia i l'obertura

Albert MOLES i BETRIU

En el marc de la 25a Diada d'Andorra de la Universitat Catalana d'Estiu, sobre l'obertura econòmica d'Andorra, voldria en aquestes línies reflexionar sobre el paper que té i ha de tenir l'energia per al bon desenvolupament del país i per impulsar aquesta obertura i diversificació de l'economia del país. L'obertura econòmica no és un fi en si mateix sinó un mitjà perquè Andorra assoleixi el desenvolupament econòmic sostingut. El desplegament del marc legal i reglamentari que el Govern i el parlament estan duent a terme s'està ajudant d'iniciatives per internacionalitzar l'economia del país, d'iniciatives per donar suport a l'empresariat local per fer front als canvis i per iniciatives per impulsar la diversificació econòmica. Per incrementar el valor d'un país cal reflexionar sobre quins són els seus avantatges competitiu i actors que intervenen en el sistema.

Una nació competitiva és una nació que crea un nivell de vida elevat per a tots els seus conciutadans i en continu ascens. Cal per això ser una nació productiva amb capital, treball i qualitat dels productes.

Les claus per assolir la competitivitat són:

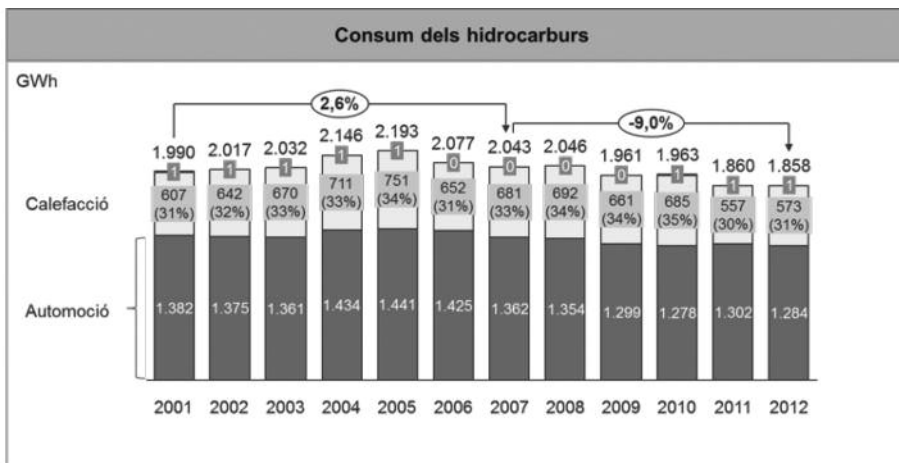
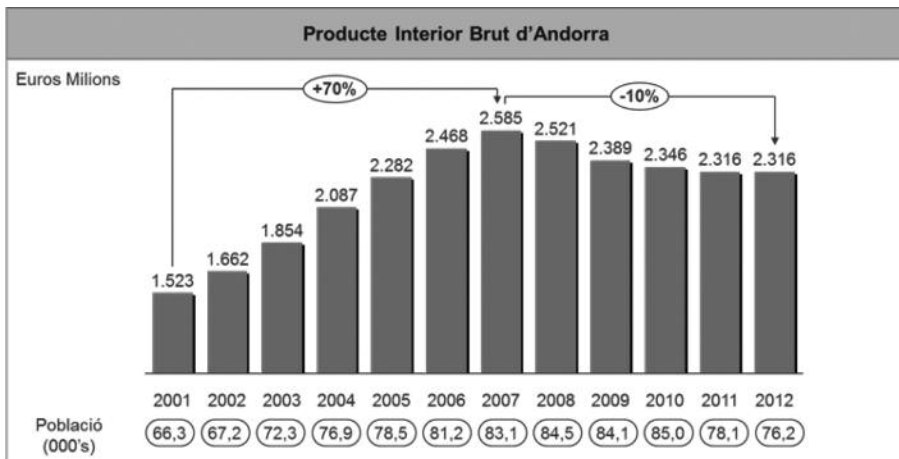
- incrementar la productivitat,
- fomentar el comerç internacional,
- optimitzar el rol dels actors del seu sistema de valor,
- donar suport a la innovació i la millora.

L'energia esdevé en aquest punt un sector clau per assolir aquests reptes. L'energia se situa al principi de la cadena de valor d'un país i en depèn en part la competitivitat d'aquest. Els costos, la qualitat i la garantia de servei a mitjà termini són elements determinants per al bon desenvolupament de l'economia. En particular, l'energia elèctrica cada dia juga un rol més important en el desenvolupament de l'economia.

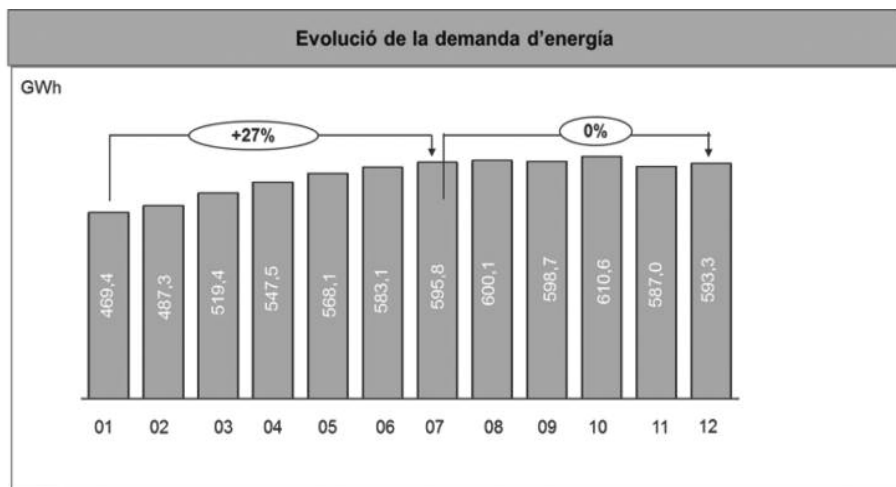
Andorra té uns recursos limitats en el pla energètic i necessita importar una quantitat molt important d'energia per cobrir la seva demanda. Actualment s'importa el 96% de la demanda d'energia, inclosos electricitat i carburants de locomoció i calefacció.

Quant als carburants per a locomoció, Andorra importa la totalitat de les seves necessitats, i

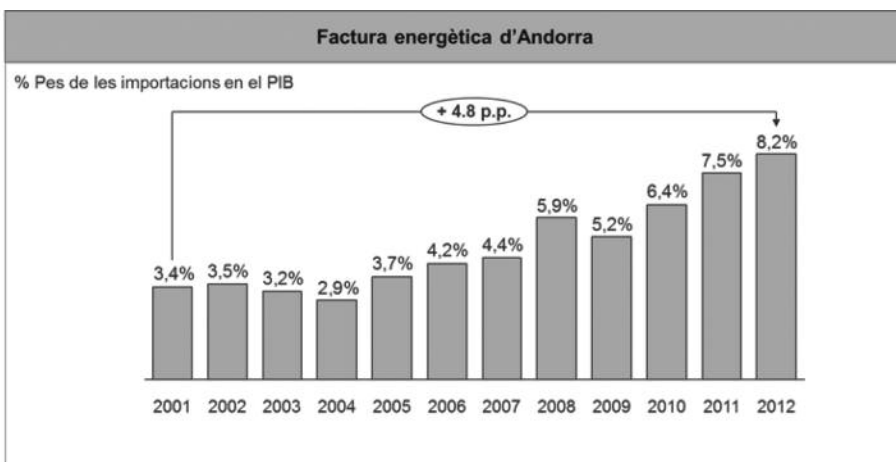
el diferencial de preus amb els països veïns ve de l'aplicació de taxes i impostos menors. El gasoil de calefacció també s'importa totalment, i en aquest cas el preu és similar al d'altres països, ja que les taxes són molt més reduïdes.

El cas de l'electricitat és diferent. Andorra sí que disposa de producció pròpia, amb la central hidroelèctrica de FEDA (15% de la demanda) i el Centre de Tractament de Residus (3% de la demanda). La resta de l'electricitat es compra als països veïns, Espanya i França, per parts iguals.

Font: FEDA

Font: Departament d'Estadística d'Andorra i FEDA

L'electricitat no és un bé qualsevol, és un bé de primera necessitat, actualment és imprescindible per a les llars i empreses del país i a més difícilment substituïble per una altra energia. És un bé que no es pot emmagatzemar en quantitats significatives i és per aquests motius que a molts països es considera un servei públic. A més a més, a Andorra es disposa d'un preu molt competitiu, (la meitat d'Espanya i el 20% per sota de França), i d'una qualitat de servei molt bona, amb un temps de tall per client inferior a 10 minuts l'any de mitjana.

El sector de l'energia requereix també inversions importants amb uns temps de retorn elevats i que sols les poden afrontar inversors industrials que coneguin molt bé els riscos d'operació i els riscos de les comoditats. La política energètica d'un país ha de tenir en compte tots aquets fets i les solucions que es proposin han de representar un equilibri entre polítiques econòmiques, industrials, mediambientals, seguretat energètica i balança de pagaments del país.

Andorra ha sabut jugar l'avantatge de ser un país petit amb una estructura poc pesada per tenir una legislació senzilla i adaptada a les seves necessitats.

Aquesta situació s'ha de reexaminar en els propers anys tenint en compte diversos factors:

- L'encariment de l'energia dels darrers anys.
- La possible aproximació d'Andorra a Europa.
- La voluntat de mantenir la competitivitat.
- L'oportunitat de desenvolupar el sector energètic del país.
- L'increment relatiu de la demanda d'electricitat comparada amb altres energies i comparada amb el PIB.
- L'oportunitat d'invertir en eficiència i estalvi.

Aquets fets han d'induir Andorra a adoptar un model energètic referent i a esdevenir excel·lent en la utilització d'un recurs escàs i de primera necessitat.

Les prioritats del camp de l'energia, en el marc del desenvolupament econòmic d'Andorra i de la consegüent obertura, es poden doncs formular de la següent manera: cal mantenir i desenvolupar la competitivitat dels costos i de la qualitat de l'energia elèctrica i sobretot mantenir la disponibilitat a mitjà termini. Una de les primeres preguntes que es fan els inversors en establir-se a Andorra és referent al cost, a la disponibilitat i a la qualitat de l'energia sobretot a mitjà termini. Andorra ha de ser capaç de donar una resposta clara a aquestes preguntes per consolidar la diversificació econòmica.

No s'ha de perdre de vista les oportunitats de desenvolupar l'eficiència energètica i la producció local i de prioritzar les inversions en matèria d'energia que puguin afavorir l'estabilitat futura dels preus i la diversificació de les fonts d'energia. En aquest sentit s'ha d'apostar per xarxes de calor urbanes, cogeneració i energies renovables.

Andorra pot esdevenir en aquests camps exportadora de serveis i de productes si les empreses del país saben aprofitar les oportunitats de desenvolupar models de negoci amb potencial de creixement.

Per fi, també cal tenir en compte la possibilitat de desenvolupar a Andorra solucions en matèria d'energia que impliquin altres sectors com ara el comerç, el turisme, la tecnologia, que poden marcar la diferència respecte d'altres països.

Albert Moles i Betriu,
enginyer i director general de FEDA

L'obertura econòmica: una oportunitat per a la diversificació

Marc PANTEBRE i PALMITJAVILA

L'atracció de la inversió estrangera ha esdevingut una eina estratègica de la política per fomentar el creixement econòmic impulsada pels estats, que busquen la captació d'aquests recursos per atreure l'emprenedoria, el talent, la innovació i el coneixement.

Un dels principals efectes d'aquesta inversió estrangera és la diversificació de l'economia, amb la creació de nous sectors econòmics, i l'augment de la competitivitat dels sectors ja existents. Altres efectes són la difusió de bones pràctiques en matèria de gestió d'empreses, la transferència de tecnologia, la implantació de programes de formació i l'increment dels ingressos fiscals dels països receptors.

Així mateix, un dels incentius més utilitzats per part dels governs ha estat obrir els seus mercats als inversors estrangers, amb l'objectiu de reduir el proteccionisme que, tradicionalment, molts estats havien atorgat a determinats sectors econòmics nacionals.

El Principat d'Andorra tampoc no ha estat aliè a aquesta tendència proteccionista. Per això, la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres va iniciar tímidament una etapa d'obertura, en liberalitzar les inversions al 100% de capital estranger per a algunes activitats. S'ha constatat, quatre anys més tard, que les mesures que impulsava no eren suficients per assolir els objectius previstos i s'ha confirmat la necessitat d'efectuar reformes estructurals i, en particular, de modificar el marc legislatiu en matèria d'inversions estrangeres. En aquest sentit, la nova llei 10/2012 d'inversió estrangera deroga l'anterior i liberalitza les inversions estrangeres a tots els sectors de l'economia; obre una reforma important pel que fa a l'obtenció dels drets econòmics, amb l'objectiu de cercar un espai més ampli per al progrés i la competitivitat.

Així, la llei d'inversió estrangera i la normativa que la desenvolupa esdevenen la pedra angular de tota l'obertura econòmica i un veritable pas de gegant per al nostre país: les societats mercantils andorranes s'obren al 100% de la inversió estrangera en tots els sectors d'activitat, els residents estrangers tenen drets econòmics des del primer dia de residència (i no a partir de 10 anys E-F-P, o 20 anys, per a la resta, com fins ara), i els professionals liberals estrangers poden exercir la seva professió a Andorra sempre que hi hagi reciprocitat per als professionals liberals andorrans. A més, pel que fa a les inversions en immobles, s'eliminen les restriccions establertes en dos pisos per persona

física estrangera i se suprimeix la vinculació necessària a l'activitat empresarial per a les societats andorranes amb majoria de capital estranger.

No obstant tot l'esmentat, aquesta liberalització de les inversions no es fa sense tenir en compte una sèrie de salvaguardes per preservar els interessos que l'Estat considera estratègics. La llei fa reserva expressa de determinades matèries que convé protegir, tant per evitar les inversions de països considerats no cooperatius en matèria de blanqueig de diners com per possibilitar que el Govern denegui, de forma motivada, l'autorització d'inversions amb unes condicions de realització que perjudiquin l'exercici del poder públic, de la sobirania i de la seguretat nacional; de l'ordre públic, del medi ambient o de la salut pública. Conseqüentment, s'estableixen una sèrie de factors objectius per valorar aquestes inversions, com ara el model ocupacional i formatiu, el seu valor, el pla d'expansió o el nivell de compromís amb el Principat, entre d'altres.

En definitiva, l'obertura econòmica és una oportunitat única per a la diversificació econòmica del país. Una oportunitat, tant per als andorrans com per a totes aquelles empreses i professionals estrangers que vulguin expandir la seva activitat a casa nostra, i el camí que té més garanties d'èxit per assegurar una nova fase de creixement i prosperitat a l'economia i a la societat andorranes.

La liberalització de les inversions estrangeres, juntament amb la signatura de convenis de doble imposició, després de la recent aplicació d'una fiscalitat directa sobre les societats i les activitats econòmiques, ha de posicionar l'economia andorrana en situació de competir en igualtat de condicions amb les economies veïnes, i alhora ha de fer que el nostre país esdevingui una destinació atractiva per a nous sectors i empreses. L'atracció de noves activitats econòmiques ens ha de facilitar la dinamització del teixit empresarial andorrà, generar llocs de treball i l'entrada de recursos financers significatius de forma estable i recurrent.

Des de la Cambra tenim clar que l'obertura econòmica és un dels pilars fonamentals de la nova Andorra.

Hem canviat la nostra mentalitat i estem passant de ser una economia tradicionalment tancada i poc receptiva a iniciar el major canvi de les últimes dècades, amb l'obertura de l'economia en tots els sectors.

Crec que hem entès que, en aquest món global, Andorra necessita trobar el seu lloc i posicionar-se. Per això, fa temps que estem fent esforços per completar un marc jurídic, mercantil i fiscal que compleixi cinc requisits bàsics: la simplificació, l'agilització, la seguretat jurídica, la transparència i l'homologació internacional.

De la mateixa manera, i en paral·lel, hem intentat preservar aquells petits avantatges competitius que ens poden fer diferents i més atractius, cercant que la necessària aplicació pràctica de tota aquesta normativa preservi una pressió fiscal baixa i sigui una eina de dinamització real de la nostra economia.

Cap de les reformes que ja s'han dut a terme, com les que puguem posar en marxa en el futur, introduiran, per elles mateixes, un gir copernicà en la nostra capacitat d'atracció d'inversions estrangeres. Aquestes reformes de fons han d'anar acompanyades d'iniciatives de tall més *porterà* com el projecte Actua endegat pel Govern i dirigit a crear clústers sectorials que generin noves rendes de situació –sanitat, *wellness*, TIC, educació, medi ambient, entre d'altres-, i una promoció a l'exterior ben direccionada, cabdals per posicionar el nostre país en el mapa dels inversors internacionals.

En aquest sentit, pensem que són primordials, entre altres, les actuacions següents:

- Com he dit anteriorment, vetllar pel manteniment d'un marc jurídic, mercantil i fiscal que

compleixi els cinc requisits bàsics de simplificació, agilització, seguretat jurídica, transparència i homologació internacional.

En aquest context serà necessari dissenyar nous marcs regulatoris per facilitar la implantació de noves activitats en diferents sectors com el tecnològic, ciències de la vida, mèdic, de capital-risc, etc., amb la perspectiva de millorar la competitivitat del país.

La creació i el desenvolupament d'un clúster requereix la implementació d'un marc legal i administratiu amb la finalitat de promoure el sector d'activitat concret i donar suport a les seves iniciatives.

- Vetllar per l'existència d'un conjunt de mesures fiscals que portin a l'aparició d'avantatges competitius a escala internacional, amb vista a elaborar l'atractivitat d'Andorra tant per a empresaris individuals com per a societats.

En aquest context, serà necessari vetllar per un estricte seguiment de l'actualitat fiscal internacional (jurisprudència, canvis en d'estratègies polítiques dels estats...) i un seguiment eficaç dels acords fiscals internacionals.

- Crear avantatges i bastir tot un entorn en temes relacionats amb les infraestructures, l'educació, les energies, la qualitat de vida, etc., necessaris per atreure l'establiment de seus socials de grans grups i investigadors d'alt nivell internacional. Una bona estratègia en aquest sentit portarà beneficis sobre altres sectors econòmics (comerç, immobiliari, serveis personals...) i sobre els ingressos fiscals de l'Estat.

- Promoció del país i comunicació: el Govern, amb el suport de la Cambra, les organitzacions empresarials, les empreses i els professionals, s'ha de dotar d'una estratègia de comunicació global de país que elimini certs clixés i presenti l'obertura econòmica amb una imatge sòlida i atractiva d'Andorra, que posi en valor totes les facetes del país de manera coherent. La profunditat i complexitat dels reptes que tenim davant exigeix una major complicitat, sintonia i cooperació entre tots els operadors públics i privats.

L'Agència per al Desenvolupament i la Inversió (ADI) o qualsevol altre organisme governamental haurà d'assumir un rol nacional important de promoció i comunicació a l'exterior.

En aquest sentit, també caldrà reforçar de manera òptima el rol de les ambaixades d'Andorra a l'exterior, amb vista a intensificar la promoció dels interessos econòmics d'Andorra.

- L'ADI haurà d'assumir, també, un rol més gran en la facilitació de tots els processos a l'inversor internacional, des dels estrictament jurídics i mercantils fins als de caràcter logístic i de contractació, així com del suport a l'expansió internacional de les empreses andorranes.

- Hem d'invertir en coneixement i no avançar a les palpentes: el país s'ha de dotar d'instruments de suport per valorar les causes que impulsen o alenteixen la inversió, mitjançant l'establiment d'una sèrie d'indicadors qualitius i quantitius que mesurin de manera continuada la competitivitat, amb l'objectiu de donar suport a la presa de decisions estratègiques i d'informar els possibles inversors sobre la competitivitat de la nostra economia. S'hauran d'elaborar indicadors a curt termini per reaccionar amb rapidesa als canvis en l'evolució econòmica cíclica internacional, mentre s'estudien indicadors més centrats en elements estructurals de llarg termini. Els resultats s'hauran de comparar amb els índexs internacionals de referència que mesuren aspectes relacionats amb la competitivitat i/o l'atractivu de les diferents economies mundials –*Doing Business, global competitiveness index-World Economic Forum...*– tenint en compte que la competència per atreure inversions estrangeres augmenta cada any, tant en intensitat com en nombre de països competidors.

- Modernitzar, agilitzar i flexibilitzar el Servei d'Ocupació: la qualitat de la mà d'obra constitueix la

primera riquesa d'un país. Tanmateix, el Principat no disposa de mà d'obra qualificada suficient i, per tant caldrà agilitzar la tramitació dels permisos d'immigració si volem diversificar l'economia i atreure empreses en sectors d'activitat capdavanters. Al mateix temps, els sistemes d'educació, de formació i d'ensenyament superior hauran d'adaptar-se constantment a les noves tendències socioeconòmiques i tecnològiques, per augmentar l'eficiència i els retorns en termes de qualitat i disponibilitat de capital humà.

-Tribunals d'arbitratge: molts operadors internacionals desitgen sotmetre els seus litigis a sistemes arbitralis o de justícia privada, d'una banda perquè el sistema arbitral és un mitjà més ràpid i eficient que la justícia ordinària per resoldre els conflictes i, de l'altra, perquè permet dirimir les controvèrsies sense que això afecti l'activitat comercial de cadascuna de les parts. Finalment, molts grups internacionals prefereixen sotmetre's a un òrgan neutral i no vinculat als òrgans judicials del país. Per tot això, cal que el nostre país desenvolupi una legislació que permeti la creació de tribunals arbitralis que dirimeixin controvèrsies internacionals, i que, a l'ensem, siguin un mitjà efectiu per descongestionar la nostra justícia ordinària.

D'acord amb la funció de promoció de l'activitat econòmica de la Cambra, estem treballant per contribuir efectivament a aquest procés d'obertura econòmica. Així, hem actualitzat l'*Andorra bàsica*, un document que serveix perquè les empreses i els professionals estrangers descobreixin Andorra i el nostre fet diferencial. Descriu el marc jurídic, econòmic i social essencial per avaluar la implantació i el desenvolupament de noves activitats al país. L'hem editat per primer cop en quatre llengües, català, castellà, francès i anglès.

Hem organitzat, també, una primera presentació a Barcelona de les perspectives d'inversió empresarial al Principat d'Andorra, juntament amb la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació d'aquesta ciutat i que ha aplegat més de cent empresaris i professionals catalans. El proper octubre realitzarem una presentació conjunta amb el Govern davant l'assemblea general de l'Associació de Cambres de Comerç Iberoamericanes (AICO), seguida, els propers mesos, d'altres presentacions a França i Espanya, com a països amb els quals Andorra té els fluxos d'activitat més importants. Finalment, juntament amb el Govern i els empresaris, estudiarem quins són els fòrums internacionals més adients i quins són els països europeus o regions del món amb una expansió econòmica més significativa per presentar el nostre procés d'obertura.

Fins aquí he presentat, a grans trets, quins són els pilars fonamentals de l'obertura econòmica a la inversió estrangera; ara voldria acabar amb un missatge d'optimisme: personalment, crec que Andorra disposa de les condicions i els recursos per afrontar els reptes derivats de la crisi econòmica global en què ens trobem immersos. L'obertura de l'economia al capital estranger i la internacionalització de les nostres empreses seran dos factors importants per a la recuperació que tots desitgem. L'obertura al capital estranger, el nou marc jurídic i fiscal, i els paràmetres de confiança i de rendibilitat de ben segur ho avalen, i contribuiran de manera important al canvi de model cap a una economia més diversificada, i una societat més sostenible a mitjà i llarg termini. En aquest afany, la Cambra contribuirà a diagnosticar, investigar les millors pràctiques i noves tendències, promoure l'activitat econòmica, així com a impulsar polítiques i formular recomanacions.

Marc Pantebre i Palmitjavila,
president de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra

Abans d'entrar, deixin sortir

Francesc BONET i CASAS

Introducció

Suposo que la majoria dels assistents a aquesta Diada d'Andorra tenen coneixença que la frase que encapçala com a títol aquesta contribució està escrita en la majoria dels transports públics i indica als passatgers que esperen a les andanes que abans d'entrar han de deixar sortir els passatgers que han arribat al seu destí en aquella parada o estació.

Si bé la frase del títol està redactada en una forma quasi imperativa, no és la meva intenció posar en relleu que en l'obertura de l'economia andorrana s'hagin de donar prioritats, sinó palesar que cal tenir en compte que quan una porta s'obre, s'obre en dos sentits, per entrar i per sortir, i sembla, d'acord amb les informacions a què els ciutadans del carrer tenim accés, que l'obertura econòmica d'Andorra només té el sentit d'entrada, ja que tots els esforços van esmerçats a atreure empreses de fora cap a dins del país.

Les escasses dades numèriques que es reflecteixen en aquesta contribució o que han servit per realitzar manifestacions quantitatives han estat obtingudes mitjançant pàgines a Internet com les de l'FMI, BM, OMC, OCDE, US Dpt. of State, S&P i, òbviament, de la pàgina *estadística.ad* del Govern d'Andorra.

L'obertura econòmica en l'entorn actual

No cal esmentar que l'entorn actual està dominat per una recessió d'acord amb la baixada constant dels indicadors del PIB i el VAB des dels seus màxims de l'any 2007.

Interpretant les diverses magnituds tant econòmiques com d'evolució demogràfica, entrada de turistes, importacions per sectors, etc. semblaria que a Andorra ens estan fallant, entre d'altres, la demanda interna i les entrades de capital destinades al consum de serveis hotelers i de restauració i del comerç turístic.

Que la demanda interna ens falla i ens fallarà en el futur immediat ho podem observar en les evolucions del nombre de persones assalariades, la disminució de la població total i l'estanca-ment de les rendes salarials, i que la part del sector exterior de l'economia andorrana que depèn dels ingressos turístics també s'ha aprimat al llarg dels darrers anys s'observa en els

nivells d'ocupació hotelera, el canvi d'hàbits d'estada i l'evolució de les importacions dedicades a aquest sector.

Si es tenen en compte les magnituds agregades del PIB i l'ortodòxia en política econòmica, quan fallen el consum i la inversió privada i interna i quan les rendes que es perceben de l'exterior disminueixen, cal fer un esforç per redreçar la situació i intentar restaurar l'equilibri mitjançant la intervenció pública i també mitjançant l'exportació de béns i serveis, és a dir planerament cal sortir a vendre l'exterior.

El comportament exportador de l'economia andorrana

M'interessa en aquesta contribució fer referència principalment a l'exportació de béns i serveis com una de les parts que conformen la balança exterior i motor de creació de riquesa interna, i per consegüent obviaré les entrades de rendes de l'exterior que van destinades principalment al consum de béns i serveis turístics.

En el decurs de l'any 2011, Andorra va exportar 55,4 milions euros –o en comparatiu, l'equivalent al 2,15% del seu PIB–, i aquesta xifra ens col·loca en el lloc 196 del món per valor nominal d'exportacions respecte d'un total de països lleugerament superior a 200. Aquest índex 'Exportacions/PIB', que a Andorra se situa en el 2,15%, a Luxemburg és del 32% i a Liechtenstein del 62%.

Sense més anàlisi, cal concloure que, o bé no existeix massa interès exportador per part dels empresaris andorrans, o bé que les dificultats administratives per exportar són tan elevades que desanimen qualsevol empresari.

No s'ha de confondre l'exportació de béns i serveis efectuada per part d'empreses amb seu social a Andorra amb el fet de detectar per part d'empreses andorranes l'oportunitat de negocis en altres països i realitzar-hi inversions directes o constituir societats a l'estranger per invertir-hi, ja que en el primer cas es crea riquesa i creixement dins d'Andorra, mentre que en el segon només es crea parcialment riquesa si es repatrien els beneficis òbviament després de pagar totes les taxes i impostos al país d'origen de les rendes.

El comportament exportador de la societat andorrana

En la majoria de països existeixen associacions d'exportadors; una vegada consultat el registre d'associacions, llevat error o omissió, no n'he trobat cap de constituïda. També és habitual que es constitueixin en lobby, en defensa dels seus interessos i per aconsellar l'executiu sobre aquells projectes de llei que els puguin ser favorables. Sociològicament, sembla que no existeix interès per aquest tema.

També és difícil trobar en l'ordenament jurídic andorrà normes que facin referència a les exportacions més enllà d'aquelles de caràcter merament administratiu o tècnic, i les escasses normes definitòries del concepte d'exportació o del concepte de producte originari o denominació d'origen d'Andorra es troben en l'Acord entre la Comunitat Europea i el Principat d'Andorra de l'any 1991. Jurídicament és un camp quasi erm.

Va existir un consens a mitjan dècada del 1990 sobre la conveniència de l'adhesió a l'Organització Mundial del Comerç, en la qual Andorra era membre observador. Políticament i diplomàticament sembla un tema oblidat.

Curiosament, en els dies propers a aquesta Diada d'Andorra a l'UCE els mitjans de comunicació

s'han fet ressò de les dificultats que tenen els productors de la trumfa d'Andorra i els comerciants en vehicles per exportar els seus productes, i les solucions enginyoses a què han de recórrer per exportar.

Sovint altres empreses d'Andorra han hagut d'adoptar també solucions enginyoses per exportar, però escassament donen credibilitat o serietat a l'exportador andorrà i tampoc no ofereixen un marc jurídic apropiat.

El mercat interior andorrà és mínim i insuficient per a l'obertura econòmica

El perfil de les empreses que vulguin aprofitar l'obertura econòmica i que s'instal·lin a Andorra pot ser, segons el meu criteri, de tres tipus:

- a) Empreses captadores de rendes de l'exterior.
- b) Empreses innovadores de creació de patents i tecnologia.
- c) Empreses transformadores de productes d'alta qualitat.

En el primer grup hi hauria les clíniques, geriàtriques, serveis turístics d'hoteleria i restaurants, etc., els quals a part de satisfer una feble demanda interior, que a més ja està molt ben provisionada d'aquests serveis, tenen com a client potencial la persona estrangera que es desplaçarà a Andorra per rebre els serveis i a canvi els pagarà amb rendes obtingudes al seu lloc d'origen; per tant, es produeix un ingrés de rendes provinents de l'exterior. Dins d'aquest apartat s'ha de fer menció també a les consultories i altres empreses de serveis professionals.

En el segon grup hi hauria aquelles empreses dedicades a la investigació i que rarament, una vegada obtinguda una patent o un model d'utilitat, l'exploten per si mateixes, sinó que el seu objecte és la venda.

I finalment en el tercer grup hi hauria les empreses que a partir d'una matèria primera i/o productes semielaborats, afegint-hi mà d'obra, manufactura un producte acabat del qual un percentatge determinat correspon al valor afegit realitzat internament a Andorra.

Potencialment, són més factibles de crear ocupació les empreses del grup a) i del grup c), i és aquest últim grup el que pot fer pujar la minsa participació de les exportacions andorranes respecte del PIB, però aquestes empreses només vindran a Andorra i aprofitaran l'obertura econòmica d'entrada si saben que després poden donar sortida als seus productes, i crec que és una corrent majoritària al país la que creu que l'obertura econòmica ha de servir com a revulsiu de la situació de recessió econòmica que s'està patint amb creació de llocs de treball que suposin un augment de la renda familiar disponible que pugui reanimar la demanda interna, fet que significa un augment de la població i dels cotitzants a la CASS, una més gran demanda d'habitatge de lloguer o en propietat, etc. i que l'obertura no pot quedar limitada a empreses que es limitin a deslocalitzar fiscalment el resultat d'explotació.

Queda una qüestió pendent en l'obertura econòmica en referència al finançament de les inversions i capital de treball que necessitaran les empreses que optin per instal·lar-se a Andorra, atès l'estret mercat bancari andorrà i el fet que les empreses d'investigació són sovint receptores en altres països de subvencions, algunes a fons perdut i altres parcialment a retornar.

Conclusió

L'exportació de béns i serveis a Andorra ha estat una activitat oblidada sociològicament, econòmica i política, i l'exportació de béns i serveis pot ajudar en aquest moment de recessió a fer

augmentar el PIB, el manteniment i/o creació de llocs de treball i estimular la demanda interna. Algunes de les empreses que poden tenir interès a instal·lar-se a Andorra només ho faran si tenen la seguretat jurídica que podran vendre els seus productes i serveis fora d'Andorra sense massa travetes administratives internes i externes, ja que la demanda interna és insuficient per absorbir la futura producció, i això se'ls ha de garantir abans que entrin i per tant cal tenir garantia de poder sortir abans d'entrar.

Aquesta seguretat jurídica de poder vendre a l'exterior és diferent de la seguretat jurídica que poden oferir les lleis mercantils i d'inversió estrangera, les lleis fiscals i tributàries, i els acords internacionals per evitar la doble imposició (CDI).

Fins ara, totes les reformes han estat orientades a facilitar l'entrada d'empreses estrangeres i pocs o escassos esforços s'han fet per facilitar l'exportació de béns i serveis des d'Andorra, i cal reconèixer que tant en el passat com en els dos exemples citats adés, l'exportació de béns des d'Andorra no és una tasca fàcil i que requereix d'acords internacionals específics i tècnics sobre com i quan un bé manufacturat a Andorra podrà ser denominat amb denominació d'origen del nostre país i pugui circular sense traves per tot el món.

És important que empreses estrangeres tinguin interès a establir-se a Andorra, però també és molt important que puguin i puguem sortir.

Francesc Bonet i Casas,
advocat i economista

Cloenda

Àngels MACH i BUCH

La globalització ha fet que les relacions econòmiques entre els països hagin sobrepassat els límits territorials tradicionals, regionals i nacionals. L'Andorra actual és un país en evolució constant i ràpida, però la necessitat de normalitzar o homologar les seves relacions econòmiques amb l'entorn europeu s'ha convertit en urgència en l'actual marc de crisi estructural dels nostres veïns pel desgovern del món de les finances. L'obertura econòmica afecta l'economia dels sectors econòmics que han permès la modernització d'Andorra al segle XX, que caldria complementar amb altres sectors emergents, tot i que aquesta transformació del teixit econòmic actual no hauria de ser a costa del teixit empresarial existent. Per aquestes raons calia actualitzar els coneixements en aquest àmbit, en ser un tema que ens acaba afectant a tots molt directament, empresaris, professionals i assalariats, fins i tot a les entitats culturals sense ànim de lucre.

Del conjunt de les 27 ponències, n'ha resultat una eina de treball que de ben segur serà útil per a les persones que desitgin veure més clar què és l'obertura econòmica a la qual estem abocats en el present i el futur immediat. Ponents vinculats a les institucions del país: Govern, Consell General; i també universitats, partits polítics, representants d'associacions empresarials, professionals del camp de l'economia i de l'àmbit de l'associacionisme al llarg de tot el dia han aportat el seu saber i experiència per tal de fer entenedor aquest procés tan complicat. Les intervencions que s'han produït al llarg del debat al matí i a la tarda donen bona mostra de l'interès que desperta aquest tema.

Per tant, vull agrair l'esforç per preparar les ponències i la rapidesa a presentar els textos a l'avantça per part de molts dels ponents, que ens permet arribar a Prada amb molts dels textos escrits i donar agilitat a la publicació que en resulta, malgrat haver d'editar finalment dues edicions en un sol volum. I així mateix, l'esforç que representa venir a Prada en ple mes d'agost per poder-hi ser presents, i també als que no han pogut assistir personalment però han lliurat els seus treballs per poder-los llegir i comentar. Les cintes d'àudio i les filmacions audiovisuals enregistrades al llarg de tota la diada es dipositaran a l'Arxiu Nacional d'Andorra per a la seva consulta un cop el llibre recull sigui publicat.

El nostre sincer agraïment a les institucions i organismes que permeten la realització d'aquesta ja tradicional cita andorrana a l'UCE: el ministeri de Cultura, pel seu ajut a la logística de l'organització, i Forces Elèctriques d'Andorra, i Cambra de Comerç, Indústria i Serveis que permeten la publicació dels textos íntegres lliurats pels ponents, a més del ministeri d'Educació i Joventut, per l'aportació directa per al funcionament general dels cursos que ens permet revertir la contribució del Govern d'Andorra a la Fundació Universitat Catalana d'Estiu en ajuts per a la inscripció d'estudiants, fet que renova la seva confiança en la realització d'aquest esdeveniment de rellevància tant dins del país com en la seva projecció exterior.

Cal destacar que el suport del Govern andorrà a aquesta universitat, des de l'any 1988 en la 20a edició fins a l'actual, celebrada la 44a edició, perquè agrupa ensenyants i estudiants de tot arreu dels països de parla catalana en una oferta d'aprenentatge i de lleure al mateix temps, és bàsic des del punt de vista institucional, per representar l'aportació a la cultura catalana i l'oficialitat de la llengua que ens són comunes amb els territoris coneguts com a Països Catalans.

A fi i efecte que els estudiants d'Andorra puguin treure profit dels ensenyaments de l'UCE i també de l'oferta lúdica i de convivència que representen aquests vuit dies d'universitat, que amb el pas del temps ha demostrat que és una fórmula molt vàlida per combinar l'ensenyament reglat amb la coneixença, es lliuren uns ajuts per a la inscripció als cursos i estada dels quals es reserven dues places per a estudiants del lectorat de català de la Universitat Carolina de Praga. Enguany, Petr Mlejnek i Jan Feistner han estat els dos estudiants procedents de Praga, i Sílvia Kenmuir i Tamara Martos, les dues estudiants de la Universitat d'Andorra.

Els estudiants universitaris que s'incriuen als cursos es beneficien a més de la convalidació amb crèdits de lliure elecció de les universitats organitzadores de cada curs. També els que participen a la diada reben una certificació convalidable per la Universitat d'Andorra segons el conveni signat entre l'UdA i la SAC l'any 2000. No es pot deixar passar l'oportunitat de tastar el que és una experiència única a qualsevol edat i nivell de formació, d'escoltar els ensenyaments de professors de prestigi en un ambient distès, de veure cinema, assistir a concerts de música, balls a la plaça de la vila de Prada, i comunicar i conèixer persones amb les quals encetar i compartir idees i projectes.

Coincidint amb la 25a Diada Andorrana, hi ha hagut la participació d'Andorra a les Segones Jornades de les Àrees Protegides: La mirada del paisatge, que organitza Obra Cultural de l'Alguer i el Parc Regional Natural de Port de Comte, amb la ponència *El Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa: primeres passes per a la cooperació transfronterera*, impartida pel seu director, Jordi Nicolau, acompanyat de Jael Pozo, consellera de Cultura, Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat del comú de la Massana, que reproduïm en annex. I també la intervenció andorrana al curs de formació cultural Iniciació als Països Catalans sobre el tema global *El sobiranisme: estat de la qüestió i perspectives*, que va impartir Antoni Pol el dia 17 amb el títol *La sobirania andorrana*. Finalment, agraïm el suport del públic, que amb la seva presència i les seves intervencions ens dóna l'empenta que ens cal per continuar aquesta participació a l'UCE, i també als mitjans de comunicació, que, amb els seus reportatges, analitzen la diada i fan arribar a Andorra amb rapidesa el contingut de la jornada, allò dit i viscut a Prada, a les persones que no han pogut ser-hi presencialment. Celebrem aquesta 25a edició de la Diada Andorrana maridant les coques masegades andorranes amb els vins rossellonencs, per bufar tots plegats les vint-i-cinc edicions passades en les espelmes corresponents.

I per cloure aquesta vint-i-cinquena Diada Andorrana us convidem a la vint-i-sisena edició, en el marc de la XLV Universitat Catalana d'Estiu que es durà a terme excepcionalment el tercer diumenge d'agost i per a la qual l'assemblea general de la SAC escollirà un tema humanístic i social, d'actualitat i d'interès per reflexionar a l'entorn del país que dia a dia i entre tots estem construint.

Àngels Mach i Buch,
presidenta de la SAC

El Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa: primeres passes per a la cooperació transfronterera

Jordi Nicolau i Vila

Foto: Juli Barrero

Justificació

Aquest document resumeix i actualitza la xerrada que tingué lloc el 18 d'agost de 2012 a Prada, dins les II Jornades de les àrees protegides de la XLIV Universitat Catalana d'Estiu.

Introducció al Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa

Declaració de l'espai protegit

El Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa es troba a la parròquia de la Massana, al nord-oest del Principat d'Andorra. Fou declarat pel comú de la Massana, segons la Llei qualificada de delimitació de competències dels comuns, el 27 de juliol de 2006, amb una superfície de 1.532 ha. La primera protecció oficial, però, que fou resultat de l'execució, l'any 2001, d'un estudi de viabilitat i orientació estratègica, tingué lloc el 18 de desembre de 2003, amb una altra denominació i amb una superfície menor. El Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa és el parc natural més gran, i alhora el més jove, d'Andorra.

El primer pla rector de l'espai, que és l'instrument principal destinat a l'ordenació i a la planificació de l'ús i la gestió de l'espai, s'aprovà el 9 de gener de 2008. Aquest document estableix, dins el seu període de vigència, un pla d'ordenació, en el qual es defineix la normativa de protecció del parc, la regulació dels usos i les activitats al seu àmbit, i la zonificació del territori, amb la reglamentació detallada de cada zona. La darrera versió del pla rector s'aprovà el 9 d'abril de 2013.

Elements patrimonials principals

El patrimoni geològic del parc inclou l'alt de Comapedrosa (2.942 m), el cim més elevat d'Andorra. També destaca la presència de tobos riolítiques, roques força rares al Principat, i que l'espai acull bona part dels elements lacustres d'origen glacial de la meitat occidental d'Andorra, inclosos els situats a més altitud del país. Cal destacar, a més, l'existència, a l'interior de l'espai protegit, de dues captacions comunals, les quals formen part de la xarxa de subministrament d'aigua d'ús públic i, per tant, tenen un elevadíssim interès.

El patrimoni biològic inclou, per exemple, 714 espècies de flora vascular, 79 de les quals es

Fotografia realitzada durant el viatge d'estudis a Andorra per a tècnics d'administracions i espais protegits catalans. 22 de setembre de 2012

Instal·lació d'un ecomonitorador al camí del coll de les Cases, dins el projecte del camí del Retrobament. 5 de setembre de 2011

consideren amb un estatus de conservació desfavorable a escala andorrana. Entre els hàbitats més singulars trobem prats acidòfils i alpins de *Carex curvula*, així com un bedollar de beç pubescens (*Betula pubescens*) amb sotabosc de megafòrbies, entre d'altres. Convé destacar que els medis aquàtics del parc, principalment molleres d'alta muntanya, formen part, des del 15 d'abril de 2014, del conveni de Ramsar, convenció relativa a les zones humides d'importància internacional. En referència a la fauna, l'espècie vertebrada més rellevant és, entre les prop de 150 espècies d'aquest grup catalogades, la serenalla pallaresa (*Iberolacerta aurelio*), petit rèptil endèmic d'una reduïdíssima àrea pirinenca.

El patrimoni cultural del parc està protagonitzat per infraestructures lligades a les activitats agromaderes tradicionals (pletes, orris, cabanes de pastor, murs de pedra seca, recs tradicionals, etc.).

Objectius del parc natural

Els objectius del Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa, definits en l'ordinació comunal que en comporta la declaració, són els següents:

Protegir el paisatge i el medi físic –geologia, aigües i atmosfera–, i minimitzar els principals impactes existents en l'actualitat.

Protegir els hàbitats, les espècies animals i vegetals, i els processos naturals, i millorar-ne l'estat de conservació.

Preservar el patrimoni cultural i restaurar-ne els elements més degradats.

Millorar el coneixement dels diferents components del parc, especialment dels més rellevants per a la gestió.

Ordenar les activitats tradicionals, de forma que garanteixin la conservació dels valors de l'espai.

Ordenar l'ús públic de forma que es minimitzi l'afectació sobre els valors del parc, que es garanteixi la satisfacció, l'educació i la seguretat dels visitants, i que s'ofereixin uns recursos turístics de qualitat.

Tasques de cooperació transfronterera

La situació geogràfica del Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa, que limita al nord amb el Parc Naturel Régional des Pyrénées Ariégeoises, a l'Estat francès, i a l'oest amb el Parc Natural de l'Alt Pirineu, a l'Estat espanyol, atorga una gran rellevància a les tasques de

Exemple d'element de senyalització de l'itinerari interpretatiu transfronterer la Molinassa-Comapedrosa

Concurs de prats florits a la parròquia de la Massana. 14 de juny de 2013

cooperació transfronterera. Algunes de les actuacions realitzades en aquest àmbit es descriuen a continuació.

Primeres actuacions

Les primeres reunions tècniques amb els dos espais naturals protegits adjacents tingueren lloc el 2007, i l'any següent ja s'organitzaren les primeres tasques conjuntes de difusió amb el Parc Natural de l'Alt Pirineu. Una de les actuacions més destacables fou l'organització, durant els dies 23, 24 i 25 de maig de 2008, de diverses activitats per celebrar el Dia europeu dels parcs. Aquestes inclogueren una presentació del Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa a Llavorsí (Pallars Sobirà), a la seu del Parc Natural de l'Alt Pirineu, una xerrada de l'Alt Pirineu a la Massana i una sortida de camp oberta a la participació de tothom. A més, el 27 de juliol de 2008 tingué lloc una altra activitat conjunta amb aquest mateix espai: una trobada de germanor al port de Baiau, un dels punts d'unió entre les valls de Vallferrera, al Pallars Sobirà, i Comapedrosa.

Fent xarxa

El 2009 s'organitzaren diverses trobades tècniques amb gestors d'espais naturals catalans i francesos, amb l'objectiu d'establir les possibilitats de col·laboració conjunta, i el 2010 tingué lloc, a la Massana, la jornada *Els parcs naturals com a eina de desenvolupament*, organitzada pel departament de Medi Ambient del Govern d'Andorra i que aplegar la participació dels dos espais naturals protegits veïns. Posteriorment, el 2012, es realitzaren unes jornades sobre seguiment de flora patrimonial pirinenca, primera llavor d'una iniciativa transfronterera actualment en funcionament, i una primera reunió per crear una xarxa pirinenca d'espais naturals protegits. La pròxima reunió per complir el darrer objectiu esmentat es preveu que tingui lloc a la Massana durant el mes de setembre del 2014.

Cal afegir, a més, que, el 2012, l'equip tècnic del Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa va organitzar, conjuntament amb l'Idapa (Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran) del departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i amb la col·laboració d'Andorra Turisme, un viatge d'estudis a Andorra per a tècnics d'administracions i espais protegits catalans. Aquesta activitat, que s'englobà dins el programa de treball 2012 en senderisme, camins i mobilitat a l'Alt Pirineu i Aran, inclogué diverses xerrades i visites tècniques, tant al parc com a altres indrets d'Andorra, i tingué la participació d'unes cinquanta persones. També foren especialment rellevants les xerrades que tingueren lloc el

2013 a l'Espai Ermengol de la Seu d'Urgell, dins el cicle *Parlem de Natura Protegida*, organitzades amb la col·laboració d'altres espais protegits pròxims (Parc Natural del Cadí-Moixeró, per exemple).

El camí del Retrobament

El camí del Retrobament, resultat del projecte *Fer de la frontera un camí cap a la formació* del Programa operatiu de cooperació Espanya-Andorra-França (Poctefa) i subvencionat pels fons Feder de la Unió Europea, és un recorregut de 107 quilòmetres, dividit en nou etapes en la versió per al públic familiar, que segueix antics camins ramaders dels territoris de l'Alt Urgell, Andorra i l'Arieja. A final de 2010 es proposà la inclusió del Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa dins aquest projecte transfronterer, concretament dins la versió esportiva del recorregut, i l'any següent ja es dugueren a terme les primeres actuacions. Així, per exemple, el 5 de setembre de 2011 s'instal·là un ecocomptador a l'extrem meridional de l'espai protegit, amb l'objectiu de conèixer la freqüentació d'aquesta via, i el 2013 s'instal·là la senyalització específica, formada per plaquetes orientatives, a l'interior de l'espai protegit.

L'itinerari interpretatiu transfronterer la Molinassa-Comapedrosa

L'itinerari interpretatiu transfronterer la Molinassa-Comapedrosa, iniciativa conjunta del Parc Natural de l'Alt Pirineu i del Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa, es presentà públicament el 15 de juny de 2012. Aquest itinerari, que transcorre pel GR-11, connecta l'aparcament de la Molinassa, i molt a la vora el refugi guardat de Vallferrera, al Parc Natural de l'Alt Pirineu, amb el refugi guardat de Comapedrosa, al Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa. La senyalització d'aquest itinerari interpretatiu, dissenyada el 2010 i instal·lada el 2011, es basa en la presència de vint pivots de plàstic reciclat. Cada pivot mostra un pictograma diferent, el qual permet interpretar, mitjançant un llibret específic, que es pot obtenir gratuïtament en qualsevol dels dos refugis, els principals elements i temàtiques que sorgeixen al llarg del recorregut: elements d'origen glacial, flora i fauna d'alta muntanya, activitats i infraestructures tradicionals, etc.

El concurs de prats florits

El concurs de prats florits (*Concours agricole national des prairies fleuries*) és una iniciativa originària dels parcs nacionals i els parcs naturals regionals francesos amb l'objectiu de determinar aquells prats o pastures que millor compleixen diversos paràmetres (valor paisatgístic, per exemple) i premiar l'equilibri entre producció i biodiversitat. Personal tècnic del Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa participà, a títol d'observador, en l'edició 2012 d'aquest concurs, dins l'àmbit geogràfic del Parc Naturel Régional des Pyrénées Ariégeoises. L'any següent, el 2013, el concurs ja prengué un caràcter internacional i s'incorporaren al certamen les dues parròquies andorranes que disposen d'un parc natural: la parròquia d'Ordino, que acull el Parc Natural de la Vall de Sorteny, i la parròquia de la Massana. Enguany, el 2014, el Parc Natural de l'Alt Pirineu també ha participat en aquesta iniciativa, alhora que el concurs ha esdevingut nacional a escala andorrana.

Jordi Nicolau i Vila,

biòleg i director del parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa

Nota: Tant el text com les fotografies de l'article són de l'autor.

La sobirania andorrana

Antoni Pol i Solé

Foto: Juli Barreo

Per poder parlar de sobirania, si ens cenyim al *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans, ens cal referir-nos a la realitat del poder polític d'un estat o organisme que no és sotmès a cap altre poder. Cal, doncs, afegir a la noció de poder la del territori i evidentment la de població per poder parlar de sobirania. I començant pel darrer, la població andorrana coneguda i mencionada més antigament és la dels andosins. Polibi, historiador grec, l'any 250 abans de Jesucrist, en el seu segon llibre d'*Història* (traduït per la Fundació Bernat Metge i Antoni Ramon i Arrufat el 1930), ens recorda com Anníbal "Passà el riu Ebre i sotmeté les tribus dels ilergetes, bargusis, erenosis i andosins fins als Pirineus" per tal de poder anar en contra de Roma a través dels Alps.

La primera descripció escrita del territori andorrà, en gairebé la seva forma actual, prové de l'acta de la primera consagració carolíngia de la catedral de la Seu d'Urgell, l'any 839, que ens diu "Tradimus namque ipsas parrochias de Valle Handorrensens, idest ipsas parrochia de Lauredia atque Andorra, cum Sancta Columba, sive illa Maciana atque Hordinaui vel Hencampo sive Kanillave, cum ommibus ecclesiis atque villulis vel vilacunculis earum". Vegeu Cebrià Baraut i Obiols al *Cartulari de la Vall d'Andorra. Segles IX-XIII*, editat per la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern d'Andorra el 1988.

L'aparició del terme *sobirania* lligat a Andorra apareixerà, com no podia ser altrament, a partir del *Manual digest* d'Antoni Fiter i Rossell el 1748. En diferents passatges del seu llibre s'ofereix directament o indirectament i en tot un capítol, el XII del llibre I, n'és la principal motivació.

"...son govern y amparo ab Sobirania lo tinguesen sempre de ellas ...", "Subsisteixen las Valls de Andorra per si soles, Component y Constituint, una província, o Principat apart, o particular soberania ... En ellas se Administra la Justicia tant enlo Criminal com enlo Civil, en Soberania ... Este me pareix la Entitat y Constitutiu de la neutralitat de las Valls". "Essent com es la neutralitat delas Valls de Andorra lo primer be y la major prerrogativa entre los majors ..."

El *Polítar andorrà* d'Antoni Puig (1763) reproduirà els textos del *Manual digest* en aquest sentit.

L'any 1976 es publicà *L'Estat andorrà, recull de textos legislatius i constitucionals d'Andorra*, a

càrrec de Jaume Bartumeu i Cassany, Manuel Mas i Ribó i Antoni Morell i Mora, en ocasió del segon Congrés de Cultura Catalana.

La dedicatòria del llibre diu: "En la recerca d'una identitat col·lectiva per a la projecció de la realització nacional d'un país construït pels andorrans que caminen cap a un nou futur sense oblidar la petjada del seu passat". I en la introducció, "Són diverses les motivacions que ens han portat a presentar aquest recull de textos constitucionals d'índole i de característiques diferents que tenen una importància cabdal per a la sobirania andorrana, i que constitueixen els punts claus per mitjà dels quals s'ha anat configurant la realitat nacional andorrana, única [...] Els textos que ací presentem tenen també un altre sentit: el Parlament Andorrà, en data de l'1 d'octubre de 1976, acordà de procedir a un estudi i a la posterior execució d'una reforma institucional ...cercant una desconcentració dels poders polítics a favor del poble".

El 15 de gener del 1981 es féu públic el Decret dels Delegats Permanents i Veguers sobre el procés de Reforma de les institucions, i en l'exposició de motius es diu: "L'equilibri de la reforma s'assenta sobre la conciliació de dos principis: - [...] Andorra és i roman sota la sobirania personal, exclusiva, conjunta i indivisa d'ambdós Coprínceps [...] -El reconeixement de la necessitat que Andorra té de disposar d'òrgans de govern eficaços i responsables".

Per primera vegada en la història d'Andorra el concepte de sobirania es recull en un text legal i es determina de manera personal, exclusiva, conjunta i indivisa dels coprínceps.

En la reedició del *Manual digest* feta pel Consell General, adreçada a tots els caps de casa, Josep Maria de Porcioles i Colomer va fer una introducció en què deia "El doctor Fiter dedica bàsicament la seva obra al tema de la sobirania d'Andorra. Tot el Manual Digest és una exaltació de la independència de les Valls [...] el doctor Fiter ha pogut remarcar que la sobirania d'Andorra té l'inici en la primerenca Carta fundacional que atorgà als seus habitants una ampla facultat d'autogovern, amb l'únic deure de no mudar de senyor [...]".

"El Principat, com gairebé tots els països pirinencs, adaptà un sistema polític dels anomenats 'no tancats' en què el costum té un valor prevalent, fins i tot quan el dret es codifica [...] Un dels grans mèrits del doctor Fiter és, precisament, haver recollit el costum viu d'Andorra, haver-lo recopilat i haver-ne extret l'esperit [...]". "La sobirania, assentament i coronació de solidaritats, ha constituït, en tot moment, expressió de plenitud jurídica de les comunitats nacionals. El poble, el seu suprem destinatari n'és inseparablement la causa, el motiu determinant i el fi directe [...] La independència no és un atribut més que afegim a l'ésser, sinó que n'és condició inseparable. S'és independent quan la llibertat és sencera, quan s'arriba a la plenitud [...] Andorra, de la seva independència n'ha fet una actitud permanent i l'ha afirmada entre solidaritats".

L'any 1989 apareix la publicació *La reforma de les institucions d'Andorra (1975-1981)*. Aspectes interns i internacionals de 462 pàgines, a càrrec del Dr. Nemesi Marqués i Oste, editada per Virgili / Pagés SA a Lleida, fruit de la tesi doctoral presentada el 1988 i qualificada de *cum laude* a la Universitat de Barcelona, dirigida pel Dr. Ramon Viñas i Farré i examinada pel tribunal presidit pel Dr. Josep A. Pastor i Ridruejo i integrada pels Drs. A. Borràs, R. Granell, Ll. Puig i Ferriol i P. Vilanova i Trias.

Aquest treball constitueix una aportació irrefutable i fonamental, tant en l'aspecte jurídic com en el polític, per aclarir definitivament l'aspecte de la sobirania andorrana a les acaballes del segle XX.

Com diu l'autor en la seva introducció, "Al meu entendre, la pedra de foc per a assajar cadascuna d'aquelles concepcions és llur respectiva presa de posició en el tema de la sobirania, tant en la seva vessant interior com en la seva vessant exterior. Aquest és indubtablement, el tret més rellevant en l'anàlisi dels aspectes interns i internacionals del procés de reforma viscut per Andorra a partir de l'any 1975. Posats a escatir les arrels més profundes de la qüestió, hom constata que, malgrat la significació que en els darrers temps s'ha volgut conferir a altres qüestions fonamentals que Andorra té pendents de solució en l'àmbit internacional, no obstant totes les divergències pivoten sobre la vessant interna de la seva sobirania. Dit altrament: la qüestió essencial consisteix a dilucidar si Andorra té o no té una Sobirania interna pròpia i plena".

Nemesi Marqués rebut els dubtes històricament expressats sobre la sobirania andorrana i n'argumenta i en prova jurídicament l'existència i peculiaritats en un procés històric ininterromput. La Constitució aprovada el 1993 clourà la volta de la sobirania, amb la voluntat del poble andorrà i dels Coprínceps; la primera i última frases del preàmbul declaren "El Poble Andorra, amb plena llibertat i independència, i en exercici de la seva pròpia sobirania [...] Aprova sobiranament la present Constitució."

L'obertura d'Andorra al món, la globalització, l'evolució i les noves necessitats de la població andorrana i de la seva administració pública o l'exercici de la sobirania ens obliga a vetllar alhora per la preservació de la independència i llibertats i alhora per la integració i l'establiment de noves solidaritats internacionals.

El camí fet ve de lluny i això no vol dir que s'hagi acabat. El camí continua i si s'acaba, malament. Cal estar, doncs, atents i no refiar-se quan algú el vulgui fer per nosaltres.

Assolit el reconeixement internacional ens cal ara saber aconseguir que les solidaritats establertes internacionalment funcionin eficaçment en els dos sentits i no només en un. L'Estat hauria de disposar d'un equip de persones que pensés i seguís en detall les relacions d'Andorra amb la Unió Europea, amb França, amb Espanya, amb Portugal, amb altres grans països, amb els petits països europeus, amb els Països Catalans, amb Catalunya, amb les regions pirinenques, amb els petits estats del món, amb els organismes internacionals, etc., i que destriés el gra de la palla, el que ens interessa i el que ens convé, i elaborar estratègies que permetin assolir objectius concrets o evitar inconvenients no desitjables i sobretot mantenir unes línies d'actuació coherents i contínues en el temps i els resultats.

La sobirania assolida per l'Estat andorrà necessita, avui, plantejar-se una nova etapa de més maduresa, profunditat i responsabilitat que cal exigir als que en volen conduir la seva estructura, la qual s'ha de cohesionar i interrelacionar molt més avançant-se al demà per facilitar la vida a tots els seus ciutadans. Explorar i espedregar els camins abans de fer-los és un exercici de bona sobirania. I obrir portes per compensar les que es van o s'aniran tancant, també.

L'Estat andorrà ha de madurar i només ho pot fer si els seus dirigents i els seus ciutadans maduren abans.

Antoni Pol i Solé,

arquitecte i representant de la Societat Andorrana de Ciències a la Fundació Universitat Catalana d'Estiu

Nota: Curs de formació cultural "Iniciació als Països Catalans: El sobiranisme, estat de la qüestió i perspectives".

Altres actes a la XLIV UCE en imatges

Fotos: Juli Barrero

II Jornades de les àrees protegides: La mirada del paisatge

Fotos: Juli Barrero

Curs de formació cultural "Iniciació als Països Catalans"

Presentació de la revista Canemàs

Sílvia Kenmuir i Tamara Martos, estudiants d'Andorra

Jan Feistner i Petr Mlejnek, estudiants del lectorat de Praga, amb estudiants de l'Algüer

LLISTA DE PARTICIPANTS A LA 25a DIADA ANDORRANA A LA XLIV UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

Nom i cognoms	Professió	Lloc de residència
León Alazraki	Finances, negocis	Andorra la Vella
Jordi Alcobé i Font	Economista	Prats
Eva Arasa i Altimira	Periodista	Escaldes-Engordany
Èrica Armengol i Soldevila	Economista	Escaldes-Engordany
Àlex Armengol i Torm	Empresari	Escaldes-Engordany
Brigitte Artigaud	Professeur des écoles	Escaldes-Engordany
Pere Josep Augé i Sànchez	Advocat	Andorra la Vella
Francesc Badia i Gomis	Advocat	Andorra la Vella
Juli Barrero	Editor	Arinsal
Patricia Bragança i Varela	Advocada	Arinsal
Antoni Carné i Parramon	Empresari	Barcelona
Francesc Xavier Català i Massot	Professor	
August Climent i Ferrer	Informàtic	La Massana
Àngels Codina i Farràs	Metgessa	Escaldes-Engordany
Joan Comas i Vecino	Mecànic	
Antoni Cornella i Planells	Empresari	Andorra
Antònia Escoda i Alegret	Infermera	Arans
Felissa Domingo i Molins	Gestora	Santa Coloma
Cristòfol Ferri i Cintas	Comptable	Andorra
Diana Figueras i Nieto	Professora	Escaldes-Engordany
Carles Fiñana i Pifarré	Fiscal i cap UIF	Andorra
Jan Feistner	Traductor	Praga (Rep. Txeca)
Jordi Font i Barés	Empresari	L'Aldosa
Guillem Fornieles i Alacid	Funcionari	Andorra la Vella
Francesc Garcia	Jubilat educació	Escaldes-Engordany
Philip Garcia i Ricart	Odontòleg	Escaldes-Engordany
Joan Ramon Gordo i Montraveta	Gestor cultural	
Xavier Gurguí i Asensi	Empresari	
Miroslav Hrubý	Bioquímic	Praga (Rep. Txeca)
Pere Jané i Casarramona	Mecànic	Canillo
Èric Jover i Comas	Investigador	L'Aldosa
Òscar Julià i Campà	RTVA	
Sílvia Kenmuir i Armengol	Estudiant	La Massana
Toni Lara i Sànchez	Fotògraf <i>El Periòdic d'Andorra</i>	Andorra la Vella
Àngels Mach i Buch	Farmacèutica	Canillo
Yolanda Marín i Alonso	Terapeuta	Barcelona
Josep Martínez i Salvador	Exp. Univ.	Andorra

Tamara Martos i Carrión	Estudiant	Sant Julià de Lòria
Josep Maria Masó i Marcet	Industrial Texbor	Sant Julià de Lòria
Petr Mlejnek	Estudiant	Praga (Rep. Txeca)
Antonio Miralles i Gascó	Comerç	Andorra la Vella
Ricard Molins i Rovirosa	Gestió corporativa	Granollers
Josep M. Montaner	Fotògraf UCE	
Miquel Morera		Els Masos de Prades
Lluís Manel Montoro i Muñoz	AD800	Andorra
Jordi Nicolau i Vila	Biòleg	La Massana
Lluís Obiols i Perearnau	Historiador i arxivier	Adrall (Alt Urgell)
Anna Ortega i Cantin	Finances	Andorra la Vella
Ascensió Osete i Galimany	Professora	
Marta Pallarès i Nadal	Economista	Andorra la Vella
Judith Pampalona i Tarrés	Antropòloga	La Seu d'Urgell
Gisela Pérez i Mauri	Periodista ATV	
Mònica Pérez i Bàrcia	Finances	L'Aldosa
Gabriel Pérez i Palacino	Periodista <i>Diari d'Andorra</i>	Encamp
Cerni Pol i Rossa	Advocat	Canillo
Antoni Pol i Solé	Arquitecte	Canillo
Jael Pozo i Lozano	Veterinària	La Massana
Esteve Puigferrat	Fundació Roca i Galés	Tona
Ramon Queralt i Boldú	Consultor ambiental	Les Borges Blanques
Maria Reig i Moles	Empresària	Encamp
Jèssica Reynoso i Maciel	Comunicòloga	Ordino
Miquel Ribó i Pal	Enginyer	La Seu d'Urgell
David Rios i Rius	Informàtic	Andorra la Vella
Chantal Roca	Màrqueting	La Massana
Jaume Roca i Verdaguer	Metge	El Tarter
Joan Carles Rodríguez i Miñana	Notari	Sispony
Jaume Sabater i Rovira	Empresari	Andorra la Vella
Gilbert Saboya i Sunyé	Economista	Sant Julià de Lòria
Jordi Sales i Coderch	Filòsof, president de l'UCE	Barcelona
James Scott i Mattimoe	Professor	Valls (Alt Camp)
Marc Segura i Rispa	Banca	Andorra la Vella
Ramon Tena i Pera	Mediador	Andorra la Vella
Antoni Terra i Barbena	Assessor fiscal	Mataró

Societat Andorrana de Ciències

25a DIADA ANDORRANA A LA XLIV UCE (Prada, Conflent)

TEMA: ANDORRA I L'OBERTURA ECONÒMICA

Dissabte 18 d'agost del 2012, al Liceu Renouvier (Ctra. de Catllà)

Organitza: Societat Andorrana de Ciències

Patrocina: Ministeri de Cultura

PROGRAMA MATÍ (de les 9,30 a les 12,30 hores)

Presentació

Éric JOVER i COMAS, vicerector per les relacions de l'UCE amb Andorra

1. Models esgotats, nous horitzons

Josep MARTÍNEZ i SALVADOR, expert universitari en direcció de RRHH a l'empresa i president de l'associació Màxima 6

2. Obertura econòmica: "SI" sempre que no sigui pa per avui i gana per demà

Cristòfol FERRI i CINTAS, representant del partit del Verds d'Andorra

3. Empresaris residents i l'obertura econòmica

Patricia BRAGANÇA i VARELA, advocada i presidenta del Club d'Empresaris Portuguesos d'Andorra (CEPA)

4. Universitat de les Valls: Facultat d'odontologia. Un repte personal i ara de país

Philip GARCIA i RICART, odontòleg i president de la Fundació Maria Teresa Ricart

5. L'empresariat andorrà front el nou model econòmic i fiscal d'Andorra: conseqüències i expectatives

Pere Josep AUGÉ i SANCHEZ, advocat i empresari, vicepresident executiu de la Comissió de Relacions Internacionals de la CEA

Salutació del president de l'equip rector de la XLIV UCE

Jordi SALES i CODERCH

Presentació a Prada del llibre *Andorra i els seus ciutadans / L'aigua a Andorra*, que recull la 23a (2010) i la 24a Diada Andorrana (2011)

6. Oportunitats i reptes de l'obertura econòmica per Andorra

Josep SEGURA i SOLÀ, economista i director general adjunt de Banc de Sabadell d'Andorra

7. El comerç: obertura o singularitat?

Antoni MIRALLES i GASCO, màster en direcció d'empreses i director de negoci del Grup Pyrenées

8. La inversió estrangera a Andorra, un llarg camí recorregut

David RIOS i RIUS, conseller general pel partit Socialdemòcrata, membre de la comissió d'Economia del Consell General

9. L'obertura econòmica: una oportunitat per Andorra

Jordi ALCOBÉ i FONT, economista i ministre d'Economia i Ordenament Territorial

10. L'obertura: estratègia d'alineament amb Exteriors

Gilbert SABOYA i SUNYÉ, economista i ministre d'Afers Exteriors

Ponències no presencials/ Aportacions escrites:

1. La transformació de l'economia andorrana

Sergi TEJERO i CANO, economista i expresident del Col·legi d'Economistes d'Andorra

2. L'obertura econòmica al sector farmacèutic

Carla GUERRERO i RUIZ, farmacèutica i presidenta del Col·legi de Farmacèutics d'Andorra

3. La universitat com a suport a l'obertura econòmica

Daniel BASTIDA i OBIOLS, rector de la Universitat d'Andorra

4. L'obertura econòmica d'Andorra vista des dels Estats Units

Magda MARQUET i MANDICÓ, bioquímica i empresària fundadora d'Althea Technologies

- Pausa per dinar -

Societat Andorrana de Ciències

25a DIADA ANDORRANA A LA XLIV UCE (Prada, Conflent)

TEMA: ANDORRA I L'OBERTURA ECONÒMICA

Dissabte 18 d'agost del 2012, al Liceu Renouvier (Ctra. de Catllà)

Organitza: Societat Andorrana de Ciències

Patrocina: Ministeri de Cultura

PROGRAMA TARDA (de les 15.00 a les 19.00 hores)

11. **La ciutadania com a mitjà de control públic**
Manel MONTORO i MUNOZ, periodista, emprenedor-empresari i vicepresident de l'associació AD800
12. **Visió de Texbor SL de l'obertura econòmica**
Josep Maria MASÓ i MARCET, enginyer tèxtil i president de TEXBOR SL
13. **La supervivència de l'Estat o el penúltim saqueig?**
Guillem FORNIELES i ALACID, funcionari comunal i secretari general del Sindicat Andorrà de Treballadors
14. **Oberts al món, oberts als canvis**
Montserrat RONCHERA i SANTACREU, consultora i empresària R-Consultors
15. **Obertura econòmica i revolució tecnològica, un canvi radical en el món de la premsa**
Antoni CORNELLA i PLANELLS, president de l'Associació andorrana d'agències de publicitat i president de la revista *Art de viure Andorra*
16. **Universitat Oberta, La Salle, a Andorra. Des d'on i cap a on**
Lluís VICENT i SAFONT, rector de la Universitat Oberta La Salle, i August CLIMENT i FERRER, secretari acadèmic de la UOLS

- Pausa -

17. **Confiança en el turisme, un món d'oportunitats transversals**
Àlex ARMENGOL i TORM, empresari Grup Roc Blanc Hotels i president de la Unió Hotelera d'Andorra
18. **L'obertura econòmica a Andorra. Visió d'un advocat**
Francesc BADIA i GOMIS, advocat i degà del Col·legi d'Advocats d'Andorra
19. **L'obertura econòmica i el blanqueig de capitals: un lligam indissoluble**
Carles FIÑANA i PIFARRÉ, fiscal adjunt i cap de la Unitat d'Intel·ligència Financera
20. **Afectació a una empresa del país**
Josep ALBOQUERS i RIUS, llicenciat en ciències empresarials per ESADE i director general del Grup Perfumeries Júlia
21. **El sistema financer andorrà davant els reptes de la crisi de la Unió Europea i l'obertura econòmica andorrana**
Jaume SABATER i ROVIRA, químic i empresari OCPS- Universal Gestió
22. **Riscos de l'obertura econòmica, model i gestió**
Maria REIG i MOLES, empresària, presidenta de Reig Capital Group i exconsellera general

Debat

Cloenda, Àngels MACH i BUCH, presidenta de la SAC

Ponències no presencials/ Aportacions escrites:

5. **L'energia i l'obertura**
Albert MOLES i BETRIU, director general de FEDA
6. **El paper de l'Empresa Familiar Andorrana en l'obertura econòmica**
Joan TOMAS i REIG, secretari tècnic de l'Empresa Familiar Andorrana
7. **La Cambra de Comerç en l'obertura econòmica**
Marc PANTEBRE i PALMITJAVILA, president de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis
8. **Abans d'entrar, deixin sortir**
Francesc BONET i CASAS, advocat i economista

Recull fotogràfic

25a DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU A PRADA PÀGINES 3 I 4

Govern espera el compromís d'instal·lar-se a Andorra de vint empreses

► Maria Reig alerta dels riscos de l'obertura sense tenir un model de país

El ministre Gilbert Saboya confia haver signat a final de setembre acords amb vint empreses interessades a instal·lar-se a Andorra, segons va anunciar ahir a Prada durant la Diada on es va debatre l'obertura econòmica. El PS va criticar l'estratègia seguida, per als empresaris el procés és clau, els sindicats van qüestionar la Llei d'Inversions estrangeres i Maria Reig va alertar-ne dels riscos en no tenir definit un model de país.

CANVI D'ESPAI PER ACOLLIR PROP DE SETANTA PARTICIPANTS

La SAC va commemorar ahir les noces d'argent de la diada, que per motius d'organització va canviar la tradicional aula del liceu Renàvier per un prefabricat. La jornada va aplegar prop

de 70 participants i es va allargar més enllà de les 7 del vespre amb el debat final entre tots els assistents. La cita es va tancar amb un refrigeri de vi i coca per celebrar el 25è aniversari.

17/08/2012

Dimecres, 17 d'agost del 2012 **Diari d'Andorra**

foci il·loc

25a diada a Prada

Té mèrit mantenir vives unes jornades que són els únics llocs de reflexió serena sobre temes que ens afecten de ple

ALBERT ROIG

L'èxica des de tres perfils diferents -com a professional, com a ponent i com a espectador- amb cada un d'ells te'empentes impressions diferents. No negar que a l'entusiasme inicial quan ens es presenten en roda de premsa per saber quin tema té el tractat, "el barreja" -a mesura que s'acosta la data- una certa mandra per fer de pensar a atrezer-se anar, agafar el cotxe i fer 120 quilòmetres per passar te' volt tor un disabte en plena canícula estival tancat en una aula d'un institut. Però tampoc negar que a cop superada la mandra -més física que mental- la diada andorranca a la Universitat Catalana d'Estiu, que agost rerre agost des de la 25 anys organitza la Societat Andorranca de Ciències, esdevé un clàssic among de religió.

No descobrir, ni és la intenció d'aquesta columna, la impagable tasca que de forma al·trina duen a terme des de la SAC, ja no només aquests següents 25 anys següels que té la hagi una vintena de ponències presencials i una altra desena d'escriures al voltant d'un matèria tona de diferents angles, sino a la constància de mantenir vies aquests i d'altres jornades

com a únics llocs de reflexió serena en relació amb qüestions que ens afecten de ple on la societat andorranca. Però a banda de les reflexions i els debats que poden fer més o menys mandra-cada organitzada per la SAC -sigui a Prada o a Andorra- passa a ser un document únic i històric. En fa una gravació audiovisual serena de les intervencions i en publiquen un llibre amb el contingut de totes les ponències. Poter no li donen la importància que té, perquè la gravació és casual·la i l'edició del llibre no és format de luxe, però són documents que serviran al llarg del temps per entendre la nostra societat, les seves característiques i la seva evolució. Seg, sincretisme, que es tracta d'una biblioteca, d'una cal·lectió de llibres, impensable.

Demà disabte, mentre soni el despertador, estic segur que la mandra en vindrà a veure. I entenedr és que pensent que el format de la diada a Prada hauria de replantejar-se (un argument mi vegades rebutat, però responsable de la SAC, cal dir-ho), però igualment agafar el cotxe i aniré a Prada, que enguany fan l'edició 25.

XXV DIADA DE PRADA

JORNADA CENTRADA EN L'OBERTURA ECONÒMICA

Creix l'interès per invertir a Andorra

Saboya confia que a final de setembre ja s'hagin signat cartes de compromís amb fins a 20 empreses interessades a venir al Principat i El ministre d'Afers Exteriors reconeix que se cerca capital al golf Perisc

GABRIEL PÉREZ
Prada de Carribre

El Govern confia que a final de setembre ja hagin signat cartes de compromís amb fins a 20 empreses interessades a venir al Principat i El ministre d'Afers Exteriors reconeix que se cerca capital al golf Perisc

El polític laonès va fer aquest escrit a Prada de Carribre en el marc de la 25a i cinquena edició de la Diada andorranca a la Universitat Catalana d'Estiu, que es va desenvolupar com ja és tradicionalment al Liceu Charles Rossier i i cotada organitzada justament en l'obertura econòmica. El ministre responsable d'Exteriors va destacar durant la seva ponència l'estratègia que ve seguint, ja en aquesta per Manuel Gassó. "El nostre sistema, que està funcionant", va posar en relleu Saboya, té excel·lents resultats i els subscats amb tres importants sectors espanyols.

També va apuntar que la idea de crear "un espai de trocants prioritari", és a dir, subscat l'educació, educació i tecnologies de la informació. A la vegada, però, sense oblidar la base tradicional de l'economia andorranca. "No tenim bases projectes que pagats, afegint el suport de l'estat, per exemple dels desenvolupaments turístics", va assegurar.

El ministre Jordi Alcega i Gilbert Saboya conversant amb el conseller del PS David Roca abans de començar la jornada.

El PS retreu al Govern que l'estratègia per cercar inversors "no és l'adequada"

L'oposició també va donar en la jornada la seva opinió sobre el procés d'obertura a la inversió estrangera. El conseller David Roca va ser el representant del PS en la diada i va denunciar les divergències que separen la formació de l'estratègia seguida per l'executiu per atreure empreses foranes. "No considerem que sigui la més adequada", va afirmar.

La crítica va ser encara més aserada amb el discurs de Saboya. El líder del PS va afirmar que "la política seguida no té en compte la realitat del país i no té en compte les necessitats dels veïns. El país necessita un desenvolupament que no sigui basat en el turisme i el comerç, i que no sigui basat en el golf i el turisme de luxe".

argumentar el ministre d'Afers Exteriors. Per això, va voler destacar, "tal que ens donem de les el·lencs necessitats per poder-ho fer en les millors condicions". El laonès va ser l'únic membre del gabinet de Jordi Martí present en la jornada. També hi va participar el ministre d'Economia i Territoris, Jordi Alcega. El polític laonès va denunciar l'obertura com "el cost per revertir la situació" i va assegurar que "una oportunitat" per destacar entre "un model català i obsolet". També va remarcar que "Andorra, a banda de començar a posar les bases i ara cal fer la implementació, agafar la iniciativa i anar a vendre el país a fora". Alcega va assegurar que els següents passos inclouen reduir la llei de deflució de la competència i del consumador, la negociació de més convenços que evitin la doble tributació i la simplificació administrativa.

QUÈ HAN DIT

Gilbert Saboya
Ministre d'Afers Exteriors
"Hem de seguir treballant amb aquest sistema perquè està funcionant"

"Torbon est mirant cap al golf Perisc i, per tant, ens toca anar allà a competir"

Jordi Alcega
Ministre d'Economia i Territoris
"Només hem posat les bases. Ara cal fer la implementació i anar a vendre el país a fora"

Maria Reig alerta que l'obertura té riscos en no haver-hi model de país

La CEA expressa la confiança que el procés serà clar per a la reactivació econòmica

Tot i afirmant que el Principat està a l'altura de la innovació tecnològica, la presidenta de l'Institut Català d'Estadística i Recerca (ICER) Maria Reig alerta que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Investigadora Maria Reig durant la seva intervenció.

El president actual no es pot dir que sigui un innovador, però sí que és un innovador. És un innovador perquè ha estat capaç de transformar un país que estava en una situació de crisi econòmica i social en un país que està tornant a créixer. És un innovador perquè ha estat capaç de transformar un país que estava en una situació de crisi econòmica i social en un país que està tornant a créixer.

En aquest sentit, Reig afirma que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Dava retrats del SAC i en una llet en la qual vivien moltes "lucanes"

La presidenta de l'Institut Català d'Estadística i Recerca (ICER) Maria Reig alerta que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Angels Mach

La presidenta de l'Institut Català d'Estadística i Recerca (ICER) Maria Reig alerta que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

La Diada d'Andorra a Prada ha arribat a la 25a edició amb un tema i una participació notables

Angels Mach

La Diada d'Andorra a Prada ha arribat a la 25a edició amb un tema i una participació notables. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Noces d'argent amb èxit

El Principat ha aconseguit un èxit en la seva intervenció a la Diada d'Andorra a Prada. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Un instant de la jornada commemorativa de la Diada d'Andorra a Prada.

Més del 10% dels negocis, en mans lusitanes

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents

Pedro Ballester

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El país de l'organització de la Diada d'Andorra a Prada ha arribat a la 25a edició amb un tema i una participació notables. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El país de l'organització de la Diada d'Andorra a Prada ha arribat a la 25a edició amb un tema i una participació notables. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El país de l'organització de la Diada d'Andorra a Prada ha arribat a la 25a edició amb un tema i una participació notables. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El país de l'organització de la Diada d'Andorra a Prada ha arribat a la 25a edició amb un tema i una participació notables. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El país de l'organització de la Diada d'Andorra a Prada ha arribat a la 25a edició amb un tema i una participació notables. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Més del 10% dels negocis, en mans lusitanes

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents

Pedro Ballester

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Pedro Ballester

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El comerç avança i l'obertura també suposa riscos

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents

Pedro Ballester

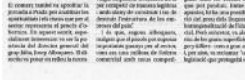
El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

El comerç avança i l'obertura també suposa riscos

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents

Pedro Ballester

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

Pedro Ballester

El CEPA confia que l'obertura ajudarà a crear més empreses entre el col·lectiu de residents. A més, destaca que el país està a l'altura de la innovació tecnològica, però que no hi ha un model de país clar que permeti afrontar el procés de reactivació econòmica.

ECONOMIA | INTRANQUIL·LITAT DAVANT L'OBERTURA

Els farmacèutics volen protegir el sector

Creuen que s'està oferint als estats veïns condicions excepcionals que no són recíproques

Recorden que a Espanya i a França la legislació no permet una obertura indiscriminada d'oficines de farmàcia i demanen al Govern que assegurí la prevalença de la salut.

B. C.
Andorra la Vella

Els farmacèutics estan intranquil·litzats. Ho està perquè consideren que en aquests moments Andorra "està proporcionant als farmacèutics dels països veïns unes condicions excepcionals que en cap cas són recíproques", amb referència a la normativa espanyola i francesa, que no permet una obertura indiscriminada

Medicaments de procedència espanyola.

de farmàcies. Atíu ho assenyalava la ponència de la presidenta del Col·legi de Farmacèutics, Carla Guerrero, en el marc de la Diada andorranca de la Universitat Catalana d'Estiu de dissabte. Per evitar-ho, els farmacèutics volen

bertura econòmica com la resta de la Diada andorranca de Prada de Conflent, els farmacèutics consideren que "és imprescindible" que l'entrada de capital estranger "no devalui ni dificulti la supervivència d'aquells que, de moment, hem aconseguit subsistir". També demanen que en el procés d'obertura econòmica es tingui en compte que el sector farmacèutic, tot i ser considerat per les lleis vigents com un comerç, té com a objectiu principal proporcionar a la població un tractament diari i vital que "no pot ser vist des d'una perspectiva únicament comercial". Guerrero confia que el Govern faci ús de la potestat de discrecionalitat que li dóna la Llei d'obertura econòmica, i que estudiï la viabilitat de cada projecte de manera individual segons les necessitats del moment.

que el Govern "protegeixi l'estructura del sistema sanitari com han fet els estats veïns". Guerrero confia que "s'actuarà en conseqüència per assegurar la prevalença de la salut". A la ponència, centrada en l'o-

ECONOMIA | EL SISTEMA FINANCER DAVANT L'OBERTURA

Treure profit de l'amnistia fiscal espanyola

Jaume Sabater insta la banca a oferir els seus serveis als ciutadans del país veí que regularitzin la seva situació

El president d'OCPs Auditors i Consultors creu que els inversors espanyols se sentiran atrets per falta de professionalització d'una banca amb anys de tradició en la gestió de fortunes.

BERNARD DEL CASTELL
Andorra la Vella

El sistema financer andorrà podrà obtenir importants beneficis de l'amnistia fiscal aprovada pel govern espanyol i que va entrar en vigor el 6 de juny. Així ho creu el president de l'empresa OCPs Auditors i Consultors, Jaume Sabater, i així ho va posar en relleu dissabte passat en la ponència que va presentar en el marc de la Diada andorranca de la Universitat Catalana d'Estiu. "Els beneficiaris que portem Andorra aprofiten a oferir als que la realitzen, un cop regularitzada la seva situació fiscal, la possibilitat d'acollir-se a un entorn bancari més solvent que l'espanyol, que a més ofereix una alta professionalitat"

Jaume Sabater, president d'OCPs Auditors i Consultors.

glia clou a la tradició de virtuositats en gestió de fortunes", va indicar Per Ferragut, "una amnistia com aquesta era fa 10 anys la bèstia negra del nostre sistema financer", però "ara ofereix possibilitats de finançament".

En la ponència El sistema financer andorrà durant els últims anys de la crisi de la Unió Europea i l'obertura econòmica andorranca, es va referir als avenços legislatius en relació amb el marc impo-

QUÈ HA DIT
Jaume Sabater
President OCPs Auditors i Consultors
"Una amnistia com aquesta era fa 10 anys la bèstia negra del sistema financer"
"Ofereim la possibilitat d'acollir-se a un entorn bancari més eficient que l'espanyol"

Per Sabater, el sistema financer andorrà, "que ha resistit millor que el de molts països europeus i especialment millor que el del nostre veí del sud", ha de beneficiar-se, mitjançant l'actual desenvolupament legislatiu, d'un sistema financer europeu "que pot ser una gran oportunitat de finançament".

Respecte als bancs legítims, l'empresari creu que s'està arribant al punt exacte perquè "s'ha de continuar evolucionant en el marc normatiu per ajustar-lo a les necessitats que s'ofereix".

RELACIONS EXTERIORS | EL DEGÀ DELS ADVOCATS APOSTA PER LA VIA DEL CONVENI

Badia veu "inassumible" la plena integració a la UE

B. C.
Andorra la Vella

El degà del Col·legi d'Advocats, Francesc Badia, va centrar la ponència a la Universitat Catalana d'Estiu en l'entorn d'Andorra en l'entorn europeu. Badia considera que "els riscos que comporta la integració a la Unió Europea són tan elevats que són inassumibles", i apunta per la via del convenent com "l'alternativa més prudent de l'alternativa de l'accesió a la Unió Europea, amb adaptacions a la seva característica de microestat". El degà dels advocats considera que les particularitats de l'Es-

tat, hàbitat, de població i de territori, "són impossibles la plena integració a la Unió Europea sense un altre, no tan sols de perdre la identitat, sinó de simplement desintegrar". En la ponència L'obertura econòmica d'Andorra. Visió d'un advocat, Badia admet que la via del convenent també resultaria difícil. "S'haurà de negociar solucions particulars per al nostre país. Solucions que donin resposta tant a la realitat del nostre país com a la necessitat i la raó de ser de l'Estat Econòmic Europeu". Per aconseguir-ho, insisteix en la solució de Lichtenstein, que "disposa d'unes excepcions

El degà del Col·legi d'Advocats, Francesc Badia.

que a la pràctica no han perjudicat el funcionament de l'Estat Econòmic Europeu ni el del mateix Estat centreeuropeu". Considerant que l'obertura econòmica suposa, "encertadament", que el país ha decidit començar un procés per tal d'incorporar-se a l'Estat Econòmic Europeu, Badia considera que el conveni amb la Unió Europea és el març en "ha de desintegrar la llei d'inversió estrangera". L'advocat també recorda que tant l'obertura com la integració a l'entorn europeu no "s'ha d'actuar com un "protegit" que paga Andorra, sinó com "una gran oportunitat, tant per als ciutadans com per al propi país". Una obertura econòmica que "és estigüera dels temps que vivim".

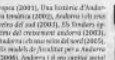
La tribuna

25 diades andorranes a l'UCE (3)

Repensar Andorra des de Prada té també sentit perquè es tracta d'un nivell diferent, exterior i universitari

Antoni Pol
En un moment en el qual el país està en un canvi radical, és imprescindible repensar Andorra des de Prada. És una oportunitat que s'ha de donar.

Després de més de 25 anys d'existència, la UCE (Unió Catalana de Estudients) ha decidit celebrar la seva 25a Diada Andorrana a Prada.

La Diada Andorrana a Prada és una oportunitat per a tots els estudiants catalans que viuen a l'exterior.

És una oportunitat per a tots els estudiants catalans que viuen a l'exterior.

El país andorrà és un país que està en un canvi radical. És imprescindible repensar Andorra des de Prada. És una oportunitat que s'ha de donar.

Després de més de 25 anys d'existència, la UCE (Unió Catalana de Estudients) ha decidit celebrar la seva 25a Diada Andorrana a Prada.

La Diada Andorrana a Prada és una oportunitat per a tots els estudiants catalans que viuen a l'exterior.

És una oportunitat per a tots els estudiants catalans que viuen a l'exterior.

Editorial

25 anys de la diada andorrana a Prada

La diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) de Prada arriba aquest any a la seva 25a edició. És un moment important en la història del país andorrà.

Després de més de 25 anys d'existència, la UCE (Unió Catalana de Estudients) ha decidit celebrar la seva 25a Diada Andorrana a Prada.

La Diada Andorrana a Prada és una oportunitat per a tots els estudiants catalans que viuen a l'exterior.

És una oportunitat per a tots els estudiants catalans que viuen a l'exterior.

e Periòdic d'Andorra
DIADA ANDORRANA A L'UCE
Accent en l'aspecte social de l'obertura
Saboya augura una vintena de compromisos d'inversió estrangera pel setembre

TEMA DEL DIA

Obertura: ¿només economia?

JORNADA ANDORRANA A L'UCE

25 anys a Prada

Els ponents reconeixen l'esgotament del model econòmic i la necessitat d'obrir-se tenint en compte també la dimensió social, cultural i política del procés

EVA ARASA
FRANCA DE CONFIENT

«**P**arlem de model econòmic sense haver definit un model de país, ni soci ni d'estat». Aquesta reflexió la feia l'empresaria Maria Reig poc abans d'intervenir en el marc de la Jornada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), dedicada en aquesta 25a edició a l'obertura econòmica, i insistia que, després de Prada, convindria articular una plataforma des de la qual es repensés «quina Andorra volem». No és l'única que va qüestionar el fet que el debat s'hagi centrat quasi exclusivament en aquesta dimensió econòmica de l'obertura. El periodista i vicepresident de l'associació AD800, Manel Montoro, va assenyalar que l'obertura econòmica s'introdirà conseqüències socials, culturals i polítiques i va insistir que és des de tots els sectors —institucions, partits, moviments ciutadans i altres agents econòmics, socials i culturals— que s'ha d'afundir el repete que suposarà aquest pas.

Si Montoro apostava pel desenvolupament de les lleis socials i l'implantació dels drets polítics als immigrants, sobretot ara que el estranger aporta riquesa, Maria Reig subratllava la necessitat d'abandonar l'individualisme històric dels andorranos i substituir-lo per un esperit de col·laboració tant en l'àmbit públic com en el privat. La presidenta de Reg Capital Group, i exconsellera general, va defensar a Prada el que ja havia dir a Andorra a propòsit de la presentació del document Andorra 16 futur: està d'acord amb la CEA, la Cambra i l'EFA que el sector públic està sobredimensionat i que l'excessiva burocratització compromet totes les in-

versions, no només les estrangeres. Igualment, Reig va apuntar per la transparència, la seguretat jurídica i una avaluació externa i constant tant del sector públic com de les empreses. «A Andorra només hi ha un laboratori amb l'ISO9000», va afegir.

Ara bé, Reig s'ha demanat des de l'única de les reticències de les patronals respecte a l'IRPF, la implementació del qual és, segons ella, «una qüestió de justícia». Sobre aquesta mateixa qüestió, l'advocat i empresari Pere Josep Augé, que intervingua en representació de la CEA, va voler minimitzar les discrepàncies amb el Govern i va preferir, en canvi, ressaltar els passos que s'han fet per facilitar l'obertura. La complexió del marc fiscal —insistim: detant de banda les divergències per l'IRPF—, la nova llei d'inversió estrangera. Augé va lamentar, en tot cas, el ritme del Govern, massa lent pel gust dels empresaris.

Per la resta, es va remetre a les propostes d'Andorra 16 futur. Així, amb relació a la diversificació de l'economia, Augé va parlar del desenvolupament de «dists sectors d'interès i complementaris als tradicionals», com ara la sanitat, l'educació i les tecnologies.

INICIATIVA ACTUA 20 compromisos signats al setembre

Aprofitant la presència del ministre d'Economia i Territori, Jordi Alcòb, i, molt especialment, del ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, l'empresari va reivindicar la reorientació del cos diplomàtic, per tal que des de les ambades es treballi també en pro de l'obertura econòmica.

→ Maria Reig i Jordi Alcòb, conversen, abir a Prada de Confient. A sota assistents a la jornada.

«Quan va arribar el seu torn, Saboya va explicar —com ha fet en altres ocasions— que aquesta és precisament la voluntat del ministre: «cominar cap a una diplomàcia econòmica que, des de l'exterior, s'alinei amb les polítiques econòmiques que es tracen i es desenvolupa a Andorra. I novament va parlar d'aquests nous sectors —en l'argot del ministre, «clusters» que es volen potenciar: sanitat, educació i tecnologies.

Respecte als fruits de la Iniciativa Actua —iniciada amb Montor Group—, Saboya va recordar que, fins al moment, ja hi ha signats 9

compromisos d'empreses interessades a estudiar la seva implantació al país i va avançar que hi ha 13 cartes de compromís més en procés de negociació. D'aquesta manera, el titular d'Exteriors esport que, d'aquí fins a final del mes de setembre, hi hagi una vintena de compromisos signats.

LLEI DE LA COMPETÈNCIA Protegirà els drets dels consumidors

Pel seu canó, el ministre d'Economia, Jordi Alcòb, va fer una presen-

tació de la llei d'inversió estrangera aprovada pel Consell General el mes de juny i va posar èmfasi en el fet que l'autorització per part del ministeri que encapçala de determinades inversions estrangeres és especialment necessària mentre no s'aprovi l'anunciada llei de la competència. Alcòb va informar que els objectius principals d'aquesta llei seran la defensa de la lliure competència, la lluita contra la competència deslleial i la protecció dels drets del consumidor.

Qui es va mostrar més crític va ser el conseller socialdemòcrata David Rios, que va alertar un cop més del risc que les autoritzacions del Ministeri d'Economia siguin arbitràries, tenint en compte que les salvaguardes incloses a la nova llei d'inversió estrangera són, des de l'òptica del seu grup, excessivament genèriques. Amb tot, Rios va assegurar que l'obertura econòmica ha estat l'aposta del PS des dels seus inicis i es va congratular que «el temps hagi acabat demostrant que el nostre model econòmic social pel futur d'Andorra és el bon model».

El conseller socialdemòcrata, a més, es va mostrar convençut que el treball intens del Govern socialdemòcrata del 2009 al 2011 va permetre iniciar les grans reformes fiscals i recuperar el prestigi internacional d'Andorra en sortir de les llistes negres de paradisos fiscals. ■

MARIA REIG
EMPRESÀRIA

«Ens fa falta un lideratge col·lectiu per definir el model de futur que volem»

JORDI ALCOBÉ
MINISTRE D'ECONOMIA

«El marc legal és una condició necessària, però no suficient. Ara calen accions»

GILBERT SABOYA
MINISTRE D'AFERS EXTERIORS

«La diplomàcia econòmica ha d'anar alineada amb les actuacions al país»

ANTONI CORNELLA
PRESIDENT DE L'ART DE VIURE

«(Els mitjans) necessitem el suport de les empreses i les institucions, en les partides de publicitat»

JOSEP MARIA MASO
PRESIDENT DE TEXBOF

«Fa anys que Indra és client de TEXBOF, de productes fets a Andorra»

EL VALOR DE LA TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENTS

«Gràcies i endavant»

El rector de l'UCE, Jordi Sales, felicita la SAC per les 25 edicions de la Jornada Andorrana a Prada

E.A.
PRADA DE CONFLIENT

La Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC), celebrava ahir el seu 25è aniversari. El rector de l'edició d'aquest any de l'UCE, **Jordi Sales**, va aprofitar l'ocasió per felicitar la SAC amb un missatge breu i clar: «Gràcies i endavant».

Sales va reflexionar sobre el concepte d'universitat i la seva transformació arran de la proliferació de les xarxes socials basades en les tecnologies de la informació i la comunicació. Tot plegat per concloure que, més enllà de la seva forma, la universitat persistirà mentre hi hagi algú

que sàpiga una cosa i algú altre que vulgui que li expliqui aquesta cosa».

En realitat, la jornada d'ahir també anava d'universitats, i és que l'obertura es fa amb voluntat de captar, entre d'altres, talent i coneixement. Així, entre els ponents, hi havia l'odontòleg **Philip Garcia**, que és el president de la Fundació **Maria Teresa Ricart**, titular de la Universitat de les Valles. **Garcia** va explicar el llarg periple des de que es va presentar el projecte, l'any 2005 i en època del govern **Forad**, fins al reconeixement de la titulació que oferiran «màster d'odontologia», aquest 2012.

La Universitat de les Valles començarà les classes a Andorra la Vella aquesta tardor i **Garcia** es va

► Els responsables de la Diada.

mostrar satisfet d'haver «obert camí» per a d'altres universitats privades que vulguin instal·lar-se a Andorra. La nova Facultat d'Odontologia vol incorporar un màxim de 30 estudiants per promoció, de manera que la qualitat de l'ensenyament es fonamenti en la proximitat entre els ponents i l'alumnat: «Tindrà espert d'escola amb nivell universitari».

D'altra banda, el secretari acadèmic de la Universitat Oberta La Salle, **August Climent**, va posar èmfasi en el potencial d'aquest nou centre, no només pels estudis que s'hi oferiran, sinó pel fet de formar part d'un projecte amb una forta presència internacional que busca sinèrgies amb universitats d'arreu del món.

20/08/2012

4 Opinió

DILLUNS, 20 D'AGOST DEL 2012

ANDORRANA DE PUBLICACIONS
President: Enric Dada

EL PERIÒDIC D'ANDORRA
Director: Joan Ramon Bayas
Director comercial: Josep Segura

Cap de redacció: Enric Argas. Nacional: Archi Luengo, Clara Garriga, Elix Oriol, Lluís F. Ma. Exports: Ivan Maura i Raül Moró. Diagramació: Biel Rosell i Josep Capel. Estampes: Fotog. ANDORRANA DE PUBLICACIONS Publicat: Xavier Ferran i Nelly Dada. Administració: EL PERIÒDIC D'ANDORRA s'inscriu legalment amb el PERIÒDIC DE CATALUNYA

Editorial

¿Què és l'IRPF a l'andorrana?

La 25a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) de Prada de Conflent va servir per posar en comú diferents punts de vista a l'entorn del procés d'obertura econòmica que està vivint el país. Un procés –i aquí hi va estar d'acord tot hom– que és molt més que la recentment aprovada llei 10/2012 d'inversió estrangera al Principat d'Andorra. De cara a l'exportació de serveis, es va parlar de la necessitat de disposar de convenis per evitar la doble imposició (els famosos CD) i fins a quin punt això obliga a tenir tancat un model fiscal que doni seguretat jurídica a possibles inversors.

El que només es va tocar de puntetes va ser l'IRPF. L'advocat

empresari **Pere Augó** va mencionar que és en aquest punt que les patronals no acaben d'estar d'acord amb el Govern, però va evitar la polèmica i es va centrar en les conclusions del document *Andorra té futur*, elaborat conjuntament per la CEA, la Cambra i TEFA.

Unes hores més tard va ser una altra empresària, **Maria Reig**, qui va defensar l'IRPF com una qüestió de justícia. Un IRPF diferent, un IRPF a l'andorrana.

És aquest «IRPF a l'andorrana» el que no està definit. Des que es va posar damunt la taula la voluntat de completar el marc fiscal amb una imposició directa sobre els rendiments del treball, fa gairebé un any, no s'ha avançat gaire quant a la creació del

nou tribut: definició «exhaustiva i que no doni lloc a ambigüitats» del fet imposable, tipus impositiu, lliand d'exemptions, etcètera.

El cap de Govern, **Toni Martí**, si que ha parlat de terminis: la llei de creació del nou impost es treballarà per ser aprovada l'any vinent, de manera que pugui entrar en vigor –si pel mig no surten entrebancs– l'1 de gener del 2014. Com a mínim, això és el

L'IRPF APLICA ELS PRINCIPIS D'EQUITAT, JUSTÍCIA I REDISTRIBUCIÓ DE LA RIQUESA

que ha avançat públicament i també en una entrevista amb EL PERIÒDIC. I també ha dit que la tributació serà «baixa».

Si és cert que la llei de l'IRPF s'ha de treballar durant el 2013 per ser aprovada abans del desembre de l'any vinent, això vol

L'opinió dels lectors i l'expressió dels seus sentiments no són responsabilitat de les publicacions.

dir que ben aviat en tindrem més detalls. Uns detalls dels quals depèn que el futur impost generi més o menys censals, i no només amb els empresaris.

L'IRPF és un impost directe que grava la renda, entesa com la manifestació immediata de la capacitat econòmica dels ciutadans i que permet determinar, per tant, quina ha de ser la contribució de cadascun d'ells al sosteniment de l'Estat. Es tracta, en última instància, d'un impost que ha d'aplicar els principis d'equitat, justícia i redistribució de la riquesa, basant-se en aquesta capacitat econòmica dels ciutadans.

Aquest és un moment delicat, també per a les finances públiques –i més si anem rebent «herències» com la del túnel de les Dos Valires, que més val que comencem a amortitzar... En aquest context, l'IRPF ha de ser la concreció del sacrifici col·lectiu, just, proporcional i moderat, al que s'ha apel·lat des de les institucions.

OBERTURA ECONÒMICA

El PS reitera les crítiques a l'opacitat entorn Monitor Group

Riós demana al Govern tota la documentació generada i relacionada amb la consultora

EL PERIÒDIC
ESCALDES ENGORRANY

El grup parlamentari socialdemocrata, a través del seu conseller David Riós, ha demanat al Govern tota la documentació generada per Monitor Group, tota la documentació generada per l'ADI (Andorra Desenvolupament i Inversió) o el Govern en base als documents realitzats per la consultora, i tota la documentació relacionada amb la iniciativa Actua. La demanda d'informació es justifica pel fet que «els treballs contractats ja han finalitzat, i en el comunicat informatiu que el grup va transmetre es critica l'obscurantisme més absolut» per part del Govern a l'hora d'informar sobre la feina realitzada per una empresa amb un tema tan sensible, estratègic i decisiu com és l'obertura econòmica mitjançant les inversions estrangeres.

►► Desferlocat Alcobé, i en segon terme Riós, a la Diada Andorrana de l'UCE.

En data del 17 d'agost, Riós va transmetre una nova demanda d'informació sobre els treballs realitzats per Monitor Group, en relació als dos

projectes pels quals es va contractar la consultora. El conseller considera que els projectes *Proposta per a Andorra d'èxits immediats i l'estratègia d'in-*

versions directes estrangeres a curt termini i Proposta per a Andorra d'una estratègia de diversificació econòmica per estimular el creixement econòmic d'An-

dorra fa mesos que han acabat sense que es seu resultat sigui visible.

En el comunicat, el grup socialdemocrata indica que després d'1,5 milions d'euros i tres mesos des de la finalització dels treballs, no s'ha observat cap millora en la situació del país, ni cap empresa estrangera ha iniciat la seva instal·lació ni tampoc ha manifestat la seva voluntat fefament de fer-ho.

Davant d'«hermetisme» amb què el grup parlamentari considera que el Govern tracta la informació sobre aquest assumpte, els socialdemòcrates demanen que se'ls faciliti tota la documentació generada per Monitor Group en relació amb els dos contractes d'aquests projectes, tota la documentació generada per l'ADI o pel Govern en base a la documentació de Monitor Group i tota la documentació relacionada amb la iniciativa Actua, que recull els contactes establerts amb empreses estrangeres per atraure la seva ubicació al Principat.

El PS insisteix en aquesta demanda per «l'obscurantisme» del Govern a l'hora d'informar en un tema tan sensible, estratègic i decisiu com és l'obertura econòmica i per «l'arbitrarietat i desinformació amb què s'està duent a terme aquest procés».

23/08/2012

Posar en positiu el PIB

L'estiu sempre és un bon moment per reflexionar i plantejar nous projectes. Les Universitats d'Estiu tenen aquest objectiu, i així ho està fent decididament des de fa 25 anys la Societat Andorrana de Ciències i totes les persones que hi col·laboren. Tal com deia en aquest diari el coordinador de

les jornades, n'Antoni Pol, «repen-
sar Andorra des de Prada té també sentit perquè es tracta d'un nivell diferent, exterior i universitari».

He de confessar que sóc dels més mandrosos a l'hora d'agafar el cotxe per anar fins a Prada de Conflent. Per norma sóc dels que em trelleixo el recull de les seves conferències, sobretot quan em vull assessorar en algun tema concret. Per això ha esdevingut tan imprescindible l'edició dels seus llibres, tot i que a en aquests moments comença a ser necessari que trobesin el finançament per reformar la seva web i penjar tota la documentació acumulada en aquests anys.

Enguany s'ha posat sobre la taula l'aposta del Govern actual, l'obertura econòmica. És un tema actual, necessari i que determinarà la línia política i econòmica d'aquest segle. No en va, sense anar més lluny, aquesta setmana Rússia ha finalitzat quasi 20 anys de negociació per acabar entrant a l'Organització

zació Mundial del Comerç. Nosaltres no en som membres, però sí tenim la condició d'observadors des del 1999.

Tot i així, tinc la sensació que el món va tan ràpid, que crec que no som prou preventius amb les previsions econòmiques a venir. Des de fa un parell d'anys sembla que est-

guem castigats, no és que ens hagin quedat assignatures per setembre, sinó que senzillament no es pot pagar. Les vacances típiques s'han escurçat a una setmana esgarriada a la feina del dia a dia. La crisi econòmica ens afecta tant que no podem estar despitats, ni establir un partitènt a les nostres obligacions

professionals.

L'altre, de voltes, és tan dens, com si les notícies no ens deixessin descansar. Hi ha molts temes que han de ser tractats, canviant d'arrel els seus fonaments. No hi ha temps per entretenir-se massa en les reflexions. Abans sempre ens deien que s'ha d'arreglar la casa abans d'arreglar el de fora, però ara s'ha de tractar tot alhora. Buscar inversió estrangera alhora que es replanteja tot el marc fiscal, reduir totes les despeses possibles alhora que s'ha de replantejar la llei de les competències comunals.

A l'igual que els gestors de les empreses no poden perdre pista onada, els polítics no poden esperar al 8 de setembre per reprendre el curs. No haurien de perdre de vista que en aquests moments no poden haver-hi ni posicionaments parroquialistes ni colors polítics. El segon semestre 2012 hauríem de tornar a posar en positiu el PIB. ■

alexiestopiñan@gmail.com

ANDORRA Pàgina 9

La Diada andorrana a l'UCE recollirà la visió dels diferents sectors sobre l'obertura

BONDIA | DIVENDRES, 10 D'AGOST DEL 2012

ANDORRA | 9

L'UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

La Diada recollirà la visió dels diferents sectors sobre l'obertura econòmica

La jornada tindrà la presència de polítics, empresaris i representants de la societat civil

M. S. C.
ENCAMP

L'obertura econòmica és el tema que es tractarà en la 25a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que té lloc a Prada de Conflent. La intenció és, segons va explicar la presidenta de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Angels Mach, recollir les opinions que tenen els diferents sectors de la societat andorrana sobre la liberalització de l'economia. Així es vol "crear opinió amb coneixement de base", va remarcar.

Mach va afirmar que es posa sobre la taula un tema candent, d'una banda perquè l'economia és una qüestió que preocupa i de l'altra perquè recentment el Govern ha legislat sobre l'obertura al capital estranger. Tot plegat ha de servir per reflexionar a l'entorn del tema plantejat. La jornada tindrà lloc el 18 d'agost, de les 9.30 a les 19. L'entrada és gratuïta.

El programa està format per 22 ponències i vuit més de no presencials. Els convidats d'aquest any apleguen tots els àmbits de la societat andorrana. Així, hi haurà representants d'associacions acabades de crear, com són AD800 i Màxima 6. Així mateix, es comptarà amb membres de l'àmbit econòmic i financer, com el director general adjunt de BancSabadell d'Andorra, Josep Segura; l'empresària Maria Reig; la presidenta del Club d'Empresaris Portuguesos, Patrícia Bragança, i el vice-president executiu de la comissió de Relacions Internacionals

Mach i Moles van presentar ahir el recull de les ponències i la jornada d'aquest any.

Un llibre recull les ponències de les dues últimes edicions, que tracten sobre els ciutadans i l'aigua

Coincidint amb la presentació de la Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu, Mach i el director de FEDA, Albert Moles, van presentar el llibre amb el recull de les ponències dels dos darrers anys. El volum inclou les intervencions de la 23a jornada, que va girar a l'entorn d'Andorra i els seus ciutadans, i la de l'any passat, que va portar per títol *L'aigua i Andorra*. S'hi troben 61 ponències (30 sobre els ciutadans i 31 sobre l'aigua) i cada article està assenyalat amb l'identificador DOI per a la recerca a la web de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), on es podran consultar tots els articles a partir de la tardor.

Moles va recordar que aquest és el segon any

que FEDA col·labora en l'edició del llibre. Al mateix temps va indicar que aquestes publicacions són útils per a la societat però també per a la parapública. En aquest sentit va exposar que el recull de ponències sobre l'energia incloïa reflexions que van ser tingudes en compte per FEDA.

La publicació de les ponències de les dues últimes jornades en un sol volum es deu a la falta de finançament. La presidenta de la Societat Andorrana de Ciències va exposar que l'entitat afronta de la millor manera que pot les retallades fetes per totes les institucions, buscant finançament en diferents indrets, com són FEDA, l'IEC i el Govern.

de la Confederació Empresarial Andorrana, Pere Josep Augé.

Altres representants del teixit empresarial que hi prendran part seran el director de negoci

del Grup Pyrénées, Antonio Miralles; el president de Tebor, Josep Maria Masó, i el president de la Unió Hotelera, Àlex Armengol. Com a representant

dels assalariats, la Diada Andorrana a l'UCE comptarà amb el secretari general del Sindicat Andorrà de Treballadors, Guillem Fornieles.

També es desplaçaran fins a Prada el ministre d'Economia i Territori, Jordi Alcobé, i el ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, a més a més de representants de partits polítics com ara Cristófol Ferrí (dels Verds) i David Rios (del Partit Socialdemòcrata).

Per altra banda també hi participaran professionals liberals, com el degà del Col·legi d'Advocats, Francesc Badia. A més, el fiscal adjunt i cap de la Unitat d'Intel·ligència Financera, Carles Fitana, oferirà una ponència sota el títol *L'obertura econòmica i el blanqueig de capitals: un lligam indissoluble*.

La presidenta de la SAC va posar en relleu la participació de representants de les dues noves universitats que s'han instal·lat al Principat, la Universitat de les Valls i la Universitat Oberta La Salle. En aquest sentit va remarcar que un requisit a l'hora d'obrir-se a l'exterior és la formació.

Mach va destacar ahir, en la presentació de la 25a edició de la jornada, l'acceptació que ha rebut al llarg d'aquests anys de la Diada. Al mateix temps va posar en relleu la necessitat que el Principat sigui present a la Universitat Catalana d'Estiu per "donar a conèixer l'Andorra real". La presidenta de la Societat Andorrana de Ciències va remarcar que hi ha molts estereotips sobre el Principat, fins i tot en zones geogràfiques molt properes, ja que sovint només es coneix l'espai i les compres però no el país. ■

BONDISIA | DELLLINS, 20 D'AGOST DEL 2012

DIADA ANDORRANA A L'UCE

Els dubtes de l'obertura

Prada aborda el nou model econòmic que s'està gestant al Principat

INFORMACIÓ AGENCIES DE PREMSA

Un moment de la 25a Diada Andorrana a l'UCE, dissenyat a Prada.

La 25a edició de la Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC), ha debatut aquest any el procés d'obertura econòmica des de tots els àmbits possibles, però no ha estat capaç d'evitar els dubtes que genera aquest procés entre la mateixa classe política, l'empresariat i la societat del país.

És que, com no podia ser d'altra manera, mentre els ministres d'Economia i Territori, Jordi Alcega, i d'Afers Exteriors, Gilbert Solbes, defensaven el procés d'obertura en les seves ponències, i avançaven que a final de setembre des de l'executiu s'espera comptar amb una vintena de cartes de compromís d'empreses interessades a poder-se establir al país, el conseller socialista David Riis posava en dubte l'actitud dels principals actors del país.

També entre l'empresariat destaca dubtes al procés d'obertura. La Confederació Empresarial Andorrana, per mitjà del vicepresidente de la comissió de relacions internacionals, Pere Josep Auvé, i la Cambra de Comerç, a través d'una ponència escrita, van mostrar un cert optimisme i confiança en el procés

endeïgat, malgrat reclamar novament a l'executiu més "determinació, valentia i immediatesa" en el ritme de les reformes. En canvi, l'empresariat i presidentia de Riig Capital Group advertia dels perills de l'obertura.

És que, per Maria Reig, el fet de tenir endavant el procés d'obertura econòmica "sense tenir definit quin model de país i de societat volem portar aconseqüencies. En aquest sentit, Reig, que no es va mostrar, però, contrària al procés i va admetre la necessitat que Andorra trobi "la seva plaça en l'economia internacional", va recordar que ja va passar una cosa similar als anys cinquanta: "No vam tenir un full de ruta, i això ha portat a una so-

cietat desequilibrada i a l'endarrerament", va assegurar.

Reig va dissenyar un model d'Estat i de societat basat en la qualitat, l'eficàcia i l'agilitat, i va destacar que "Andorra té característiques idòniques per singularitzar" —com les dimensions del país i uns valors arrelats— i que "si fóssim capaços de trobar les singularitats d'Andorra construiríem un territori competitiu i un model de societat molt interessant per a altres països".

També des del Sindicat Andorrà de Treballadors Caixlles Fornieles va expressar dubtes sobre el procés i va incidir en el fet que la llei "no llisca en qüestions de seguretat econòmica i social".

22/08/2012

ANDORRA Figura 6

Fiñana diu que l'èxit del país passa per complir les normes antiblanqueig

DIADA ANDORRANA A PRADA

Fiñana recorda que l'èxit del país passa per complir les normes antiblanqueig

El fiscal adjunt afirma que cal "vendre" Andorra sota el prisma del rigor i de la transparència

ALTAIRI FERRER

Andorra ha de continuar treballant de manera constant que "continuarem" adoptant els organismes internacionals en relació amb la llei contra el blanqueig de capitals, i no ens emociem amb el procés d'obertura econòmica que s'està posant en marxa. Aquest és el punt que expressa el fiscal adjunt i cap de la Unitat d'Anàlisi Financiera de la UCE, Carlos Filiano, en la ponència que va presentar a la Diada andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Cardener, sota el títol "L'obertura econòmica i l'Anísquet de transparència: un èxit no és negociable".

El fiscal adjunt va remarcar que la legislació nacional en matèria de blanqueig de capital és igual de moderna i adaptada a la normativa internacional, i és que en aquest moment hi ha un marxa en procés "per aconseguir-nos més ambició normativa", també per evitar les últimes regulacions decidides pel GAB. En aquesta legislació nacional destaca la Llei 20/2008 de l'UTI de desmentir de cooperació penal internacional (CPT) i de l'Unitat d'Anísquet de delictes o "valor previsible de la delinqüència transnacional i contra el finançament del terrorisme", i el seu posterior desenvolupament del maig del 2009.

La Diada andorrana a l'UCE va celebrar dissenyat a Prada.

Carlos Filiano: "S'ha de continuar treballant amb els canvis necessaris que continuarem adoptant als organismes internacionals".

El Regle de l'any penal del Consell General va aprovar la modificació parcial de la CPT i la Unió del Dret, a proposta de la Comissió Permanent de l'Economia del Blanqueig, el Govern va presentar al Consell una primera proposta de modificació legislativa d'aquesta de la CPT a partir de la qüestió plantejada del Monovici, del GCO pel que fa a la corrupció. De les seves quatre recomanacions que van arribar pel GAB i de les seves puntes i per aplicació de la trans-

Parlaments de l'Andorra. Filiano també va proposar una segona modificació legislativa "que incloua aspectes més tècnics en el Blanqueig de capitals, com ara, a títol d'exemple, in-

"El blanqueig distorsiona el sistema econòmic"

El fiscal adjunt, Carlos Filiano, va remarcar en la seva ponència a la Diada andorrana a Prada de Cardener que el blanqueig distorsiona el sistema de blanqueig de capitals i no ens emociem amb el procés d'obertura econòmica que s'està posant en marxa. Aquest és el punt que expressa el fiscal adjunt i cap de la UCE, Carlos Filiano, en la ponència que va presentar a la Diada andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Cardener, sota el títol "L'obertura econòmica i l'Anísquet de transparència: un èxit no és negociable".

Francesc Badia defensa la incorporació d'Andorra a l'Espanya Econòmic Europea

El diputat del Consell d'Andorra, Francesc Badia, considera essencial que Andorra hagi enguany la incorporació a l'Espanya Econòmic Europea (EEE) com a país que es compromet a complir el procés d'obertura econòmica que s'està posant en marxa des de la primavera. És la ponència que va presentar a la Diada andorrana a l'UCE a Prada de Cardener, sota el títol "L'obertura econòmica a Andorra: l'últim obstaclejament a superar".

El diputat de la qual Andorra forma part, Regula l'Andorra, ha dit després que la incorporació a l'EEE és de la integració a la Unió Europea i a la UE. És un país que comporta la integració a la UE i no ens subestimem. El Regle de l'any penal del Consell General va aprovar la modificació parcial de la CPT i la Unió del Dret, a proposta de la Comissió Permanent de l'Economia del Blanqueig, el Govern va presentar al Consell una primera proposta de modificació legislativa d'aquesta de la CPT a partir de la qüestió plantejada del Monovici, del GCO pel que fa a la corrupció. De les seves quatre recomanacions que van arribar pel GAB i de les seves puntes i per aplicació de la trans-

colades per al nostre país. Solucions que donem resposta tant a la realitat del nostre país com a les necessitats i a les demandes del FEEB". És en aquest març, on qualsevol dubte dels administrats, tal com el títol a terme impulsat pel Govern. "Cal aplicar el llei que, primer, per primera vegada, amb l'obertura econòmica i el FEEB, és un pas essencialment necessari i no menys altament que una altra vegada". Per la Diada a l'obertura econòmica que s'està posant en marxa a l'Europa europea no ha d'obrir cap obstaclejament a superar. És Andorra, així com una gran oportunitat, tant per als andorranos com per al nostre país, i en qualsevol cas, l'obertura econòmica és la solució del temps que venirà".

Armengol alerta que la sostenibilitat de molts hotels perilla per l'ocupació baixa

a és notícia

IOBERTURA ECONÓMICA

Armengol alerta que la sostenibilitat de molts hotels perilla per l'ocupació baixa

El president de la Unió Hotelera aposta per la unió de Govern i societat per fer front a la crisi

ALAN NORRIDGE / SHUTTERSTOCK

L'economia andorranca està en un punt d'inflexió que obliga a treballar conjuntament el Govern i la societat civil en la definició d'un nou model econòmic i per fer front a la gran crisi actual. Aquest és el parer del president de la Unió Hotelera d'Andorra (UHA), Alex Armengol, segons el qual "tot en som responsables i no en queda de pensar poble a les rodés sinó més aviat d'ajudar a perseguir un objectiu comú".

Armengol va recordar que, pel que fa al sector de l'hoteleria, les penamacions al país s'han reduït un 50% en els últims quatre anys, igual que el preu mitjà, cosa que fa que molts establiments amb pocs pisos puguin arribar a cobrir els costos d'operació. Amb uns 35.000 places d'allotjament i una ocupació mitjana a l'entorn del 35%, la indústria hoteleria està en aquest moment subdesempenyada "i necessita ser més competitiva amb els països limítims que ho són molt més aviat que molts actors d'aquest sector tinguent la nostra sostenibilitat en perill". Durant aquesta situació, l'hoteleria econòmica

Alex Armengol va ser un dels ponents de la Diada andorranca a la Universitat Catalana d'Estiu.

en manca obres porties, segons Armengol, "s'oposa de gran l'hoteleria andorranca". El president de la UHA va indicar que el sector hoteler necessita creix a més que 35.000 persones puguin tenir una ocupació que assegurui la seva sostenibilitat, amb un 50% d'ocupació i un augment del preu mitjà. En aquest sentit, Armengol va considerar que el futur de l'hoteleria dependria de dos factors. En el primer, Armengol va indicar que Andorra tendria que apostar més amb l'hoteleria que s'ha posat en marxa i que mencionaria el país continuï donant suport al turisme: "El Govern ha anat fent i hauria d'augmentar encara que hi ha qui opinia que altres ho farien més ràpid i millor".

Tot i així, el president dels hotellers creu que no és suficient que l'hoteleria vagi en aquesta direcció, sinó que s'hi ha d'implicar també la societat civil. "Cadaquè amb les seves possibilitats i brax a l'una, i en el que volguem. Hi pot aportar alguna cosa". "La realitat és que estem en un punt d'inflexió de l'economia andorranca i hem d'actu-

Alex Armengol

"La realitat és que estem en un punt d'inflexió de l'economia andorranca i hem d'actuar conjuntament".

ar conjuntament", va afegir Armengol a la ponència que va presentar a la Diada andorranca a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) sota el títol 'Cucurs en el turisme, un viatge d'oportunitats transformada, recordant que "penseu ara en el moment que tant aquesta societat civil i la seva política".

El president dels hotellers considera que, per la seva banda, el sector té els deures fets, amb una infraestructura quantitativa i qualitativa suficient per a aquesta nova etapa que comença amb Andorra. "Juntament amb les altres indústries del país, la hotelera i el sector del transport, cal que ens posem ben d'acord per millorar el software, com és el fet d'invertir estratègicament i utilitzar eficientment tots els recursos que tinguem", va dir Armengol.

Daniel Bastida considera que l'ensenyament superior i la recerca poden esdevenir un nou sector econòmic del país

"Anteriorment podria ser un sector econòmic, innovador i de perfil internacional, en col·laboració amb institucions amb models de qualitat reconeguts". Aquesta és l'opinió que el rector de la Universitat d'Andorra (UdA), Daniel Bastida, va expressar en el marc de la Diada andorranca a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), a Prada de Conflent, en una ponència que portava per títol la universitat com a suport a l'hoteleria econòmica. Bastida va considerar que "l'ensenyament

superior i la recerca poden esdevenir un nou sector econòmic, el país d'ara del procés d'obertura econòmica que s'ha posat en marxa i amb un element clau per augmentar la competitivitat, perquè amb més persones amb titulacions superiors "obrirem l'ocupabilitat també més formació i hi ha menys aturats i alhora s'incrementa la productivitat".

disposi de bons professionals en cadascun dels àmbits econòmics i amb una formació adient, hi que passa per incrementar la qualitat i la competitivitat dels actius superiors. "Una formació que a més de les competències tècniques també tingui capacitat d'anàlisi i adaptabilitat a un món canviant". I és que, segons Bastida, "l'educació és un instrument essencial per al progrés econòmic. Alhora, un dels aspectes clau que podria contribuir a posar les bases per a un creixement turís-

Daniel Bastida.

Daniel Bastida

"L'ensenyament superior pot esdevenir un sector econòmic i de perfil internacional".

considera a promoure "l'opinió empresarial, la innovació i la creativitat". Pel costat de l'UdA, l'educació s'ha de considerar una inversió que és molt rendible, segons estima, tant des del punt de vista individual com social i públic: "Una de les millors inversió que pot fer una persona és en la seva pròpia formació; també és cert per a les empreses i per al sector públic".

4 OPINIÓ

EDITORIAL

Lectures sobre l'obertura

Quan es parla d'obertura econòmica són moltes les opinions que sorgixen sobre els beneficis que pot comportar per a l'economia del país. D'aquesta manera, mentre que uns hi veuen una gran oportunitat d'altres creuen que tampoc no servirà per aconseguir la reactivació necessària. D'aquesta manera, el president de la Unió Hotelera (UHA), Alex Armengol, hi veu una ocasió per dinamitzar el sector, tal com va posar en relleu a la Diada andorranca de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent. En aquest sentit, Armengol alerta que la sostenibilitat de molts hotels perilla per la baixa ocupació i creu que l'obertura obre

portes per "girar l'economia andorranca". És una visió molt optimista i el que caldrà avaluar és quin impacte pot tenir aquesta obertura en el sector hoteler, ja que a més això ha d'anar acompanyat necessàriament d'una promoció del país que faci venir visitants. A més a més, el president de la UHA exposa que el sector té els deures fets, amb una infraestructura quantitativa i qualitativa suficient, però el cert és que potser caldrà avaluar quins són els aspectes que encara cal millorar, ja que és evident que encara hi ha mancances per poder ser atractius per a un determinat públic.

23/08/2012

30/08/2012

ANAR A PRADA, I ESOBLAT... Segons llegia al Diari, en la 25a Diada andorranca de la Universitat d'Estiu, a les terres germanes de Prada de Conflent, amb una selecció de participants que van exposar les seves ponències, que esperem que hagin estat molt seguides, però sobretot que les aportacions que s'hi van fer, siguin preses en consideració pels nostres dirigents. La jornada va estar centrada en l'obertura econòmica, és a dir, un tema no apte per a tots els públics, ja que la majoria de ciutadans per molt que ens vulguem informar se'ns fa difícil prevure les implicacions que realment afectaran Andorra i els seus habitants. Per cert, on podem trobar les ponències?

PARTICIPACIÓ A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

10/08/2012

La 25a Diada a l'UCE tractarà sobre l'obertura econòmica

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) ha escollit l'obertura econòmica com a tema de la Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que se celebrarà el 18 d'agost. La presidenta de la SAC, Àngels Mach, va explicar ahir que consideren que és un moment escaient per tractar aquesta qüestió, ja que els temes d'economia preocupen molt per la crisi, però també perquè s'acaba de legislar sobre l'obertura econòmica i per tant "val la pena tenir un moment per reflexionar i poder debatre" sobre el que suposarà aquest canvi.

Entre els ponents de la jornada hi haurà els dos ministres competents en la matèria, el d'Economia i Territori, Jordi Alcobé, i el d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, a més de representants del teixit empresarial, professionals liberals i persones de diferents sectors econòmics, que explicaran l'afectació que pot tenir l'obertura econòmica. Així,

Mach i Moles, ahir. // T. M.

hi haurà ponents de sectors com el financer, l'hoteler, el comercial, el farmacèutic i l'universitari, amb representants de la nova Universitat Oberta La Salle i de la Universitat de les Valls.

També es comptarà amb la presència de representants del món polític, amb David Rios, del grup parlamentari socialdemòcrata, i Cristòfol Ferri, dels Verds d'Andorra, i amb la participació dels responsables de les dues noves plataformes ciutadanes que s'acaben de crear, AD800 i

Màxima 6. Cal destacar també la presència de l'empresària Maria Reig, així com del cap de la Unitat d'Intel·ligència Financera, Carles Fiñana.

Lacte de presentació de la Diada va servir també per presentar l'edició impresa del recull de ponències de les últimes dues edicions, dedicades a Andorra i els seus ciutadans, i a l'aigua. Mach va destacar que l'edició ha pogut veure la llum gràcies a Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA), a l'Institut d'Estudis Catalans i al ministeri de Cultura.

Per això la presentació es va fer al Museu de l'Electricitat de FEDA i va tenir la participació del director general de la paràpública, Albert Moles, que va recordar també que van col·laborar en l'edició de la publicació de la jornada dedicada a l'energia, i que els va ser de molta utilitat per al *Llibre blanc de l'energia*.

Redacció / Agències / Andorra la Vella @mes_andorra

20/08/2012

Ramon Tena Pera

Felicitats pels 25 primers anys a Prada i per les interessants Jornades sobre l'obertura econòmica.

Eric Jover @JoverEric

Diada d'Andorra gran qualitat de ponents. Ampli consens al voltant de l'obertura econòmica tot i certes pors i matisos.

MITJANS

Fórum Andorra @forum_ad

Maria Reig alerta dels riscos de fer una obertura econòmica sense definir el model d'Estat i de societat <http://forum.ad/?p=28988>

Fórum Andorra @forum_ad

Saboya assegura que a finals de setembre hi haurà una vintena de compromisos signats d'inversió estrangera <http://forum.ad/?p=28985>

Periòdic d'Andorra @PeriodicAND

25 anys a Prada <http://dlvr.it/21bsvy> #andorra

20/08/2012

DIADA ANDORRANA A L'UCE

La Diada a l'UCE evidencia els dubtes sobre l'obertura

La 25a edició de la Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències, ha debatut aquest any el procés d'obertura econòmica des de tots els àmbits possibles, però no ha estat capaç d'esviar els dubtes que genera aquest procés entre la ma-

teixa classe política, l'empresariat i la societat. I és que mentre que els ministres d'Economia i Territori, Jordi Alcobé, i d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, defensaven el procés d'obertura en les seves ponències i avançaven que a final de setembre l'executiu espera tenir una vintena de cartes de com-

promís d'empres interessades a poder-se establir al país, el conseller socialdemòcrata David Rios posava en dubte l'actual procés assegurant que "és arbitrari i poc transparent" i lamentant la falta de resultats a curt termini.

També entre l'empresariat des- perta dubtes el procés d'obertura.

La CEA, per mitjà del vicepresident de la comissió de relacions internacionals, Pere Josep Augé, i la Cambra de Comerç, a través d'una ponència escrita, van mostrar un cert optimisme i confiança en el procés endegat, malgrat reclamar novament a l'executiu més "determinació, valentia i immediatesa" en el ritme de les reformes. En canvi, la presidenta de Reig Capital Group, Maria Reig, advertia dels perills de l'obertura.

Redacció / Agències / Andorra la Vella @mes_andorra

OPINIÓ

més

EDITORIAL

La 25a Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de context, que ha centrat el debat en el procés d'obertura i el nou model econòmic en què està immers el país, ha passat de manifest els dubtes i la incertesa que genera encara ni aquest camí iniciat entre la classe política. Impresionant i preocupant a molt. Dubtes i inquietat, la feina feixuga, cal veure-lo adequadament, de moment sembla que l'executiu no té clar quina sobra ha.

estrella sobre el qual gira tota l'acció de govern aquesta legislatura. És evident que les coses cal fer-les bé i que, sovint, les premses no són bones. Ara bé, i després de les ponències i aportacions que s'han sentit a Prada, és clar que la indefinició del camí que pugui agafar aquesta obertura preocupa i molt. Dubtes i inquietat, la feina feixuga, cal veure-lo adequadament, de moment sembla que l'executiu no té clar quina sobra ha.

Detall Notícia

Títol: AM - La 25a Diada Andorrana a la UCE vol reflexionar sobre com afectarà l'obertura econòmica

Resum: Andorra la Vella. La 25a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent (UCE) tractarà sobre l'obertura econòmica i les conseqüències que tindrà en els diferents sectors del país. L'objectiu és fer una reflexió sobre el canvi que comportarà en el model econòmic, i conèixer l'opinió dels diferents sectors, fent un intercanvi d'idees amb coneixement de base, ja que la jornada comptarà amb les ponències dels ministres d'Economia i Territori, Jordi Alcobé, i del d'Affers Exteriors, Gilbert Saboya. Hi haurà un total de 22 ponències, més 8 no presencials, a càrrec de representants de les noves plataformes ciutadanes AD800 i Màxima 6, i responsables del sector comercial, financer, hotelier, o de les noves universitats que s'han instal·lat al país.

Text: La Societat Andorrana de Ciències ha escollit l'obertura econòmica com a tema de la Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu d'enguany, que se celebrarà el proper 18 d'agost. La presidenta de la SAC, Angels Mach, ha explicat que consideren que és un moment escaient per tractar aquesta qüestió, ja que els temes d'economia preocupen molt per la crisi, però també perquè s'acaba de legislar sobre l'obertura econòmica, i per tant 'val la pena tenir un moment per reflexionar i poder debatre' sobre el que suposarà aquest canvi.

Entre els ponents de la jornada, hi haurà els dos ministres competents en la matèria, Jordi Alcobé i Gilbert Saboya, a més d'empresaris i advocats, i representants dels diferents sectors econòmics que explicaran l'afectació que pot tenir l'obertura econòmica, des del sector financer, fins a l'hotelier, el comercial, el farmacèutic o l'universitari, amb els representants de la nova Universitat Oberta de la Salle i de la Universitat de les Valls.

També es comptarà amb la presència de representants del món polític, amb David Rios del grup parlamentari socialdemòcrata i Cristòfol Ferri dels Verds d'Andorra, i amb la participació dels responsables de les dues noves plataformes ciutadanes, AD800 i Màxima 6. Cal destacar també la presència de l'empresària Maria Reg, així com el cap de l'Unitat d'Intel·ligència Financera, Carles Finau.

Durant l'acte també s'ha presentat l'edició impresa del recull de ponències de les últimes dues edicions, dedicades a Andorra i els seus ciutadans, i a l'Aigua. Angels Mach ha destacat que l'edició ha pogut veure la llum gràcies a Forces Elèctriques d'Andorra, a l'Institut d'Estudis Catalans i al Ministeri de Cultura.

Per aquest motiu, la presentació s'ha fet al Museu de l'Electricitat de FEDA, i ha comptat amb la participació del director general de la parapública, Albert Moles, que ha recordat que FEDA també va col·laborar amb l'edició del llibre de la jornada que es va dedicar a l'energia, i que els va ser de molta utilitat a l'hora d'elaborar el *Llibre blanc de l'Energia*.

Data de publicació: 09.08.2012, 12:26 h

Secció: Societat

Territoris: Pirineu, Nacional

Signatura: Marta Tort

Foto: Marta Tort
El director de FEDA, Albert Moles, i la presidenta de la Societat Andorrana de Ciències, Angels Mach, han estat els encarregats de presentar la Diada.

Foto: Marta Tort
El director de FEDA, Albert Moles, i la presidenta de la Societat Andorrana de Ciències, Angels Mach, han estat els encarregats de presentar la Diada.

Foto: Marta Tort
El director de FEDA, Albert Moles, i la presidenta de la Societat Andorrana de Ciències, Angels Mach, han estat els encarregats de presentar la Diada.

Tipus de contingut	Totes els mitjans	Totes les seccions	Totes els formats	Entre les dades	Cerca
--------------------	-------------------	--------------------	-------------------	-----------------	-------

Detall Notícia

Títol: PRADA. La necessitat i les oportunitats de l'obertura econòmica a dèficit a la 25a Diada Andorrana

Resum: Prada de Conflent-La Diada Andorrana organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC) a la Universitat Catalana d'Estiu que se celebra cada any a Prada de Conflent, amb agendes dissabte a la seva 25a edició. La temàtica d'enguany gira al voltant d'un temari crucial per al país: el procés d'obertura econòmica en què està immers Andorra. Des de les deu del matí i al llarg del dia exposen les seves posicions diferents representants de la societat civil, empresarial, política i econòmica del país donant la seva visió sobre el procés de construcció del nou model econòmic del país, les seves necessitats i les seves oportunitats.

Text:

Una de les ponències que s'han exposat a primera hora del matí ha estat la de Pere Angé, advocat i empresari i vicepresident executiu de la Comissió de Relacions Internacionals de la CEA, parlant sobre les conseqüències i expectatives de l'empresariat andorrà fent el nou model econòmic i fiscal.

Angé, que ha anat hora més de la seva ponència en el document *Andorra el futur* elaborat per les patronals andorranes, ha reclamat de nou determinació, valentia i involucració en el ritme de les reformes, ja que els empresaris són conscients que la crisi s'agudiza i no se'n veu el final i que, per tant, el Govern ha d'imprimir a les reformes a al impuls de noves iniciatives, la valentia que perbaca en temps com els que vivim:

Tot i això, el representant de la CEA ha dit que les reformes són una necessitat i una oportunitat per 'recuperar el camí del creixement econòmic' combatint 'les expectatives derivades dels nous models fiscal i econòmic amb una actitud pro-activa i receptiva a l'arribada d'inversió i talent per part de l'empresariat.

Angé, però, és del parer que 'no s'ha prou en haver establert els mecanismes bàsics de l'obertura econòmica' sinó que s'ha de donar a conèixer al món 'el nou concepte d'Andorra com a oportunitat', per aquest motiu ha proposat vuit accions concretes. La primera d'elles passa per la creació d'un consell assessor internacional format per 'persones d'alta qualificació' i per representants dels empresaris- que treballi de forma conjunta amb ACTIVA i FADI per a la captació de noves activitats econòmiques.

Segons l'empresariat andorrà, una altra acció passa per la formació i suport al cos diplomàtic andorrà per evitar aquest paper 'essencial' en la difusió del nou concepte del país. Una tercera acció seria aprofitar convencions internacionals concretes en situacions difícils per promoure Andorra, i fer-ho a través de delegacions formatades per mitjans i empresaris.

Angé també proposa establir convenis i vincles amb el màxim nombre d'organitzacions empresarials del món, fer política interna en col·laboració que vengui l'obertura nacionalista com una anècdota, promocionar Andorra internacionalment com a país d'acció i d'innovació i d'empresariat, establir mecanismes i processos d'accidència als nous empresaris i professionals, i crear una comissió de seguiment formada per representants del Govern i de l'empresariat.

Data de publicació: 18.08.2012, 11:28 h.

Secció: Econòmica - Empresa

Territori: Pirineu, Nacional, Internacional

Signatura: A.R.

Foto: A.R.

La 25a Diada Andorrana a la UCE a Prada de Conflent tracta de l'obertura econòmica des dels diferents punts de vista de la societat civil, política i econòmica del país.

Foto: A.R.

Uribeve, i empresari, representant de la CEA, Pere Angé, abans d'entrar a la seva exposició sobre les oportunitats de l'obertura econòmica a la 25a Diada d'Andorra a Prada de Conflent.

Foto: A.R.

La 25a Diada Andorrana a la UCE a Prada de Conflent tracta enguany sobre la necessitat i les oportunitats de l'obertura econòmica

Etiquetes
Per a cercar: Tots els àmbits Tots els sectors Tots els tipus de

Detall Notícia

Títol: PRADA: Saboya assegura que a finals de setembre hi haurà una vintena de compromisos signats d'inversió estrangera

Resum:

Prada de Conflicte. El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, ha assegurat aquest divendres que local es dia hi ha 9 o 10 compromisos signats d'empreses internacionals a venir a Andorra en el marc de l'obertura econòmica. Aquests compromisos signats es podran veure analitzats a una reunió en el format d'un mes i mig Saboya ha fet aquestes afirmacions en declaracions als participants a la 25a Diada Andorrana organitzada per la SAC a la Universitat Catalana d'Estiu que se celebra aquest divendres a Prada de Conflicte sota el títol d'Andorra i l'obertura econòmica.

Text:

El ministre presenciat a la Diada Andorrana a Prada de Conflicte que gira a l'entorn de l'obertura econòmica. A l'aula de l'Economia i Territori, Jordi Alcega, respon:

Gilbert Saboya ha afirmat que la missió que s'està fent és la conclusió dels grups de treball sectorials, ja podran aferrar molts més els objectius i ha afirmat que ara en dia hi ha 9 o 10 compromisos signats i la resta els es podran arribar a finals de setembre amb una vintena.

Sobre el tema de les mancances empresarials relacionades a venir a Andorra, el ministre d'Afers Exteriors no ha volgut assegurar-ne cap, però ha dit que en temes d'iniciatives lligades als tres sectors estratègics: el de la salut, el de les tecnologies de la informació i la comunicació i el de l'educació. Ha assegurat que també hi ha iniciatives que queden a fer un quartet en el sector de: turisme i el comerç, però que fins el mes d'octubre no es podran fer públics es nois.

Alcega: fet de competència

Un altre dels temes presenciat a la Diada Andorrana a Prada de Conflicte ha estat Alcega. El titular d'Economia i Territori ha fet una primera gran exposició històrica sobre els cicles econòmics andorrans i una segona on ha exposat el març legal de l'obertura econòmica, però ha remarcat que no és suficient i que cal una regulació efectiva. Alcega ha destacat la necessitat d'adaptar a l'entorn el procés andorrà i ha assegurat que Andorra després d'interès per la seguretat, la flexibilitat i la estabilitat i un estímul eficaç.

Jordi Alcega ha enumerat les següents puntes a desenvolupar a la llista d'iniciatives estratègiques que passen per enfortir la llista de competència que també contemplarà la promoció al consumidor, negociar més condicions de drets i oportunitats i verificar el procediment administratiu en la comunicació de les societats i les obertes comercials.

Previamente, el conseller general socialdemocràcia, David Riera, ha estat crític amb l'actual procés d'obertura dient que és ineficient i poc transparent i que el treball de Montserrat Ginebra no ha donat cap resultat a que termini. A més, ha dit de la voluntat política d'empresar un RUP o d'impulsar una llei antimonopolis. També ha assegurat que una facilitat econòmica hauria de permetre inverteix especialitzats.

Data de publicació: 18/08/2012, 17:56 h
Sector: Política, Seguretat, Economia i Empresa
Territori Primari, Nacional
Signatura: A.R.

Foto: A.R.

El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, i d'Economia i Territori, Jordi Alcega, a la 25a Diada d'Andorra organitzada per la SAC a la Universitat d'Estiu a Prada de Conflicte.

Foto: A.R.

El conseller general socialdemocràcia, David Riera, a la 25a Diada d'Andorra a l'UICE a Prada de Conflicte.

El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, assegura que les iniciatives estan lligades a sectors econòmics com el de la salut, les tecnologies de la informació i la comunicació i l'educació. El ministre ha citat un dels participants a la 25a Diada d'Andorra organitzada per la SAC a la Universitat d'Estiu a Prada de Conflicte.

El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, assegura que a finals de setembre hi haurà una vintena de compromisos signats d'inversió estrangera. El ministre ha estat un dels participants a la 25a Diada d'Andorra organitzada per la SAC a la Universitat d'Estiu a Prada de Conflicte.

Detall Notícia

[1](#) [2](#)

Títol: PRADA: Maria Reig alerta dels riscos de fer una obertura econòmica sense definir el model d'Estat i de societat

Resum:

Prada de Confent. L'empresària Maria Reig ha posat damunt la taula la necessitat de definir el model d'Estat i el model de societat que es vol per Andorra. Reig creu que "una obertura econòmica sense haver definit un model de país i de societat portarà conseqüències". L'empresària andorrana ha fet exposició en la seva penóncia a la Diada que organitzava la SAC a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Confent, en la qual també ha reclamat unitat tant en el sector privat com en el públic.

Text:

Maria Reig ha afirmat que actualment Andorra és víctima d' haver basat un país durant els anys 50 "sense full de ruta" i que això "ha portat a una societat molt desequilibrada i a l'endarreriment".

L'empresària, que s'ha mostrat totalment partidària de l'obertura, perquè "Andorra ha de trobar la seva plaça dins l'economia internacional, ha dit, però, que aquesta "ha de gestionar amb cura" i que fer aquesta obertura sense abans haver definit un model de país i de societat "portarà conseqüències".

Per a ella aquest model d'Estat i de societat ha d'estar basat en la qualitat, l'eficiència i l'agilitat. Reig creu que "Andorra té característiques idònes per singularitzar" com les dimensions del país i una valors arrelats i que "ha fòssem capaces de trobar les singularitats d'Andorra com un territori competitiu i un model de societat molt interessant per a altres països".

Maria Reig ha destacat la mida del país dient que "és idènia per amure projectes perquè el nostre territori pagui ser un país pilot, identificar qui són els sectors socials i econòmics que són pàsters al món, analitzar-los aquí i exportar-los al món".

Al mateix temps no s'ha mostrat partidària d'entrar una multinacional sense haver definit aquest model, ja que pot crear molts conflictes. La inversió estrangera "no ha de venir a empobrir el país" ha dit, sinó que "hem de intentar que d'uen valor al país i a la societat, i no les que empobrixen a la població o posen en perill el territori".

En relació a l'empresariat andorrà, Reig creu que ha d'evoluciona que "avui encara es mesura individual" i que "ha d'aprendre a ser líder col·lectiu".

"Falta l'edatge transformador" ha assegurat, i que cal aglutinar tot el sector privat. De tot manera ha dit que aquesta aglutinació ha de saber quin model de societat es vol. "Si sabem el model d'Estat i societat, el lideratge ho farà. Avui no sabem clar cap a on hem d'anar".

Data de publicació: 18.08.2012, 16:00 h

Sectors: Política, Societat, Economia - Empresa

Temes: Prada, Nacional

Signatura: A.R.

L'empresària Maria Reig durant l'exposició de la seva penóncia a la 25a Diada d'Andorra organitzada per la SAC a la Universitat d'Estiu a Prada de Confent.

AEN

BOS

MÚSICA

Maria Reig afirma que "portarà conseqüències" fer una obertura econòmica sense definir un model de societat i d'Estat durant la seva penóncia a la 25a Diada d'Andorra organitzada per la SAC a la Universitat d'Estiu a Prada de Confent.

MÚSICA

Maria Reig diu que el model d'Estat ha d'estar basat en la qualitat, l'eficiència i l'agilitat durant la seva penóncia a la 25a Diada d'Andorra organitzada per la SAC a la Universitat d'Estiu a Prada de Confent.

MÚSICA

Maria Reig parla de saber trobar la singularització com un dels plans per Andorra en l'obertura econòmica durant la seva penóncia a la 25a Diada d'Andorra organitzada per la SAC a la Universitat d'Estiu a Prada de Confent.

XLIV UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
DEL 16 AL 23 D'AGOST 2012 • PRADA (Conflent)

JORNADAES

XXV JORNADA ANDORRANA:
«Andorra i l'obertura
econòmica»

Ho organitza: Societat Andorrana de Ciències
dia 18 d'agost

Les relacions econòmiques ja han sobrepassat els límits territorials tradicionals, regionals, nacionals i, fins i tot, els internacionals, perquè s'han deixat de produir entre nacions i han esdevingut mundials i a qual-sevol escala, nivell o fins i tot "transnivell". La globalització n'és l'evidència i el mercat, substituint tots els mercats, el principi. Andorra no en podia quedar al marge. La necessitat de normalitzar o homologar les seves relacions econòmiques amb l'entorn europeu era una obvietat que s'ha convertit en urgència en l'actual marc de crisi estructural dels nostres veïns pel desgovern del món de les finances. I també per l'espigotament, en no substituir-se ni complementar-se progressivament, dels sectors econòmics que han permès la

modernització d'Andorra al segle xx. Més enllà de la simple obertura econòmica, els reptes d'aquesta passen pel model o tipus d'obertura, per la selecció dels mecanismes més adequats per a fer-la i per si s'acompanya i s'ajuda a transformar el teixit econòmic actual en l'etapa de transició que s'inicia, o si se l'abandona a la seva sort.

Mati (de 2/4 de 10 a 2/4 d'1)

Presentació, per **ÈRIC JOVER COMAS** (vicector per les relacions de l'UCE amb Andorra)

> 1. **Models esgotats, nous horitzons,** per **JOSEP MARTÍNEZ I SALVADOR** (espect universitari en direcció de RRHH a l'empresa i president de l'Associació Màxima 6)

> 2. **Obertura econòmica: sí, sempre que no sigui pa per avui i gana per demà,** per **CRISTÓFOL FERRI I CINTAS** (representant del partit dels Verds d'Andorra)

> 3. **Empresaris residents i l'obertura econòmica,** per **PATRICIA BRAGANÇA I VARELA** (advocada i presidenta del Club d'Empresaris portuguesos d'Andorra, CEPA)

INICIACIÓ ALS PAÏSOS CATALANS:

«El sobiranisme: estat de la qüestió i perspectives»
Coordinació: JOAQUIM MONTCLOS
del 17 al 24 d'agost
de 2/4 d'11 a les 12

Amb motiu de les darreres enquestes d'opinió que diuen que per primera vegada a Catalunya més d'un 50 per cent de la població es partidaria de la independència, el curs es dedicarà un repàs de la situació del grau de conscienciació a tots els territoris que conformen la nació catalana.

Andorra, per **ANTONI POL**
dia 17

Les Illes, per **MAGDA GONZÁLEZ**
dia 18

La Franja de Ponent, per **QUIM GIBERT**
dia 19

El País Valencià, per **XAVIER SERRA**
dia 20

Catalunya, per **URIEL BERTRAN**
dia 21

L'Algüer, per **CARLES SECH**
dia 22

Catalunya Nord, per **JOAN BECAT**
dia 23

JORNADAES

> 4. **Universitat de les Valls: Facultat d'odontologia. Un reptes personal i ara de país,** per **PHILIP GARCIA I RICART** (odontòleg i president de la Fundació Maria Teresa Ricart)

> 5. **Els empresaris andorrans davant el nou model econòmic i fiscal d'Andorra: conseqüències i expectatives,** per **PERE JOSEP AUGÉ I SÁNCHEZ** (advocat i empresari, vicepresident executiu de la Comissió de Relacions Internacionals de la CEA)

> **Salutació del president de l'equip rector de la XLIV UCE,** per **JORDI SALES I CODERCH**

> 6. **Oportunitats i reptes de l'obertura econòmica per a Andorra,** per **JOSEP SEGURA I SOLA** (economista i director general adjunt de Banc de Sabadell d'Andorra)

> 7. **El comerç: obertura o singularitat?** per **ANTONI MIRALLES I GASCÓ** (màster en direcció d'empreses i director de negoci del Grup Prentiss)

> 8. **La inversió estrangera a Andorra, un llarg camí reconegut,** per **DAVID RIBES I RIBES** (conseller general pel partit Socialdemòcrata, membre de la comissió d'economia del Consell General)

> 9. **L'obertura econòmica: una oportunitat per a Andorra,** per

JORDI ALCOBÉ I FONT (economista i ministre d'economia i ordenament territorial)

> 10. **L'obertura: estratègia d'alineament amb l'exterior,** per **GILBERT SABOJA I SUNYE** (economista i ministre d'affers exteriors)

PONÈNCIES NO PRESENCIALS O APORTACIONS ESCRITES:

> 1. **La transformació de l'economia andorrana,** per **SERGÍ TEJERO I CANO** (economista i expresident del Col·legi d'Economistes d'Andorra)

> 2. **L'obertura econòmica al sector farmacèutic,** per **CARLA GUERRERO I RIJAZ** (farmacòloga i presidenta del Col·legi de Farmacèutics d'Andorra)

> 3. **La Universitat com a suport a l'obertura econòmica,** per **DANIEL BASTIDA I OBIOLS**, rector de la Universitat d'Andorra.

> 4. **L'obertura econòmica d'Andorra vista des dels Estats Units,** per **MAGDA MARQUET I MANDICÓ** (bioquímica i empresària fundadora d'Althea Technologies) **Dinar**

Tarda (de 2/4 de 4 a les set)

> 11. **La ciutadania com a mitjà de control públic,** per **MANEL**

MONTORO I MUÑOZ (periodista, empenedre-empresari i vicepresident de l'Associació AD800)

> 12. **Visió de Textor SL de l'obertura econòmica,** per **JOSEP MARIA MAGÓ I MARICET** (empenyer i president de Textor SL)

> 13. **La superveniència de l'Estat o el penúltim saqueig?** per **GIL-LELLE FORTNIELES I ALAICÓ** (funcionari comunal i secretari general del Sindicat Andorrà de Treballadors, SAT)

> 14. **Oberts al món, oberts als canvis,** per **MONTSERRAT RONCERA I SANTACREU** (consultora i empresària IR-Consultors)

> 15. **Obertura econòmica i revolució tecnològica, un canvi radical en el món de la premsa,** per **ANTONI CORNELLA I PLANELLS** (president de l'Associació Andorrana d'Agències de Publicitat i president de la revista Arr de Viure Andorra)

> 16. **La Universitat Oberta La Salle a Andorra. Des d'on i cap a on,** per **LLUIS VICENT I SAFONT** (rector de la Universitat Oberta La Salle) **Pausa**

> 17. **Confiança en el turisme, un món d'oportunitats transversals,** per **ALEXARMENGOL I TORRE** (empresari Grup Roc Blanc Hotels i president de la Unió Hoteleria d'Andorra)

- > 18. **L'obertura econòmica a Andorra. Visió d'un advocat**, per FRANCESC BADIA i GOMIS (advocat i degà del Col·legi d'Advocats d'Andorra)
- > 19. **L'obertura econòmica i el blanqueig de capitals: un lligam indissoluble**, per CARLES FRIANA i FERRARÉ (fiscal adjunt i cap de la Unitat d'Intelligence Financera)
- > 20. **Afectació a una empresa del país**, per JOSEP ALBUQUERCS i RIUS (licenciat en ciències empresarials per ESADE i director general del Grup Perfumeries Júlia)
- > 21. **El sistema financer andorrà davant els reptes de la crisi de la Unió Europea i l'obertura econòmica andorrana**, per JAUME SABATER i IROVIRA (jornals i empresari OCP - Unió del Centre)
- > 22. **Riscos de l'obertura econòmica, model i gestió**, per MARIA REGI i MOLES (empresària, presidenta de Reig Capital Group i exconsellera general)

- > 6. **El paper de l'Empresa Familiar Andorrana en l'obertura econòmica**, per JUAN TOMÁS i REGI (secretari tècnic de l'Empresa Familiar Andorrana)
- > 7. **La Cambra de Comerç en l'obertura econòmica**, per MARC PANTEBRE i PALMITAVILA (president de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis)
- > 8. **Abans d'entrar, després sortir**, per FRANCESC BONET i CASAS (advocat i economista)

Presentació del Banc de Continguts Culturals i de la revista Canemés
per ANTONI CABRÉ (president de l'Escola de Comunicació Associativa, ECA) i JORDI RAMON GORDO i MONTRAVETA (coordinador general de l'ECA) **dia 19, a les 6 de la tarda**

SEGONES JORNADES DE LES ÀREES PROTEGIDES: «La mirada del paisatge»
Ho organitzen: Obra Cultural de l'Altgar i Parc Regional Natural de Port de Comarques **dia 18, de 3 a 6**

PONÈNCIES NO PRESENCIALS
o APORTACIONS ESCRITES
> 5. **Energia i l'obertura**, per ALBERT MOLES i BETRU (director general de FEDA)

Fòrum Andorra @forum.ad

La 25a Diada Andorrana a la UCE vol reflexionar sobre com afectarà l'obertura econòmica

La 25a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent (UCE) tractarà sobre l'obertura econòmica i les conseqüències que tindrà en els diferents sectors del país. L'objectiu és fer una reflexió sobre el canvi que comportarà en el model econòmic, i conèixer l'opinió dels diferents sectors, fer un intercanvi d'idees amb coneixement de base, ja que la jornada comptarà amb les ponències dels ministres d'Economia i Territori, Jordi Alcoba, i del d'Afers Exteriors, Gilbert Salsbys. Hi haurà un total de 22 ponències, més de 80 presencials, a càrrec de representants de les noves plataformes ciutadanes ADOBO i Màxima 6, i responsables del sector comercial, financer, hotelier, o de les noves universitats que s'han instal·lat al país.

La Societat Andorrana de Ciències ha escollit l'obertura econòmica com a tema de la Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu d'enguany, que se celebrarà el proper 18 d'agost. La presidenta de la SACI, Àngels Mach, ha explicat que consideren que és un moment excel·lent per tractar aquesta qüestió, ja que els temes d'economia preocupen molt per tot arreu, però també perquè s'acaba de legislar sobre l'obertura econòmica, i per tant, val la pena tenir un moment per reflexionar i poder debatre sobre el que suposarà aquest canvi.

Enlle és ponent de la jornada, hi haurà els dos ministres competents en la matèria, Jordi Alcoba i Gilbert Salsbys, a més d'empresaris i advocats, i representants dels diferents sectors econòmics que explicaran l'afectació que pot tenir l'obertura econòmica, des del sector financer, fins a l'hotelier, el comercial, el farmacèutic o l'universitari, amb els representants de la nova Universitat Obrera de la Salle i de la Universitat de les Valls.

També es comptarà amb la presència de representants del món polític, amb David Rios del grup parlamentari socialdemòcrata i Cristòfol Ferré dels Verds d'Andorra, i amb la participació dels responsables de les dues noves plataformes ciutadanes, ADOBO i Màxima 6. Cal destacar també la presència de l'empresària Maria Reig, així com el cap de la Unitat d'Intelligence Financera, Carles FRIANA.

Durant l'acte també s'ha presentat l'edició impresa del recull de ponències de les últimes dues edicions, dedicades a Andorra i els seus ciutadans, i a l'Àgua.

El setembre vinent per a l'Andorra i la reflexió sobre temes socials, polítics, econòmics, mediambientals... i tot allò que afecta a les societats Catalanes d'Andorra. Enguany l'11 de setembre de les ponències, amb l'important obertura econòmica que es dubta o teme a Andorra.

Als parlaments va haver-hi Ministres, representants de partits polítics i associacions, empreses de diversos sectors, agrupacions empresarials, representants sindicals i representants de Comunitat portuguesa, el CEFA en la figura de la seva presidenta Patricia Bragança, que va fer una exposició sobre el punt de vista i la rellevància que té l'empresa Portuguesa a Andorra.

Sota el títol: "Empresaris residents davant l'obertura econòmica", Bragança va fer una disertació sobre el perfil de l'empresa portuguesa a Andorra posant sobre la taula alguns càlculs estadístics que van posar de relleu el pes econòmic dels residents, com per exemple que el 57,14% de

el poble té 6 per cent dels consumidors són residents no andorrans, i que entre un 10% i un 15% dels negocis d'Andorra estan dirigits per persones d'origen portuguès.

En la seva intervenció, Patricia Bragança va reforçar la idea que queda molt camí per apropar empreses portugueses a Andorra i a l'invers, ja que Andorra ocupa el 105è lloc com a client de Portugal, dada lògica si tenim en compte les dimensions del Principat, però que Portugal ocupa el 16è lloc després del rànking de clients, representant un 0,5% de les exportacions, i tan sols el 9è lloc com a proveïdor amb un 0,8% de les importacions.

Al final de l'exposició, la presidenta del CEFA va voler recordar la transparenència que va tenir la trobada co-organitzada amb el CEI i la Cambra de Comerç, a Lisboa el febrer del 2010 entre empresaris Andorrans i Portuguesos, i les sinergies i negocis que dillí es van crear.

En els últims 25 anys, el país ha anat creixent i ja és el Societat Andorrana de Ciències (SACI) celebrant el Dia d'Andorra comunitat portuguesa, la Universitat Catalana d'Estiu com a convidat amb el Lyce Charles Renouvier, a Prada de Conflent, en França.

El setembre vinent plantarà i canviarà a reflexió sobre temes socials, polítics, econòmics, medi ambientals... i tot allò que afecta a les societats Catalanes d'Andorra. Enguany el 11 de setembre de les ponències, amb l'important obertura econòmica que es dubta o teme a Andorra.

37,14% dels consumidors no residents no andorrans, i que entre un 10% i un 15% dels negocis d'Andorra estan dirigits per persones d'origen portuguès.

No va ser intervenció, Patricia Bragança va reforçar la idea que queda molt camí per apropar empreses portugueses a Andorra i a l'invers, ja que Andorra ocupa el 105è lloc com a client de Portugal, dada lògica si tenim en compte les dimensions del Principat, però que Portugal ocupa el 16è lloc després del rànking de clients, representant un 0,5% de les exportacions, i tan sols el 9è lloc com a proveïdor amb un 0,8% de les importacions.

Al final de l'exposició, la presidenta del CEFA va voler recordar la transparenència que va tenir la trobada co-organitzada amb el CEI i la Cambra de Comerç, a Lisboa el febrer del 2010 entre empresaris Andorrans i Portuguesos, i les sinergies i negocis que dillí es van crear.

Diari de Prada

TORNAVEU

Dissabte, 18 d'agost del 2012

L'exili a Prada

Avui a les 5 de la tarda, s'homenatjarà Heribert Barrera i els exiliats a Prada. Algunes de les personalitats catalanes que van haver de crear els Pirineus l'any 39 van establir-se a la capital del Conflent, al peu del Canigó.

A les fotografies podem veure tres moments de l'exili: l'enterrament de Pompeu Fabra a Prada, amb Victor Torres i Heribert Barrera portant el taüt en presència de Martí Barrera i Julià Gual; Pau Casals amb un jove amic Macià Alavedra a la Cabanassa el 1947 i Pompeu Fabra, Carola Fabra i els nés del geni ordenador de la llengua catalana: Rosa, Joan, Carles i Mercè, a Prada l'any 1947.

L'UCE AL DIA

De 9 a 12 del migdia. CIÈNCIES DE LA NATURA. Vint anys després de Rio, en tant i cap en tant – El paper de les universitats (de 9 a 24 d'11); El territori basat (de 24 d'11 a 12); CIÈNCIES DE LA SALUT: La salut en temps de crisi – La Bíblia i la medicina (de 9 a 10); La medicina en la pintura i l'escultura (de 10 a 11); Continuació del Col·legi de Metges a la cultura històrica (d'11 a 12); ECONOMIA. El futur econòmic dels FPCC – Balneari econòmic de la independència (de 9 a 12); PENSAMENT. La mesura del temps i el calendari (de 9 a 12); HISTÒRIA. Sis-cents anys del Compromís de Casp. Monarquies i dinasties – El papa Benet XIII i la situació de l'Església de la Corona d'Aragó (de 9 a 10); El Compromís de Casp (de 10 a 11); Les dotres que van perdre a Casp (d'11 a 12); LLENGÜES. La llengua catalana a la casa global del multilingüisme. CINEMA. El cinema de Joan Vico. FORMACIÓ CULTURAL. «El canvi a Catalunya Nord: requiem per la llengua?». La situació del català (1) (de 10 a 12); CURS de llengua catalana, nivell mitjà (de 9 a 24 d'11); Grup de conversa (d'11 a 12); CURS de llengües i gramàtica (de 9 a 24 d'11) – Incaicació als FPCC. Les Illes (de 10 a 12); JORNADA. XXV Jornada Andorrana (de 24 de 10 a 24 d'11) – XVII Jornada d'Agricultura a Prada – XII Jornada Cap a un espai per damunt de la frontera dels estats (de 9 a 12).

A les 12 del migdia. ACTE. El País Valencià avui: 50 anys de la publicació "Nostres els valencians".
A les 3 de la tarda. TALLERS. Vint dels FPCC – Fotografia digital – Sardanes – Cançons populars – Esports – Muntanyisme; JORNADA. Canigó. Biquicentari – XXV Jornada Andorrana (de 24 de 4 a les 7) – XVII Jornada d'Agricultura a Prada (de 24 de 3 a 6) – III Jornades de la Fundació Josep Irija a l'UCE – II Jornades de les Arxives Protegides – Jornada Símples (de 4 a 6).
A les 5 de la tarda. COMEMORACIÓ. L'exili a Prada. En record d'Heribert Barrera.
(24 de del vespere). ESPECTACLES (MÚSICA). Concert de Salvador Pons.
A les 8 del vespere. ESPECTACLES (MÚSICA). La Canya d'OR. ANIMACIÓ ALS POBLES. Casandreu – Els Meritons del Canigó – Illas de Pizolat.
A les 11 de la nit. ESPECTACLES (CINEMA). Gesta zutit bat (Un tros de herençat)

Gent de l'UCE

Angels Mach

Presidenta de la Societat Andorrana de Ciències (SAC)

Ja fa vint-i-cinc anys de la primera Jornada Andorrana a l'UCE, i Àngels Mach és una de les persones que ho ha fet possible: "És important que els territoris veïns de parla catalana puguin descobrir què és Andorra al marge dels estereotips. I és que Andorra és molt més que comerç i esquí. Primer s'ha d'aprofundir, i un cop ja se'n té una idea, es debat amb més coneixença. D'aquesta manera es pot donar a conèixer el país amb informació vàlida i de primera mà".

Gràcies a aquestes jornades temes tan rellevants com l'economia o la gestió de l'aigua són divulgats any rere any. "Una reflexió sobre els diferents aspectes del país que ens interessa apropar als participants", diu Mach. A les jornades hi assistiran els ministres d'Afers Exteriors i d'Economia i Ordenament Territorial, que formaran part de la presentació del llibre *Andorra i els seus ciutadans. L'aigua i Andorra*.

e NOSTRO è un giornale che si è formato nel tempo, in un'epoca di grandi cambiamenti. Un'epoca in cui la cultura e la politica si sono fuse in un unico movimento.

EDITORIALI
L'ESPRESSO 24 NOVEMBRE 2011

EDITORIALI
L'ESPRESSO 24 NOVEMBRE 2011

EDITORIALI
L'ESPRESSO 24 NOVEMBRE 2011

Andorra i l'obertura econòmica

Andorra i l'obertura econòmica. Un país que ha estat durant molt de temps un país tancat, amb un règim d'immigració molt restrictiu i amb un sistema econòmic molt protegit.

Carles Gual, diputat

Carles Gual, diputat

ESTUDIANTS A L'UCE

L'aigua que ens afirma, l'aigua que ens nega

De Jordi Borràs i Ferrerós

El primer 28 d'agost fa un mes que es va obrir l'últim curs de l'Escola Universitària de Catalunya (UCC). Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació.

ESTUDIANTS A L'UCE

Amb el temps, els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació.

per la recerca en el camp de la física. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació.

en el camp de la física. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació.

en el camp de la física. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació.

en el camp de la física. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació. Els estudiants que han començat aquest curs són els últims de la seva generació.

ACTIVITATS A LUCE

La Universitat Catalana d'Estiu edició del 2012

El primer dia del Festival de Música... La Universitat Catalana d'Estiu... El Festival de Música de la Universitat Catalana d'Estiu...

El Festival de Música de la Universitat Catalana d'Estiu... El Festival de Música de la Universitat Catalana d'Estiu...

EDITORIAL

El nostre treball... El nostre treball és el nostre treball... El nostre treball és el nostre treball...

El nostre treball és el nostre treball... El nostre treball és el nostre treball... El nostre treball és el nostre treball...

AGENDA table with columns for dates and events.

ESTUDIANTS A LUCE

Una experiència personal

Una experiència personal... Una experiència personal... Una experiència personal...

Una experiència personal... Una experiència personal... Una experiència personal...

Una experiència personal... Una experiència personal... Una experiència personal...

L'UCE, una cosa ben emocional

L'UCE, una cosa ben emocional... L'UCE, una cosa ben emocional... L'UCE, una cosa ben emocional...

L'UCE, una cosa ben emocional... L'UCE, una cosa ben emocional... L'UCE, una cosa ben emocional...

L'UCE, una cosa ben emocional... L'UCE, una cosa ben emocional... L'UCE, una cosa ben emocional...

